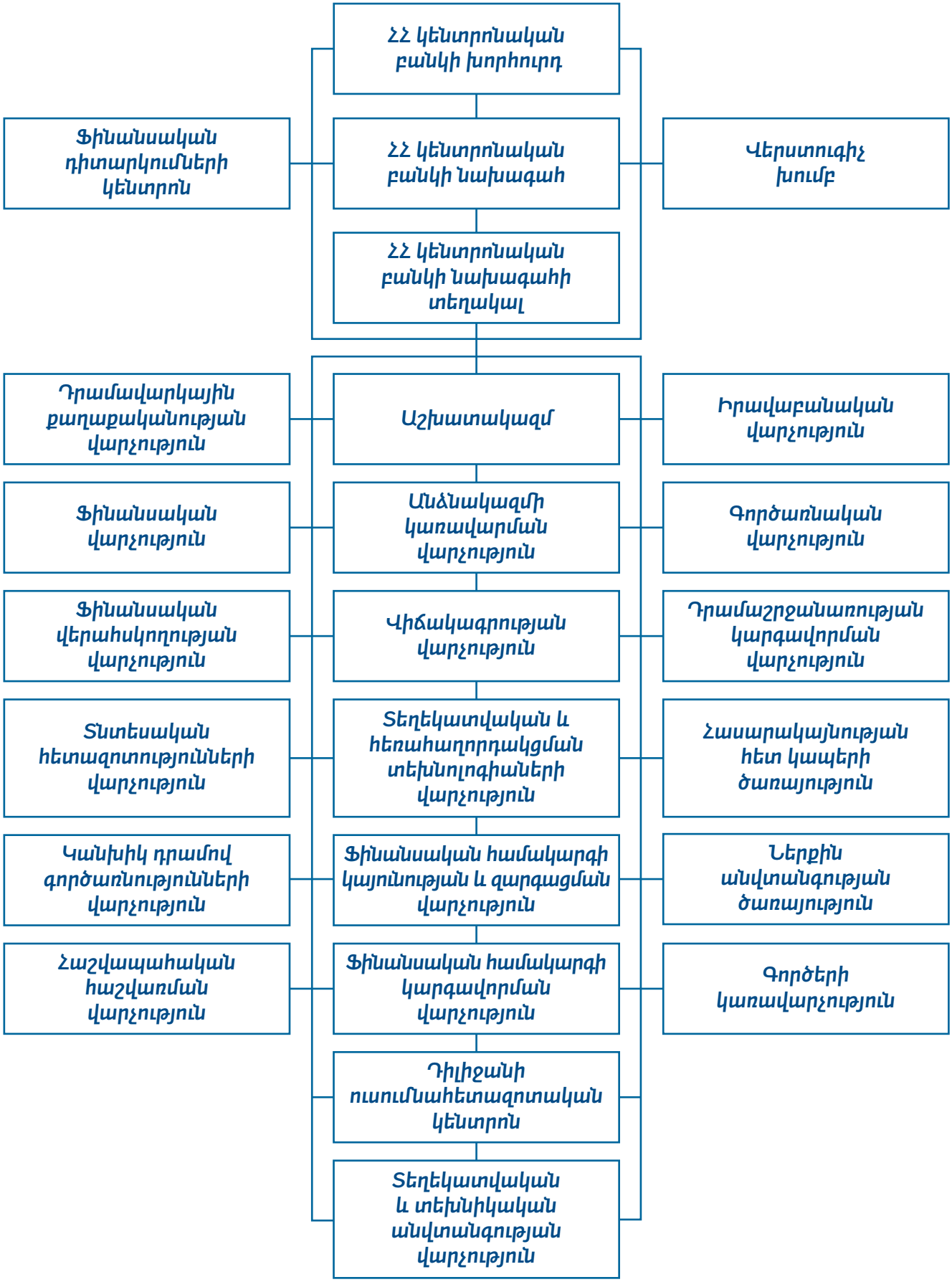
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

Տարեկան Հաշվետվություն

2014

Կենտրոնական բանկի կառուցվածքը

Բովանդակություն

ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահի ուղերձը
06

ՀՀ կենտրոնական բանկ
09

ՀՀ կենտրոնական բանկի մասին
10

Դրամավարական ուղղությունների ամփոփում
14

Գների կայունության ապահովում
17

Դրամավարկային քաղաքականություն
18

Վիճակագրություն
25

Միջազգային պահուստների կառավարում
27

Ֆինանսական կայունության ապահովում
31

Ֆինանսական համակարգի կայունություն, կարգավորում և վերահսկողություն
32

Վճարահաշվարկային համակարգ
37

Սպառողների իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանություն
40

Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքար
47

Ազգային արժույթի շրջանառության ապահովում
51

Կանխիկ դրամաշրջանառություն
52

Ինստիտուցիոնալ զարգացում
57

Կառավարում և հաշվետվողականություն
58

Կառավարման համակարգեր և կազմակերպչական զարգացում
67

Միջազգային կառույցների հետ համագործակցություն
68

Անձնակազմի կառավարում
73

Հասարակայնության հետ կապեր
77

Ներքին աուդիտ
79

ՀՀ կենտրոնական բանկի տարեկան ֆինանսական հաշվետվություն
81

Հարգելի ընթերցող

Ձեզ ենք ներկայացնում ՀՀ կենտրոնական բանկի 2014 թվականի տարեկան հաշվետվությունը, որը համառոտ ամփոփում է հաշվետու տարվա ընթացքում ՀՀ կենտրոնական բանկի գործունեությունն ու գրանցած հիմնական արդյունքները՝ ելնելով ՀՀ կենտրոնական բանկի խնդիրներից և ռազմավարությունից:

Երկարաժամկետ տնտեսական աճի ձեռքբերման և դրա համար կարևոր նախապայման հանդիսացող գների կայունության ապահովման նպատակին էր ուղղված 2014 թվականի ընթացքում Կենտրոնական բանկի խորհրդի՝ վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքի շարունակական նվազեցման քաղաքականությունը: Սակայն տարեվերջի արտաքին ցնցումներով պայմանավորված զարգացումները կիրառվող դրամավարկային քաղաքականության ուղղությունների վերանայման պատճառ դարձան՝ պահանջելով արագ իրավիճակային լուծումներ, որոնց նպատակն էր կարճաժամկետ հատվածում մեղմել ցնցումների ազդեցությունը: Կարելի է արձանագրել, որ ժամանակին և տվյալ իրավիճակին համապատասխանող պայմաններով կիրառված գործիքների շնորհիվ հնարավոր եղավ զսպել ֆինանսական շուկայի լարվածությունը և որոշակիորեն մեղմել գնաճային ճնշումները: Այս գործընթացն

ուղեկցվեց պետական մյուս մարմինների և միջազգային ֆինանսական կառույցների հետ սերտ համագործակցությամբ: Արդյունքում հնարավոր եղավ արդյունավետորեն կառավարել գնաճը. տարեվերջին այն գտնվել է թիրախին մոտ՝ կազմելով 4.6%:

2014 թվականի արտաքին ցնցումները մարտահրավեր էին նաև ֆինանսական համակարգի համար, քանի որ այն իր վրա կրեց այդ ցնցումների ազդեցության հետևանքներից բխող ծախսերի հիմնական բեռը: Այնուամենայնիվ, ֆինանսական համակարգը, ցուցաբերելով ցնցումներին դիմակայելու իր ունակությունը, ապահովել է դրական արդյունքներ՝ իր դերակատարումն ունենալով տնտեսական աճի խթանման գործում: Տարվա ընթացքում շարունակվել են տնտեսության իրական և ֆինանսական հատվածների ինտեգրման խորացման միտումները: Ֆինանսական համակարգի ակտիվների ու վարկերի և համախառն ներքին արդյունքի հարաբերակցությունը աճել է համապատասխանաբար 5.7 և 6.1 տոկոսային կետով: Տարեվերջին ֆինանսական համակարգի ակտիվներ/ՀՆԱ հարաբերակցության ցուցանիշը կազմել է 82.8%, իսկ վարկեր/ՀՆԱ ցուցանիշը՝ 48.9%՝ գերազանցելով տարածաշրջանի մի շարք երկրների ցուցանիշները:

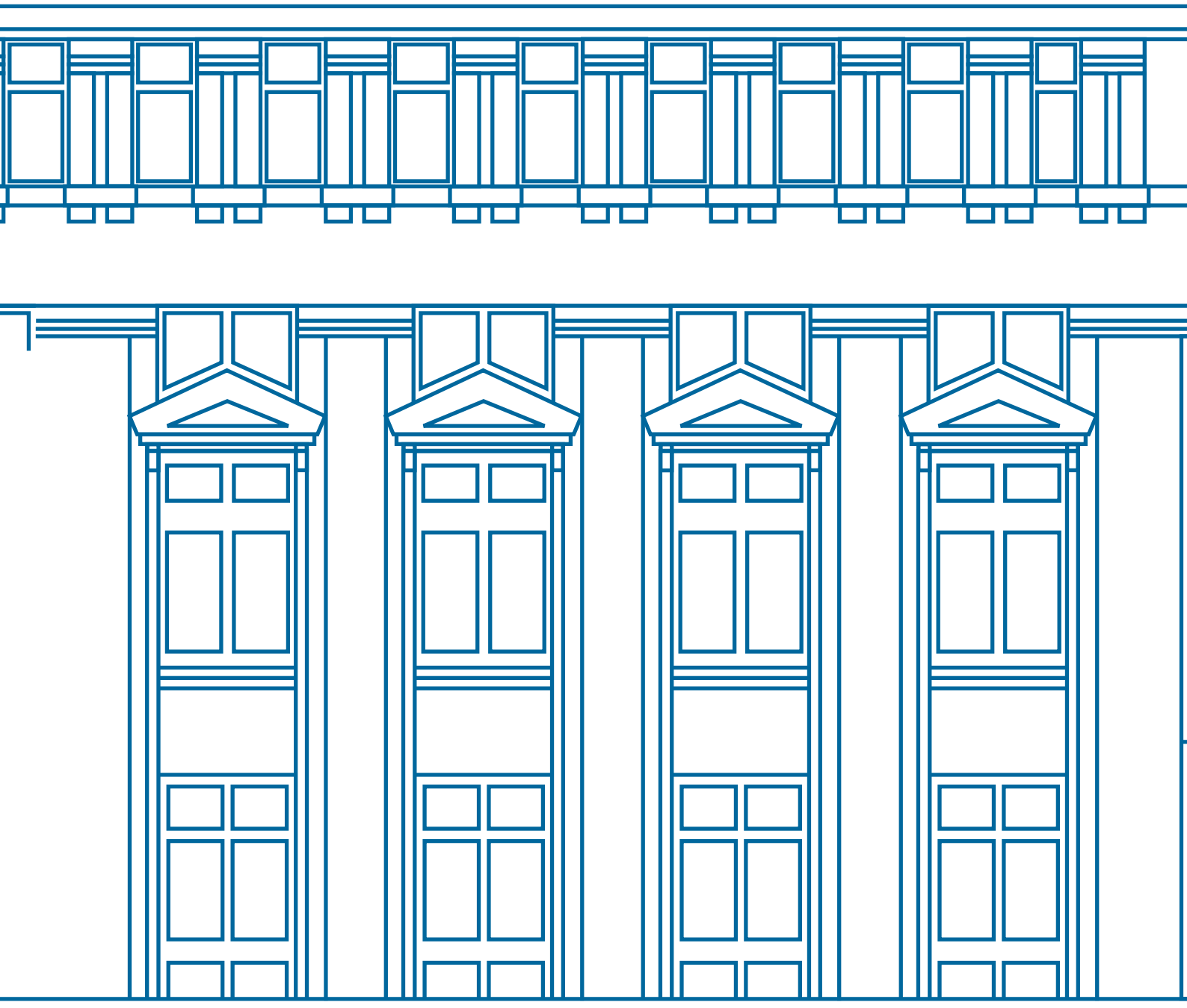
Կենտրոնական բանկը Կառավարության հետ համատեղ շարունակել է աջակցել սոցիալական վարկային ծրագրերի, մասնավորապես՝ հիփոթեքային, գյուղատնտեսական, զինծառայողներին, ուսանողներին, երիտասարդ տարբեր մասնագետներին տրվող և այլ վարկային ծրագրերի իրականացմանը:

Ապահովագրական ոլորտի զարգացումներում հատկանշական է 2014 թվականին ավտոապահովագրության միասնական պատուհանի (ԱԱՄՊ) ներդրման աշխատանքների մեկնարկը (ԱԱՄՊ-ը բազմալեզու վեբ-հարթակ է՝ հանրային կամ մասնավոր մուտքի հասանելիությամբ, որը համակարգի օգտագործողներին հնարավորություն է տալիս ունենալու ԱՊՊԱ պայմանագրերի կնքման, պատահարների և հատուցման կառավարման ողջ գործընթացի համար մեկ ընդհանուր էլեկտրոնային միջավայր):

2014 թվականին ՀՀ կենտրոնական բանկի առջև ծառացած մարտահրավերներին դիմակայելու կարևորագույն գրավականը բանկի անձնակազմի մասնագիտական հմտությունների բարձր մակարդակն ու թիմային աշխատանքն են:

ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահ

Արթուր Ջավադյան

ՀՀ կենտրոնական բանկ

ՀՀ կենտրոնական բանկի մասին

«Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ Կենտրոնական բանկ) հիմնական խնդիրը Հայաստանի Հանրապետությունում գների կայունության ապահովումն է: Իր հիմնական խնդիրն իրագործելու նպատակով Կենտրոնական բանկը գների կայունության ապահովմանն ուղղված միջոցներ է ձեռնարկում, մշակում, հաստատում և իրականացնում է դրամավարկային քաղաքականության ծրագրերը:

Կենտրոնական բանկի առաքելությունն է՝

- լինել միջազգայնորեն ճանաչված՝ որպես անկախ, դինամիկ զարգացող, հեղինակավոր, թափանցիկ, գիտելիքին միտված, միջազգային ֆինանսական համակարգի զարգացման միտումներին հետևող արդյունավետ կառույց,
- պահպանել տնտեսական միջավայրի փոփոխություններին արագ արձագանքելու և տնտեսական գործընթացների վրա արդյունավետորեն ազդելու ինստիտուցիոնալ կարողությունները,
- մշտապես աջակցել երկրի երկարաժամկետ կայուն զարգացմանը՝ լինելով տնտեսական մարտահրավերներին դիմակայելու գործում ՀՀ Կառավարության կարևոր գործընկերը:

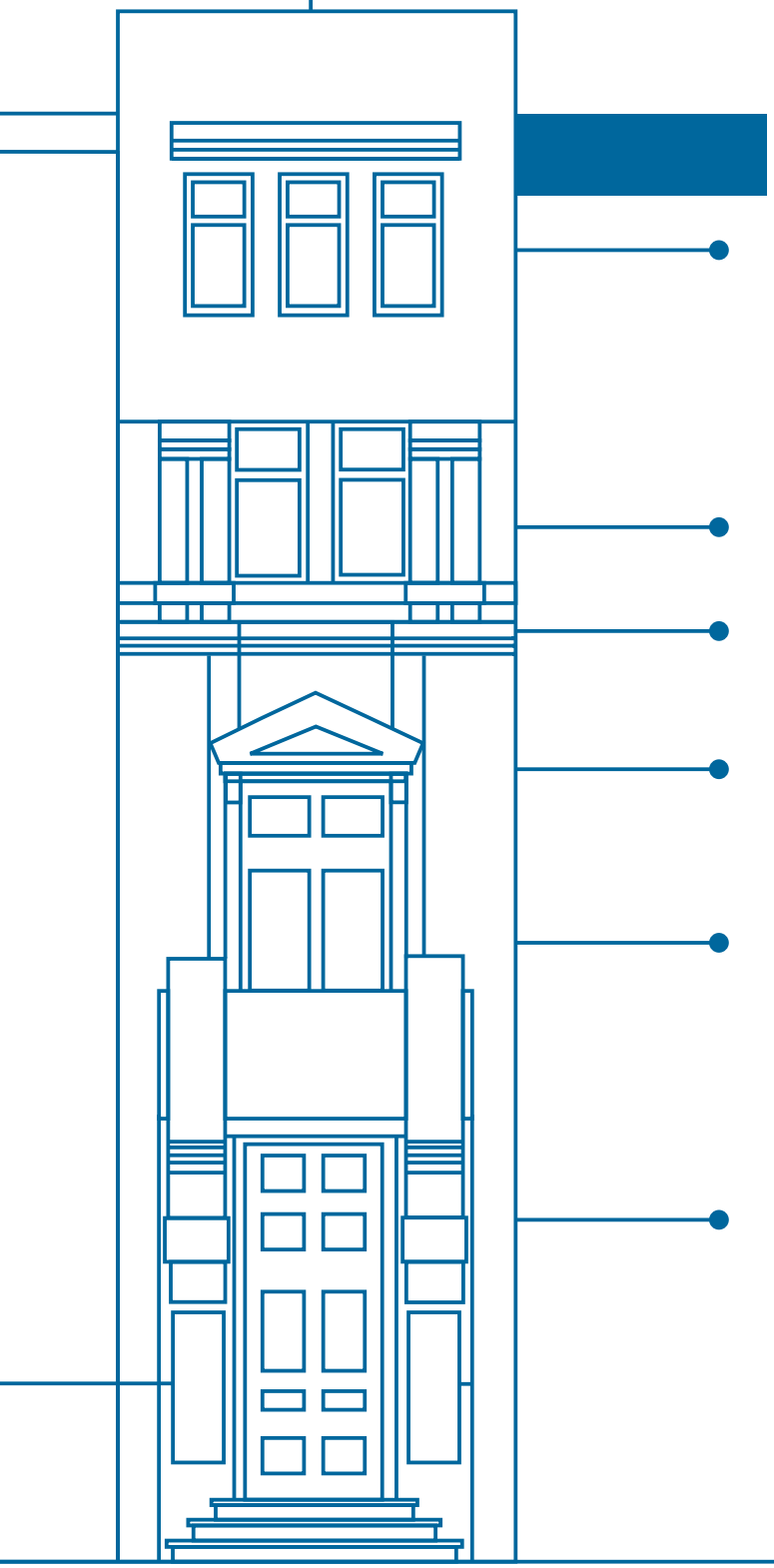

ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհուրդ

Կենտրոնում՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահ
Արթուր Ջավադյան

Նստած են (ձախից աջ)՝ Ներսես Երիցյան
Աշոտ Մկրտչյան

Կանգնած են (ձախից աջ)՝ Արթուր Ստեփանյան
Օլեգ Աղասյան
Արմենակ Դարբինյան
Վախթանգ Աբրահամյան

Կենտրոնական բանկի խնդիրներն են՝

Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական համակարգի կայունության և բնականոն գործունեության ապահովումը, այդ թվում՝ Հայաստանի Հանրապետության բանկային համակարգի կայունության, իրացվելիության, վճարունակության և բնականոն գործունեության համար անհրաժեշտ պայմանների ապահովումը,

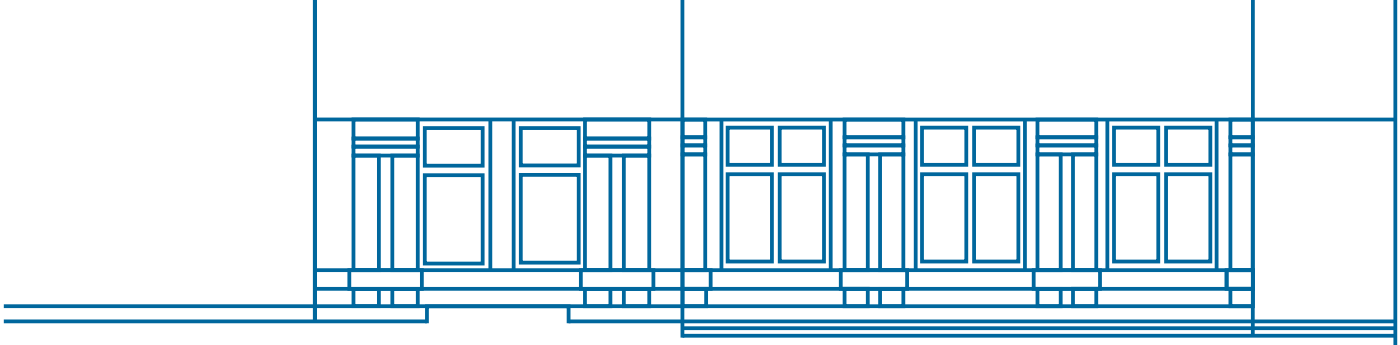
գործուն վճարահաշվարկային համակարգի ստեղծումն ու զարգացումը,

Հայաստանի Հանրապետության արժույթի թողարկումը, դրամաշրջանառության կազմակերպումը և կարգավորումը,

հանցավոր ճանապարհով ստացված եկամուտների օրինականացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի կազմակերպումն ու կարգավորումը,

արժեթղթերում ներդրողների շահերի պաշտպանության, շուկայում արժեթղթերի արդար գնագոյացման համակարգի ձևավորման ու պահպանման, արժեթղթերի արդար, թափանցիկ և վստահելի շուկայի կանոնակարգված և բնականոն գործունեության և զարգացման համար անհրաժեշտ պայմանների ապահովումը,

ֆինանսական համակարգում սպառողների իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանության համար անհրաժեշտ պայմանների ապահովումը:

Իր խնդիրներն իրագործելու նպատակով Կենտրոնական բանկը՝

- իրականացնում է դրամային շուկայում տոկոսադրույքների և դրամային իրացվելիության կառավարման գործառույթները,
- հանդիսանում է վերջին ատյանի վարկատու,
- իրականացնում է Կառավարության բանկային սպասարկումը, ինչպես նաև հանդիսանում է Կառավարության ֆինանսական գործակալն ու խորհրդատուն,
- իրականացնում է բանկերի, վճարահաշվարկային կազմակերպությունների և ֆինանսական համակարգի այլ մասնակիցների լիցենզավորումը, դրանց գործունեության կարգավորումն ու վերահսկումը՝ որպես միասնական վերահսկողություն իրականացնող մարմին,
- կառավարում է Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պահուստները,
- իրականացնում է դրամավարկային և ֆինանսական համակարգի վիճակագրության հավաքագրումը, ամփոփումը և հրապարակումը,
- իրականացնում է հանցավոր ճանապարհով ստացված եկամուտների օրինականացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման վերաբերյալ տեղեկությունների հավաքագրումը, համակարգումն ու վերլուծությունը, տեղեկությունների փոխանակումը և տրամադրումը ներպետական իրավասու մարմիններին և միջազգային կազմակերպություններին, իսկ Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով նախատեսված դեպքերում՝ նաև այլ պետությունների իրավասու մարմիններին,

իրականացնում է շուկայական վարվելակերպի կարգավորման և վերահսկողության, ինչպես նաև բնակչության ֆինանսական գրագիտության բարձրացմանը նպատակաուղղված աշխատանքներ:

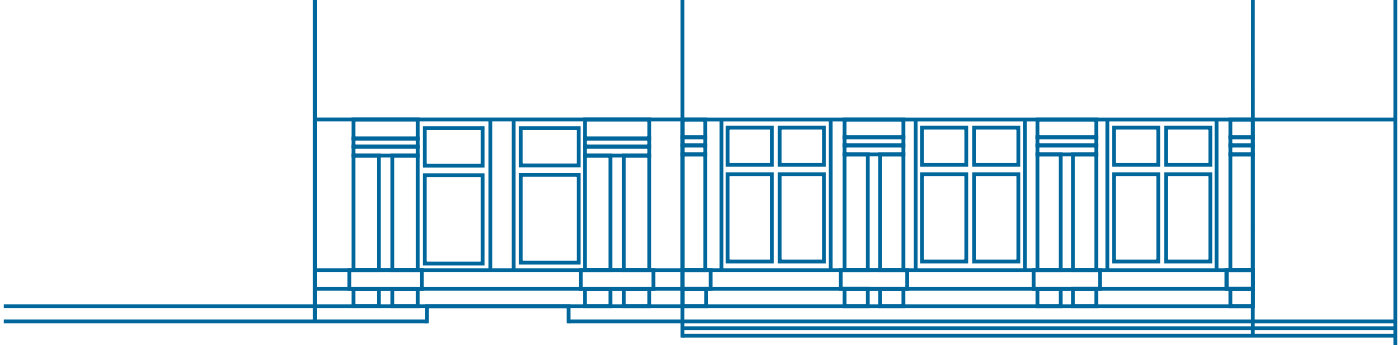
Ռազմավարական ուղղությունների ամփոփում

Ինչպես ամրագրված է Կենտրոնական բանկի 2012-2014 թվականների ռազմավարությամբ՝ Կենտրոնական բանկն իր հիմնական նպատակն իրականացնելիս ձգտում է բարձր պահել իր՝ որպես անկախ կառույցի և Հայաստանի Հանրապետությունում միջնաժամկետ և երկարաժամկետ հատվածներում գների և ֆինանսական կայունության երաշխավորի հեղինակությունը՝ առաջնորդվելով տնտեսության կայուն զարգացման ապահովման և միջազգային շուկաներին ինտեգրվելու հեռանկարով՝ ձգտելով ունենալ ֆինանսական ծառայությունների ոլորտում տարածաշրջանային կարևոր դերակատարում: 2013-2014 թվականներին Կենտրոնական բանկի ջանքերն ուղղվել են միջազգային լավագույն փորձի ներդրմանն ու կիրառմանը ֆինանսական հատվածում՝ ապահովելով վերջինիս բազմազանությունն ու համաչափ զարգացումը:

Կենտրոնական բանկի համար 2014 թվականին առաջնային են համարվել հետևյալ խնդիրները.

Գների կայունության ապահովումը

2014 թվականին գնաճի նպատակադրման ռազմավարության ներքո իրականացված դրամավարկային քաղաքականությունը նպատակաուղղվել է գների կայունության ապահովմանը և գնաճի նպատակային թիրախի շրջանակներում հասարակության գնաճային սպասումների խարսխմանը՝ անհրաժեշտ նախադրյալներ ստեղծելով երկարատև հատվածում կայուն տնտեսական աճի ապահովման համար: 2014 թվականին պահպանվել է հիմնականում ցածր գնաճային միջավայր՝ պայմանավորված տարվա ընթացքում ներդրումների ցածր մակարդակի և մասնավոր սպառման աճի տեմպերի դանդաղման պարագայում ***տնտեսական աճի ցածր տեմպերի պահպանմամբ և պարենային որոշ***

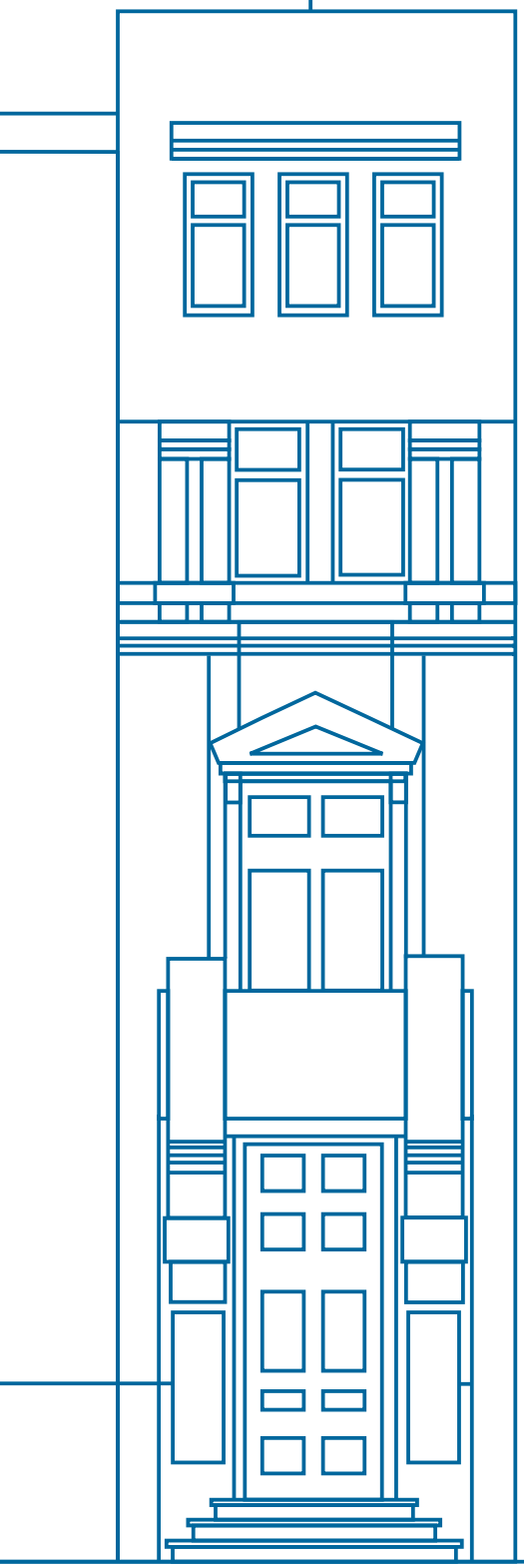
ապրանքների գների զգալի նվազմամբ: Որոշակի գերազանցվել են սպասելիքները տարեվերջին, երբ արտերկրում և հատկապես տարածաշրջանում խորացող աշխարհաքաղաքական հիմնախնդիրներն իրենց դրսևորումներն են ունեցել նաև Հայաստանում: Լողացող արժութային քաղաքականության սկզբունքների ու դրամավարկային քաղաքականության թափանցիկության բարձր մակարդակի ապահովման պարագայում իրականացված դրամավարկային քաղաքականությունը նպաստել է տարվա ընթացքում գնաճի նպատակի իրագործմանը: Արդյունքում՝ 2014 թվականի վերջին 12-ամսյա գնաճը կազմել է 4.6%, ինչը գնաճի նպատակային ցուցանիշի տատանումների թույլատրելի միջակայքում է:

Ֆինանսական կայունության ապահովումը

Ֆինանսական կայունության ապահովման ռազմավարության ներքո Կենտրոնական բանկը 2014 թվականին շարունակել է ֆինանսական կայունության ամրապնդմանն ուղղված աշխատանքները, իրականացրել է կարգավորման դաշտի կատարելագործման և վերահսկողության արդյունավետության բարձրացման միջոցառումներ: Տարվա ընթացքում շարունակվել է ֆինանսական միջնորդության խորացումը: Ֆինանսական համակարգի ակտիվների ու ՀՆԱ-ի հարաբերակցությունը աճել է 5.7 տոկոսային կետով, իսկ վարկերի ու ՀՆԱ-ի հարաբերակցությունը՝ 6.1 տոկոսային կետով՝ կազմելով համապատասխանաբար 82.8% և 48.9%:

Ազգային արժույթի շրջանառության ապահովումը

2014 թվականին կատարվել են Կենտրոնական բանկում կանխիկով գործառնությունների կառավարման միասնական տեղեկատվական համակարգի մշակման աշխատանքներ: Տարվա ընթացքում դադարեցվել է Վանաձորի տարածքային դրամարկղային կենտրոնի (այսուհետ՝ ՏԴԿ) աշխատանքը, և գործարկվել են ժամանակակից և արդիական սարքավորումներով հագեցած երկու նոր դրամարկղային կենտրոններ՝ Դիլիջանի և Սյունիքի ՏԴԿ-ները: Հայաստանի ազգային, պատմական, մշակութային, հոգևոր արժեքների տարածման խնդրի իրագործման շրջանակներում թողարկվել են թանկարժեք մետաղներից պատրաստված

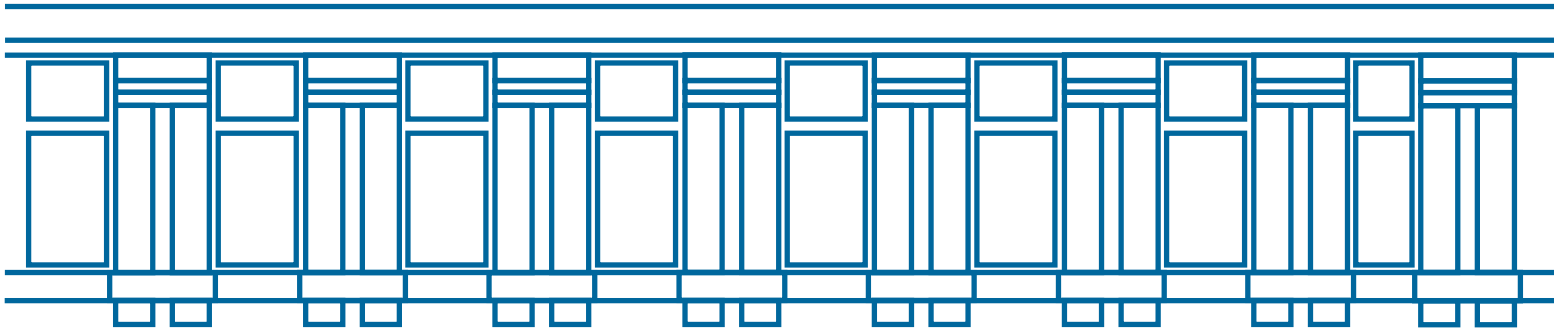

հուշադրամներ՝ նվիրված հայ անվանի անհատների՝ 2014 թվականին նշվող հոբելյաններին, Կենտրոնական բանկը մասնակցել է «2014 թվականի ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություն» միջազգային դրամագիտական ծրագրին, ինչպես նաև շարունակել է «Էջմիածնի գանձերը» հուշադրամների շարքի թողարկումը: 2014 թվականին թողարկվել և շրջանառության մեջ են դրվել նաև Հայաստանի վայրի ծառերին նվիրված՝ 200 դրամ անվանական արժեքով շրջանառու հիշատակային մետաղադրամները:

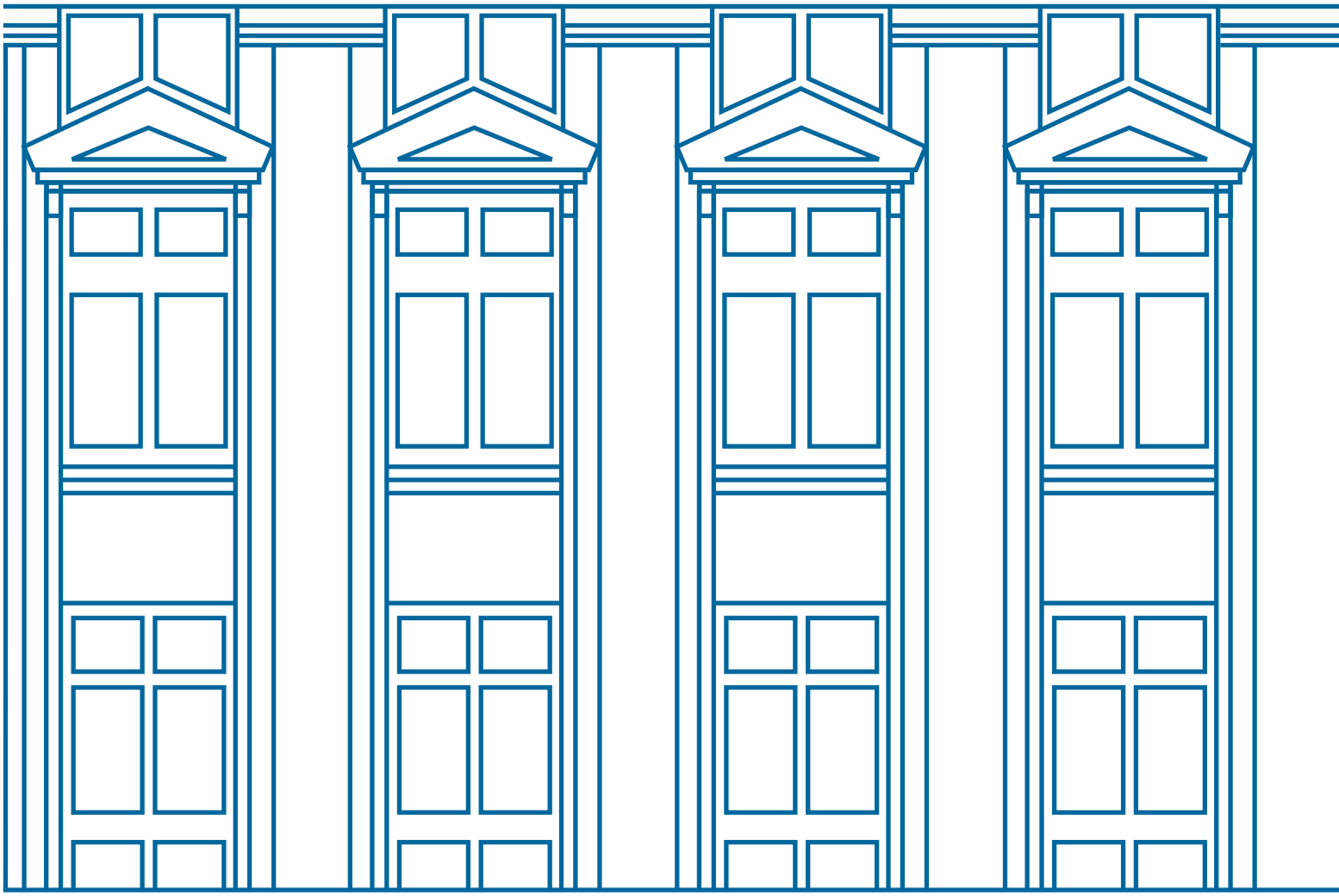
Ինստիտուցիոնալ զարգացումը

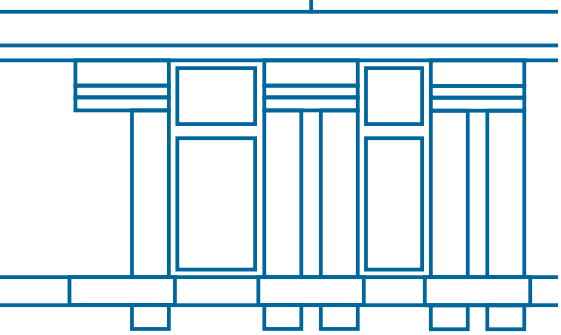
2014 թվականին շարունակել է զարգանալ «Դիլիջանի ուսումնահետազոտական կենտրոնը» (այսուհետ՝ Դիլիջանի ՈՒՀԿ), ուր տեղափոխվել են Կենտրոնական բանկի համապատասխան ստորաբաժանումները: Կենտրոնի ստեղծման նպատակն է հզորացնել Կենտրոնական բանկի գիտական և հետազոտական ներուժը: Ավարտին է հասցվել տնտեսական հետազոտությունների վարչության աշխատակիցների համար Դիլիջանի ՈւՀԿ-ում անցկացվող խորացված տնտեսագիտության դասընթացների լայն շարքը:

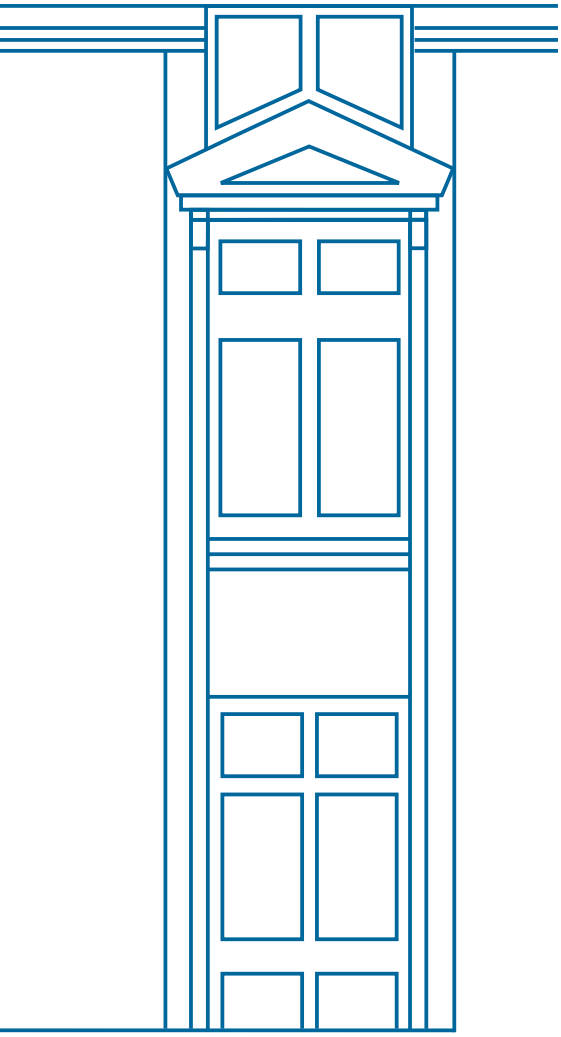
2014 թվականին Կենտրոնական բանկը շարունակել է զարգացնել իր մասնագիտական և հետազոտական ներուժը, իրականացրել է Տեղեկատվության անվտանգության կառավարման համակարգի զարգացման և վերջինս միջազգային չափանիշներին համապատասխանեցնելու աշխատանքներ, դասակարգել և կառավարելի է դարձրել տեղեկատվական ռիսկերը: Բանկերի մեծ մասը վկայագրվել է կամ ISO/IEC 27001:2013 ստանդարտով վկայագրման վերջնական փուլում է:

Գների կայունության ապահովում

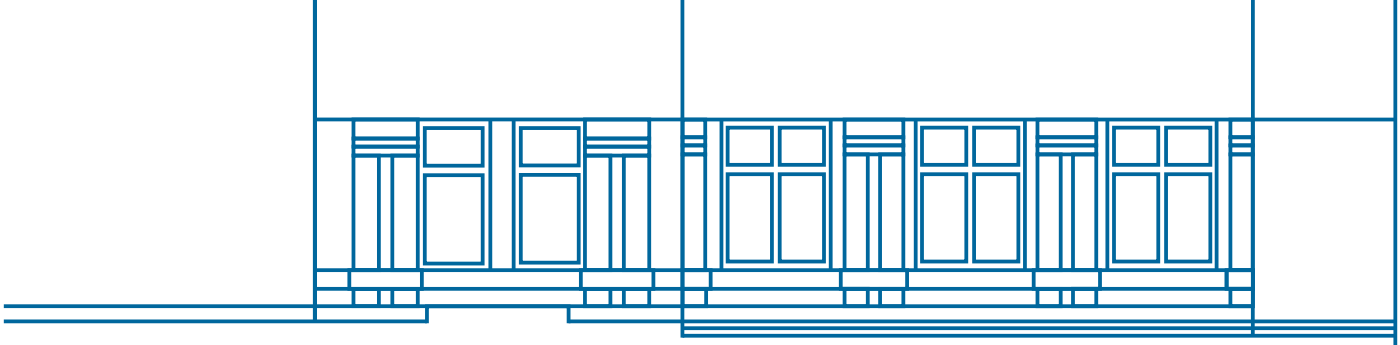

Դրամավարկային քաղաքականություն

Կենտրոնական բանկի հիմնական խնդիրը

Համաձայն «ՀՀ կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի՝ ***Կենտրոնական բանկի հիմնական խնդիրը գների կայունության ապահովումն է,*** որով Կենտրոնական բանկը նպաստում է երկարատև ժամանակահատվածում կայուն տնտեսական աճի ձեռքբերմանն ուղղված տնտեսական քաղաքականության իրականացմանը: Գների կայունությունը ենթադրում է գնաճի որոշակի մակարդակ, որը Կենտրոնական բանկի կողմից ընդունվում է որպես գնաճի նպատակային մակարդակ կամ գնաճի թիրախ: Հայաստանի Հանրապետությունում գնաճի թիրախը ամրագրվում է Կենտրոնական բանկի դրամավարկային քաղաքականության ծրագրերում, ՀՀ Կառավարության պետական միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրերում, պետական բյուջեի մասին ՀՀ օրենքներում և Հայաստանի Հանրապետության 2014-2025 թվականների հեռանկարային զարգացման ռազմավարական ծրագրում: Կենտրոնական բանկը ինքնուրույն է ընտրում իր կողմից իրականացվող դրամավարկային քաղաքականության ռազմավարությունը, միջանկյալ և գործառնական նպատակները և դրամավարկային գործիքները:

2006 թվականի հունվարի 1-ից Կենտրոնական բանկը անցում է կատարել գնաճի նպատակադրման ռազմավարությանը, որի համատեքստում, որպես միջանկյալ նպատակ, գնաճի կանխատեսված մակարդակն է, իսկ որպես գործառնական նպատակ՝ կարճաժամկետ տոկոսադրույքը: Դրամավարկային քաղաքականության հիմնական գործիքը Հայաստանի Հանրապետությունում ռեպո տոկոսադրույքն է (վերաֆինանսավորման տոկոսադրույք), որը սահմանվում է Կենտրոնական բանկի խորհրդի կողմից՝ ըստ նախօրոք հայտարարված տարեկան ժամանակացույցի: Դրամավարկային քաղաքականության գործիքների տոկոսադրույքները ուժի մեջ են մտնում սահմանմանը հաջորդող օրվանից:

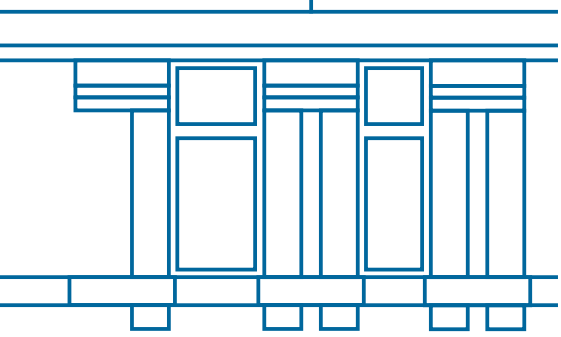
Գնաճի նպատակադրման ռազմավարության ներքո էապես կարևորվում է Կենտրոնական բանկի հաղորդակցությունը հասարակության հետ, որի հիմնական ուղիներից մեկը Գնաճի եռամսյակային հաշվետվությունների հրապարակումն է [1]: Գնաճի հաշվետվության առաջին բաժինը ներառում է հաջորդ եռամսյակի դրամավարկային քաղաքականության ծրագիրը, իսկ երկրորդ բաժինը՝ նախորդ եռամսյակի գնաճի ծրագրի իրագործմանն ուղղված դրամավարկային քաղաքականության կատարման հաշվետվությունը:

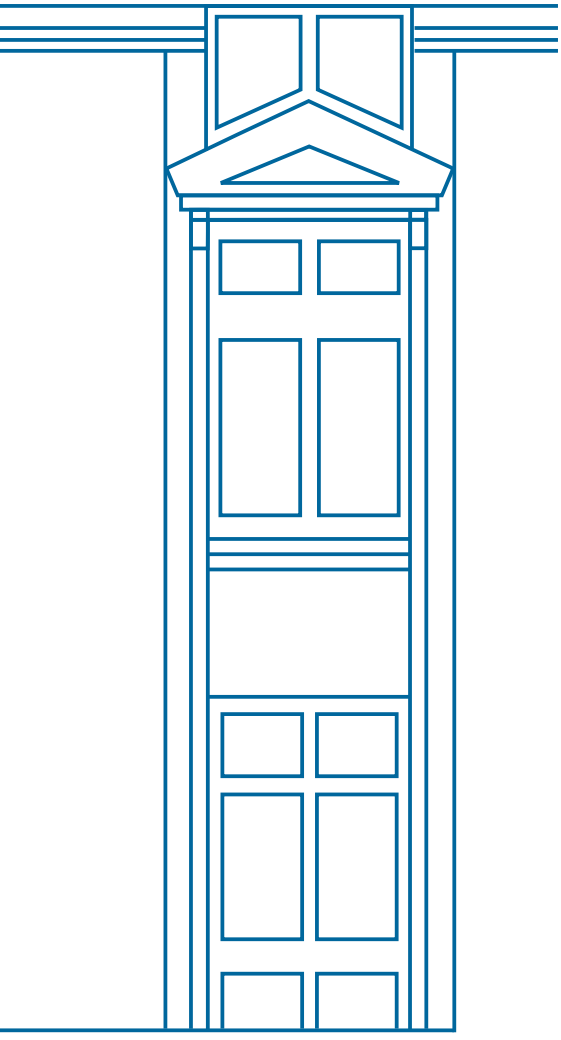
Հիմնական խնդրի իրագործումը

2014 թվականի առաջին եռամսյակի դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի համաձայն՝ ***12-ամսյա գնաճը տարվա ընթացքում շարունակելու էր նվազել*** և երրորդ եռամսյակում իջնելու էր մինչև տատանումների թույլատրելի միջակայքի ստորին սահմանին մոտ՝ պայմանավորված 2013 թվականի հուլիսին էներգակիրների սակագների աճի ազդեցության չեզոքացմամբ: Տարեվերջին 12-ամսյա գնաճը պետք է կայունանար նպատակային ցուցանիշի շրջակայքում՝ հիմնականում պայմանավորված դրամավարկային պայմանների թուլացման լագային ազդեցությամբ և իրականացվելիք ընդլայնողական հարկաբյուջետային քաղաքականությամբ, իսկ կանխատեսվող հորիզոնում կտատանվեր նպատակային ցուցանիշի շուրջ: Այդ իրավիճակում 2014 թվականի առաջին եռամսյակում Կենտրոնական բանկը շարունակելու էր թուլացնել դրամավարկային պայմանները՝ արձագանքելով կանխատեսվող ցածր տնտեսական ակտիվությանն ու գնաճային միջավայրի մեղմմանը, իսկ քաղաքականության հետագա ուղղությունները պետք է պայմանավորվեին նաև հարկաբյուջետային քաղաքականության իրականացման ընթացքով:

Ըստ փաստացի զարգացումների՝ ***2014 թվականի տասնմեկ ամիսների ընթացքում գրանցվել է 1.5% գնաճ***՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ***4.4% գնաճի*** փոխարեն, ինչի պարագայում 12-ամսյա գնաճը աստիճանաբար նվազել է և 2014 թվականի նոյեմբերի վերջին կազմել ***2.6%***՝ գտնվելով նպատակային ցուցանիշի տատանումների թույլատրելի միջակայքի ստորին սահմանի շրջակայքում: Հարկ է նշել, որ այդ ժամանակահատվածում ***12-ամսյա գնաճը նվազել է սպասվածից ավելի արագ տեմպերով,*** ինչին նպաստել են առավելապես ներդրումների ցածր մակարդակի

[1] Մանրամասն տե՛ս Կենտրոնական բանկի «Գնաճի հաշվետվություն» պարբերականը (www.cba.am):

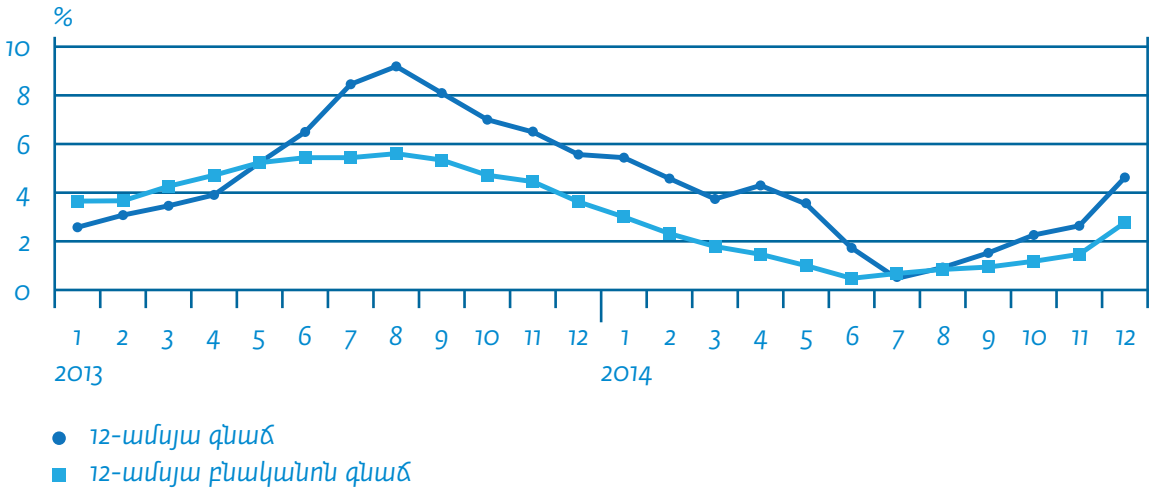

և մասնավոր սպառման աճի տեմպերի դանդաղման պարագայում տնտեսական աճի ցածր տեմպերի պահպանումը և պարենային որոշ ապրանքների գների զգալի նվազումը: Այս իրավիճակում Կենտրոնական բանկը շարունակել է աստիճանաբար թուլացնել դրամավարկային պայմանները. ***2014 թվականի տասնմեկ ամիսների ընթացքում*** վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքը իջեցրել է ընդհանուր առմամբ 1.0 տոկոսային կետով՝ նոյեմբերի վերջին սահմանելով ***6.75%***: Միաժամանակ, Կենտրոնական բանկը թուլացրել է դրամավարկային պայմանները՝ 2014 թվականի փետրվարից իջեցնելով դրամով պարտադիր պահուստավորման նորման՝ 4-ից 2%-ի:

Գնաճային զարգացումները կտրուկ տարբերվեցին և գերազանցեցին ակնկալիքները 2014 թվականի վերջին, երբ արտերկրում և հատկապես տարածաշրջանում խորացան աշխարհաքաղաքական և տնտեսական հիմնախնդիրները: Մյուս կողմից, 2014 թվականի ընթացքում, ի տարբերություն այլ զարգացած և զարգացող երկրների, դիտվում էր ԱՄՆ տնտեսական աճի տեմպերի արագացում և ԱՄՆ դոլարի ամրապնդում, ինչն ուղեկցվում էր մնացած երկրների արժույթների արժեզրկմամբ և գնաճային բարձր միջավայրի ձևավորմամբ: Նշված երևույթների ազդեցությունը Հայաստանի Հանրապետության արժութային շուկայում արտահայտվեց 2014 թվականի վերջին, որտեղ, արտերկրից և Հայաստանի Հանրապետության հիմնական գործընկեր Ռուսաստանից արտարժութային փոխանցումների զգալի կրճատման ու տնտեսական աճի տեմպերի դանդաղման սպասումների պարագայում, արձանագրվեց դրամի կտրուկ արժեզրկում: Վերջինս անմիջապես անդրադարձավ ապրանքային շուկայի վրա՝ ընդլայնելով գնաճային միջավայրը և ձևավորելով գնաճային սպասումներ: Այս ամենի հետևանքով դեկտեմբերին արձանագրվեց 3.0% գնաճ՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի 1.1%-ի փոխարեն, որի պարագայում ***12-ամսյա գնաճը տարեվերջին սպասվող 3.2%-ի փոխարեն կազմեց 4.6%՝*** այդուհանդերձ գտնվելով նպատակային ցուցանիշին մոտ (Գծապատկեր 1):

Տարեվերջի նշված զարգացումները կրում էին գների և ֆինանսական կայունության խաթարման ռիսկեր, որոնց պատճառով Կենտրոնական բանկը ստեղծված իրավիճակին արձագանքեց կտրուկ գործողություններով. մասնավորապես՝ նոյեմբերի վերջից բարձրացվեց ***լոմբարդային ռեպոյի տոկոսադրույքը՝ 8.25-ից 21%-ի,*** այնուհետև՝ դեկտեմբերի կեսից բարձրացվեց ***արտարժույ-***

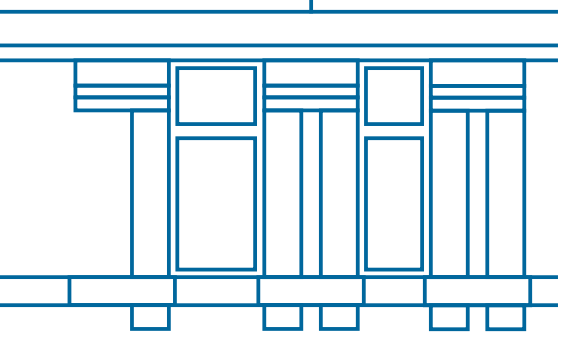

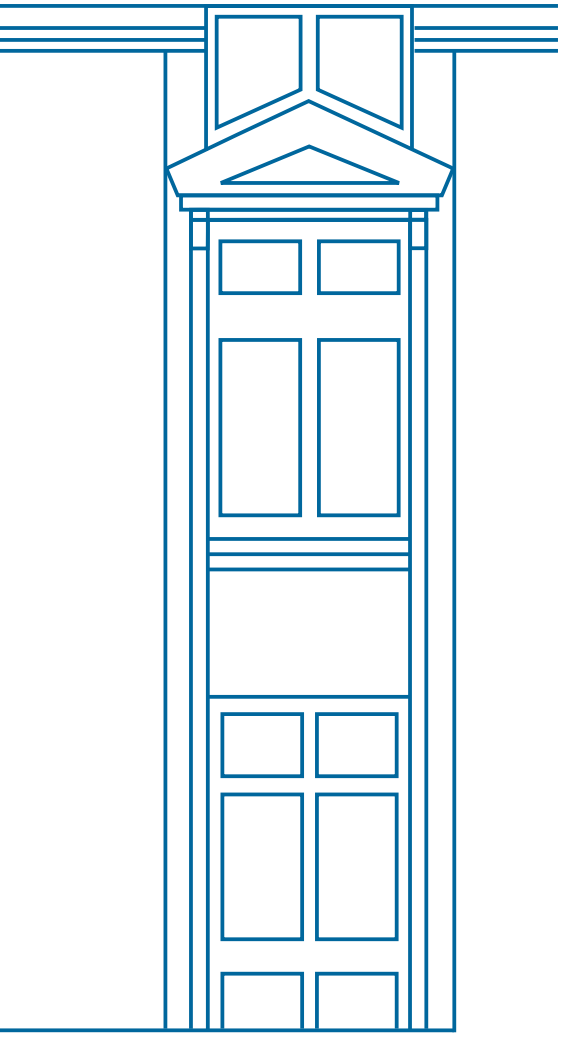

Գծապատկեր 1. Մինչև 2014 թվականի հուլիս գնաճային միջավայրը մեղմվել է սպասվածից արագ տեմպերով, իսկ այնուհետև ընդլայնվել. տարեվերջին 12-ամսյա գնաճը կազմել է 4.6%՝ գտնվելով նպատակային ցուցանիշին մոտ

թով ներգրավված միջոցների դիմաց պարտադիր պահուստավորման նորման՝ 12-ից 24%-ի: Նշված քայլերի արդյունքում արդեն դեկտեմբերի վերջին արժութային և ապրանքային շուկաներում դրսևորվեցին որոշակի կայունացման միտումներ, որին համապատասխան՝ Կենտրոնական բանկն իջեցրեց արտարժույթով ներգրավված միջոցների դիմաց պարտադիր պահուստավորման նորմատիվի սահմանաչափը և լոմբարդային ռեպո գործիքի տոկոսադրույքը՝ համապատասխանաբար ***24.0-ից 20.0%-ի և 21.0-ից 20.0%-ի:***

Միևնույն ժամանակ, ապագա գնաճային ճնշումները մեղմելու և գնաճային սպասումները նպատակային ցուցանիշի շուրջ խարսխելու նկատառումով, Կենտրոնական բանկը դեկտեմբերի վերջին բարձրացրեց վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքը՝ հասցնելով ***8.5%-ի,*** որն արտացոլում էր զարգացող երկրներում ներդրումների ռիսկերի և տոկոսադրույքների աճի միտումները ավելի երկարաժամկետ հատվածում:

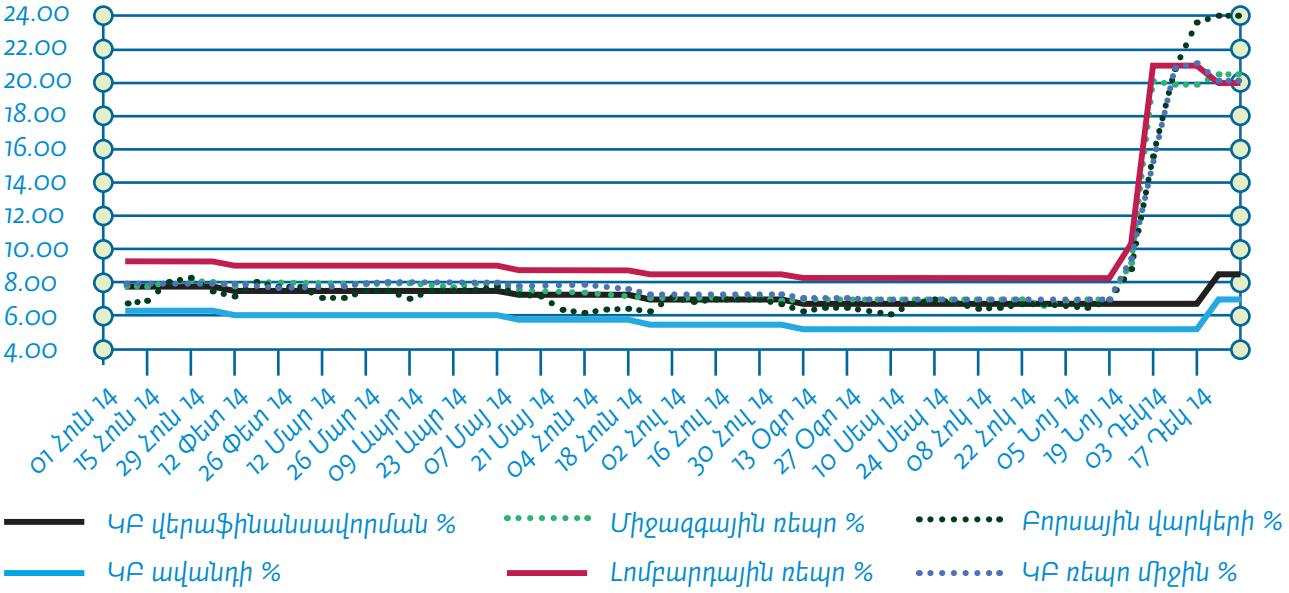
Ֆինանսական շուկայում տոկոսադրույքները տարվա ընթացքում հիմնականում դրսևորել են Կենտրոնական բանկի վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքի փոփոխություններին համահունչ միտումներ և մինչև նոյեմբերի վերջ ցուցաբերել են նվազող

վարքագիծ: Նոյեմբերի վերջից, երբ ձևավորված բարձր գնաճային միջավայրը մեղմելու և առկա գնաճային սպասումները խարսխելու նպատակով Կենտրոնական բանկը խստացրեց ֆինանսական շուկայի պայմանները, դրամային կարճաժամկետ տոկոսադրույքներն արձագանքեցին կտրուկ աճով՝ ***ժամանակավորապես ձևավորվելով Կենտրոնական բանկի լոմբարդային ռեպո գործիքի տոկոսադրույքի շուրջ:*** Արդյունքում՝ լոմբարդային ռեպո գործիքի տոկոսադրույքը ֆինանսական շուկայի դրամային հատվածում տարեվերջից ստանձնել է ուղղորդիչ տոկոսադրույքի դեր:

Տնտեսության բնականոն իրավիճակին վերադառնալուն զուգընթաց Կենտրոնական բանկի կողմից իրականացված գործողությունները կկրճատեն Կենտրոնական բանկի քաղաքականության ու շուկայական կարճաժամկետ դրամային տոկոսադրույքների միջև ձևավորված տարբերությունը՝ ***վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքին վերադարձնելով շուկայում իր ուղղորդիչ դերը,*** ինչպես նաև նպաստելով ֆինանսական շուկայում իրավիճակի կայունացմանը և գնաճի նպատակի իրագործմանը միջնաժամկետ հատվածում (Գծապատկեր 2):

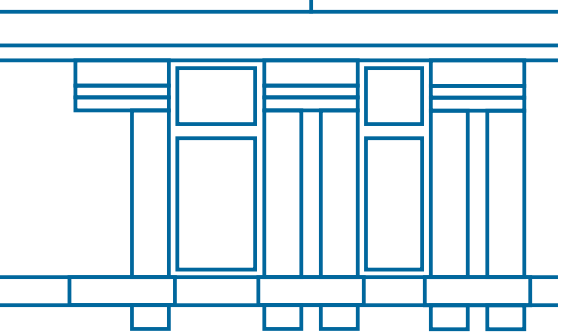

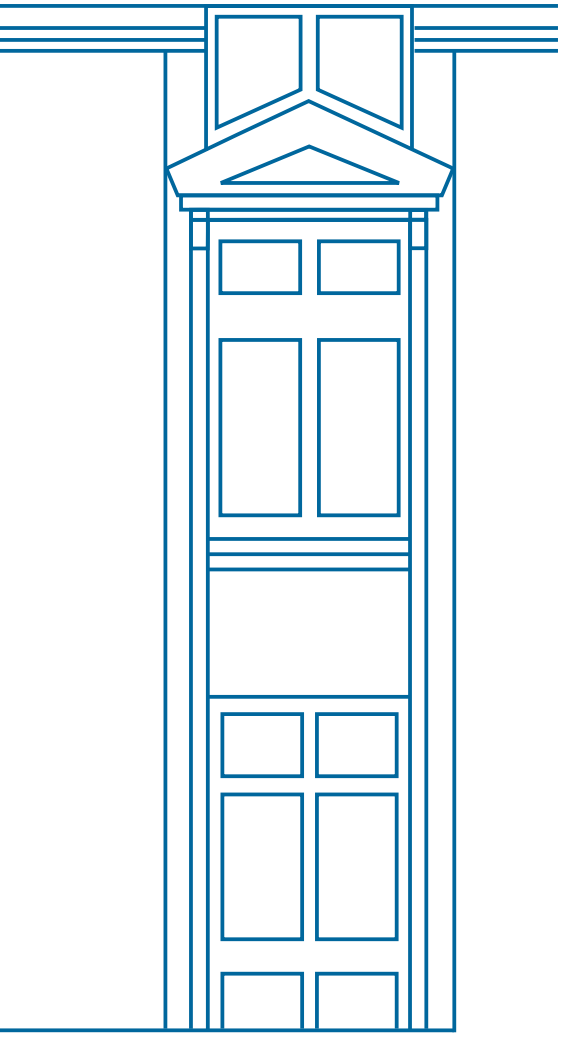

Գծապատկեր 2. Կենտրոնական բանկի գործիքների և շուկայական կարճաժամկետ տոկոսադրույքների վարքագիծը 2014 թվականին

Բարելավում և կատարելագործում

Կենտրոնական բանկը մշտապես իրականացնում է աշխատանքներ՝ ուղղված Կենտրոնական բանկի կանխատեսման և քաղաքականության վերլուծության համակարգի (ԿՔՎՀ) զարգացմանն ու կատարելագործմանը, որոնց արդյունքում բարելավվում են կանխատեսումների քանակական և որակական հատկանիշները: Դրանք հնարավորություն են ընձեռում Կենտրոնական բանկի խորհրդին (այսուհետ՝ Խորհուրդ) առավել ճշգրիտ պատկերացում կազմելու ստեղծված մակրոտնտեսական իրավիճակի մասին և առավել հիմնավոր որոշումներ կայացնելու դրամավարկային քաղաքականության հետագա ուղղությունների վերաբերյալ:

Մասնավորապես՝ կատարելագործվել է ***Կենտրոնական բանկի եռամսյակային կանխատեսումների առանցքային մակրոմոդելը,*** որն ունի մի շարք առավելություններ և ավելի ճշգրիտ է բնութագրում ՀՀ տնտեսության առանձնահատկությունները: Նոր մոդելում

որոշակիորեն վերանայվել է գնաճի ապաագրեգացումն ըստ առանձին ապրանքախմբերի՝ հաշվի առնելով սպառողական զամբյուղի տարրերի հարաբերական տատանողականությունը և դրանց վարքագիծը բնութագրող գործոնները: Միևնույն ժամանակ, շարունակվել են մոդելի առանձին հատվածների, հատկապես՝ իրական ՀՆԱ ճեղքի և իրական տոկոսադրույքի հավասարումների առավել ճշգրիտ ներկայացմանը նպատակաուղղված աշխատանքները:

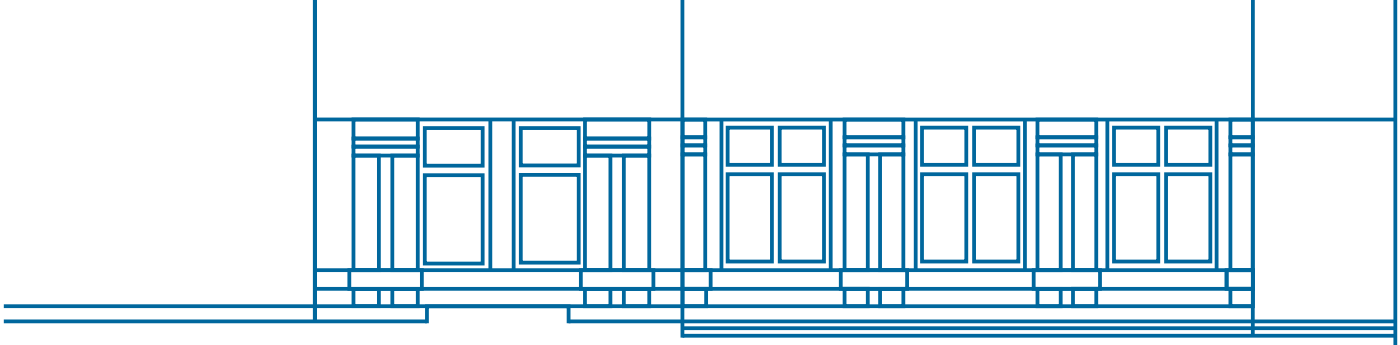
2014 թվականին շարունակվել են տնտեսության տարբեր հատվածների ***կարճաժամկետ կանխատեսման, աջակցող և արբանյակային մոդելների*** մշակման և կատարելագործման աշխատանքները: Մասնավորապես՝ գնաճի կանխատեսումների որակի բարելավման նպատակով 2014 թվականին ***մշակվել է սպառողական զամբյուղի*** առավել խոշոր ապրանքախմբերի վրա հիմնված ***գնաճի կարճաժամկետ կանխատեսման նոր մոդել,*** որը համապատասխանում է հիմնական մոդելում գնաճի տարանջատման սկզբունքներին:

2014 թվականին լրամշակվել և կատարելագործվել է համաշխարհային տնտեսության կանխատեսման մոդելային համակարգի կարճաժամկետ կանխատեսումների հատվածը՝ ներառելով ժամանակային շարքերի կանխատեսման նոր մեթոդների հիման վրա կառուցված լրացուցիչ մոդելներ:

Հաշվետու տարում մշակվել և ներդրվել է նաև ***ՀՆԱ ճեղքի գնահատման մոդելը,*** որում ՀՆԱ-ից տարանջատվել է գյուղատնտեսության ոլորտը՝ որպես համախառն առաջարկի վրա ազդող գործոն: Այս մեթոդը հնարավորություն է տալիս տնտեսությունում առավել ճշգրիտ գնահատելու առաջարկի և պահանջարկի ցնցումները և դրանց ստեղծած գնաճային ճնշումները:

Մշակվել և գործարկվել է ***իրական հավասարակշիռ փոխարժեքի գնահատման և իրական փոխարժեքի նախնական պայմանների ստացման նոր մոտեցում***՝ հիմնված ընթացիկ հաշվի միտումային և ցիկլային զարգացումների և իրական փոխարժեքի շարժի միջև առկա փոխկապվածությունների նկարագրման վրա:

2014 թվականին մշակվել և ներդրվել է եռամսյակային կանխատեսումների հիմնական մոդելի ***կանխատեսումների համեմատության, վերլուծության և արդյունավետության գնահատման համակարգը,*** որով տարանջատվում է նախկին կանխատեսումների սխալը ըստ մոդելի փոփոխությունների, նախկին փորձագիտական դատողությունների և տվյալների թարմացման նպաստումների: Համակարգը հնարավորություն է տալիս համեմատելու երկու

տարբեր եռամսյակներում իրականացված կանխատեսումների արդյունքները, գնահատելու առկա շեղումները, բացահայտելու պատճառները, ինչպես նաև միևնույն եռամսյակում տարբեր սցենարներով իրականացված կանխատեսումների արդյունքները, հիմնական նպաստող գործոնները:

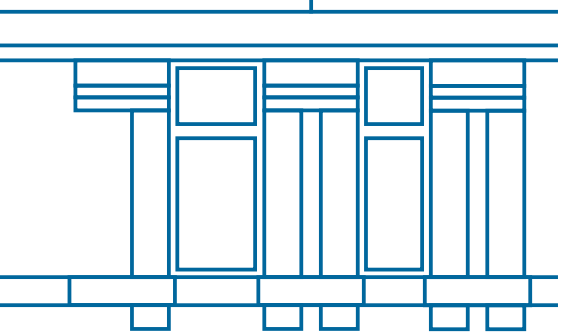
Տարվա ընթացքում մշակվել և գործարկվել է ***աշխատանքի շուկան բնութագրող Դինամիկ ստոխաստիկ ընդհանուր հավասարակշռության (ԴՍԸՀ կամ DSGE) դասի մոդելը,*** որտեղ աշխատանքի շուկան տարանջատվել է ֆորմալ և ոչ ֆորմալ հատվածների: Մոդելի օգնությամբ հնարավոր է առավել հստակ պատկերացնել աշխատանքի շուկայում տեղի ունեցող զարգացումների գնաճային ազդեցությունները, ինչպես նաև գնահատել դրամավարկային քաղաքականության փոխանցումային մեխանիզմը աշխատանքի շուկայի համատեքստում:

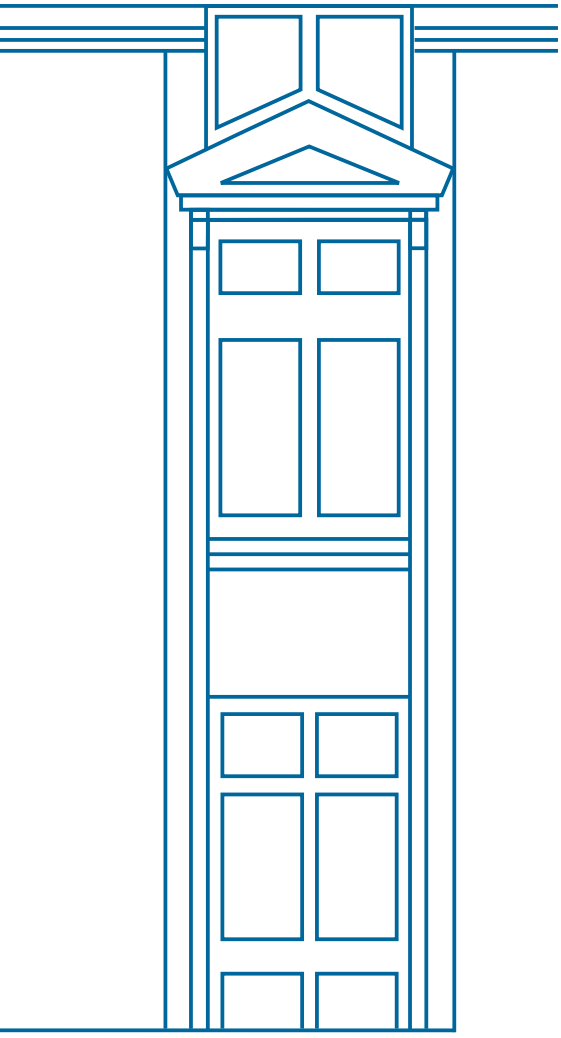
2014 թվականին իրականացվել են նաև ԿՔՎՀ ***մոդելային համակարգի տվյալների բազայի նոր տարբերակի մշակման*** նախապատրաստական աշխատանքներ, որը թույլ կտա ագրեգացնել ամբողջ գործընթացի տվյալները մեկ բազայում և բարձրացնել դրա կառավարման արդյունավետությունը:

Վիճակագրություն

«ՀՀ կենտրոնական բանկի մասին» օրենքով ամրագրված խնդիրներն իրագործելու նպատակով Կենտրոնական բանկը հավաքագրում, ամփոփում և հրապարակում է դրամավարկային և ֆինանսական վիճակագրությունը: Կենտրոնական բանկի կողմից հավաքագրվող և հրապարակվող վիճակագրությունն օգտագործվում է ինչպես Կենտրոնական բանկում՝ դրամավարկային քաղաքականության մշակման, ֆինանսական կայունության ապահովման, վճարահաշվարկային համակարգի զարգացման և այլ գործառույթների իրականացման ժամանակ, այնպես էլ արտաքին օգտագործողների կողմից՝ այլ պետական գերատեսչությունների, ֆինանսական շուկայի մասնակիցների, միջազգային կազմակերպությունների և այլ:

2014 թվականին նույնպես Կենտրոնական բանկը շարունակել է ժամանակին և արժանահավատ վիճակագրական տվյալների հավաքագրման, հրապարակման և զարգացման գործընթացը: Համաձայն Կենտրոնական բանկի վիճակագրական աշխատանքների ծրագրի՝ տարվա ընթացքում իրականացվել են

հրապարակվող վիճակագրության ծածկույթի և հաճախականության ավելացմանը, հավաքագրվող վիճակագրության մեթոդաբանության կատարելագործմանն ուղղված աշխատանքներ [2]:

Նոր տվյալների հավաքագրում և հաշվարկ

2014 թվականին Կենտրոնական բանկը մասնակցել է Արժույթի միջազգային հիմնադրամի կողմից կազմակերպվող Ֆինանսական կայունության ցուցանիշների կենտրոնացվածությունը և բաշխվածությունը նկարագրող տվյալների հավաքագրման փորձարարական ծրագրին:

Մասնավորապես՝ ծրագրի շրջանակներում հաշվարկվել են ՀՀ բանկային համակարգի 2010-2013 թվականների ֆինանսական կայունությունը բնութագրող մի շարք վիճակագրական ցուցանիշներ, որոնք ավելի ճշգրիտ են ներկայացնում բանկային համակարգի վիճակը, հետևաբար բանկային համակարգի ֆինանսական կայունության գնահատման ժամանակ ավելի նպատակահարմար է դրանց օգտագործումը:

Կատարվել են նաև ընտրանքային հետազոտությունների մեթոդաբանության կատարելագործման և հարցումների միջոցով ՀՀ տնտեսության վերաբերյալ նոր տվյալների հավաքագրման աշխատանքներ: Մասնավորապես՝ իրականացվել են մի շարք թեմատիկ և նպատակային հարցումներ, որոնք ներառել են «Տնտեսության առանձին հատվածների կամ գործունեության ոլորտների վիճակի նկարագրությունը», «Զարգացման հեռանկարների բացահայտումը» և նմանատիպ այլ հարցեր: Հարցումների արդյունքներն օգտագործվել են հիմնականում Կենտրոնական բանկում՝ դրամավարկային քաղաքականության իրականացման շրջանակներում:

Վիճակագրության մեթոդաբանության կատարելագործում

2014 թվականին Կենտրոնական բանկը Հայաստանի Հանրապետության ազգային վիճակագրական ծառայության և Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարության հետ համատեղ աշխատանքներ է սկսել ազգային հաշիվների վիճակագրության կազմման նոր միջազգային ստանդարտի՝ «Ազգային հաշիվների համակարգ 2008» ձեռնարկի ներդրման ուղղու-

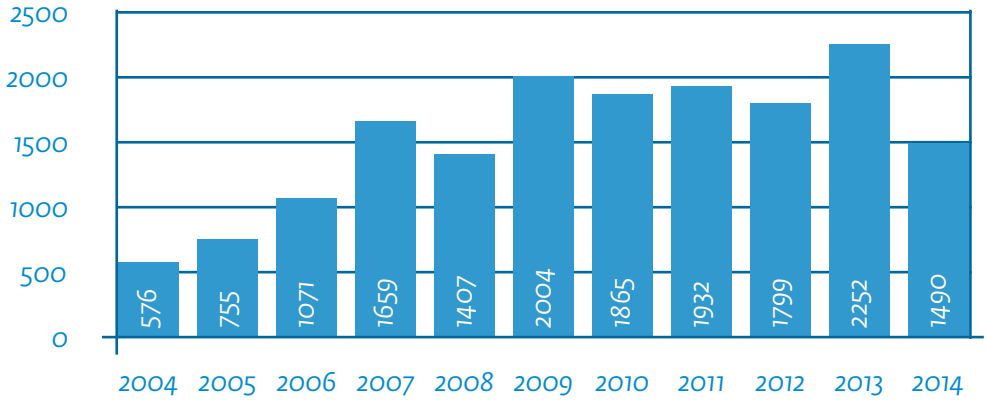
[2] ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից վիճակագրությունը հրապարակվում է «Կենտրոնական բանկի տեղեկագրում» (ամսական պարբերական), «Կենտրոնական բանկի վիճակագրական տեղեկագրում» (տարեկան պարբերական) և Կենտրոնական բանկի տնային էջում, հետևյալ հղումներով՝
https://www.cba.am/am/SitePages/statspmonthlybulletin.aspx
https://www.cba.am/am/SitePages/statspannualbulletin.aspx
https://www.cba.am/am/SitePages/statdatabank1.aspx

թյամբ: Վերոնշյալ գերատեսչությունների կողմից ստեղծվել է միջգերատեսչական հանձնաժողով: Ձեռնարկի ներդրման համար մշակվել և հաստատվել է համատեղ գործողությունների ծրագիր և այդ ծրագրի կատարման ժամանակացույց՝ ըստ տարիների «Ազգային հաշիվների համակարգ 2008»-ի և մյուս փոխկապակցված միջազգային նոր (վերանայված) ստանդարտների՝ «Պետական ֆինանսների վիճակագրություն 2014»-ի ներդրման նպատակով:

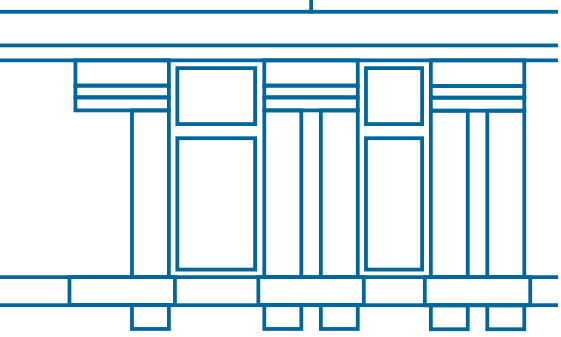
Հաշվետու տարում ներդրվել են նաև արտաքին հաշիվների վիճակագրության՝ «Վճարային հաշվեկշռի ձեռնարկի 6-րդ հրատարակության» սկզբունքները: Վերանայվել են արտաքին հաշիվների վիճակագրության պատմական շարքերը՝ սկսած 1994 թ-ից:

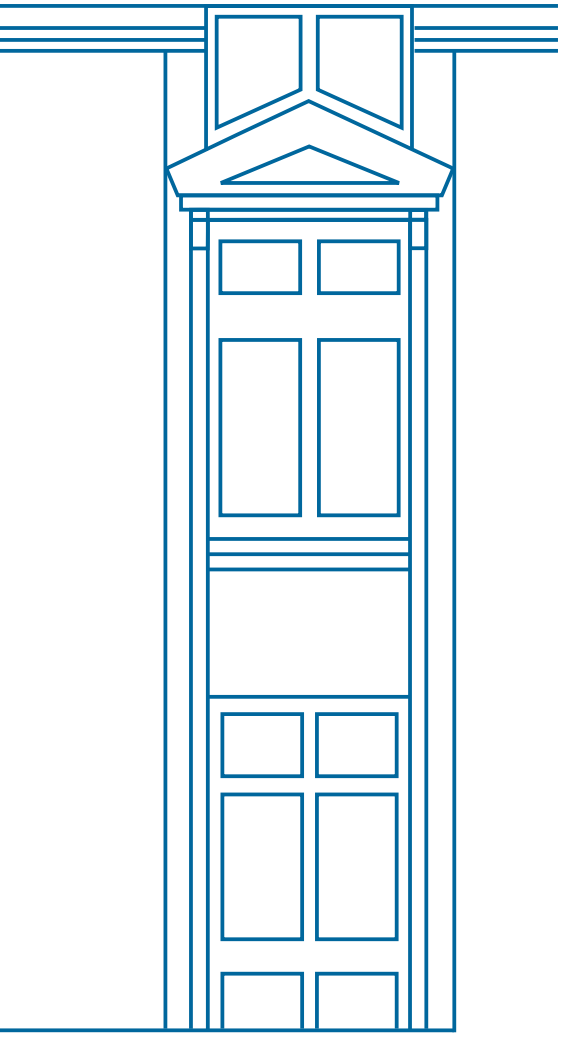
Համախառն միջազգային պահուստների մակարդակը և կառավարումը

2014 թվականին ՀՀ համախառն միջազգային պահուստները նվազել են շուրջ 762.1 մլն ԱՄՆ դոլարով և տարեվերջին կազմել շուրջ 1,489.5 մլն ԱՄՆ դոլար (Գծապատկեր 3):

Գծապատկեր 3. ՀՀ համախառն միջազգային պահուստների մակարդակը (մլն ԱՄՆ դոլար)

Հաշվետու ժամանակահատվածում ՀՀ համախառն միջազգային պահուստների ծավալի փոփոխությունը պայմանավորող հիմնական գործոններն էին Կենտրոնական բանկում առևտրային բանկերի արտարժույթով թղթակցային հաշիվների մնացորդների՝ նախորդ տարվա վերջում, բանկերի և վերջիններիս հաճախորդների գործունեությամբ պայմանավորված, աննախադեպ բարձր մակարդակի նվազում (շուրջ 305 մլն ԱՄՆ դոլարին համարժեք նվազում՝ նախորդ տարվա շուրջ 377 մլն աճի փոխարեն) և ՀՀ ներբանկային շուկայում արտարժույթի զուտ վաճառքը (շուրջ 310 մլն ԱՄՆ դոլարին համարժեք), որն ուղղված էր դրամավարկային քաղաքականության նպատակ հանդիսացող գնաճի զսպմանը: Տարվա ընթացքում նշանակալի էին նաև ՀՀ պետական պարտքի սպասարկումը (շուրջ 256 մլն ԱՄՆ դոլար) և միջազգային կազմակերպություններից վարկերի և դրամաշնորհների ստացումը (շուրջ 176 մլն ԱՄՆ դոլարին համարժեք):

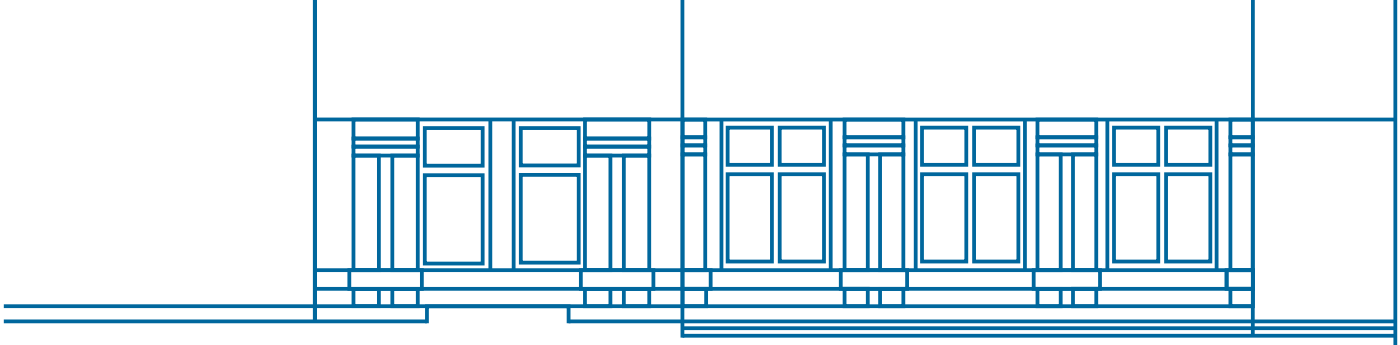
Ինչ վերաբերում է զուտ արտաքին ակտիվներին, ապա, ըստ 2014 թվականի արդյունքների, վերջիններս կազմել են շուրջ 1,250.2 մլն ԱՄՆ դոլար:

2014 թվականին ՀՀ միջազգային պահուստների մակարդակը շարունակել է համապատասխանել միջազգային պրակտիկայում արտարժութային պահուստներին ներկայացվող բոլոր պահանջներին, մասնավորապես, ՀՀ տնտեսության՝ հնարավոր արտաքին ցնցումները կլանելու կարողությունը հավաստելու տեսանկյունից: 2014 թվականին ՀՀ միջազգային պահուստներն ապահովել են ներմուծման ավելի քան չորս ամսվա ծածկույթ և կարճաժամկետ պարտավորությունների (մինչև մեկ տարի) սպասարկման ավելի քան հինգ տարվա ծածկույթ:

Հաշվետու տարում ՀՀ համախառն միջազգային պահուստները կառավարվել են միջազգային ֆինանսական շուկայի մի շարք տնտեսական և քաղաքական զարգացումների ներքո, որոնք կարելի է ամփոփել՝ բաժանելով առաջատար երկրները երկու խմբի:

Առաջին խմբի երկրներում՝ ԱՄՆ-ում և Մեծ Բրիտանիայում, տնտեսական աճի համեմատաբար արագ տեմպերի, գործազրկության մակարդակի նշանակալի անկման և չափավոր գնաճի պարագայում կենտրոնական բանկերը սկսեցին հող նախապատրաստել տոկոսադրույքների բարձրացման համար:

Մասնավորապես՝ ԱՄՆ դաշնային պահուստային համակարգը դադարեցրեց ակտիվների գնման ծրագիրը և իր ուղերձներում

ավելի հստակեցրեց հիմնական դրամավարկային տոկոսադրույքի բարձրացման հնարավոր ժամանակացույցը:

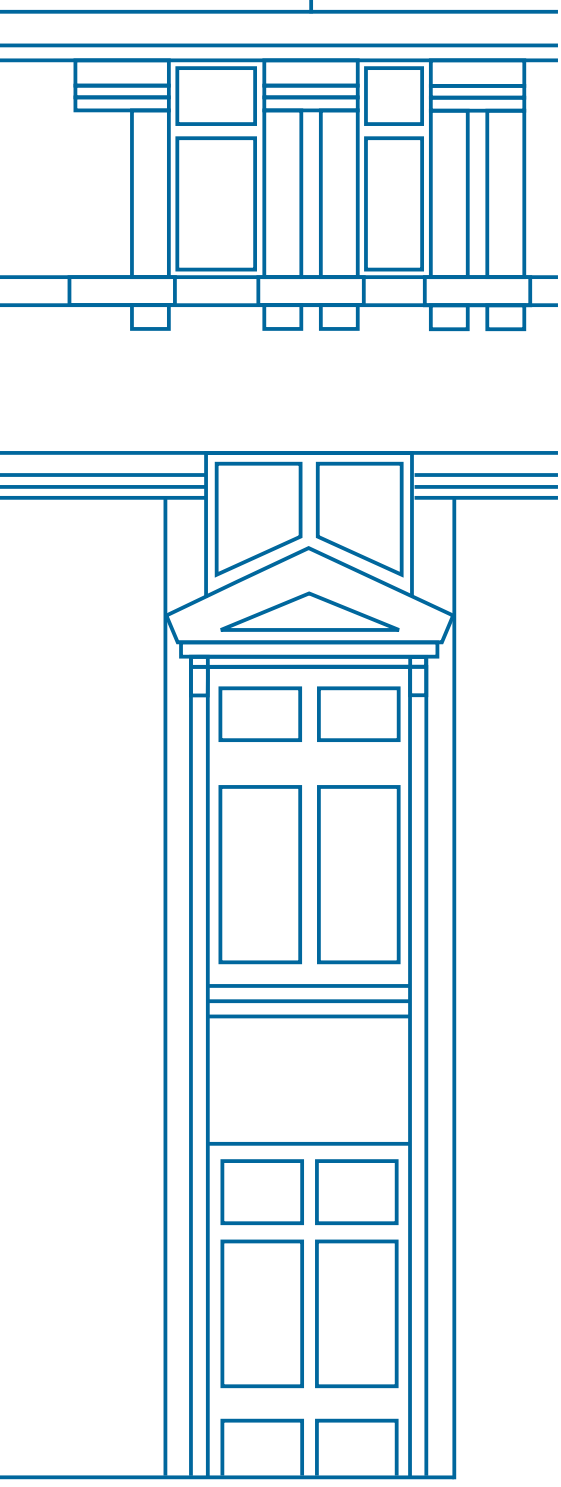
Երկրորդ խմբի երկրներում՝ Եվրոգոտում և Ճապոնիայում, տնտեսական ակտիվությունը պահպանվեց ցածր մակարդակում, իսկ վերջիններիս կենտրոնական բանկերը շարունակեցին խթանող դրամավարկային քաղաքականությունը՝ գնաճի նպատակային մակարդակի ապահովման համար:

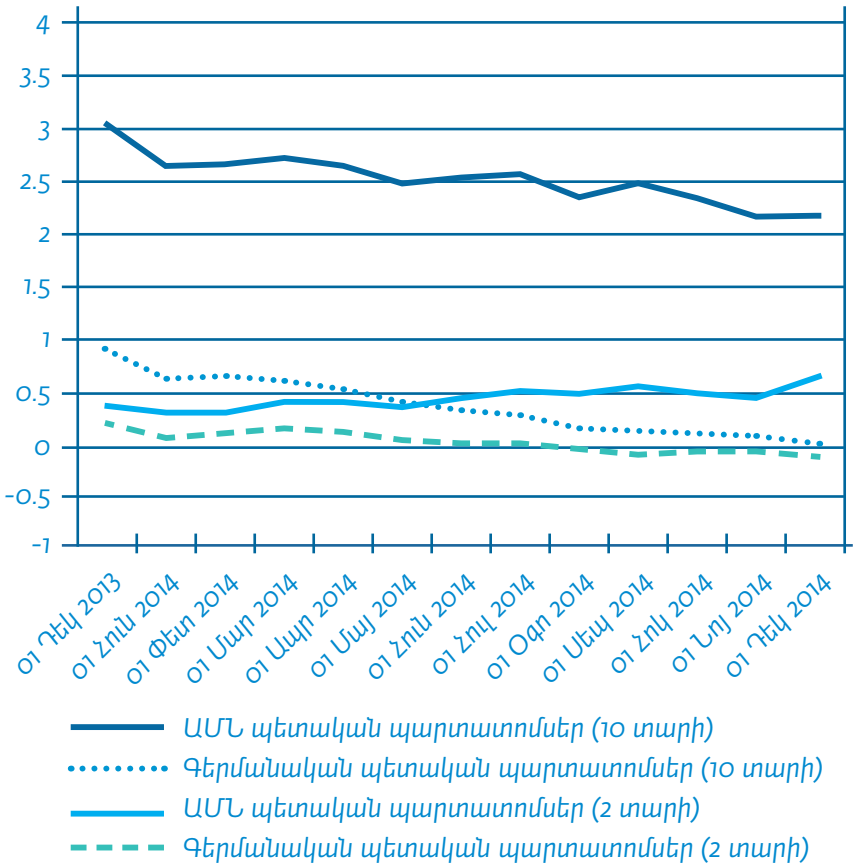
2014 թվականի ընթացքում Եվրոպական կենտրոնական բանկը 2 անգամ նվազեցրեց հիմնական դրամավարկային տոկոսադրույքները: Արդյունքում՝ մշտական հնարավորության ավանդային տոկոսադրույքը սահմանվեց բացասական (-0.2%), որը անսպասելի էր Եվրոգոտու երկրների համար: Ի լրումն բացասական տոկոսադրույքի՝ Եվրոպական կենտրոնական բանկը նախատեսում է ձեռք բերել, նախնական գնահատումներով, 1.1 տրլն եվրո ծավալով պետական, գործակալական և ակտիվներով ապահովված այլ արժեթղթեր՝ գնաճի նպատակային մակարդակի ապահովման և տնտեսական ակտիվության աշխուժացման համար:

Ինչ վերաբերում է Ճապոնիայի կենտրոնական բանկի դրամավարկային քաղաքականությանը, ապա այն վստահաբար կարելի է բնորոշել որպես ագրեսիվ խթանող:

Ի հավելումն վերոնշյալ տնտեսական զարգացումների՝ 2014 թվականի երկրորդ կեսին գրանցվեց նավթի գների շեշտակի անկում՝ 50%, որը նվազեցրեց զարգացած երկրներում միջնաժամկետ գնաճային սպասումները:

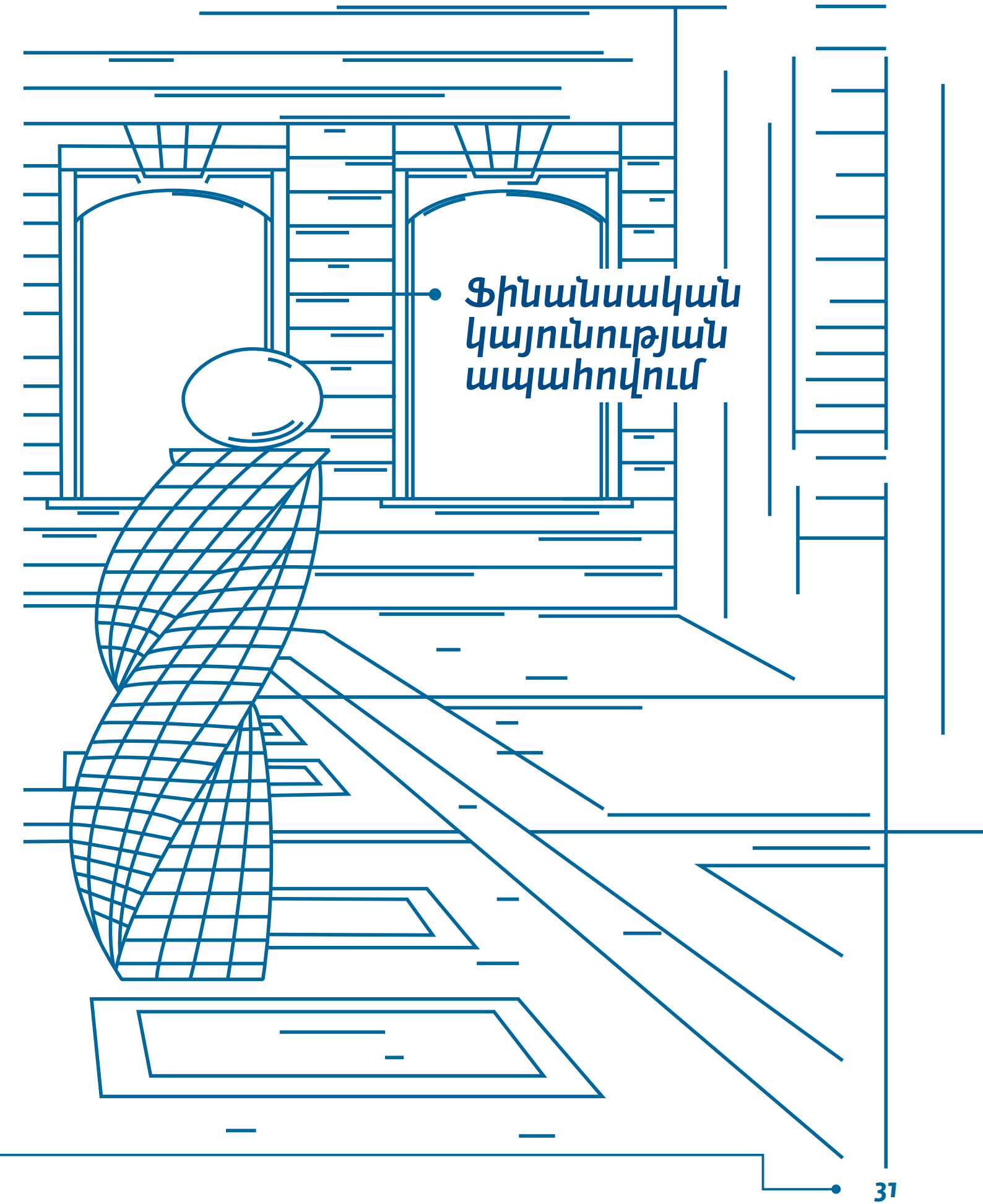
Հավելենք, որ ԱՄՆ կարճաժամկետ տոկոսադրույքները էական փոփոխություն չեն կրել, մինչդեռ երկարաժամկետները նվազել են ավելի քան 100 բազիսային կետով: Գերմանիայում մինչև 5 տարի ժամկետայնությամբ տոկոսադրույքները հաստատվեցին բացասական մակարդակների վրա: Մասնավորապես՝ 2 տարի ժամկետայնությամբ պետական պարտատոմսի եկամտաբերությունը տարեվերջին կազմեց (-0.1%) կամ որ նույնն է՝ ներդրողները այդ տոկոսը վճարում են Գերմանիայի կառավարությանը՝ պարտատոմսերի ձեռքբերման դեպքում (Գծապատկեր 4):

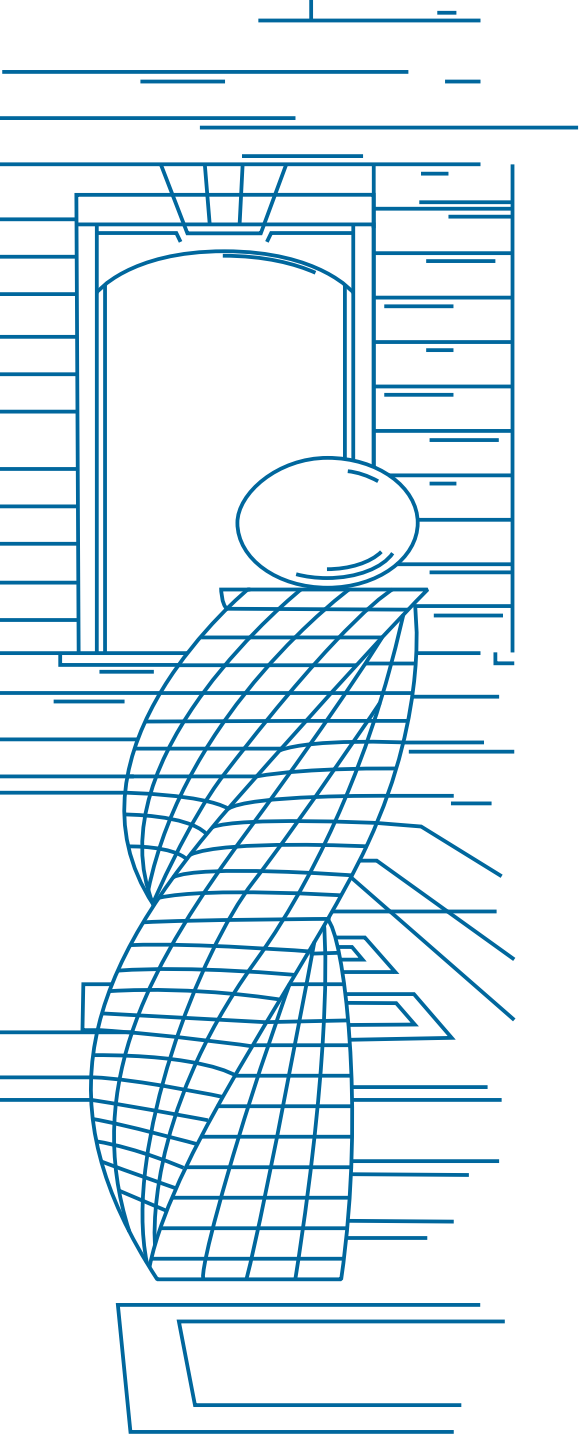

Գծապատկեր 4. ԱՄՆ և գերմանական պետական պարտատոմսերի եկամտաբերությունը

Ամփոփելով նշենք, որ միջազգային ֆինանսական շուկայի վերը շարադրված անորոշությունների ու զարգացումների ներքո Կենտրոնական բանկը շարունակել է նվազագույն ռիսկերով պահուստների կառավարման իր որդեգրած ռազմավարությունը՝ ապահովելով պահուստների արդյունավետ կառավարումն ու երաշխավորելով ՀՀ միջազգային պահուստների ապահովությունը, իրացվելիությունն ու եկամտաբերությունը:

Ֆինանսական կայունության ապահովում

Ֆինանսական համակարգի կայունություն, կարգավորում և վերահսկողություն

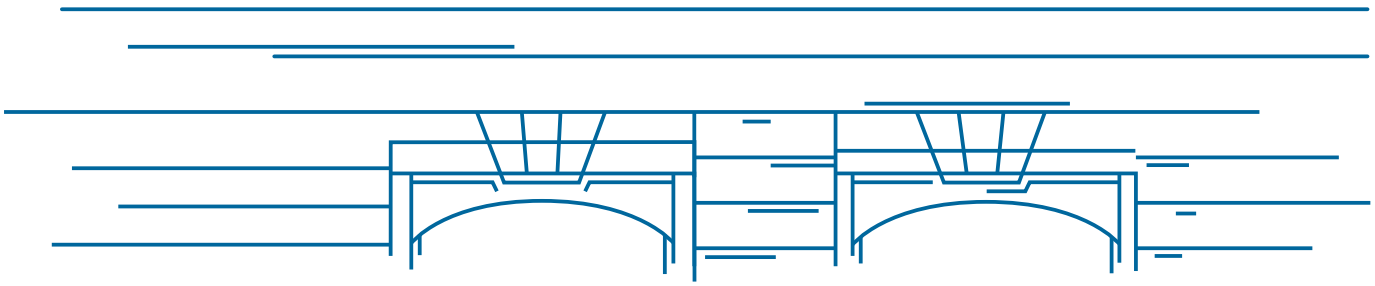
2014 թվականին ՀՀ ֆինանսական համակարգում արձանագրվել է հիմնական հաշվեկշռային ցուցանիշների զգալի ավելացում՝ խորացնելով ֆինանսական միջնորդության աստիճանը:

Ֆինանսական համակարգի խոշորագույն մասնակիցը բանկային համակարգն է, որին բաժին է ընկնում ֆինանսական համակարգի ակտիվների 90 %-ը (Գծապատկեր 5):

Տարվա ընթացքում բանկային համակարգի ակտիվներն ավելացել են 15.9%-ով, ընդհանուր կապիտալը՝ 2.9%-ով, իսկ ընդհանուր պարտավորությունները՝ 18.3%-ով՝ տարեվերջին կազմելով համապատասխանաբար 3 տրլն 410.9 մլրդ դրամ, 469.1 մլրդ դրամ և 2 տրլն 941.8 մլրդ դրամ: 2014 թվականին բանկային համակարգը, իր վրա վերցնելով արտաքին տատանումների արդյունքում արժութային ցնցումներով պայմանավորված վնասների զգալի մասը, արձանագրել է շահութաբերության ցուցանիշների էական անկում. ըստ ակտիվների (RoA) և ըստ կապիտալի շահութաբերության (RoE) ցուցանիշները նախորդ տարվա համեմատ նվազել են համապատասխանաբար 0.7 և 4.6 տոկոսային կետով և կազմել 0.8% և 4.5%: Այնուամենայնիվ, հաշվետու տարում շարունակել են աճել տնտեսությանը տրամադրված վարկերը. աճը կազմել է 21.3%: Շարունակվել է նաև մատչելի պայմաններով ֆինանսավորման մի շարք ծրագրերի իրականացումը ինչպես սոցիալական (բնակարաններ երիտասարդ ընտանիքներին, ուսանողական վարկեր, սպառողական վարկեր զինծառայողներին և այլն), այնպես և առանձին՝ փոքր և միջին ձեռնարկությունների (այսուհետ՝ ՓՄՁ) աջակցության, գյուղատնտեսության, վերականգնվող էներգիայի, բնակարանների ձեռքբերման ֆինանսավորման և այլ ոլորտներում[3], որին նպաստել է նաև սոցիալական վարկային ծրագրերի ակտիվ իրականացումը:

Արդյունքում՝ անվանական ՀՆԱ աճին զուգընթաց բանկային համակարգի հիմնական հաշվեկշռային ցուցանիշների առաջան-

[3] ՀՀ կենտրոնական բանկի միջոցով Հայաստանում ակտիվ գործունեություն ծավալող միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների ցանկը 2014 թ. համալրվեց ևս մեկով: ՀՀ կենտրոնական բանկը Եվրոպական ներդրումային բանկի հետ 2014 թ. դեկտեմբերի 4-ին կնքեց վարկային պայմանագիր՝ գյուղատնտեսության և զբոսաշրջության ոլորտում ՓՄՁ-ներին վարկավորելու նպատակով:

- 89.5 % Բանկեր
- 6.4 % Վարկային կազմակերպություններ
- 1.5 % Ապահովագրական ընկերություններ
- 0.8 % Ներդրումային ընկերություններ
- 1.8 % Այլ ֆինանսական կազմակերպություններ

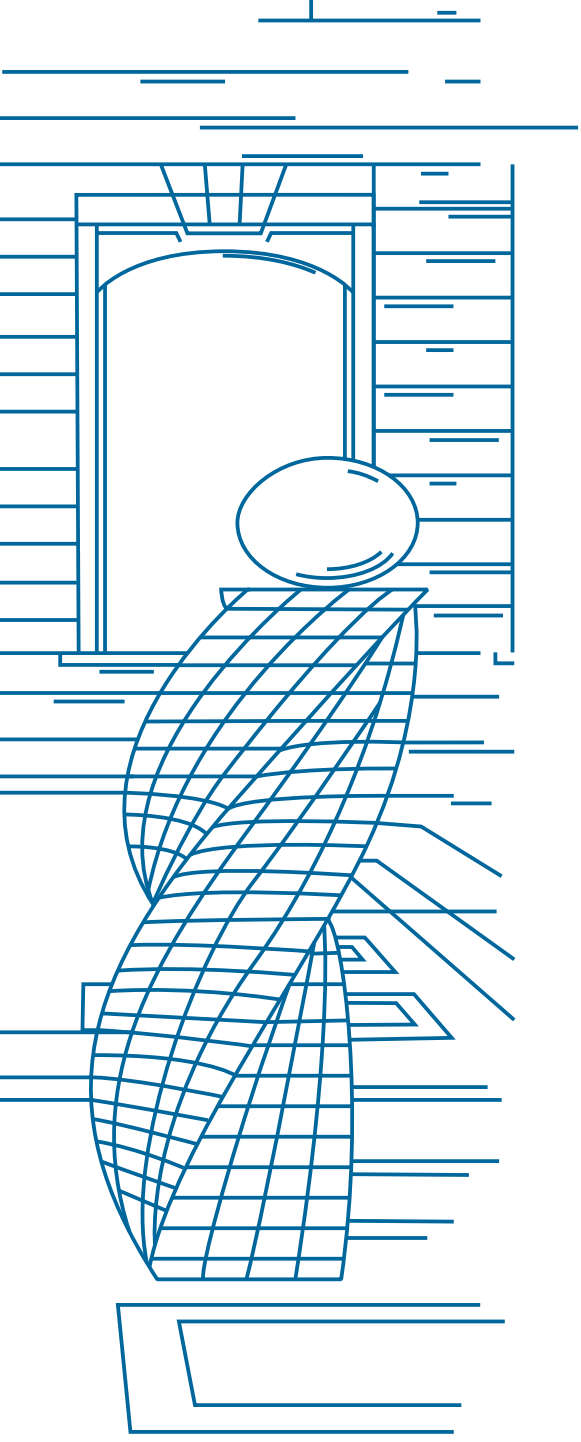
31.12.2013 թ.

- 90.0 % Բանկեր
- 7.1 % Վարկային կազմակերպություններ
- 1.1 % Ապահովագրական ընկերություն
- 0.7 % Ներդրումային ընկերություններ
- 1.0 % Այլ ֆինանսական կազամակերպություններ

31.12.2014 թ.

Գծապատկեր 5. Ֆինանսական համակարգի ակտիվների կառուցվածքը ըստ ֆինանսական հաստատությունների

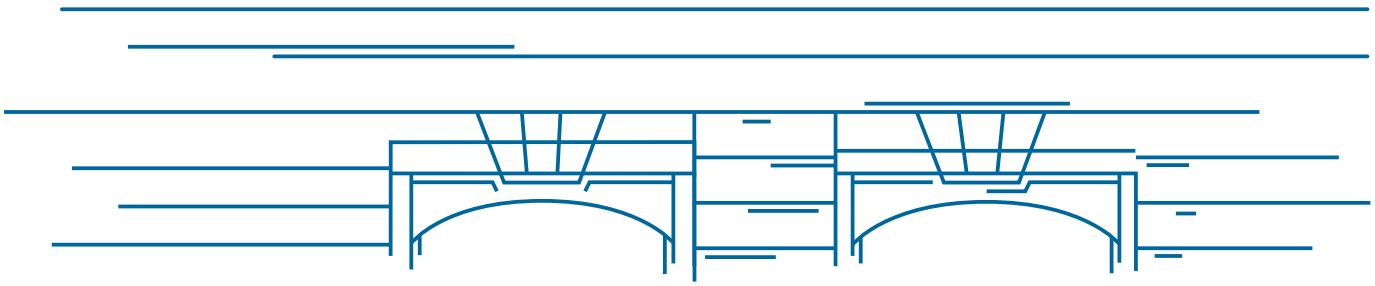

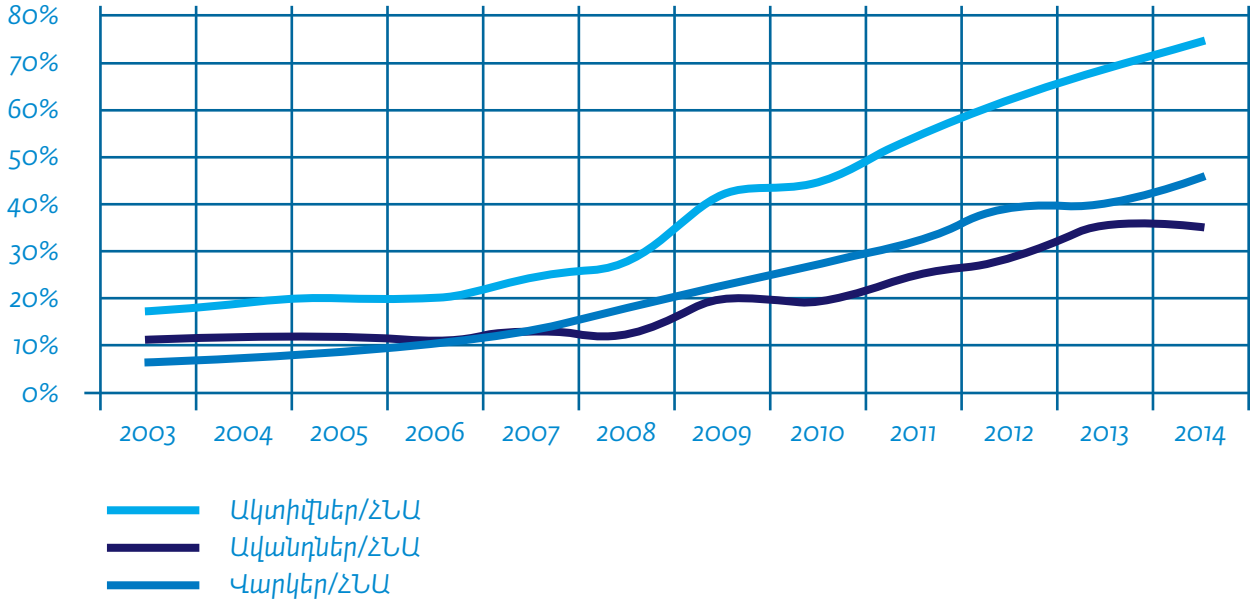
ցիկ աճի շնորհիվ զգալիորեն աճել է բանկային համակարգի ֆինանսական միջնորդության մակարդակը: Այսպես՝ բանկային համակարգի ակտիվների և ՀՆԱ-ի հարաբերակցության և տնտեսությանը տրամադրված վարկերի և ՀՆԱ-ի հարաբերակցության ցուցանիշներն աճել են համապատասխանաբար 7.0 և 6.1 տոկոսային կետով՝ կազմելով 75.4% և 45.8% (Գծապատկեր 6):

Ֆինանսական համակարգի կայունության ապահովման, ֆինանսական հաստատությունների գործունեության ռիսկայնության մակարդակի գնահատման, գործունեության իրավական դաշտի համապատասխանության, փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի, ֆինանսական համակարգի սպառողների պաշտպանության և այլ նպատակներով 2014 թվականին Կենտրոնական բանկը շարունակել է վերջիններիս նկատմամբ իրականացնել վերահսկողություն (փաստաթղթային և տեղերում):

Ամենօրյա փաստաթղթային վերահսկողության միջոցով ֆինանսական ինստիտուտներից ստացված հաշվետվությունների հիման վրա Կենտրոնական բանկն իրականացնում է վերջիններիս ֆինանսական գործունեության մշտադիտարկում, ֆինանսական վիճակի վերաբերյալ վերլուծություններ, բացահայտում է անթույլատրելի ռիսկերը, գնահատում գործունեության համապատասխանությունն իրավական դաշտին և անհրաժեշտության դեպքում՝ արագ արձագանքում:

Տեղերում ստուգումներն իրականացվում են ինչպես բոլոր ուղղություններով (համալիր ստուգումներ), այնպես և նպատակային (կոնկրետ գործունեության ստուգում): 2014 թվականին շա-

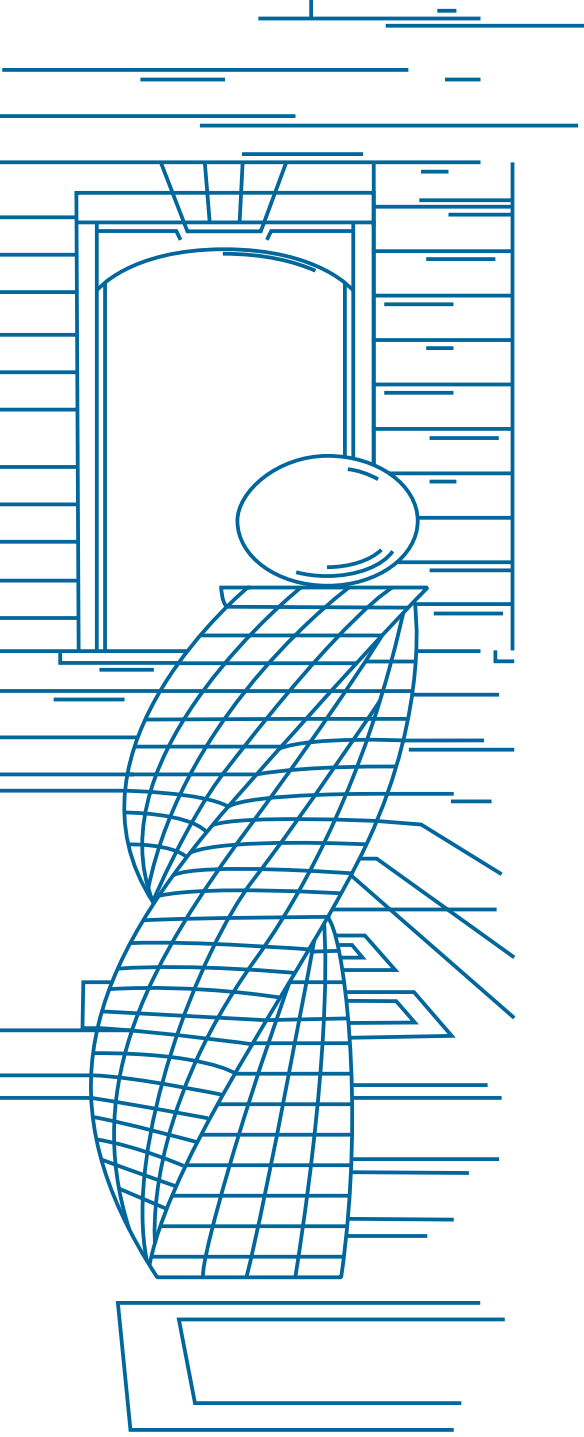

Գծապատկեր 6. Ֆինանսական միջնորդության բնութագրիչ ցուցանիշները

րունակվել են ֆինանսական կազմակերպությունների ռիսկերի բացահայտման, գործարար վարվելակերպի, հրապարակվող տեղեկատվության արժանահավատության և այլնի նկատմամբ վերահսկողական ստուգումները: 2014 թվականին Կենտրոնական բանկն իրականացրել է 369 «տեղերում ստուգումներ», մասնավորապես՝

- բանկերում բոլոր ուղղություններով՝ 4 և նպատակային՝ 36 ստուգում,
- վարկային կազմակերպություններում բոլոր ուղղություններով՝ 5 ստուգում,
- ապահովագրական ընկերություններում բոլոր ուղղություններով՝ 2 և նպատակային՝ 19 ստուգում,
- ներդրումային ընկերություններում բոլոր ուղղություններով՝ 4 ստուգում,

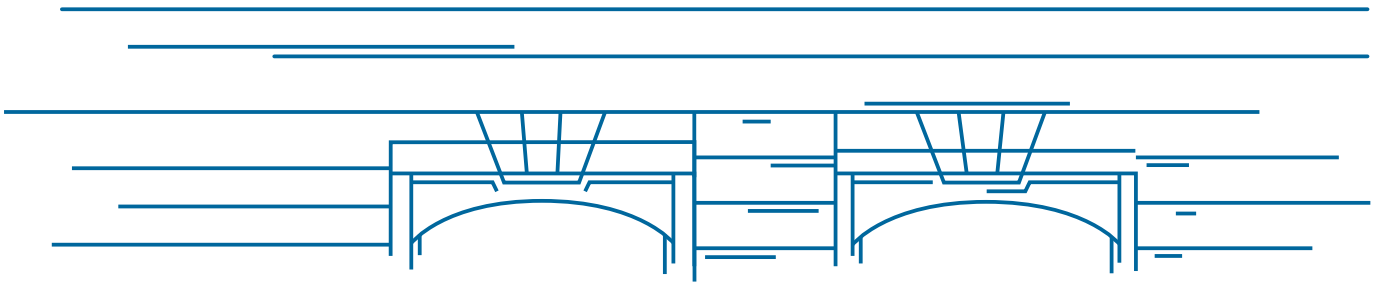
ֆինանսական շուկայի այլ մասնակիցների՝ 299 ստուգում (արտարժույթի փոխանակման կետեր, գրավատներ, վճարահաշվարկային կազմակերպություններ և այլն):

Վերահսկողության արդյունքում բացահայտված խախտումները վերացվել են, և ձեռնարկվել են միջոցներ՝ ապագայում նույնանման խախտումները կանխելու նպատակով:

Ֆինանսական կայունության ապահովման ու զարգացման համատեքստում 2014 թվականին Կենտրոնական բանկը շարունակել է ***ֆինանսական ճգնաժամային կառավարման սիմուլյացիոն վարժանքների կազմակերպման գործընթացը,*** որում ներգրավված են եղել մասնակիցներ Կենտրոնական բանկի, Ֆինանսների նախարարության և Ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամի ղեկավար անձնակազմերից, ինչպես նաև Կենտրոնական բանկի տարբեր շահագրգիռ ստորաբաժանումներից: Սիմուլյացիոն վարժանքների նպատակն է համապատասխան կողմերին պատրաստել արտակարգ իրավիճակների ժամանակ որոշումների արագ կայացմանն ու անհրաժեշտ միջոցառումների իրականացմանը:

Բանկային համակարգի ֆինանսական միջնորդության խորացման ու երկարաժամկետ կայունության ապահովման նպատակով 2014 թվականի դեկտեմբերի 30-ին Կենտրոնական բանկը բարձրացրել է բանկերի ընդհանուր կապիտալի նվազագույն պահանջը՝ սահմանելով 30 մլրդ դրամ (2017 թվականի հունվարի 1-ից): Այս փոփոխությունը կնպաստի բանկային համակարգի ֆինանսական միջնորդության խորացմանը, երկարաժամկետ հատվածում ֆինանսական կայունության երաշխիքների ապահովմանն ու ավանդատուների ավանդների ապահովության երաշխավորմանը: Կապիտալի մակարդակի ավելացման արդյունքում կմեծանա բանկային համակարգի դերը տնտեսության զարգացման գործընթացում՝ բարձրացնելով ՀՀ բանկերի միջազգային մրցունակությունը:

Բանկերում ռիսկերի կառավարման արդյունավետության բարձրացման նպատակով շարունակվել են ***Բազել 3-ի*** ներդրման հետ կապված աշխատանքները: Մասնավորապես՝ Կենտրոնական բանկի խորհրդի 2014 թվականի որոշմամբ սահմանվել են նորմատիվային կապիտալի կազմի և կառուցվածքի նոր չափանիշներ, ինչն ուղղված է ռիսկերի կլանման հիմնական աղբյուր

հանդիսացող կապիտալի որակական հատկանիշների բարելավմանը: Աշխատանքներ են կատարվել իրացվելիության ռիսկի կառավարման նոր մոտեցումների ներդրման հնարավորությունների գնահատման ուղղությամբ:

Հաշվի առնելով Կենտրոնական բանկի կողմից 2014 թվականի ընթացքում ռիսկերի վրա հիմնված վերահսկողության ձեռնարկի և ուղեցույցների մշակման, փորձնական կիրառման ու արդյունավետության որոշման ուղղությամբ իրականացված միջոցառումները՝ ռիսկերի վրա հիմնված վերահսկողության վերջնական ներդրումը հնարավորություն կտա սահմանափակ ռեսուրսների օպտիմալ բաշխման միջոցով բարձրացնելու ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ վերահսկողության արդյունավետության մակարդակը:

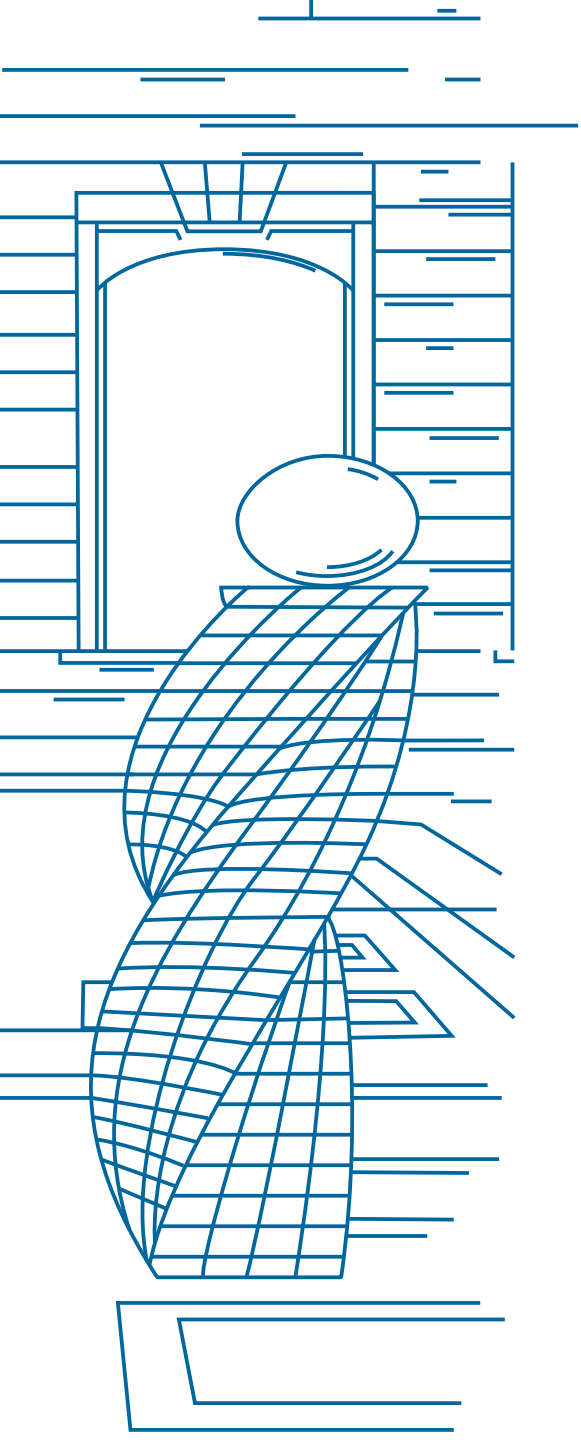
Ապահովագրական ոլորտի զարգացումներում հատկանշական է 2014 թվականին ավտոապահովագրության միասնական պատուհանի (ԱԱՄՊ) ներդրման աշխատանքների մեկնարկը (ԱԱՄՊ-ը բազմալեզու վեբ-հարթակ է՝ հանրային կամ մասնավոր մուտքի հասանելիությամբ, որը համակարգի օգտագործողներին հնարավորություն է տալիս ունենալու ԱՊՊԱ պայմանագրերի կնքման, պատահարների և հատուցման կառավարման ողջ գործընթացի համար մեկ ընդհանուր էլեկտրոնային միջավայր):

Վճարահաշվարկային համակարգ

Կարևորելով վճարահաշվարկային համակարգերի դերը ֆինանսական համակարգի կայունության ապահովման գործում՝ Կենտրոնական բանկը 2014 թվականին շարունակել է վճարահաշվարկային համակարգերի զարգացմանն ու հուսալիության ապահովմանը, անկանխիկ վճարումների զարգացմանը, վճարահաշվարկային համակարգերի կարգավորման դաշտի կատարելագործմանը նպատակաուղղված աշխատանքները:

Էլեկտրոնային վճարումների համակարգ

Կենտրոնական բանկի էլեկտրոնային վճարումների համակարգով (այսուհետ՝ ԷՎՀ) իրականացված դրամական փոխանցումների միջին օրական ծավալը հաշվետու տարում, նախորդ տարվա համեմատ, աճել է 31%-ով՝ կազմելով 43.9 մլրդ դրամ, իսկ քանակը նվազել է 35%-ով՝ կազմելով 14 հազար, ինչը հիմնականում

պայմանավորված է ՀՀ բանկերի կողմից ԷՎՀ-ում կիրառվող հաղորդագրությունների տեսակների օպտիմալ կիրառմամբ: Արդյունքում՝ մեկ էլեկտրոնային փոխանցման միջին ծավալը կազմել է մոտ 3.2 մլն դրամ՝ աճելով ավելի քան երկու անգամ:

Արժեթղթերի հաշվարկային համակարգեր

2014 թվականին Պետական արժեթղթերի հաշվառման և հաշվարկների իրականացման համակարգով (այսուհետ՝ ՊԱՀՀՀ) իրականացվել է մոտ 80 մլրդ դրամի արժեթղթերի առաջնային տեղաբաշխում, որը նախորդ տարվա համեմատ նվազել է 27%-ով:

ՊԱՀՀՀ-ով երկրորդային շուկայի արտաբորսայական գործարքների (առուվաճառք, գրավադրում, գրավից հանում, ռեպո, հակադարձ ռեպո) հետ կապված՝ իրականացվել են 5682 մլրդ դրամի 26777 գործառնություններ և բորսայական դեպոնացումների հետ կապված՝ 2660 մլրդ դրամի 14854 գործառնություններ:

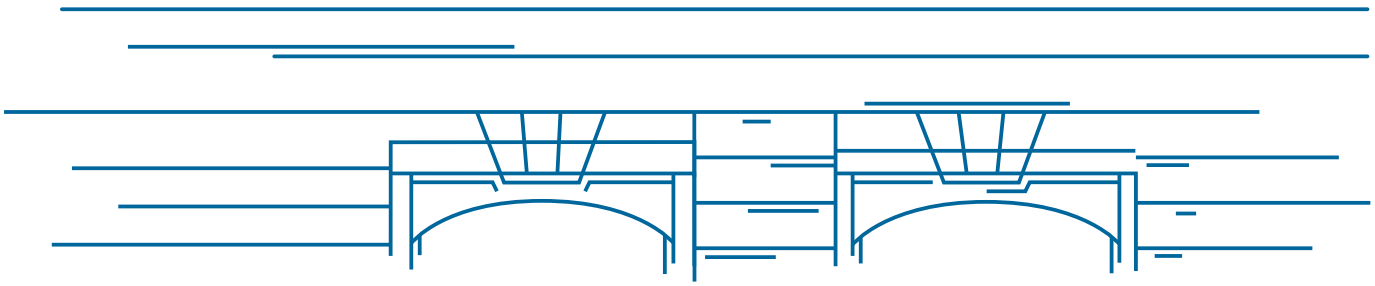
ՀՀ պետական պարտատոմսերը միջազգային շուկաներում ճանաչելի դարձնելու նպատակով աշխատանքներ են կատարվել պետական պարտատոմսերին միջազգային տարբերակիչ ծածկագրերի (ISIN) շնորհման ուղղությամբ՝ իրավական և ծրագրային փոփոխությունների իրականացման հետ կապված:

Կատարվել են նաև ՀՀ պետական պարտատոմսերի առաջնային տեղաբաշխման գործընթացի կատարելագործման աշխատանքներ, մասնավորապես՝ Կենտրոնական բանկի կողմից վերջնահաշվարկի իրականացման ընթացակարգերի, ծրագրային համակարգերի և իրավական ակտերի մշակման հետ կապված:

«Ռեպո/հակադարձ ռեպո» համակարգում ստեղծվել է օրվա ընթացքում ռեպո գործարքները զուտացման միջոցով կատարելու հնարավորություն՝ համակարգի մասնակիցների կողմից միջոցներն առավել օպտիմալ կառավարելու նպատակով:

Միջազգային դրամական փոխանցումների իրականացման համակարգեր

2014 թվականին բավականին ակտիվացել է նաև արտասահմանյան վճարային համակարգերի գործունեությունը Հայաստանի Հանրապետությունում: 2014 թվականի դրությամբ ՀՀ բանկերն ու վճարահաշվարկային կազմակերպությունները անդամակցել են 13 արտասահմանյան դրամական փոխանցումների համակարգերի:

Հաշվետու տարում կատարվել են վճարահաշվարկային համակարգերի գործունեության օրենսդրական դաշտի կատարելագործմանը նպատակաուղղված աշխատանքներ: Մասնավորապես՝ պարզեցվել է արտասահմանյան վճարահաշվարկային համակարգերում մասնակցության թույլտվության տրամադրման գործընթացը և հստակեցվել արտասահմանյան վճարահաշվարկային համակարգերին անդամակցելու համար Կենտրոնական բանկ ներկայացվող տեղեկատվությունը:

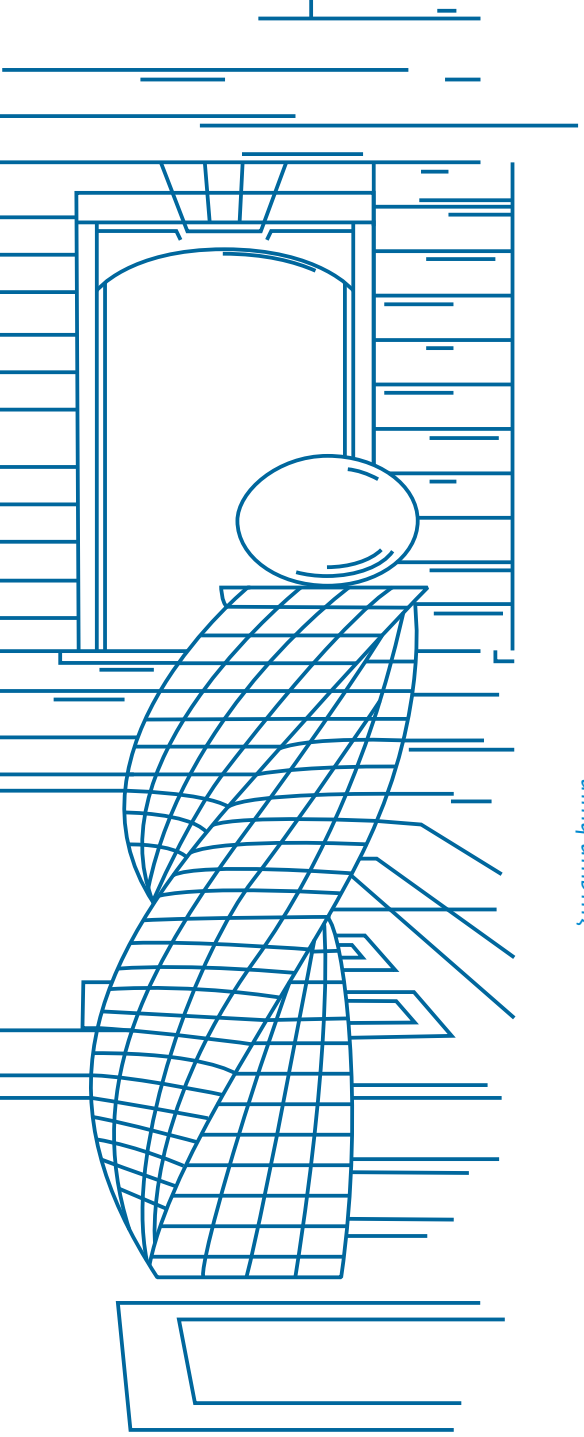
2014 թվականի նոյեմբերին Կենտրոնական բանկի խորհուրդը հավանություն է տվել «Հայաստանի Հանրապետությունում դրամական փոխանցումների հայաստանյան միասնական համակարգի ստեղծման և գործունեության հիմնական սկզբունքների վերաբերյալ» հայեցակարգին: Մանրածախ փոխանցումների հայաստանյան միասնական համակարգը՝ ԱՐՈՒՍ, հնարավորություն կընձեռի բարելավելու մանրածախ փոխանցումների ոլորտը ֆինանսական կայունության, մասնավորապես՝ Հայաստանի Հանրապետությունում գործող արտասահմանյան համակարգերի գործունեության վերահսկողության և այդպիսի համակարգերի գործառույթների թափանցիկության բարձրացման տեսանկյունից: Նախագծի իրականացումը կնպաստի վճարային ռիսկերի կառավարման, փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի բարելավմանը, ինչպես նաև վճարային համակարգերի ինտեգրման գործընթացում (Եվրասիական տնտեսական համագործակցություն) առաջացող խնդիրների արդյունավետ լուծմանը:

Վճարային գործիքներ

2014 թվականի վերջի դրությամբ հաճախորդներին վճարային քարտեր են տրամադրել և սպասարկել ՀՀ տարածքում գործող 19 առևտրային բանկեր: Ընդ որում՝ բոլոր բանկերն էլ անդամակցում են «ԱրՔա» քարտերով վճարումների միասնական համակարգին:

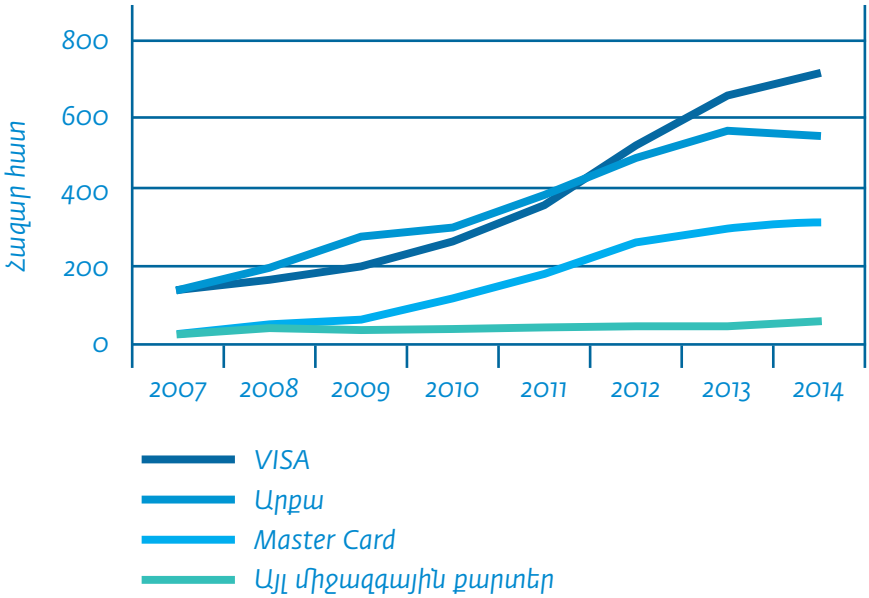
Շրջանառության մեջ գտնվող քարտերի ընդհանուր քանակը նախորդ տարվա համեմատ ավելացել է 5%-ով և կազմել է 1.6 մլն (Գծապատկեր 7):

2014 թվականին ՀՀ տարածքում վճարային քարտերով իրականացվել է 1 տրլն 278.4 մլն դրամի գործառնություն: Քարտերով անկանխիկ վճարումների ծավալն ավելացել է 25%-ով և կազմել

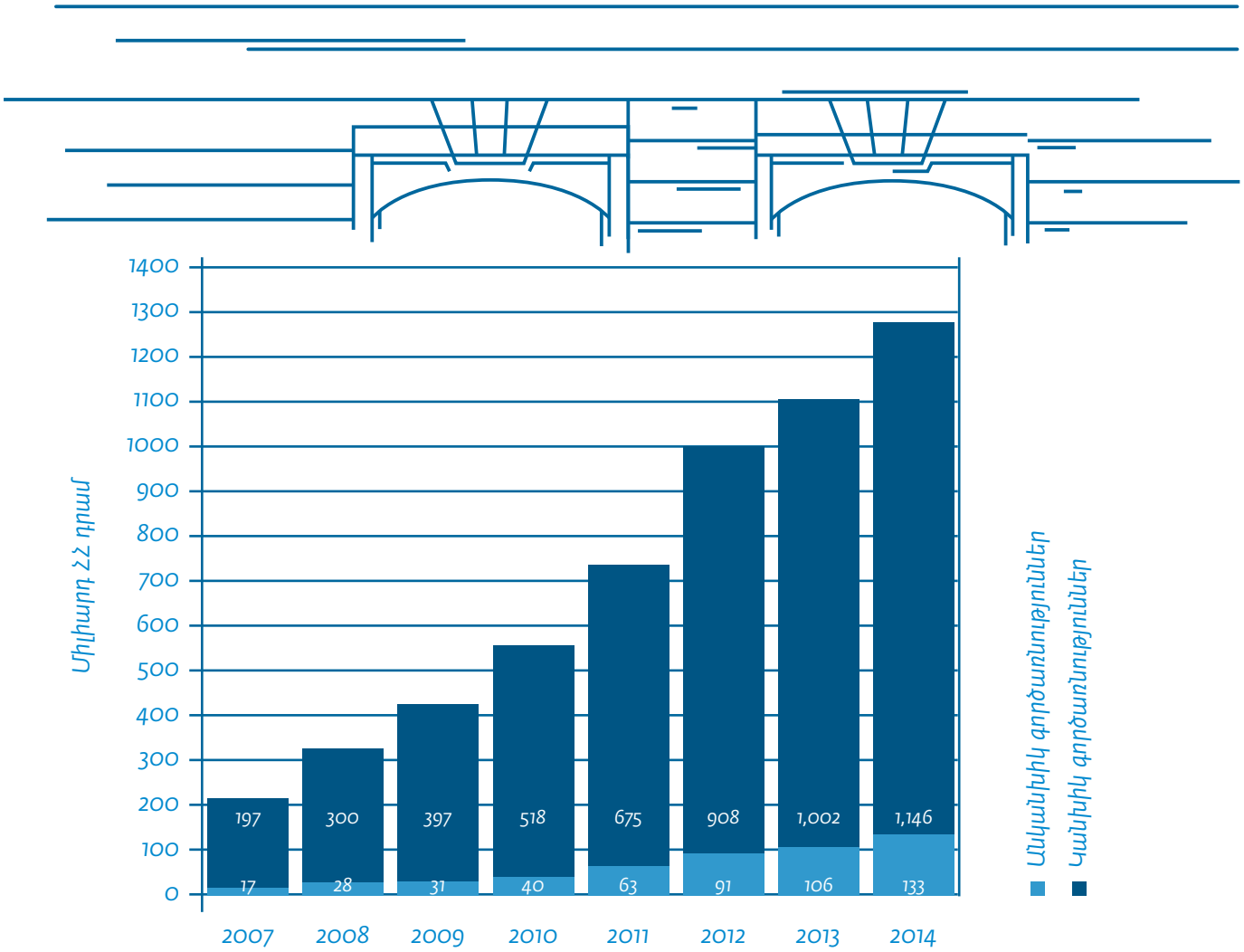

132.7 մլրդ դրամ: Նշված անկանխիկ գործառնությունների ծավալում ինտերնետ միջավայրում իրականացված գործառնությունների ծավալը կազմել է 25.1 մլրդ դրամ (այդ թվում՝ էլեկտրոնային առևտուր՝ 5.4 մլրդ դրամ, քարտից քարտ փոխանցումներ՝ 19.6 մլրդ դրամ): Ընդ որում՝ քարտերով իրականացված անկանխիկ վճարումների (այդ թվում՝ ինտերնետ գործառնությունները) տեսակարար կշիռն ընդհանուր քարտային գործառնություններում 2013 թվականի համեմատ աճել է 0.9 տոկոսային կետով և կազմել 10.4% (Գծապատկեր 8):

Հաշվետու տարում կատարվել են վճարային գործիքների կարգավորման դաշտի կատարելագործմանը նպատակաուղղված աշխատանքներ, մասնավորապես՝ հստակեցվել են հայաստանյան բանկերի կողմից թողարկվող վճարային քարտերի տեսակները և օգտագործման հնարավորությունները, լրամշակվել է քարտապանին վճարային քարտով նախորդ ամսվա ընթացքում կատարված գործառնությունների վերաբերյալ տրամադրվող հաշվետվության ձևը:

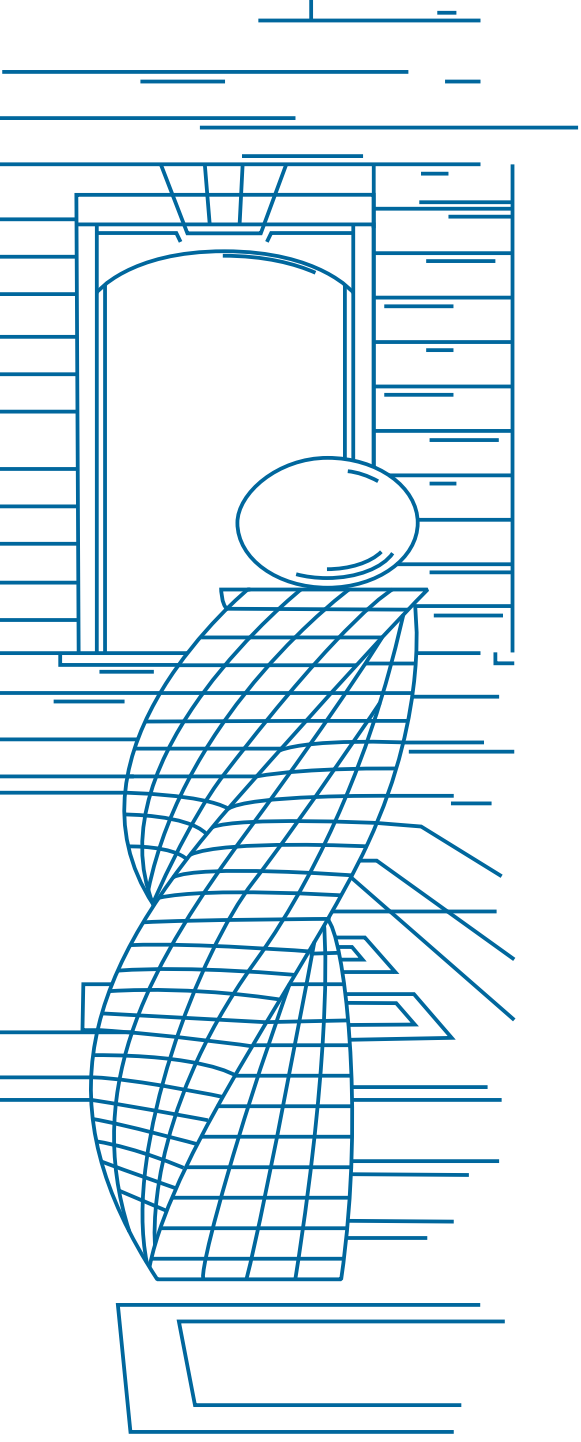

Գծապատկեր 7. ՀՀ բանկերի կողմից տրամադրված վճարային քարտերի շարժը

Գծապատկեր 8. Հայաստանում վճարային քարտերով գործառնությունները

Սպառողների իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանություն

Կենտրոնական բանկի կողմից ֆինանսական համակարգում սպառողների իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանությունն իրականացվել է ֆինանսական ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունների արդար վարվելակերպի, համապատասխան ինստիտուցիոնալ միջավայրի ապահովման և ֆինանսական կրթման միջոցով

Սպառողների շահերի պաշտպանության գործառույթն իրականացվել է Կենտրոնական բանկում ստեղծված առանձին ինստիտուցիոնալ միավորի՝ Սպառողների շահերի պաշտպանության և ֆինանսական կրթման կենտրոնի միջոցով:

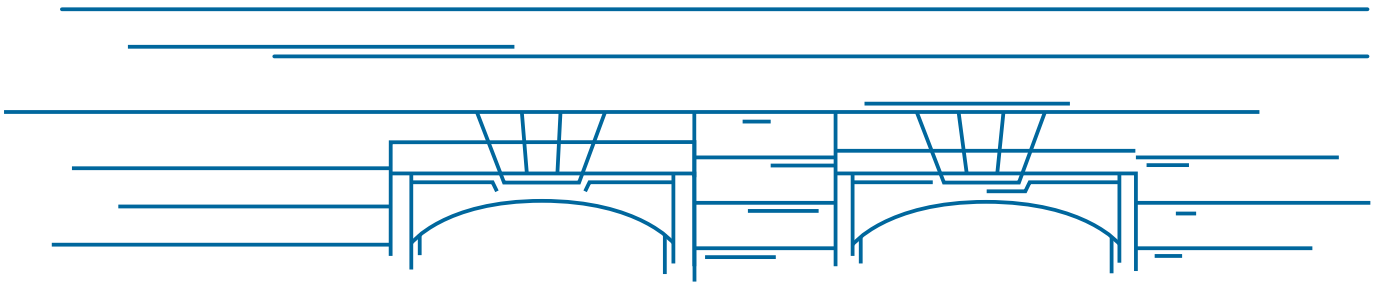
Ֆինանսական շուկայի թափանցիկության բարելավման, մրցակցության ավելացման, ինչպես նաև սպառողներին իրենց պահանջներին առավելագույնս բավարարող պայմաններով սպառողական վարկեր ընտրելու հնարավորություն ընձեռելու նպատակով, սպառողական վարկերի համար առանձին ենթաօրենսդրական ակտերով մշակվել են էական պայմանների ընդհանրական և անհատական թերթիկներ (Key facts statement)

Ստանդարտացված ընդհանրական թերթիկը փոխարինելու է գործող տեղեկատվական ամփոփագրին և ստանդարտ ձևաչափով սպառողին ներկայացնելու է սպառողական վարկի ընդհանուր էական պայմանները:

Անհատական թերթիկը սպառողին տրամադրվելու է վարկային հայտի/դիմումի հաստատումից հետո և ստանդարտ ձևով արտացոլելու է այն պայմանները, որոնց հիման վրա, հաճախորդի ցանկության պարագայում, կկնքվի վարկային պայմանագիր:

Մշակվել է նաև սպառողների համար գործող ***թեժ գծի միջոցով ստացվող բողոքներին արձագանքելու քաղաքականություն,*** որով սահմանվել են կանոններ, սկզբունքներ և գործընթացներ՝ թեժ գծի աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու և սպառողներին ավելի որակյալ ծառայություններ մատուցելու նպատակով: 2014 թվականին թեժ գծի միջոցով ստացվել են մոտ 1000 հարցում և բողոք:

Համաշխարհային բանկի կողմից Հայաստանի Հանրապետությանն առաջարկվող զարգացման քաղաքականության գործառ-

նության (DPO) ծրագրի շրջանակներում մշակված ***«Ֆինանսական համակարգի հաշտարարի մասին», «Վարկային տեղեկատվության շրջանառության և վարկային բյուրոների գործունեության մասին», «Վարկային կազմակերպությունների մասին», «Բանկերի և բանկային գործունեության մասին»*** ՀՀ օրենքներում փոփոխություններ կատարելու օրենքների նախագծերը հավանության են արժանացել ՀՀ Կառավարության կողմից և ուղարկվել Ազգային ժողով:

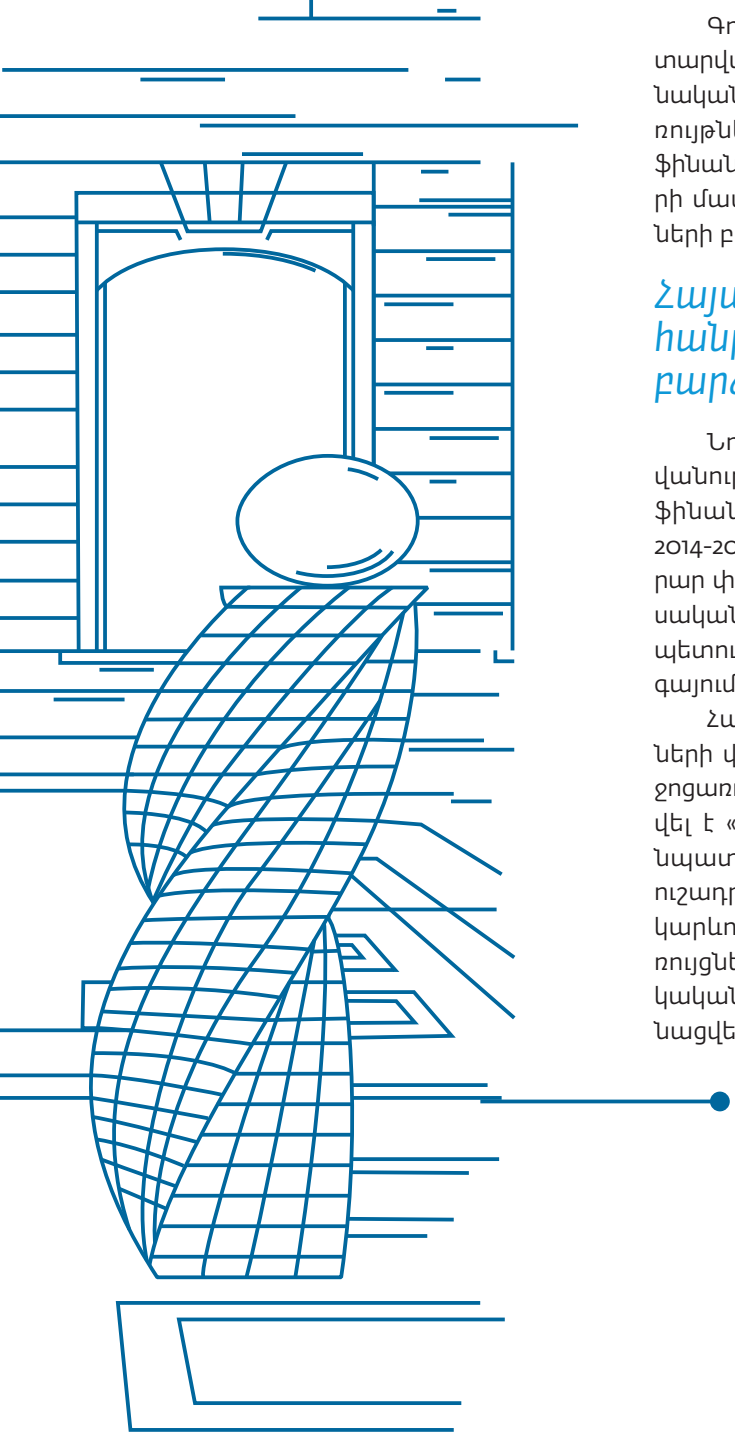
Օրինագծերի հիմնական նպատակն է ֆինանսական համակարգում ապահովել սպառողների շահերի պաշտպանությանն ուղղված ամբողջական մեխանիզմներ, մասնավորապես՝ սպառողներին հնարավորություն է ընձեռվում վարկային բյուրոների դեմ բողոքներով ևս դիմել Ֆինանսական համակարգի հաշտարարին, Կենտրոնական բանկին իրավունք է տրվում բանկերի և վարկային կազմակերպությունների համար սահմանել գործարար վարվելակերպի կանոններ ունենալու պահանջներ:

Գործարար վարվելակերպի վերահսկողության ուղղությամբ լրամշակվել է «Ֆինանսական կազմակերպությունների գործարար վարվելակերպի տեղերում ստուգման» համակարգը: Կենտրոնական բանկի կողմից մշակվել է նաև Ստուգիչ գործարքների իրականացման ձեռնարկը, որը հատկապես կարևոր է շուկայի վարվելակերպի վերահսկողության տեսանկյունից Ֆինանսական կազմակերպությունների վարքագիծը սպառողների նկատմամբ ուսումնասիրելու և գնահատելու տեսանկյունից: Այսուհետ, համաձայն ձեռնարկի, Կենտրոնական բանկի կողմից կարող են իրականացվել շուկայի ուսումնասիրության և գործարար սովորույթի բացահայտման, ինչպես նաև հաճախորդների սպասարկման ստուգիչ գործարքներ:

Շարունակվել են ֆինանսական կազմակերպությունների գործարար վարվելակերպի տեղերում և հեռակա ստուգումները:

Տեղերում ստուգումները իրականացվել են ֆինանսական ծառայությունների մատուցման, հաճախորդների սպասարկման, բողոքների ընդունման և քննման, գովազդների և հրապարակվող տեղեկությունների ուղղություններով:

Հեռակա ստուգումների շրջանակներում ամսական պարբերականությամբ ստուգվել են ֆինանսական կազմակերպությունների հեռուստագովազդները, իսկ ֆինանսական կազմակերպությունների և նրանց կողմից մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ ինտերնետային կայքերում հրապարակվող տեղեկատվությունը ստուգվել է եռամսյակային պարբերականությամբ:

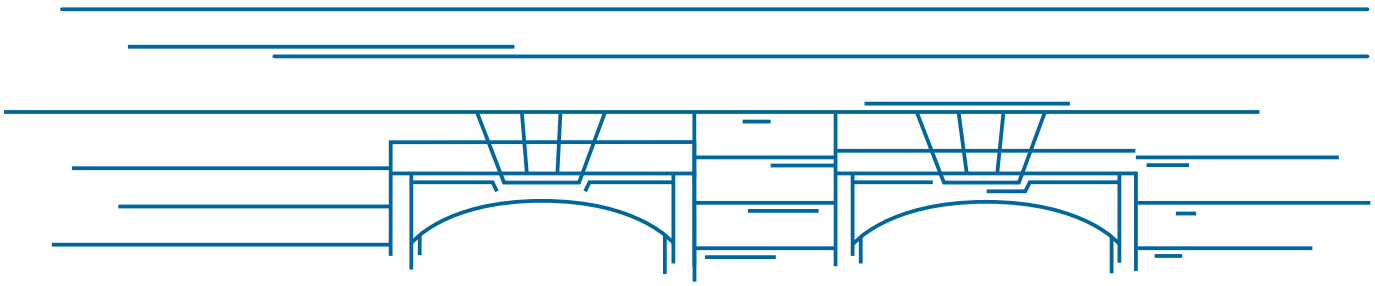
Գործարար վարվելակերպի վերահսկողության ոլորտում կատարված փոփոխությունների արդյունքում կբարձրանա Կենտրոնական բանկի կողմից իրականացվող վերահսկողական գործառույթների արդյունավետությունը, ինչ էլ, իր հերթին, կնպաստի ֆինանսական կազմակերպությունների կողմից ծառայությունների մատուցման և հաճախորդների սպասարկման գործընթացների բարելավմանը:

Հայաստանի Հանրապետությունում հանրության ֆինանսական կրթվածության բարձրացմանն ուղղված միջոցառումներ

Նոյեմբերի 13-ի նիստում ՀՀ Կառավարության կողմից հավանության է արժանացել «Հայաստանի Հանրապետությունում ֆինանսական կրթման ազգային ռազմավարությունը» և դրա 2014-2019 թվականների գործողությունների ծրագիրը, որը հիմնարար փաստաթուղթ է Հայաստանի Հանրապետությունում ֆինանսական գրագիտության բարձրացման ուղղությամբ «մասնավոր-պետություն-հասարակություն» ջանքերի համախմբման և ապագայում արդյունավետ քայլերի իրականացման համար:

Հանրության շրջանում շարունակվել են անձնական ֆինանսների վերաբերյալ իրազեկման նպատակով իրականացվող միջոցառումները: 2014 թվականի հոկտեմբերի 1-ից 31-ը իրականացվել է «Իմ ֆինանսների միամսյակ» հերթական ծրագիրը, որի նպատակն էր ֆինանսական ինստիտուտների և հանրության ուշադրությունը ուղղել անձնական ֆինանսների կառավարման կարևորությանը: Ծրագրի շրջանակներում ֆինանսական կառույցների, միջազգային դոնորների, ոլորտում ակտիվ հասարակական կազմակերպությունների համատեղ ջանքերով իրականացվել են հետևյալ միջոցառումները.

Ֆինանսական շրջագայություններ բանկային և ապահովագրական ուղղություններով: «Երևան սիթի տուր» ավտոբուսով շուրջ 400 մասնակիցներ այցելել են Կենտրոնական բանկ, Ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամ, Ավտոապահովագրողների բյուրո, Ֆինանսական համակարգի հաշտարարի գրասենյակ, «ՆԱՍԴԱՔ Օ-ԷՄ-ԷՔՍ ԱՐՄԵՆԻԱ», ինչպես նաև մասնավոր ֆինանսական հաստատու-

թյուններ և ծանոթացել համապատասխան կառույցներում իրականացվող գործընթացներին:

Ֆինանսական թեմաներով լուսանկարների, տեսահոլովակների, ձեռքով նկարած նկարների և շարադրությունների մրցույթներ՝ դրամական պարգևներով և բազմատեսակ նվերներով:

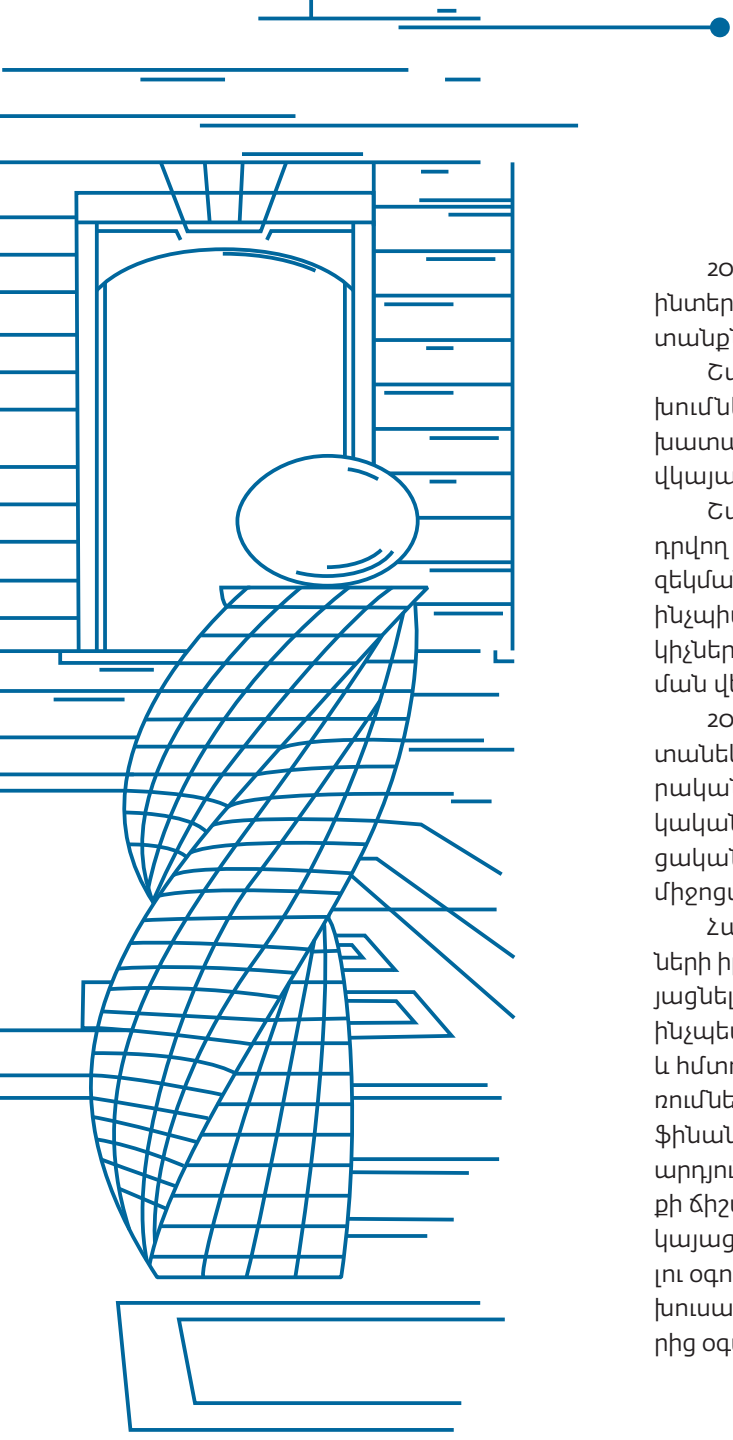
Կենտրոնական բանկի և Գիտակների հայկական ասոցիացիայի՝ միջհամալսարանական «Ինչ, որտեղ, երբ» առաջնություն ֆինանսական թեմաներով, որը ներառել է 3 խաղեր՝ «Ինչ, որտեղ, երբ», «Բրեյն ռինգ», «Անհատական խաղ»: Միջոցառումը տեղի է ունեցել Կենտրոնական բանկի Դիլիջանի ՈւՀԿ, և մասնակցել են թիմեր 11 համալսարաններից:

Ֆինանսական թեմաներով միջհամալսարանական բանավեճերի մրցաշար: Կենտրոնական բանկն այլ պետական կառույցների և մասնավոր ֆինանսական կազմակերպությունների հետ համատեղ նախաձեռնել էր ֆինանսական թեմաներով միջհամալսարանական բանավեճերի մրցաշար, որին մասնակցել են 6 պետական բուհեր:

«Իմ երազանքների ծառ» միջոցառում՝ Երևանի տարբեր վայրերում: Միջոցառման նպատակն էր հանրության ուշադրությունը ևս մեկ անգամ հրավիրել խնայողությունների վրա: Անցորդները մասնակցել են երազանքների ծառ միջոցառմանը՝ ծառի վրա նշելով իրենց ծրագրերը խնայողությունների և ապահովագրության վերաբերյալ: Անցորդներին բաժանվել են ուսուցողական գրքույկներ:

Սեմինարներ մի շարք համալսարաններում և դպրոցներում: Ծրագրին մասնակցել են նաև այլ պետական և մասնավոր ֆինանսական կազմակերպություններ:

Բացօթյա ցուցահանդես Երևանի Հյուսիսային պողոտայում՝ նվիրված խնայողությունների միջազգային օրվան:

Ֆինանսական էքսպոների կազմակերպում՝ ՀՀ բոլոր մարզկենտրոններում և լրացուցիչ հինգ քաղաքներում: Միջոցառումները նախաձեռնել էր միջազգային համագործակցության գերմանական խնայբանկերի հիմնադրամը, ֆինանսավորել՝ KfW-ն և Գերմանիայի կառավարությունը:

2014 թվականին շարունակվել են «Ֆինանսներ բոլորի համար» ինտերնետային կայքի (www.abcfinance.am)[4] զարգացման աշխատանքները, ստեղծվել են նոր բաժիններ և ենթաբաժիններ:

Շարունակվել են կենսաթոշակային համակարգի բարեփոխումների լուսաբանման աշխատանքները: Լուսաբանման աշխատանքներ են կազմակերպվել նաև հանրությանը ԱՊՊԱ կեղծ վկայագրերի կնքումից զերծ պահելու նպատակով:

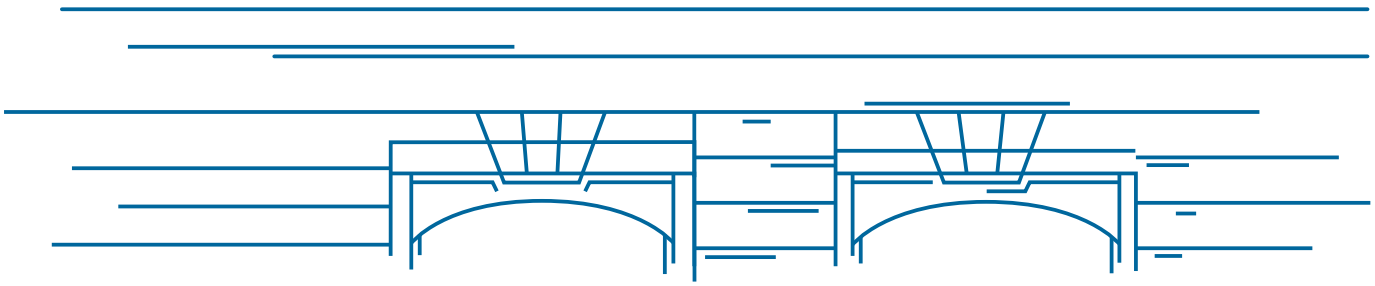
Շարունակվել են պետական սուբսիդավորմամբ տրամադրվող ուսանողական և զինվորական վարկերի վերաբերյալ իրազեկման միջոցառումները: Առանձին թիրախային խմբերի համար, ինչպիսիք են զինվորականները, գյուղական համայնքների բնակիչները, իրականացվել են անձնական ֆինանսների կառավարման վերաբերյալ սեմինարներ:

2014 թվականին շարունակվել է համագործակցությունը «Պատանեկան նվաճումներ», «ԱՅՍԵԿ Հայաստան» և «Ժողովրդավարական կրթության հայկական կենտրոն-Սիվիտաս» հասարակական կազմակերպությունների հետ. կազմակերպվել են դպրոցականների և ուսանողների ֆինանսական կրթման համատեղ միջոցառումներ:

Հանրության շրջանում ֆինանսական կրթման միջոցառումների իրականացման հիմնական խնդիրն է հանրությանը ներկայացնել անձնական ֆինանսների կառավարման կարևորությունը, ինչպես նաև նպաստել հանրության ֆինանսական գիտելիքների և հմտությունների մակարդակի բարձրացմանը: 2014 թ. միջոցառումների ընթացքում մասնակիցները ծանոթացել են անձնական ֆինանսների կառավարման, այդ թվում՝ բյուջեի պլանավորման, արդյունավետ գնումներ և խնայողություններ կատարելու, պարտքի ճիշտ կառավարման և այլ գործիքներին: Միաժամանակ, ներկայացվել են ֆորմալ ֆինանսական ծառայություններից օգտվելու օգուտները և ռիսկերը, ֆինանսական զեղծարարություններից խուսափելու հիմնական ձևերը, ֆինանսական ծառայություններից օգտվելիս սպառողների իրավունքները և պարտականություն-

[4] Մանրամասն տես https://www.abcfinance.am

ները, ինչպես նաև անձնական ֆինանսներին վերաբերող այլ թեմաներ՝ ըստ «ՀՀ-ում ֆինանսական կրթման ազգային ռազմավարության» սահմանված թեմատիկ ոլորտների:

Վերը նշված միջոցառումները իրականացվում են «ՀՀ-ում ֆինանսական կրթման ազգային ռազմավարության» ներքո, որը սահմանում է հանրության շրջանում ֆինանսական կրթման մակարդակի բարձրացման ռազմավարությունը՝ 20 տարվա կտրվածքով: Հանրության շրջանում ֆինանսական գիտելիքների մակարդակի բարձրացումը և անձնական ֆինանսների ճիշտ և գիտակից կառավարումը նպաստում են երկարաժամկետում անձանց ֆինանսական բարեկեցության և ֆինանսական համակարգի նկատմամբ վստահության բարձրացմանը, ինչպես նաև ֆինանսական կայունության ապահովմանն ու ֆինանսական համակարգի զարգացմանը:

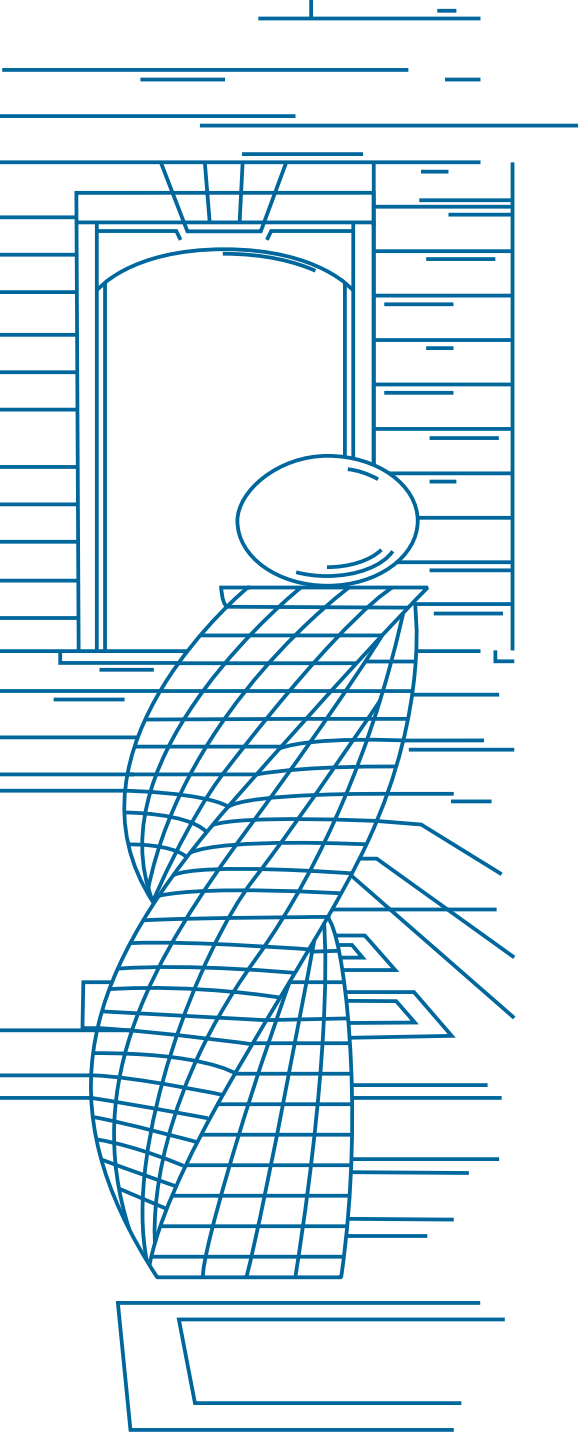
Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքար

2014 թվականին շարունակվել են Հայաստանի Հանրապետությունում փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման (այսուհետ՝ ՓԼ/ԱՖ) դեմ պայքարի 2013-2015 թվականների ազգային ռազմավարությամբ նախանշված նպատակների իրագործմանն ուղղված աշխատանքները: Մասնավորապես՝ կատարվել են ֆինանսական միջոցառումների աշխատանքային խմբի (այսուհետ՝ ՖԱԹՖ) հանձնարարականներին համապատասխանող օրենսդրության ներդրման, միջազգային և ներպետական համագործակցության ամրապնդման, հաշվետվություն տրամադրող անձանց աշխատակիցների՝ ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ոլորտում գիտելիքների զարգացման, Կենտրոնական բանկի ֆինանսական դիտարկումների կենտրոնի (այսուհետ՝ ՖԴԿ) և ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համակարգում ներառված այլ մարմինների աշխատակիցների վերապատրաստման աշխատանքներ:

2014 թվականի ընթացքում, ի թիվս այլ աշխատանքների, իրականացվել է նաև Հայաստանի Հանրապետությունում ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի ազգային գնահատում, որի արդյունքներն ամփոփվել են «Հայաստանի Հանրապետությունում փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման ռիսկերի ազգային գնահատման հաշվետվություն» վերտառությամբ փաստաթղթում[5]: Գնահատման

[5] Մանրամասն տե՛ս
https://www.cba.am/Storage/AM/downloads/FDK/risk_assesment/2014_NRA_main_findings_arm.pdf

արդյունքները ցույց են տվել, որ Հայաստանի Հանրապետությունում ֆինանսական հաստատությունների գործունեության հնարավոր խոցելիության աստիճանը ցածր է: Դա պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ ֆինանսական հատվածի ՓԼ/ԱՖ ռիսկերը հիմնականում կենտրոնացած են բանկային համակարգում (ինչը նախևառաջ պայմանավորված է ֆինանսական համակարգի ակտիվների շուրջ 90%-ը կառավարելու և մյուս ֆինանսական հաստատությունների համեմատ ծառայությունների լայն տեսականի մատուցելու հանգամանքներով), որտեղ դրանք պատշաճ կերպով բացահայտվում, գնահատվում, կառավարվում և զսպվում են:

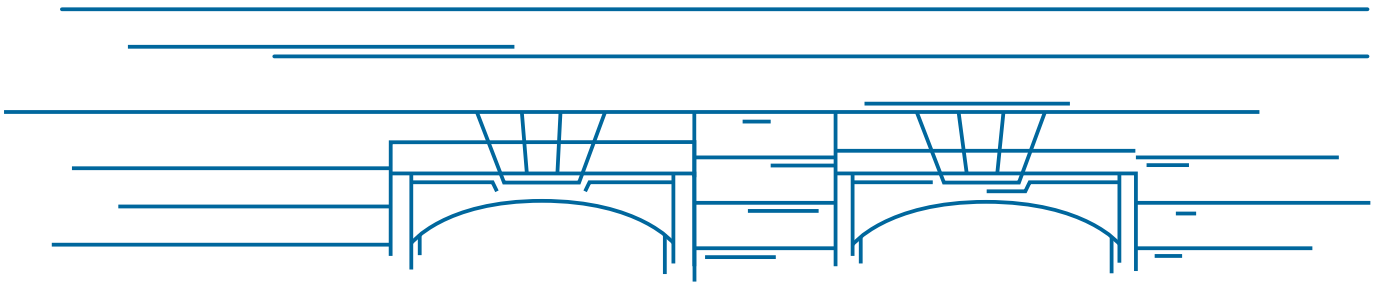
Օրենսդրական զարգացումները

2014 թվականի հունիսի 21-ին ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունվել և հոկտեմբերի 28-ին ուժի մեջ է մտել «Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին» ՀՀ օրենքում և 14 այլ օրենքներում փոփոխություններ և լրացումներ նախատեսող օրենսդրական փաթեթը:

2014 թվականին ընդունվել են նաև «Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներից բխող մի շարք այլ իրավական ակտեր, ինչպիսիք են հաշվետվություն տրամադրող անձանց կողմից պարտադիր տեղեկացման ենթակա գործարքի և կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության վերաբերյալ հաշվետվության նոր ձևերը, դրանց լրացման և հաշվետվության ներկայացման կարգերը հաստատելու մասին, «Լիազոր մարմնի հրապարակած՝ ահաբեկչության հետ կապված անձանց ցանկերից հանելու խնդրանքի քննարկման, ահաբեկչության հետ կապված անձանց գույքի սառեցումը վերացնելու կարգը հաստատելու մասին» Կենտրոնական բանկի խորհրդի որոշումները և այլն:

Կատարված վերլուծությունները և դրանց արդյունքները

ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի շրջանակներում ՖԴԿ-ի կողմից ստացված ազդակների և կասկածելի գործարքների վերաբերյալ հաշվետվությունների վերլուծության արդյունքներով իրականացվել են ինչպես կանխարգելիչ միջոցառումներ՝ ֆինանսական համակարգի մասնակիցներին համապատասխան զգուշացումների

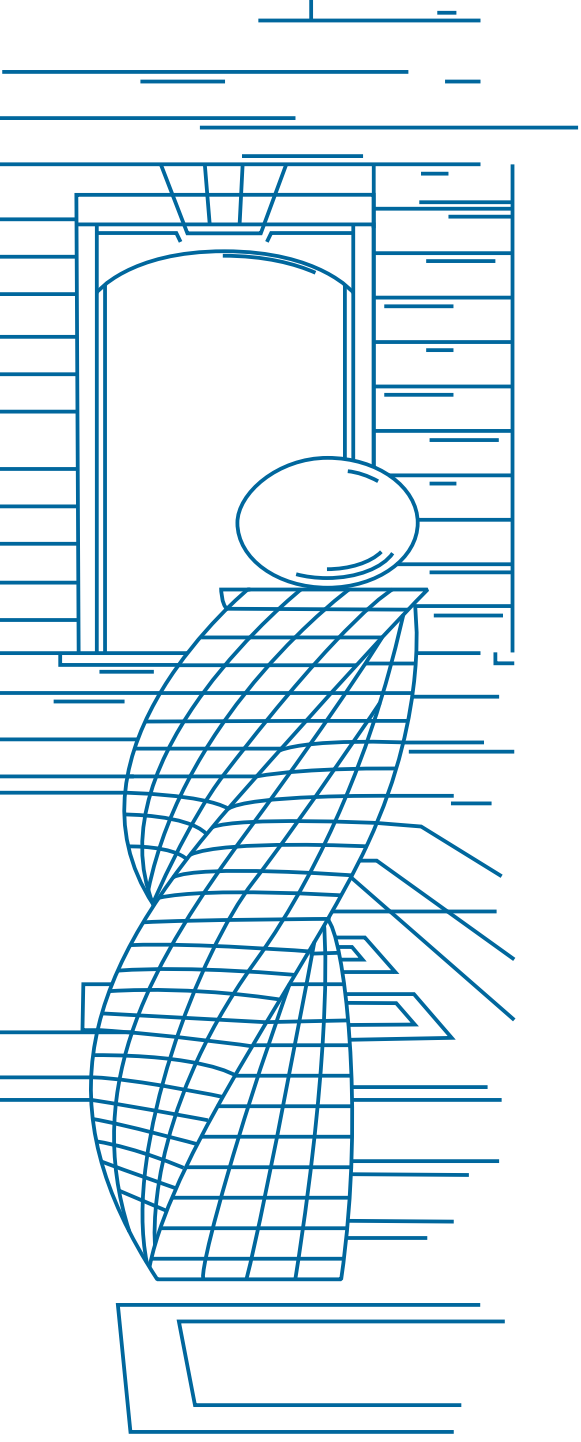
տեսքով, այնպես էլ տեղեկացումներ են ուղարկվել իրավապահ մարմիններին և օտարերկրյա ֆինանսական հետախուզության մարմիններին (այսուհետ՝ ՖՀՄ): Ստացված և վերլուծված ազդակները եղել են բազմաբնույթ, որոնցում հանցավոր ճանապարհով ստացված եկամուտների օրինականացմանն առնչվող դեպքերը հիմնականում վերաբերել են տարատեսակ սխեմաներին, այդ թվում՝ արտասահմանյան բանկերի կողմից թողարկված քարտերի գողացված տվյալներով, զանգվածային մարքեթինգի մոդելով, համակարգչային տեխնիկայի օգտագործմամբ իրականացվող խարդախության սխեմաներին, կեղծ փաստաթղթային հիմքերի, շինծու պայմանագրերի կիրառմամբ անօրինական միջոցների շրջանառության փորձերին, հնարավոր հարկային պարտավորություններից խուսափելու կամ ստվերային գործունեության հետ կապված ֆինանսական գործարքներին, ինչպես նաև Կենտրոնական բանկի կողմից հրապարակված տիպաբանություններով նկարագրված սխեմաներին:

Հանցավոր ճանապարհով ստացված եկամուտներն օրինականացնելու համար 2014 թվականին կայացվել է 1 մեղադրական դատավճիռ՝ միայն փողերի լվացման հանցակազմով, որով դատապարտվել է 1 անձ[6]:

	2010 թ.	2011 թ.	2012 թ.	2013 թ.	2014 թ.	Ընդամենը
ՖԴԿ կողմից տեղեկացումներ իրավապահ մարմիններին	23	17	11	25	28	104
ՖԴԿ կողմից իրավապահ մարմիններից խնդրարկված տեղեկատվություն	16	33	11	17	17	93
Իրավապահ մարմինների կողմից ՖԴԿ-ից խնդրարկված տեղեկատվություն	53	58	61	36	66	274
Հարուցված քրեական գործեր	13	12	9	10	9	53
Կայացված մեղադրական դատավճիռներ	3	5	2	2	1	13

Գծապատկեր 9.

[6] Մանրամասն տե՛ս https://www.cba.am/Storage/AM/downloads/FDK/Judicial%20Acts/ARD_0071_01_14_(Armen_Sadovichiy)_arm.pdf

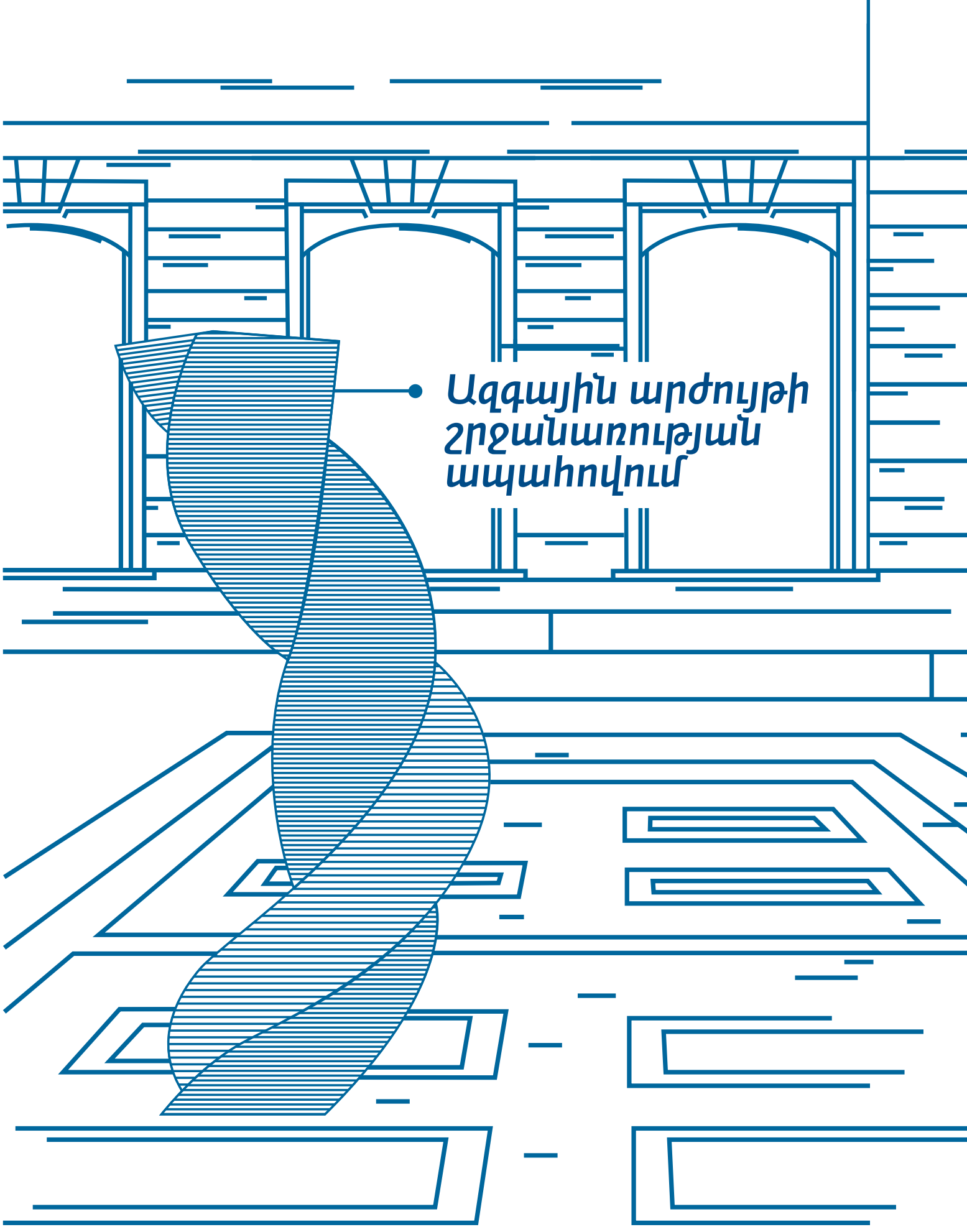
Իրականացված վերլուծությունների արդյունքում փողերի լվացման վարկածով իրավապահ մարմիններին տրամադրված տեղեկացումների, ՖԴԿ կողմից իրավապահ մարմիններից խնդրարկված և իրավապահ մարմինների կողմից ՖԴԿ-ից խնդրարկված տեղեկատվության, հարուցված քրեական գործերի, կայացված մեղադրական դատավճիռների վերաբերյալ կազմված ամփոփ տեղեկատվությունը 2010-2014 թվականների համար ներկայացված է գծապատկեր 9-ում:

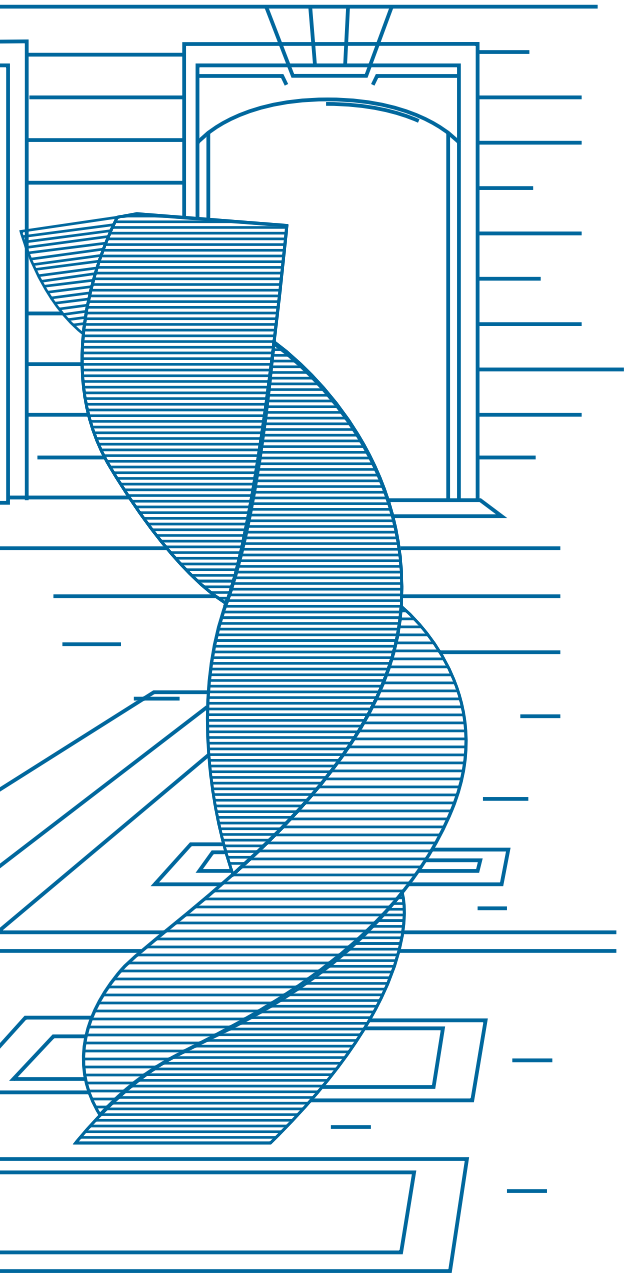
ՖԴԿ-ն շարունակել է Էգմոնտ խմբի անվտանգ տեղեկատվական ցանցի միջոցով տեղեկատվություն փոխանակել օտարերկրյա ՖՀՄ-ների հետ: Հաշվետու ժամանակահատվածում օտարերկրյա ՖՀՄ-ներից ստացվել է 17 հարցում, իսկ ՖԴԿ կողմից օտարերկրյա ՖՀՄ-ներին ուղարկվել է 38 հարցում:

Ուսուցում և խորհրդատվություն

ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ոլորտում գիտելիքների և կարողությունների զարգացման նպատակով 2014 թվականին ՖԴԿ կողմից իրականացվել են ուսուցման մի շարք ծրագրեր: Մասնավորապես՝ հաշվետվություն տրամադրող ֆինանսական հաստատությունների ներքին դիտարկումների մարմինների և Կենտրոնական բանկի ֆինանսական վերահսկողության վարչության ներկայացուցիչների համար կազմակերպվել են դասընթացներ «Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում, ինչպես նաև այլ օրենքներում և իրավական ակտերում կատարված փոփոխությունների վերաբերյալ:

ՖԴԿ, Կենտրոնական բանկի այլ ստորաբաժանումների, ինչպես նաև ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարում ներգրավված մի շարք պետական մարմինների, այդ թվում՝ իրավապահ և վերահսկող մարմինների աշխատակիցները ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ոլորտում գիտելիքների խորացման և կարողությունների զարգացման նպատակով մասնակցել են Արժույթի միջազգային հիմնադրամի, Եվրոխորհրդի ՄԱՆԻՎԱԼ հանձնախմբի, Էգմոնտ խմբի, միջազգային այլ կառույցների և օտարերկրյա ՖՀՄ-ների կողմից կազմակերպված համաժողովներին և դասընթացներին:

Ազգային արժույթի
շրջանառության
ապահովում

Կանխիկ դրամաշրջանառություն

Ազգային արժույթի շրջանառության ապահովման նպատակով Կենտրոնական բանկը կազմակերպում, կարգավորում և վերահսկում է կանխիկ դրամի շրջանառությունը՝ պահպանելով անընդհատության և հուսալիության սկզբունքները:

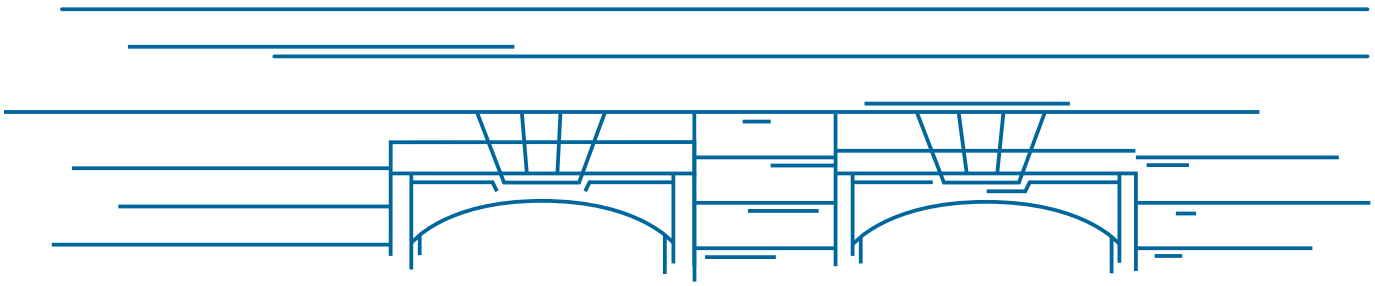
Կենտրոնական բանկն իր հաճախորդների դրամարկղային սպասարկումն իրականացնում է Երևանում գտնվող գլխավոր գրասենյակի դրամարկղի և տարածքային դրամարկղային կենտրոնների միջոցով: 2014 թվականին կանխիկ դրամաշրջանառության արդյունավետ կազմակերպման նպատակով օպտիմալացվել է ՏԴԿ-ների ցանցը, դրանց տեղաբաշխվածությունը: Տարվա ընթացքում դադարեցվել է Վանաձորի տարածքային դրամարկղային կենտրոնի աշխատանքը, և գործարկվել են ժամանակակից և արդիական սարքավորումներով հագեցած երկու նոր դրամարկղային կենտրոններ՝ Դիլիջանի և Սյունիքի ՏԴԿ-ները:

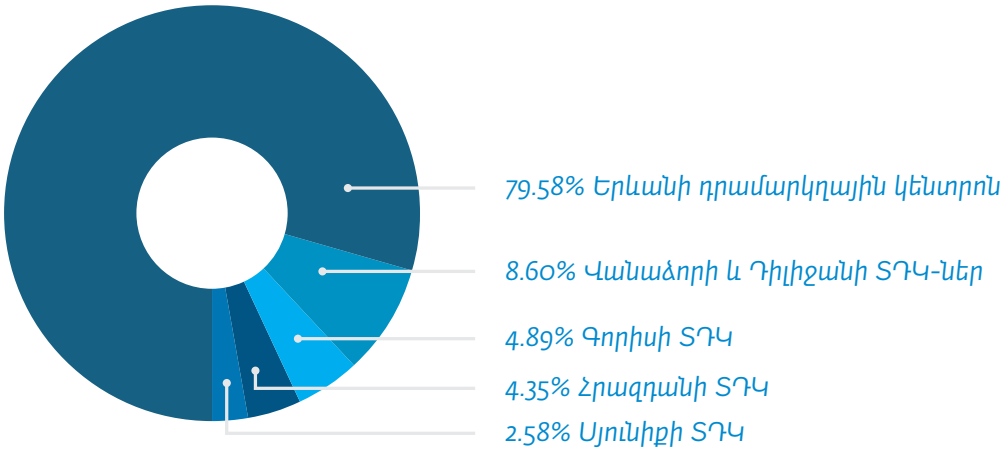
ՀՀ արժույթի պահուստների կառավարման արդյունքում Կենտրոնական բանկն ապահովել է հաճախորդների դրամարկղային սպասարկման անընդհատությունը: Ամբողջությամբ բավարարվել է կանխիկ դրամի ստացման նպատակով հաճախորդների կողմից Կենտրոնական բանկ ներկայացված հայտերում նշված անվանական արժեքների պահանջը:

2014 թվականին Կենտրոնական բանկի դրամարկղային շրջանառության ծավալը կազմել է 1773.7 մլրդ դրամ՝ նախորդ տարվա համեմատ աճելով 11.6%-ով: Դրամարկղային շրջանառության ընդհանուր ծավալի 20.4%-ն ապահովվել է ՏԴԿ-ների միջոցով, որոնցով առավելապես իրականացվել են կանխիկի ելքագրման գործառնություններ. դրամարկղային ելքերը կազմել են ՏԴԿ-ների շրջանառության ընդհանուր ծավալի 84.0%-ը (Գծապատկեր 10):

2014 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կենտրոնական բանկից դուրս գտնվող կանխիկ դրամի ծավալը կազմել է 412.3 մլրդ դրամ, որի մեջ առանձին անվանական արժեքներով դրամանիշերի տեսակարար կշիռը ներկայացված է գծապատկեր 11-ում:

2014 թվականին Կենտրոնական բանկի կողմից շրջանառության մեջ են դրվել Հայաստանի վայրի ծառերին նվիրված՝ 200

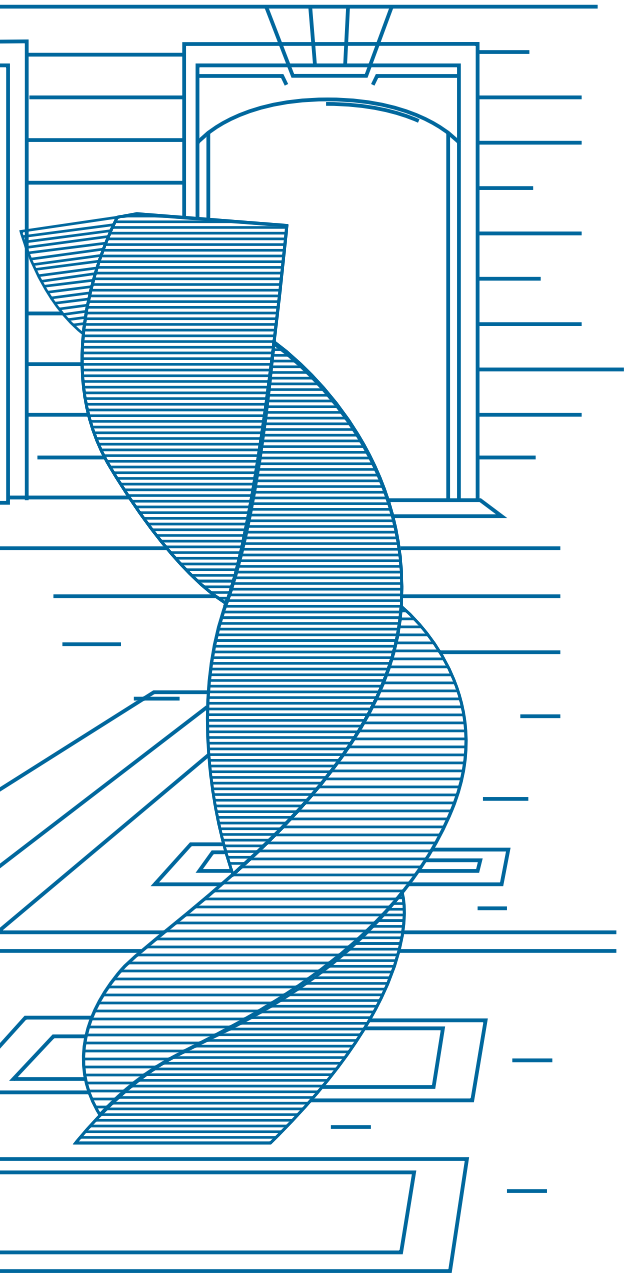

Գծապատկեր 10. Կենտրոնական բանկի դրամարկղային շրջանառությունը 2014 թվականին

դրամ անվանական արժեքով շրջանառու հիշատակային մետաղադրամները: 6 տեսակի մետաղադրամների դիմերեսին պատկերված են կաղնու, սոսու, հաճարենու, ուռենու, սոճու և բարդու ընձյուղներ, իսկ տեխնիկական բնութագրերն ու դարձերեսը նույնն են, ինչ որ 2003 թվականի թողարկման 200 դրամ անվանական արժեքով մետաղադրամինը: Կենտրոնական բանկի ռազմավարական զարգացման հիմնական խնդիրներից են կանխիկ դրամով իրականացվող գործառնությունների, դրանց հետ կապված տեղեկատվության հոսքերի ավտոմատացումը և դրամանենգության դեմ պայքարի արդյունավետության բարձրացումը: 2014 թվականին կատարվել են կեղծ դրամանիշերի վերաբերյալ տեղեկատվության գրանցման տեղեկատվական համակարգի ընդլայնման ու բարելավման, ինչպես նաև փորձաքննություն անցած վճարունակ և անվճարունակ դրամանիշերի վերաբերյալ տեղեկատվության գրանցման ու ամփոփման միասնական տվյալների բազայի ստեղծման, փորձագիտական եզրակացությունների, հաշվետվությունների և այլ փաստաթղթերի ավտոմատ ձևավորման աշխատանքներ:

Դրամանենգության դեմ պայքարի կազմակերպման նպատակով շարունակվել է համագործակցությունը ՀՀ իրավապահ մարմինների հետ, որի շրջանակներում իրականացվել են վերլուծական աշխատանքներ Կենտրոնական բանկի կողմից հայտնաբերված կեղծ թղթադրամների պատրաստման եղանակների, կատարման

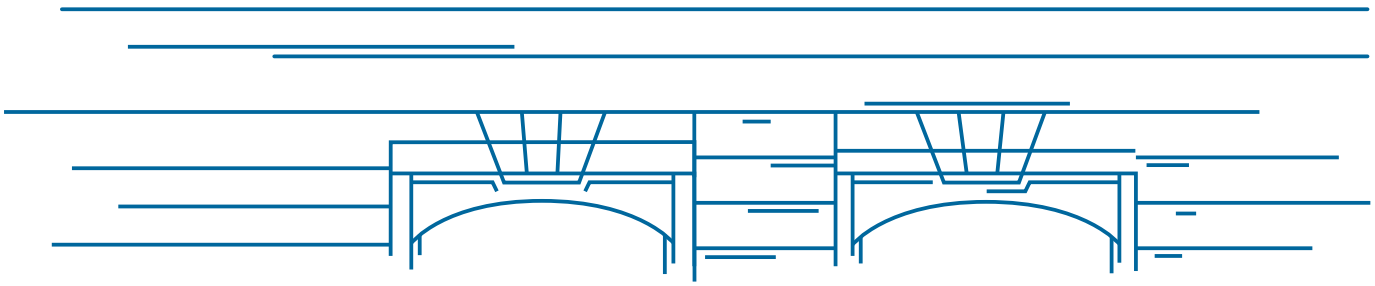
ձևերի և խմբավորման վերաբերյալ: Բացի այդ, Կենտրոնական բանկը վերազինվել է դրամանիշերի փորձաքննության համար անհրաժեշտ նորագույն տեխնիկայով, ինչը հնարավորություն է տալիս կատարելու կեղծ դրամանիշերի պատրաստման եղանակների մանրազնին հետազոտություններ: Դրամանիշերի կեղծման հիմնական եղանակների վերաբերյալ մշակվել են նաև տեղեկատվական նյութեր և տրամադրվել են ՀՀ տարածքում գործող առևտրային բանկերին:

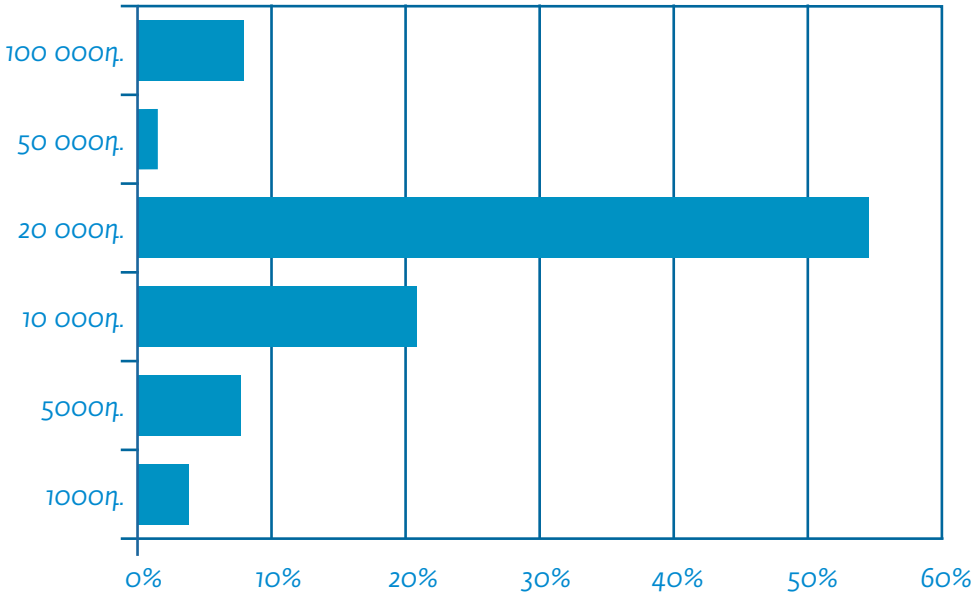
Հասարակության շրջանում Հայաստանի ազգային, պատմական, մշակութային, հոգևոր արժեքների տարածման, ինչպես նաև հավաքորդների դրամագիտական պահանջարկի բավարարման խնդրի իրագործման շրջանակներում Կենտրոնական բանկը թողարկել է թանկարժեք մետաղներից պատրաստված հուշադրամներ՝ նվիրված հայ անվանի անհատների՝ 2014 թվականին նշվող հոբելյաններին: Բացի այդ, Կենտրոնական բանկը մասնակցել է «2014 թվականի ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություն» միջազգային դրամագիտական ծրագրին, ինչպես նաև շարունակել է «Էջմիածնի գանձերը» հուշադրամների շարքի թողարկումը: [7]

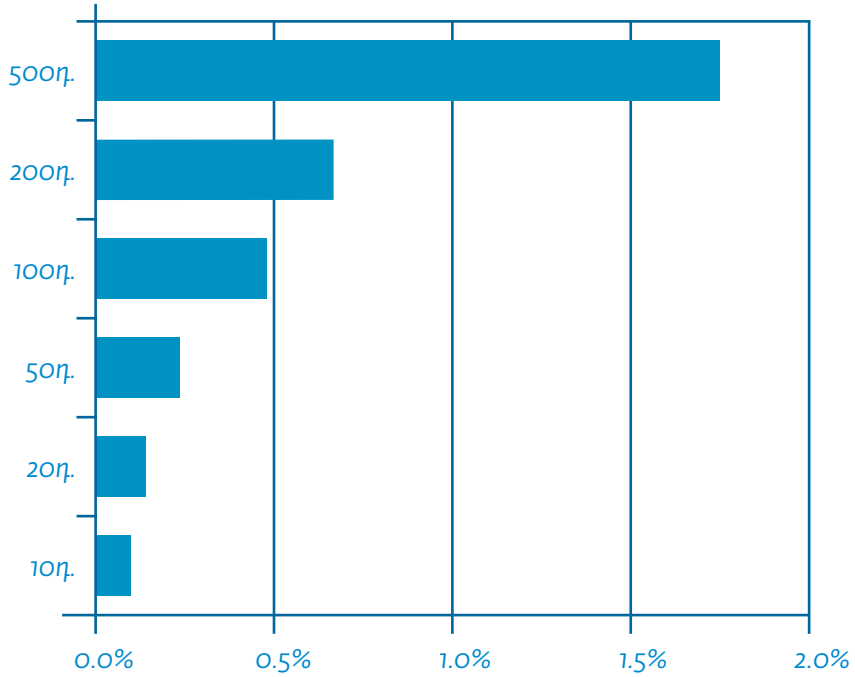
2014 թվականին շարունակվել է «Նոյյան Տապան» արծաթե ներդրումային դրամների թողարկումը՝ 1/4, 1/2, 1, 5, 10 տրոյան ունցիա, 1 և 5 կգ քաշերով:

Կենտրոնական բանկը իր դրամագիտական թողարկումներով 2014 թվականին մասնակցել է միջազգային մրցույթների: Ռուսաստանում կայացած «Դրամների համաստեղություն. 2014» միջազգային մրցույթում «Հայկական այբուբենի տառերը» հուշադրամներն արժանացել են մրցույթի կազմկոմիտեի հատուկ մրցանակին:

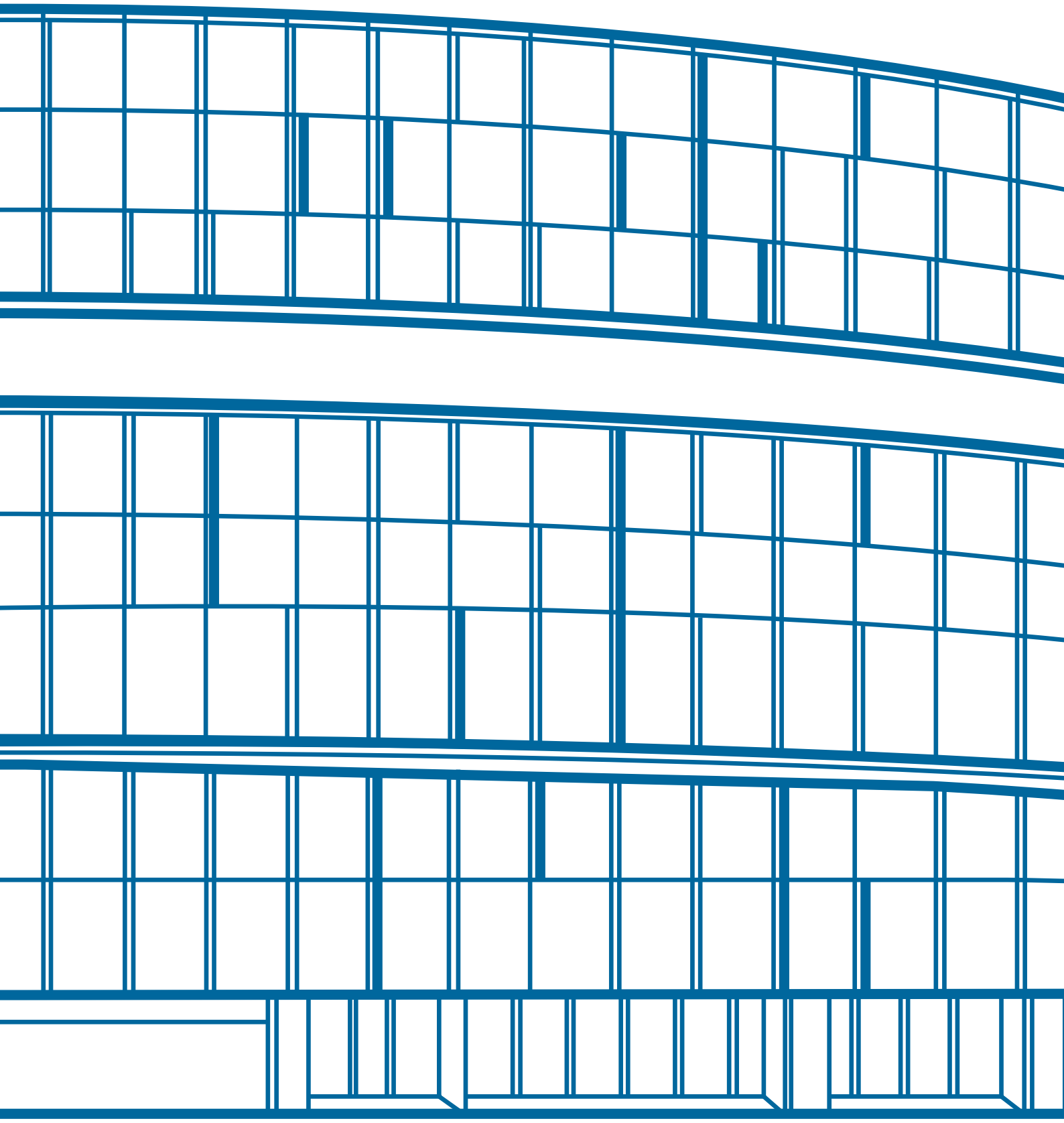
[7] Մանրամասն տես «Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամները. 2014 թ.» տարեկան հանդեսը:

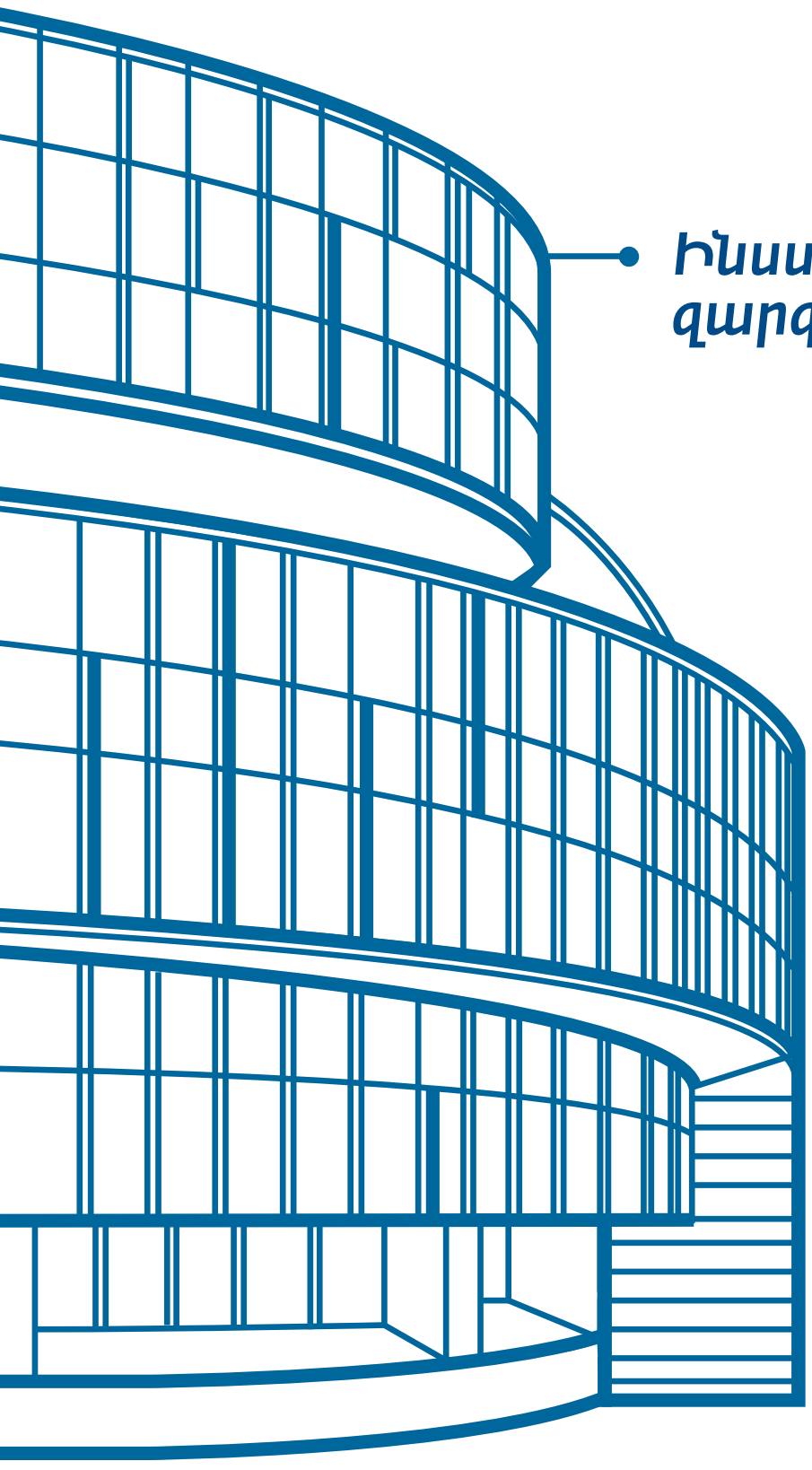

Գծապատկեր 11. Կենտրոնական բանկից դուրս կանխիկ դրամի տեսակային կառուցվածքը 31.12.2014 թվականի դրությամբ

Ինստիտուցիոնալ զարգացում

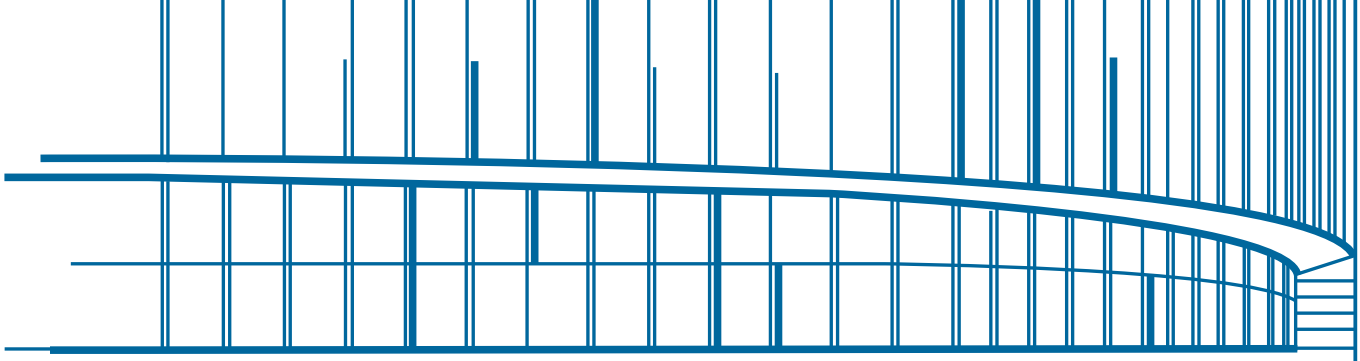
Կառավարում և հաշվետվողականություն

ՀՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ

«ՀՀ կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված է, որ Կենտրոնական բանկի կառավարման բարձրագույն մարմինը Կենտրոնական բանկի խորհուրդն է:

Խորհուրդը կազմված է Կենտրոնական բանկի նախագահից, նրա տեղակալից, խորհրդի հինգ անդամներից: Կենտրոնական բանկի նախագահը և նրա տեղակալը Կենտրոնական բանկի խորհրդի կազմում ընդգրկվում են ի պաշտոնե:

Կենտրոնական բանկի բարձրագույն պաշտոնատար անձը *Կենտրոնական բանկի նախագահն* է: Կենտրոնական բանկի նախագահը նշանակվում է ՀՀ նախագահի առաջարկությամբ, ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից՝ վեց տարի ժամկետով և պատասխանատու է Կենտրոնական բանկի խնդիրների իրագործման համար: Կենտրոնական բանկի նախագահը համակարգում է Կենտրոնական բանկի բնականոն աշխատանքը, ներկայացնում է Կենտրոնական բանկը Հայաստանի Հանրապետությունում, այլ պետություններում և միջազգային կազմակերպություններում, իրականացնում է օրենքով Կենտրոնական բանկի խորհրդի իրավասությանը չվերապահված այլ լիազորություններ: Կենտրոնական բանկի նախագահի բացակայության կամ պարտականությունների կատարման անհնարինության դեպքում նրան փոխարինում է *Կենտրոնական բանկի նախագահի տեղակալը*, իսկ տեղակալի բացակայության կամ նրա պարտականությունների կատարման անհնարինության դեպքում՝ Կենտրոնական բանկի խորհրդի՝ տարիքով ավագ անդամը: Կենտրոնական բանկի նախագահի տեղակալին նշանակում է ՀՀ նախագահը՝ վեց տարի ժամկետով: Կենտրոնական բանկի նախագահը և նրա տեղակալը, ինչպես նաև խորհրդի անդամները չեն կարող լինել որևէ կուսակցության ղեկավար մարմնի անդամ, կատարել այլ աշխատանք, բացառությամբ գիտական, մանկավարժական, ստեղծագործական աշխատանքի:

Կենտրոնական բանկի խորհրդի մյուս հինգ անդամներին նշանակում է Հայաստանի Հանրապետության նախագահը՝ հինգ տարի ժամկետով: Կենտրոնական բանկի խորհրդի անդամները չեն կարող Կենտրոնական բանկում այլ պաշտոն զբաղեցնել:

Կենտրոնական բանկի խորհուրդ

Խորհրդի հերթական նիստերը, որպես կանոն, գումարվում են յուրաքանչյուր երկու շաբաթը մեկ՝ երեքշաբթի օրը՝ ըստ խորհրդի կողմից յուրաքանչյուր տարվա առաջին Խորհրդի նիստի ժամանակ տվյալ տարվա համար հաստատված ժամանակացույցի: Խորհրդի արտահերթ նիստ կարող է գումարվել նախագահի, նրա տեղակալի կամ խորհրդի երեք անդամի նախաձեռնությամբ: Կենտրոնական բանկի խորհուրդը հաստատում է Կենտրոնական բանկի կանոնադրությունը, Հայաստանի Հանրապետության դրամավարկային քաղաքականության ծրագիրը, Կենտրոնական բանկի կողմից իրականացվող բաց շուկայական գործառնությունների, տրամադրվող վարկերի և ներգրավվող ավանդների սահմանաքանակներն ու տոկոսադրույքները, Կենտրոնական բանկում պարտադիր պահուստավորում իրականացնելու կարգը և պայմանները, ընդունում է Կենտրոնական բանկի նորմատիվ իրավական ակտերը, օրենքով սահմանված կարգով տալիս է բանկային գործունեության և այլ լիցենզիաներ, ուժը կորցրած կամ անվավեր է ճանաչում դրանք, սահմանում բանկերի և այլ անձանց լիցենզավորման կարգը, հաստատում է բանկերի գործունեությունը կարգավորող նորմատիվները և դրանց հաշվարկման կարգը, իրականացնում է օրենքով նախատեսված այլ լիազորություններ:

2014 թվականին Կենտրոնական բանկի խորհրդի որոշ նիստեր անցկացվել են «Դիլիջանի ուսումնահետազոտական կենտրոնում»: 2014 թվականին գումարվել է Կենտրոնական բանկի խորհրդի 56 նիստ և ընդունվել է 377 որոշում, որից ***131-ը նորմատիվային*** որոշումներ են (ֆինանսական համակարգի գործունեությունը կարգավորող կանոնակարգերի հաստատման, կարգերում փոփոխությունների, լրացումների կատարման և ուժը կորցրած ճանաչելու մասին, կուտակային կենսաթոշակային համակարգի մասին (101 որոշում), Կենտրոնական բանկի կողմից հուշադրամների, ներդրումային դրամների շրջանառության մեջ դնելու (7 որոշում), ապահովագրական, վարկային, ներդրումային ընկերությունների, կարգավորվող շուկայի օպերատորի, հաշվետու թողարկողների գործունեությունը, ինչպես նաև՝ գնային չարաշահման

դեպքերը կարգավորող նորմատիվ ակտերի ընդունման մասին (23 որոշում)), ***246-ը՝ անհատական*** (դրամական փոխանցումներ իրականացնելու և վճարահաշվարկային համակարգում մասնակցության թույլտվություն տրամադրելու (30 որոշում), ֆինանսական շուկայում Կենտրոնական բանկի գործառնությունների տոկոսադրույքների (8 որոշում), Կենտրոնական բանկի կողմից թողարկվող հուշադրամների, շրջանառու հիշատակային մետաղադրամների, ներդրումային դրամների էսքիզները հաստատելու (11 որոշում), արտարժույթի առուվաճառքի գործառնություններ իրականացնելու լիցենզիա տրամադրելու կամ ուժը կորցրած ճանաչելու (52 որոշում), գրավատների (54 որոշում), վարկային կազմակերպությունների (2 որոշում), ապահովագրական և ներդրումային ծառայություններ մատուցող ընկերությունների (2 որոշում), ռեպո համակարգի մասին (4 որոշում), «Հայաստանի ավտոապահովագրողների բյուրո» իրավաբանական անձանց միության (8 որոշում), ՀՀ միջազգային պահուստների վիճակի և կազմի վերաբերյալ (4 որոշում), Կենտրոնական բանկի ֆինանսական դիտարկումների կենտրոնի և վերստուգիչ խմբի (4 որոշում) մասին և 68 այլ որոշումներ):

Խորհուրդը՝ որպես քաղաքականություն հաստատող մարմին, զգալի աշխատանք է կատարել ֆինանսական համակարգի կայունացմանն ու զարգացմանը միտված օրենսդրական ու նորմատիվային դաշտի բարելավման ուղղությամբ: Ազգային ժողովի հավանությանն են արժանացել և ընդունվել Կենտրոնական բանկի խորհրդի կողմից առաջարկված մի շարք օրենսդրական փոփոխություններ[8]:

Կենտրոնական բանկի վարչություն

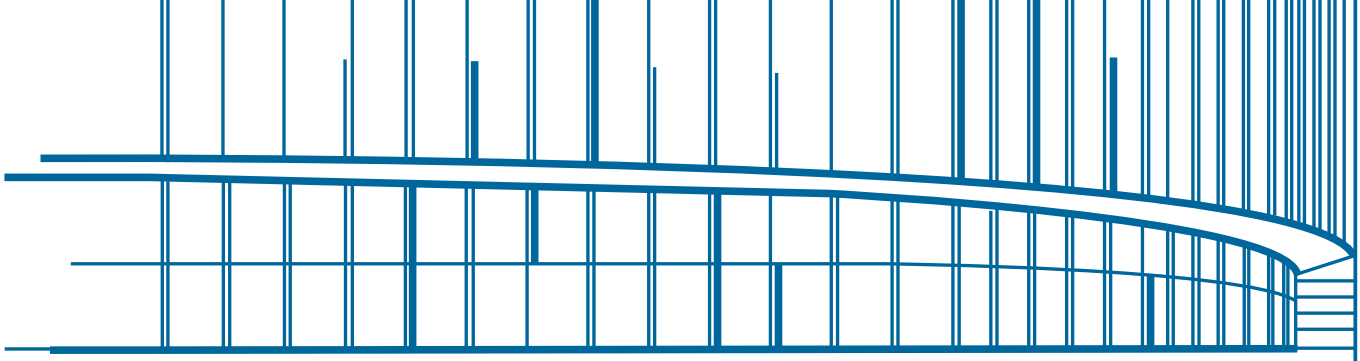
Կենտրոնական բանկի վարչությունը Կենտրոնական բանկի նախագահին առընթեր խորհրդակցական մարմին է, որն իր գործունեությունն իրականացնում է նիստերի միջոցով, որոնք, որպես կանոն, գումարվում են երկու շաբաթը մեկ անգամ՝ խորհրդի հերթական նիստերի գումարման օրվան հաջորդող երեքշաբթի օրը:

Վարչության նիստերը վարում է Կենտրոնական բանկի նախագահը, իսկ վերջինիս բացակայության դեպքում՝ Կենտրոնական բանկի նախագահի տեղակալը:

Վարչության անդամների կողմից Խորհրդի նիստում քննարկվելիք հարցերը ներկայացվում են Կենտրոնական բանկի վարչություն:

[8] Մանրամասն տես «Ֆինանսական համակարգի կայունություն, կարգավորում և վերահսկողություն» բաժնում:

2014 թվականին գումարվել է Կենտրոնական բանկի վարչության 15 նիստ:

Կենտրոնական բանկի հանձնաժողովներ և կոմիտեներ

Կենտրոնական բանկի կառավարման կարևորագույն տարրերից են նաև բանկում գործող հանձնաժողովները, կոմիտեները և այլ խորհրդակցական մարմինները, որոնց կազմը և լիազորությունները սահմանվում են ըստ քննարկվելիք հարցերի շրջանակի և գործունեության ոլորտների: Կենտրոնական բանկի հանձնաժողովների և կոմիտեների նիստերի արդյունքում կազմված արձանագրությունները հաստատվում են Կենտրոնական բանկի նախագահի կողմից, իսկ որոշ դեպքերում, դրանց արդյունքում, Կենտրոնական բանկի նախագահը կայացնում է որոշումներ և տալիս կարգադրություններ: Ստորև ներկայացվում են Կենտրոնական բանկում գործող կոմիտեներն ու հանձնաժողովները, ինչպես նաև դրանց աշխատանքի արդյունքներին վերաբերող տեղեկություններ:

Մշտապես գործող կոմիտեներից և հանձնաժողովներից բացի, Կենտրոնական բանկի նախագահի հրահանգով և Խորհրդի որոշմամբ ձևավորվում են նաև ժամանակավոր հանձնաժողովներ՝ ելնելով կոնկրետ խնդիրների և նպատակների կատարման անհրաժեշտությունից:

Դրամավարկային քաղաքականության կոմիտե

Դրամավարկային քաղաքականության կոմիտեի գործառույթներն են նախորդ շաբաթվա ընթացքում դրամավարկային քաղաքականության ընթացքի, բանկային համակարգում, ֆինանսական շուկայում ձևավորված իրավիճակի, Կենտրոնական բանկի կողմից իրականացված գործառնությունների, ինչպես նաև դրամավարկային և պետական բյուջեի հետ փոխհարաբերություններին առնչվող ցուցանիշների քննարկումը:

Դրամավարկային քաղաքականության կոմիտեն քննարկում է նաև Կենտրոնական բանկի վիճակագրության վարչության և Հայաստանի Հանրապետության ազգային վիճակագրական ծառայության՝ նախորդ տասնօրյակում գնաճի գնահատումների վերաբերյալ դիտարկումների արդյունքները:

Դրամավարկային քաղաքականության կոմիտեի նիստերը գումարվում են Կենտրոնական բանկում՝ յուրաքանչյուր ուրբաթ: 2014 թվականին գումարվել է Դրամավարկային քաղաքականության կոմիտեի 49 նիստ:

Ֆինանսական կայունության հանձնաժողով

Ֆինանսական կայունության հանձնաժողովը Կենտրոնական բանկի նախագահին կից խորհրդակցական մարմին է, որը գնահատում է ֆինանսական համակարգի կայունությունը, քննարկում, նախապատրաստում է դրա ապահովմանը նպատակաուղղված միջոցառումները, ներկայացնում իրականացման ուղղությունների կարգի և պայմանների վերաբերյալ առաջարկություններ և այլ անհրաժեշտ գործողություններ, ինչպես նաև, ըստ անհրաժեշտության, կատարում իրավիճակի բազմակողմանի վերլուծություն:

Հանձնաժողովի հերթական նիստերի ընթացքում քննարկվում են նախորդ եռամսյակի ընթացքում համաշխարհային տնտեսությունում, ՀՀ մակրոմիջավայրում և ֆինանսական շուկայում, ֆինանսական հաստատություններում և ենթակառուցվածքներում ռիսկերի զարգացման ուղղությունները և դրանց հնարավոր ազդեցությունը ֆինանսական կայունության վրա:

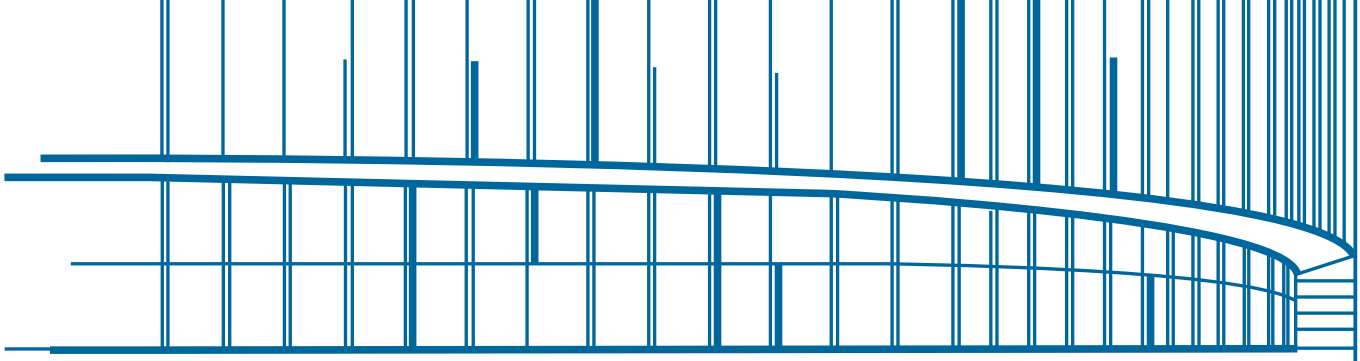
Հանձնաժողովի նիստերը գումարվում են եռամսյակը մեկ անգամ, յուրաքանչյուր եռամսյակին հաջորդող ամսվա երկրորդ կեսի ընթացքում: Արտահերթ նիստերը գումարվում են ըստ անհրաժեշտության՝ հանձնաժողովի նախագահի բանավոր որոշման հիման վրա:

Ներդրումային հանձնաժողով

Ներդրումային հանձնաժողովն իր լիազորությունների սահմաններում որոշումներ կայացնելու իրավասություններ ունեցող մարմին է, որը, Կենտրոնական բանկի միջազգային պահուստների կառավարման վերաբերյալ Խորհրդի որոշումներին համապատասխան, իրականացնում է միջազգային պահուստների կառավարման որոշումների ընդունման և դրանց կատարման վերահսկողության գործառույթներ, ինչպես նաև քննարկում է ներդրումային գործունեության ընթացիկ համակարգմանն առնչվող խնդիրներն ու ֆինանսական վերլուծության արդյունքները:

Նշված գործառույթներն իրականացնելու նպատակով հանձնաժողովը քննարկում է միջազգային պահուստների կառավարման

ռազմավարական և մարտավարական, ինչպես նաև կառավարման ընթացիկ վերահսկողության խնդիրներ:

Հանձնաժողովի նիստերը, որպես կանոն, գումարվում են ամիսը մեկ անգամ: 2014 թվականին գումարվել է Ներդրումային հանձնաժողովի 8 նիստ, ընդունվել է 6 որոշում:

Լիցենզավորման և վերահսկողության հանձնաժողով

Լիցենզավորման և վերահսկողության հանձնաժողովը քննարկում է բանկերի և օտարերկրյա բանկերի մասնաճյուղերի ստեղծմանը նախնական հավանություն տալու, գրանցման և լիցենզավորման, բանկերի մասնաճյուղերի, ներկայացուցչությունների, ինչպես նաև օտարերկրյա բանկերի ներկայացուցչությունների գրանցման, կարգավորվող շուկայի օպերատորի և Կենտրոնական դեպոզիտարիայի, դրանց կանոնների գրանցման և այլ անձանց լիցենզավորման հետ կապված հարցեր:

Հանձնաժողովը քննարկում է նաև Կենտրոնական բանկի կողմից լիցենզավորվող և վերահսկվող ֆինանսական կազմակերպությունների կամ այլ կերպ կարգավորվող անձանց վերահսկողության ընթացքում հայտնաբերված խախտումների, նրանց նկատմամբ պատժամիջոց կիրառելու կամ չկիրառելու նպատակահարմարության, արտարժույթի առուվաճառքի և դրա սակարկությունների ընթացքում գնային չարաշահումների փաստեր հայտնաբերելու դեպքում դրանք որպես գնային չարաշահում որակելու, ինչպես նաև պատժատեսակի որոշման հարցերը: Հանձնաժողովն իր գործունեությունն իրականացնում է նիստերի միջոցով, որոնք գումարվում են ըստ անհրաժեշտության, բայց ոչ պակաս, քան շաբաթը մեկ անգամ:

2014 թվականին գումարվել է Լիցենզավորման և վերահսկողության հանձնաժողովի 59 նիստ:

Կենտրոնական բանկում երիտասարդ մասնագետների մասնագիտական գիտելիքները գնահատող կոմիտե

Կենտրոնական բանկում երիտասարդ մասնագետների մասնագիտական գիտելիքները գնահատող կոմիտեի նիստերը գումարվում են Կենտրոնական բանկում երիտասարդ մասնագետի կարգավիճակով աշխատող աշխատակիցների մասնագիտական

կարողություններն ու գիտելիքները ստուգելու և գնահատելու նպատակով: Կոմիտեն ընդունում է խորհրդակցական բնույթի որոշումներ, որոնց հիման վրա կառուցվածքային ստորաբաժանումների ղեկավարները երիտասարդ մասնագետների հետագա կարգավիճակի վերաբերյալ առաջարկություններ են ներկայացնում Կենտրոնական բանկի նախագահին:

2014 թվականին գումարվել է կոմիտեի 3 նիստ, գնահատվել են 17 երիտասարդ մասնագետի գիտելիքներ:

Կենտրոնական բանկի աշխատատեղերի գնահատման հանձնաժողով

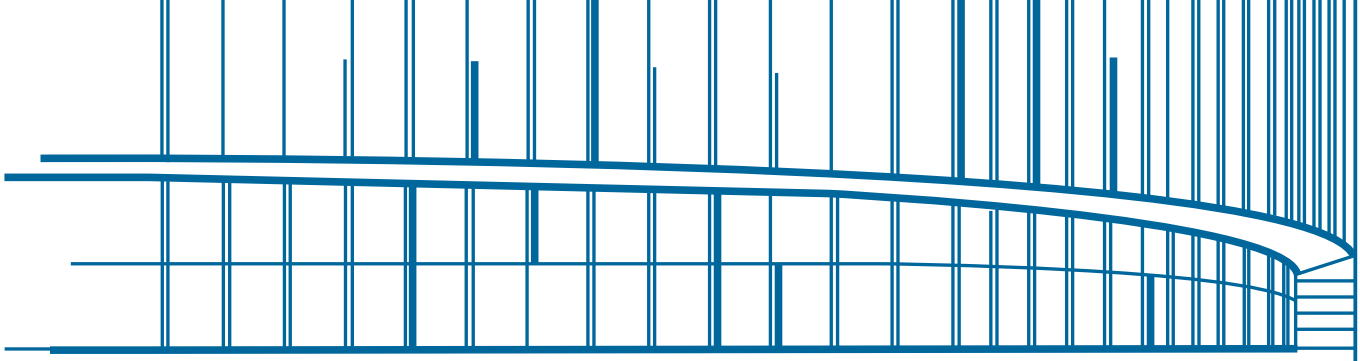
Կենտրոնական բանկի աշխատատեղերի գնահատման հանձնաժողովի նպատակն է Կենտրոնական բանկի նոր կամ փոփոխվող աշխատատեղերի գնահատումը և դասակարգումը: Հանձնաժողովը քննարկում է Կենտրոնական բանկում նոր ստեղծվող կամ փոփոխվող աշխատատեղերի գնահատման և դասակարգման հետ կապված խնդիրները և ներկայացնում առաջարկություններ Կենտրոնական բանկի նախագահին: Հանձնաժողովը քննարկում է նաև Կենտրոնական բանկի աշխատակիցների անհատական աշխատանքային ծրագրերի կատարողականների վերաբերյալ վիճահարույց հարցերը: Հանձնաժողովի նիստերը գումարվում են ըստ անհրաժեշտության, մինչև ընթացիկ տարվա հոկտեմբերի 15-ը:

2014 թվականին գումարվել է հանձնաժողովի 4 նիստ:

Կենտրոնական բանկի աշխատակիցների ատեստացիոն հանձնաժողով

Կենտրոնական բանկի աշխատակիցների ատեստացիոն հանձնաժողովի նիստերը գումարվում են ստուգելու համար Կենտրոնական բանկի աշխատակիցների կամ Կենտրոնական բանկում աշխատելու ցանկություն ունեցող անձանց (դիմորդների) մասնագիտական և գործնական կարողություններն ու գիտելիքները:

Հանձնաժողովն աշխատակիցների և դիմորդների մասնագիտական կարողություններն ու գիտելիքները կարող է ստուգել ինչպես հարցազրույցի, այնպես էլ գրավոր աշխատանքների միջոցով: Կենտրոնական բանկի նախագահը, ով միաժամանակ հանձնաժողովի նախագահն է, հանձնաժողովի կողմից տրված եզրակացության հիման վրա կայացնում է որոշում.

- զբաղեցրած աշխատատեղին աշխատակցի մասնագիտական կարողությունների և գիտելիքների համապատասխանության վերաբերյալ,
- դիմորդի հետ աշխատանքային պայմանագիր կնքելու վերաբերյալ,
- աշխատակցի առաջխաղացման վերաբերյալ:

2014 թվականին տեղի է ունեցել հանձնաժողովի 19 նիստ:

Աուդիտ կոմիտե

Կենտրոնական բանկի աուդիտ կոմիտեն մասնագիտացված մարմին է: Կոմիտեի լիազորությունները ներառում են բանկի ֆինանսական հաշվետվության, կառավարման, ռիսկերի կառավարման, ներքին հսկողության, արտաքին և ներքին աուդիտի հետ կապված հարցերն ու խնդիրները: Աուդիտ կոմիտեն բաղկացած է երեք անդամներից՝ ներառյալ Աուդիտ կոմիտեի նախագահը: Կոմիտեի անդամները Կենտրոնական բանկի խորհրդի անդամներ են: Տարվա ընթացքում քննարկված հարցերի շրջանակն ընդգրկել է Վերստուգիչ խմբի հանձնառություններին, արտաքին աուդիտի աշխատանքներին, Կենտրոնական բանկի կառավարման գործընթացներին, ռիսկերի կառավարմանն ու ներքին հսկողությանը, Վերստուգիչ խմբի ընթացիկ գործունեությանը, մեթոդաբանությանն ու ոլորտին վերաբերող մասնագիտական խնդիրներ:

2014 թվականին գումարվել է կոմիտեի 6 նիստ:

Բացի թվարկված հանձնաժողովներից և կոմիտեներից, Կենտրոնական բանկի կորպորատիվ կառավարման գործում կարևոր նշանակություն ունեն Կենտրոնական բանկի բյուջետային հանձնաժողովը, Կենտրոնական բանկի Տեղեկատվական անվտանգության կոմիտեն, Կենտրոնական բանկի Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների հարցերով զբաղվող կոմիտեն,

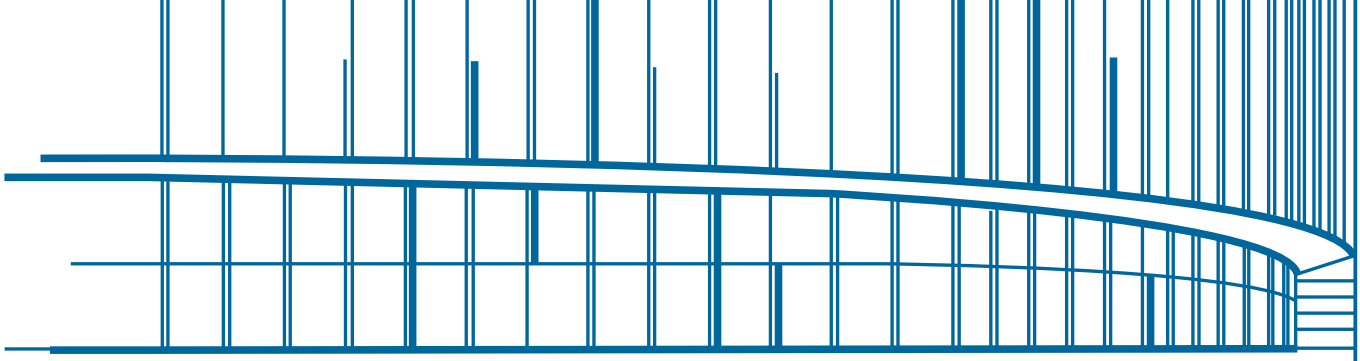
Մրցույթների անցկացման հանձնաժողովը, Կենտրոնական բանկի «Տնային էջի» զարգացման, տեղեկատվական քաղաքականության մշակման ու իրականացման խմբագրական խորհուրդը, ինչպես նաև հետազոտական և վերլուծական աշխատանքները գնահատող խումբը:

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ՀԱՇՎԵՏՎՈՂԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Կենտրոնական բանկն իր խնդիրներն իրագործելիս անկախ է Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմիններից: Կենտրոնական բանկը իր գործունեության հաշվետվողականությունը ապահովում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ, Կենտրոնական բանկի ռազմավարությամբ, ինչպես նաև ներքին իրավական ակտերով սահմանված կարգով և ժամկետներում:

Կենտրոնական բանկը Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովին է ներկայացնում «Դրամավարկային քաղաքականության ծրագիրը» և «Դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի կատարման հաշվետվությունը (Գնաճի հաշվետվությունը)», ինչպես նաև Կենտրոնական բանկի վարչական ծախսերի նախահաշիվն ու կապիտալ ներդրումների ծրագիրը, համապատասխան կատարողականները: Բացի Դրամավարկային քաղաքականության ծրագրից և Դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի կատարման հաշվետվությունից (Գնաճի հաշվետվություն), Կենտրոնական բանկը հանրությանն է ներկայանում նաև «Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական համակարգը. զարգացումը, կարգավորումը, վերահսկողությունը», «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի տարեկան հաշվետվություն», «Ֆինանսական կայունության հաշվետվություն», «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի տեղեկագիր», «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի բանբեր», «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի վիճակագրական տեղեկագիր», «Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամ-

ներ» պարբերականներով: Կենտրոնական բանկն իր հաշվետվողականությունն իրագործում է նաև պաշտոնական կայքէջի (www.cba.am) միջոցով, որտեղ տեղադրվում են Կենտրոնական բանկի զարգացման ռազմավարությունը, պարբերականների հերթական թողարկումները, Կենտրոնական բանկի խորհրդի կողմից ընդունված վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքի արձանագրություններն ու մամլո հաղորդագրությունները, Կենտրոնական բանկի կառավարմանը, գործունեությանը, ինչպես նաև ֆինանսական համակարգին վերաբերող այլ տեղեկատվություն: Կենտրոնական բանկի հաշվետվողականության կարևոր տարրերից են նաև բանկի տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնց համապատասխանությունը հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտներին յուրաքանչյուր տարի հավաստվում է միջազգային ճանաչում ունեցող աուդիտորական կազմակերպությունների կողմից:

Կառավարման համակարգեր և կազմակերպչական զարգացում

2014 թվականին շարունակվել է տեղեկատվական անվտանգության կառավարման համակարգի զարգացումն ու բարելավումը:

Ֆինանսաբանկային համակարգի դերակատարումը հաշվի առնելով՝ Կենտրոնական բանկը ակտիվորեն աջակցում է ոլորտում տեղեկատվական անվտանգության ապահովման միջազգային լավագույն փորձի և ստանդարտների ներդրմանը: Բանկերի մեծ մասը վկայագրվել է կամ ISO/IEC 27001:2013՝ «Տեղեկատվական անվտանգության կառավարման համակարգեր» ստանդարտով վկայագրման վերջնական փուլում է: Նշված ստանդարտի ներդրումը սկսվել է նաև վճարահաշվարկային գործունեություն ծավալող այլ կազմակերպություններում:

Կարևորելով ՀՀ բնակչությանը տրամադրվող ծառայությունների անընդհատության ապահովման անհրաժեշտությունը՝ Կենտրոնական բանկը քայլեր է ձեռնարկում արտակարգ իրավիճակների պարագայում առևտրային բանկերի հետ համագործակցության արդյունավետության բարձրացման ուղղությամբ:

Մշտապես իր ուշադրության կենտրոնում պահելով տեղեկատվական անվտանգության ոլորտի զարգացումը՝ Կենտրոնական բանկը անցել է վերավկայագրում ISO/IEC 27001:2013 նոր ստանդարտով:

Միջազգային կառույցների հետ համագործակցություն

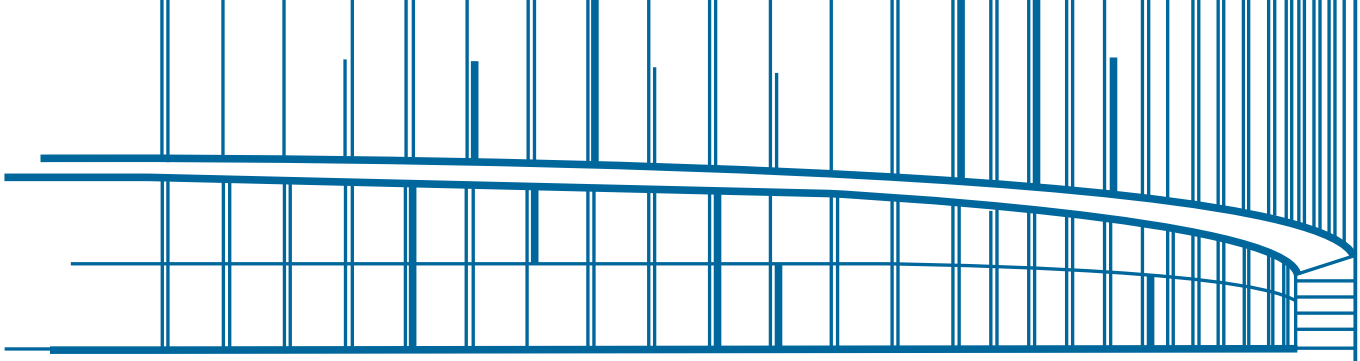
2014 թվականին Կենտրոնական բանկը շարունակել է բազմակողմ և երկկողմ համագործակցությունը միջազգային և օտարերկրյա ֆինանսական կազմակերպությունների հետ:

Շարունակվել են աշխատանքները Արժույթի միջազգային հիմնադրամի (այսուհետ՝ ԱՄՀ) հայաստանյան առաքելության հետ՝ ընդլայնված ֆինանսական օժանդակության ծրագրի շուրջ: Կենտրոնական բանկում աշխատանքային հանդիպումներ են տեղի ունեցել Մարկ Հորտոնի (Mark Horton) և Մեննո Սնելի (Menno Snel) գլխավորած ԱՄՀ պատվիրակությունների հետ:

Կենտրոնական բանկի և Համաշխարհային բանկի համագործակցության շրջանակներում կենսաթոշակային բարեփոխումների ոլորտում տեխնիկական օժանդակության առաքելության այց է իրականացվել Հայաստան:

Գործնական կապերը ընդլայնելու, երկրի մակրոտնտեսական վիճակի մասին տեղեկանալու և բանակցություններ վարելու նպատակով Կենտրոնական բանկ են այցելել Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի (այսուհետ՝ ՎԶԵԲ) առաջին փոխնախագահ Ֆիլ Բենեթի, ՎԶԵԲ-ի՝ Արևելյան Եվրոպայի և Կովկասի տարածաշրջանի տնօրեն Ֆրենսիս Մալիժի, Ասիական զարգացման բանկի (ADB) փոխնախագահ Վենցայի Ժանգի, Սևծովյան առևտրի և զարգացման բանկի նախագահ Իհսան Ուգուր Դելիքանլիի գլխավորած և միջազգային հեղինակավոր ֆինանսական այլ կառույցների պատվիրակություններ:

2014 թվականին Կենտրոնական բանկը Երևանում կազմակերպել է մի շարք գործնական հանդիպումներ, նիստեր, կլոր սեղաններ և համաժողովներ: Մասնավորապես՝ մարտի 12-13-ը տեղի է ունեցել ԱՊՀ երկրների ապահովագրական վերահսկողության մարմինների ղեկավարների Միջպետական համակարգող խորհրդի 6-րդ նիստը, հունիսի 16-18-ը՝ Հարավարևելյան Եվրոպայի եվրոպական հիմնադրամի (European Fund for South Eastern Europe) տարեկան համաժողովը, հունիսի 12-14-ը՝ Կենտրոնական և Արևելյան Եվրոպայի բանկային վերահսկողների (BSCEE-Banking Supervisors from Central and Eastern Europe) խմբի XXVII տարեկան համաժողովը: Վերջինիս մասնակցել են BSCEE կառույցը ներկայացնող 24 երկրների կենտրոնական/ազգային բանկերի ներկայացուցիչներ:

2014 թվականի հոկտեմբերի 7-9-ը Կենտրոնական բանկի Դիլիջանի ՈՒՀԿ-ում կայացել է Ֆինանսական կայունության ինստիտուտի (Financial Stability Institute), Ապահովագրական վերահսկողների միջազգային ասոցիացիայի (International Association of Insurance Supervisors) և Կենտրոնական բանկի կողմից համատեղ կազմակերպված՝ «Կայուն և թափանցիկ ապահովագրական շուկայի նկատմամբ ռիսկի վրա հիմնված վերահսկողություն» (Regional Seminar on Risk-based Supervision for Sound and Transparent Insurance Markets) թեմայով տարածաշրջանային սեմինարը, որին մասնակցել են արևելյան Եվրոպայի և տարածաշրջանի 14 երկրների կենտրոնական/ազգային բանկերի ներկայացուցիչներ:

Դիլիջանի ՈՒՀԿ-ում կայացել է նաև ֆինանսական հետախուզության մարմինների Եվրասիական խմբի հերթական լիագումար նիստը, որին մասնակցել են փորձագետներ ԱՊՀ անդամ մի շարք երկրներից: Հանդիպման շրջանակներում անցկացվել է «ՓԼ/ԱՖ ռիսկերի ազգային գնահատում» և «ՖԱԹՖ նոր հանձնարարականների իմպլեմենտացումը ազգային օրենսդրության մեջ. արդի խնդիրներ» թեմաներով սեմինար, որի ընթացքում դասախոսությամբ հանդես են եկել ՖԴԿ ներկայացուցիչները:

Դիլիջանի ՈՒՀԿ-ն 2014 թվականին հյուրընկալել է Կենտրոնական բանկի և Ֆինանսական ներգրավվածության ալյանսի կողմից համատեղ կազմակերպված՝ Սպառողների շահերի պաշտպանության և ֆինանսական կրթման թեմայով միջազգային սեմինարի մասնակիցներին:

Շարունակվել են երկկողմ, ինչպես նաև միջկառավարական հանձնաժողովների շրջանակներում նախատեսված օտարերկրյա կենտրոնական բանկերի հետ համաձայնագրերի և փոխըմբռնման հուշագրերի ստորագրման աշխատանքները:

2014 թվականի մարտի 27-ին Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի և Չինաստանի ժողովրդական բանկի միջև Պեկինում ստորագրվել է համագործակցության վերաբերյալ համաձայնագիր (Agreement between the Central Bank of the Republic of Armenia and the People's Bank of China on cooperation):

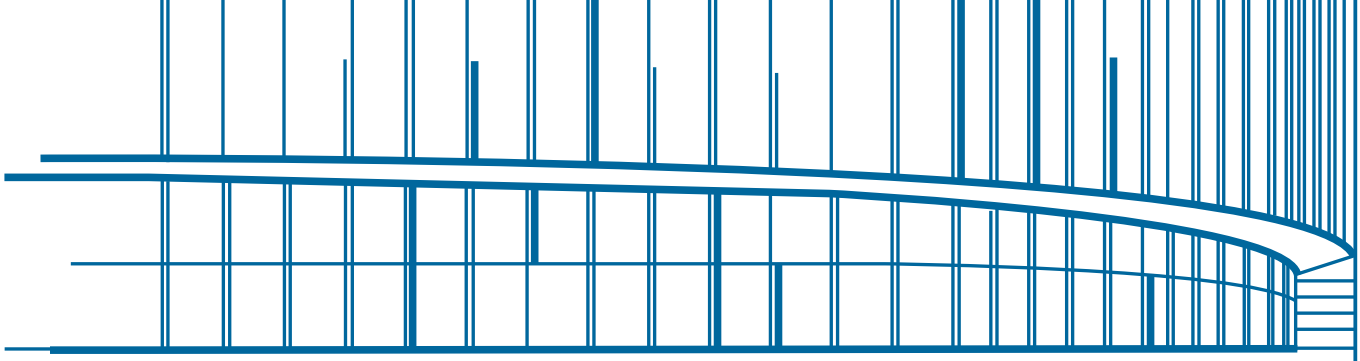
ՀՀ Նախագահ Սերժ Սարգսյանի՝ Ավստրիա կատարած պետական այցի շրջանակներում 2014 թվականի հունիսի 11-ին տեղի է ունեցել «Եվրոպայում Հայաստանի միջազգային ֆինանսական համագործակցության» կենտրոնի բացումը, որը տեղակայված է Ավստրիայում ՀՀ դեսպանության տարածքում: Կենտրոնի հիմնական նպատակն է աջակցել Հայաստանի առևտրային բանկերի և եվրոպական ֆինանսական կառույցների միջև համագոր-

ծակցության խորացմանը: Այն յուրատեսակ հարթակ է թեմատիկ կոնֆերանսների, սեմինարների, կրթական, ներկայացուցչական միջոցառումների անցկացման համար: Կենտրոնի տարածքը օգտագործվում է նաև Ավստրիայում Հայաստանի Հանրապետության դեսպանատան կողմից (մասնավորապես՝ ՀՀ անկախության օրվան նվիրված պաշտոնական ընդունելություն՝ Ավստրիայում հավատարմագրված օտարերկրյա դիվանագետների, հայ համայնքի և միջազգային կառույցների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ, պետական և համայնքային նշանակության միջոցառումներ, հայոց Եղեռնի 100-րդ տարելիցին նվիրված մշակութային միջոցառումներ):

2014 թվականի դեկտեմբերի 5-ին Վիեննայում Եվրոպական ներդրումային բանկի և Կենտրոնական բանկի միջև ստորագրվել է 50 մլն եվրոյի վարկային պայմանագիր՝ հայկական ՓՄՁ-ների տարբեր ծրագրեր ֆինանսավորելու համար: Վարկային միջոցներն ուղղվելու են հիմնականում գյուղմթերքների մշակման, գյուղատնտեսության և զբոսաշրջության ոլորտներին: Վարկը տրամադրվելու է Կենտրոնական բանկին, որը միջնորդ ֆինանսական կազմակերպությունների միջոցով վարկային միջոցները հասանելի կդարձնի ՓՄՁ-ներին: Եվրոպական ներդրումային բանկի կողմից վարկային պայմանագիրը ստորագրել է փոխնախագահ Վիլհելմ Մոլտերերը:

2014 թվականի դեկտեմբերի 9-ին Երևանում Հայ-գերմանական ֆինանսական գործակցության շրջանակում Կենտրոնական բանկի և Գերմանիայի Դաշնության KfW զարգացման բանկի միջև կնքվել են «ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտի աջակցման» վարկային ծրագրի երկրորդ փուլի վարկային և դրամաշնորհի պայմանագրերը: Հատկացվող 15 մլն եվրո վարկով ՀՀ բանկերի և վարկային կազմակերպությունների միջոցով կվարկավորվեն ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտի փոքր և միջին ձեռնարկությունները: Միջոցների մի մասը կուղղվի «ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտի աջակցման»՝ ներկայումս գործող ծրագրի շարունակությանը, մյուս մասը՝ գյուղատնտեսության ոլորտի արժեշղթաների փորձարարական ենթածրագրի ֆինանսավորմանը: KfW բանկի կողմից հատկացվող դրամաշնորհի գումարը կազմում է 750 հազար եվրո: Դրամաշնորհի միջոցները նախատեսված են տեխնիկական աջակցության՝ ծրագրի շահառուներին մատուցվող խորհրդատվական ծառայությունների ֆինանսավորման համար: Տեխնիկական աջակցությունն իրականացնելու է KfW-ի կողմից մրցութային կարգով ընտրված խորհրդատվական ընկերությունը:

Էապես ամրապնդվել է ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի համագործակցությունը միջազգային կառույցների հետ: ՖԴԿ ներկայացուցիչները մասնակցել են Էգմոնտ խմբի աշխատանքային հանդիպումներին և 22-րդ լիագումար նիստին, «Չանցավոր ճանապարհով ստացված եկամուտների լվացման, հետախուզման, առգրավման և բռնագրավման, ինչպես նաև ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին» Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիայի համաձայն հիմնադրված Կողմերի համաժողովի 6-րդ նիստին, որտեղ հաստատվել է կոնվենցիային Հայաստանի Հանրապետության համապատասխանության գնահատման ժամանակացույցը: ՖԴԿ ներկայացուցիչները ՀՀ պատվիրակության կազմում մասնակցել են նաև ՄԱՆԻՎԱԼ հանձնախմբի հերթական լիագումար նիստերին, որոնց ընթացքում որոշվել է, որ Հայաստանի Հանրապետությունը 5-րդ փուլի գնահատում կանցնի 2015 թվականի մայիս-հունիս ամիսներին՝ ՄԱՆԻՎԱԼ հանձնախմբում հանդես գալով որպես ՖԱԹՖ վերանայված հանձնարարականներով գնահատվող առաջին անդամ երկիր:

2014 թվականի դեկտեմբերին Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի և Ղազախստանի Հանրապետության ազգային բանկի միջև ստորագրվել է «Ղազախստանի Հանրապետության ազգային արժույթով թղթակցային հաշվի պայմանագիրը»: 2014 թվականին Կենտրոնական բանկի ՖԴԿ կողմից փոխըմբռնման հուշագրեր են կնքվել Լիխտենշտեյնի և Ղրղզստանի ֆինանսական հետաքննության մարմինների հետ: ՖԴԿ-ն նաև վերակնքել է նախկինում ստորագրված փոխըմբռնման հուշագիրը Միացյալ Թագավորության վերակազմավորված ՖՀՄ-ի հետ:

Խորացվել և ամրապնդվել է սպառողների շահերի պաշտպանության ոլորտում միջազգային կառույցների հետ համագործակցության մակարդակը:

2014 թվականին Կենտրոնական բանկը դարձել է Ֆինանսական ներգրավվածության ալյանսի (այսուհետ՝ ՖՆԱ) Սպառողների պաշտպանության և շուկայական վարվելակերպի աշխատանքային խմբի ղեկավար: Կենտրոնական բանկը ՖՆԱ-ի հետ համատեղ իրականացրել է ՀՀ-ում Ֆինանսական կարողությունների գնահատման նախագիծը, որը Ֆինանսական կրթության ազգային ռազմավարության մի մասն է կազմում:

Շարունակվել է համագործակցությունը «Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպություն» Ֆինանսական կրթման միջազգային ցանցի՝ OECD/INFE հետ: Կենտրոնական բանկն անդամակցում է Ֆինանսական կրթման ազգային

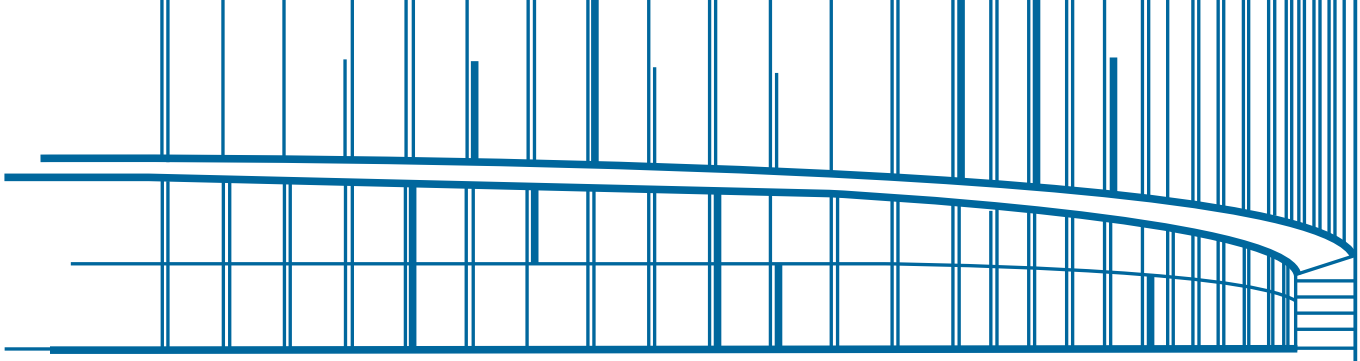
ռազմավարության և Երիտասարդների ֆինանսական հիմնարար իրավասությունների փորձագիտական աշխատանքային խմբերին:

Կենտրոնական բանկը համագործակցել է ACCION միջազգային կազմակերպության հետ ֆինանսական ներգրավվածության խթանման քաղաքականության պայմաններում Սպառողների պաշտպանության մոդելային օրենքի նախագծի մշակման ուղղությամբ:

Միջազգային վարկանշային կազմակերպությունների հետ համագործակցության շրջանակներում Կենտրոնական բանկը 2014 թվականի ընթացքում չորս անգամ կազմակերպել է ՀՀ սուվերեն վարկանիշի վերագնահատման գործընթաց, որոնցից երկուսը եղել են հեռավար վերագնահատումներ:

2014 թ. հունվարին և հուլիսին Կենտրոնական բանկը կազմակերպել է «Ֆիթչ» և «Մուդիզ» միջազգային վարկանշային կազմակերպությունների փորձագետների հանդիպումներ ՀՀ տարբեր գերատեսչությունների, ՀՀ-ում գործող միջազգային կառույցների, ինչպես նաև ֆինանսական համակարգի ներկայացուցիչների հետ: Այդ հանդիպումների արդյունքում 2014 թ. փետրվարին «Ֆիթչ»-ը, իսկ հուլիսին՝ «Մուդիզ»-ը հրապարակել են զեկույց՝ Հայաստանի սուվերեն վարկանիշերի վերահաստատման մասին: «Ֆիթչ»-ը 2014 թ. հուլիսին, իսկ «Մուդիզ»-ը՝ դեկտեմբերին ՀՀ տնտեսության զարգացումներն ու արտաքին խոցելիությունը բնութագրող պաշտոնական տեղեկությունների, ՀՀ ֆինանսների նախարարության և Կենտրոնական բանկի ներկայացուցիչների հետ կազմակերպված հեռակոնֆերանսների արդյունքում 2014 թվականի ընթացքում երկրորդ անգամ իրականացրել են Հայաստանի սուվերեն վարկանիշի վերագնահատում: Ներկայումս «Մուդիզ» միջազգային վարկանշային կազմակերպության կողմից Հայաստանին շնորհվել է «Ba3» սուվերեն վարկանիշ՝ «բացասական հեռանկարով», իսկ «Ֆիթչ» կազմակերպության կողմից՝ «B+» սուվերեն վարկանիշ՝ «կայուն» հեռանկարով:

Կենտրոնական բանկի աշխատակիցները ակտիվ մասնակցություն են ցուցաբերել Կենտրոնական բանկի գործընկեր կառույցների կողմից անցկացվող համաժողովներին, տարեկան միջոցառումներին, ֆորումներին, բանկային և ֆինանսական միջազգային համաժողովներին, ցուցահանդեսներին և աշխատանքային հանդիպումներին, որտեղ հանդես են եկել զեկույցներով և ելույթներով:

Անձնակազմի կառավարում

2014 թվականին Կենտրոնական բանկը շարունակել է նախորդ տարի որդեգրած քաղաքականությունը՝ կարևորելով աշխատակիցների մասնագիտական շարունակական զարգացումը և ներգրավելով մասնագիտական խոր գիտելիքներ և հմտություններ ունեցող աշխատակիցներ:

Տարեվերջի դրությամբ Կենտրոնական բանկի աշխատակիցների (անորոշ և որոշակի ժամկետով աշխատողներ) թիվը կազմել է 775՝ 439 կին և 336 տղամարդ, միջին տարիքը՝ 37: Տարվա ընթացքում աշխատանքից ազատվել է 54 աշխատակից (նախորդ տարի՝ 49):

Կենտրոնական բանկում թափուր աշխատատեղերը համալրվել են հիմնականում մրցութային կարգով: Ներքին և արտաքին մրցույթների արդյունքներով համալրվել է 25 աշխատատեղ: Տարվա ընթացքում ստանձնելով ավելի բարդ գործառույթներ՝ 35 աշխատակից ունեցել է առաջխաղացում, որից 10-ը զբաղեցրել են ղեկավար պաշտոն:

Կենտրոնական բանկը շարունակել է երիտասարդ մասնագետների (առանց մասնագիտական աշխատանքային փորձի) ներգրավման, մասնագիտական գիտելիքների զարգացման և հետագայում թափուր աշխատատեղերում նրանց ընդգրկման քաղաքականությունը: 2014 թվականի «ՀՀ կենտրոնական բանկ. ներածական դասընթաց» երկամսյա ծրագիրն իրականացվել է երկու անգամ, և Կենտրոնական բանկի ստորաբաժանումներում որոշակի ժամկետով կնքված աշխատանքային պայմանագրով աշխատանքի են անցել 17 երիտասարդ մասնագետներ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացվել են գործառույթների օպտիմալացմանն ուղղված մի շարք կառուցվածքային փոփոխություններ: Մասնավորապես՝ փոփոխություններ են տեղի ունեցել Վիճակագրության վարչության կառուցվածքում՝ կապված ստորաբաժանման տարբեր բաժինների կողմից իրականացվող բազմաբնույթ և տարատեսակ հարցումները մեկ կառուցվածքային միավորում՝ բաժնում կենտրոնացնելու հետ: Բացառությամբ նոր ձևավորված Ընտրանքային հետազոտությունների և վերլուծությունների ու հաշվետվությունների ընդունման և ամփոփման բաժինների, Վիճակագրության վարչության մյուս բաժինները տեղափոխվել և իրենց գործունեությունն են ծավալել Դիլիջանի ՈՒՀԿ-ում: Տեղեկատվական և տեխնիկական անվտանգության ռիսկերի նվազեցման նպատակով միավորվել են

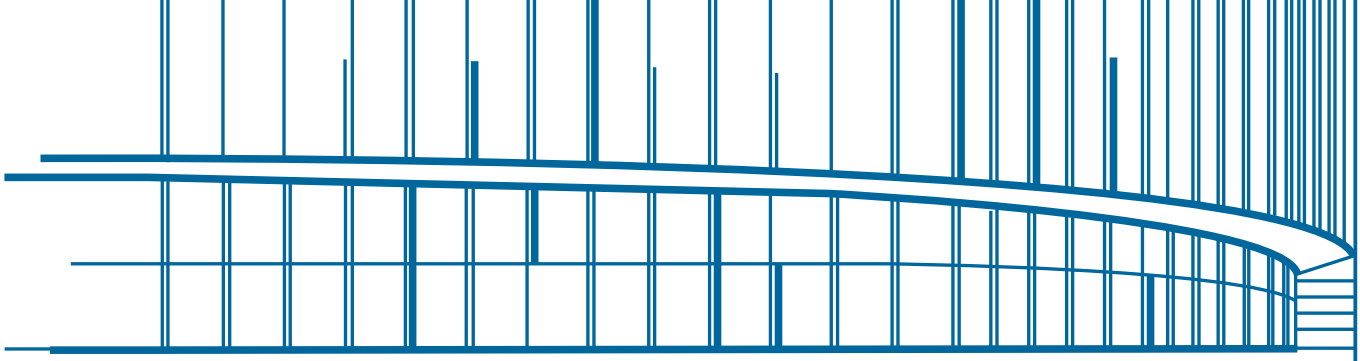
տեղեկատվական և տեխնիկական անվտանգության գործառույթներ իրականացնող բաժինները և ստեղծվել է նույնանուն վարչություն:

2014 թվականին Կենտրոնական բանկն ակտիվ համագործակցել է բուհերի հետ, մասնակցել բուհական մի շարք հաստատությունների կողմից կազմակերպված «Կարիերայի օրերին»: Տարվա ընթացքում Կենտրոնական բանկում գիտահետազոտական պրակտիկա է անցել Հայաստանի Հանրապետության բուհերի 106 ուսանող և աշխատանքային պրակտիկա՝ արտասահմանյան բուհերի 5 ուսանող:

Կենտրոնական բանկի գործունեությունն առավել թափանցիկ և ընկալելի դարձնելու նպատակով 2014 թվականին Հայաստանի պետական ճարտարագիտական համալսարանի, Ռուս-հայկական (Սլավոնական) համալսարանի, Երևանի պետական համալսարանի տնտեսագիտության ֆակուլտետների ուսանողներին և դասախոսական կազմին են ներկայացվել Կենտրոնական բանկի «Գնաճի հաշվետվություն» և «Ֆինանսական կայունության հաշվետվություն» պարբերականները: Հաջորդած հարցուպատասխանի ընթացքում տրվել են անհրաժեշտ բացատրություններ:

Հայաստանի Հանրապետության և Լեռնային Ղարաբաղի մի շարք բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների բարձր առաջադիմությամբ և հետազոտական ունակություններով օժտված ուսանողների խրախուսման նպատակով 2014 թվականին ևս Կենտրոնական բանկն անցկացրել է Իսահակ Աբասի Իսահակյանի անվան կրթաթոշակի նշանակման մրցույթ: Մրցույթի մասնակից 20 դիմորդներից Երևանի պետական համալսարանի տնտեսագիտության և կառավարման ֆակուլտետի 3, Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի 3 և Արցախի պետական համալսարանի 1 լավագույն ուսանողների հատկացվել է կրթաթոշակ:

Հաշվետու տարվա ընթացքում Կենտրոնական բանկի 38 աշխատակից դասավանդել են Երևանի պետական համալսարանում, Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանում, Հայաստանում ֆրանսիական համալսարանում, Հայաստանի ամերիկյան համալսարանում, Հայաստանի Հանրապետության պետական կառավարման ակադեմիայում, Ռուս-հայկական (Սլավոնական) համալսարանում և այլ ուսումնական հաստատություններում՝ իրենց փորձն ու գիտելիքները փոխանցելով ապագա մասնագետներին:

Անձնակազմի մասնագիտական որակավորման բարձրացում

Կենտրոնական բանկը, կարևորելով աշխատակիցների մասնագիտական որակավորման բարձրացումը, 2014 թվականին շարունակել է նրանց վերապատրաստել արտասահմանյան ֆինանսական կազմակերպություններում և Հայաստանի Հանրապետության ուսումնական կենտրոններում:

Կենտրոնական բանկի աշխատակիցների՝ տարիների ընթացքում կուտակած գիտելիքներն ու փորձը փոխանցելու, Կենտրոնական բանկի արդի խնդիրների, գործառույթների մասին տեղեկանալու, ինչպես նաև մասնագիտական գործունեության համար կարևոր հմտությունները զարգացնելու նպատակով Կենտրոնական բանկում ներքին ռեսուրսների օգտագործմամբ կազմակերպվել են «Դրամավարկային քաղաքականության նպատակի, ռազմավարության, փոխանցման մեխանիզմների և իրականացման գործընթացը», «Արտահանման կառուցվածքի վերլուծություն՝ արդյունավետ արտահանման մոդելի շրջանակում», «Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներ», «Կառուցվածքային տեղաշարժերը և տնտեսական աճը» և «Կենսաթոշակային բարեփոխումներ» թեմաներով դասընթացներ:

Շարունակվել է համագործակցությունը Եվրասիական տնտեսական ընկերակցության երկրների, Մալայզիայի Նեգարա բանկի, Անգլիայի՝ կենտրոնական բանկերի ուսուցման կենտրոնի, Ավստրիայի՝ Վիեննայի միացյալ ինստիտուտի, Գերմանիայի՝ Բունդեսբանկի, Ֆրանսիայի, Նիդեռլանդների, Շվեյցարիայի, Լեհաստանի, Չեխիայի կենտրոնական բանկերի, Լյուքսեմբուրգի դքսության Ֆինանսական տեխնոլոգիաների փոխանցման գործակալության և Ֆինանսական կայունության ինստիտուտի հետ:

Կենտրոնական բանկի զարգացման ռազմավարական ոլորտներում մասնագիտական գիտելիքների խորացման և հմտությունների զարգացման նպատակով՝ վերը նշված կառույցների կողմից կազմակերպված ստանդարտ դասընթացներին մասնակցել է Կենտրոնական բանկի 117 աշխատակից: Նախապես ներկայացված նախագծերի համաձայն՝ ապահովագրական ընկերությունների, կենսաթոշակային և համախմբված վերահսկողության, ընտրանքային հետազոտությունների, Վճարունակություն 2-ի և մի շարք այլ խնդիրների ուսումնասիրության և միջազգային լավագույն փորձի ներդրման նպատակով կազմակերպված 12 դասընթացների մասնակցել է Կենտրոնական բանկի 32 աշխատակից:

Կենտրոնական բանկի 36 աշխատակից մասնակցել է Ֆինանսական կայունության ինստիտուտի կողմից իրական ժամանակի ռեժիմով անցկացվող ֆինանսական վերահսկողության ուսուցողական դասընթացներին:

Շարունակվել է կիրառվել աշխատակիցների մասնագիտական զարգացմանն ուղղված մեկ այլ գործիք՝ աշխատանքի շրջափոխում (ռոտացիա): Կենտրոնական բանկում ղեկավար կադրերի ռեզերվն ապահովելու, փորձառու մասնագետների գիտելիքներն ընդլայնելու, երիտասարդների մասնագիտական զարգացման նպատակով 2014 թ. իրականացվել է 16 աշխատակցի շրջափոխում:

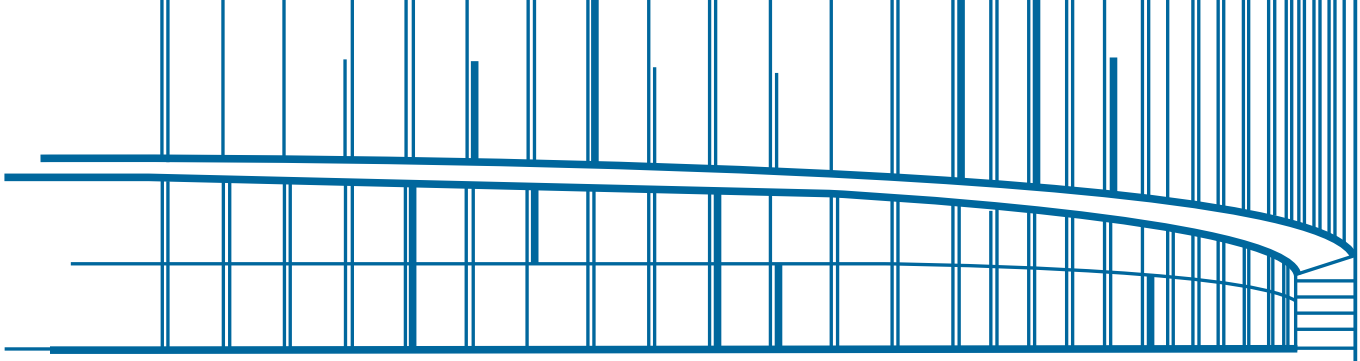
Հաշվետու ժամանակահատվածում ևս Կենտրոնական բանկի աշխատակիցները մասնակցել են ֆինանսական, հաշվապահական, աուդիտորական, ապահովագրական, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտներում միջազգային մասնագիտական որակավորման քննությունների: 2014 թ. դրությամբ միջազգային մասնագիտական որակավորում ստացել կամ շարունակում են քննություններ հանձնել 103 աշխատակից, ընդ որում՝ ԷյՍիՍիԷյ (ACCA)՝ 46 աշխատակից, ՍիԷՖԷյ (CFA)՝ 22 աշխատակից:

Կենտրոնական բանկի 5 աշխատակից ՍիԷՖԷյ-ի (CFA) և 2 աշխատակից՝ ԷյՍիՍիԷյ-ի (ACCA) լիիրավ անդամ են:

Դիլիջանի ուսումնահետազոտական կենտրոն

2014 թվականին շարունակվել է հետազոտական և վերլուծական աշխատանքներով զբաղվող աշխատակիցների տեղափոխումը Դիլիջանի ուսումնահետազոտական կենտրոն: Տարվա ընթացքում Դիլիջան է տեղափոխվել 28 աշխատակից, և տարեվերջի դրությամբ տեղափոխված աշխատակիցների թիվը կազմել է 114:

2014 թվականին ավարտին է հասցվել Դիլիջանի ՈւՀԿ-ում Տնտեսական հետազոտությունների վարչության աշխատակիցների համար կազմակերպված՝ խորացված տնտեսագիտական դասընթացների շարքը, որոնք վարել են աշխարհի լավագույն ԲՈՒՀ-երից հրավիրված հեղինակավոր մասնագետները: Դրան հաջորդելու է վերապատրաստված հետազոտողների կողմից տնտեսական քաղաքականության մշակմանն ու արդյունավետ վերլուծություններին ուղղված տնտեսական լայն սպեկտրով հետազոտությունների իրականացումը:

2014 թվականին Դիլիջանի ՈւՀԿ-ում անցկացվել են նաև Կենտրոնական բանկի ղեկավար անձնակազմի կառավարչական հմտությունների զարգացմանն ուղղված մի շարք դասընթացներ «Նախագծերի կառավարում», «Հաղորդակցման հմտությունների բարելավում» և «Առաջնորդում» թեմաներով, որոնք վարել են Հարվարդի, Կոլումբիայի, Օքսֆորդի և Լոնդոնի կայսերական համալսարանների դասախոսները, ինչպես նաև GK Tribe Global ընկերության բարձրակարգ մասնագետները: Դասընթացների ընթացքում վերապատրաստվել է Կենտրոնական բանկի 137 աշխատակից:

Դիլիջանի ՈւՀԿ-ում ամառային աշխատանքային պրակտիկա են անցել Հարվարդի համալսարանի 3 ուսանողներ՝ երկու ամիս տևողությամբ: Ուսանողները ուսումնասիրել են ՀՀ տնտեսությունն ու հետազոտական աշխատանքներ են կատարել Կենտրոնական բանկի կողմից առաջարկված «Հարկային հարմոնիզացիայի հնարավոր ազդեցությունները ֆինանսական ծառայությունների հատվածի վրա», «Տնտեսական ինտեգրման ազդեցությունը երկկողմանի օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների հոսքերի վրա» և «Տարածաշրջանային ինտեգրման վերաբերյալ մոտեցումների դետերմինանտներ» թեմաներով:

Հասարակության հետ կապեր

2014 թվականին ևս Կենտրոնական բանկի կողմից հանրությունն իրազեկվել է Կենտրոնական բանկի գործունեության, ֆինանսական շուկաներում իրականացված միջոցառումների, բարեփոխումների և նախաձեռնությունների վերաբերյալ:

Կենտրոնական բանկը սերտորեն գործակցել է Հայաստանի բանկերի միության, ինչպես նաև այլ հասարակական միությունների ու կազմակերպությունների հետ՝ հասարակայնության իրազեկմանն ուղղված իր քաղաքականության իրացման հարցերով:

Ֆինանսական շուկայի մասնակից կազմակերպություններին ներկայացվել և նրանց հետ քննարկվել են դրամավարկային քաղաքականության, ֆինանսական վերահսկողության և ֆինանսական կայունության ապահովման ոլորտում Կենտրոնական բանկի գործողությունները, ծրագրերը, նախաձեռնությունները:

Զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների համար կազմակերպվել են կրթական սեմինարներ՝ դրամավարկային քաղաքականության, արտաքին պահուստների կառավարման, ֆինանսական վերահսկողության և ֆինանսական կայունության թեմաներով:

Հասարակայնության հետ կապերի ծառայությունը տարվա ընթացքում հրապարակել է ռեպո (վերաֆինանսավորման) գործառնությունների տոկոսադրույքների մասին Կենտրոնական բանկի խորհրդի 8 որոշում: Որոշումների մասին համառոտ հաղորդագրությունը հրապարակվել է Կենտրոնական բանկի խորհրդի կողմից որոշման ընդունումից անմիջապես հետո, իսկ 10 օրվա ընթացքում հրապարակվել է Կենտրոնական բանկի խորհրդի արձանագրությունը: 4 արձանագրություններ հրապարակվել են «Գնաճի հաշվետվություն» պարբերականում:

Կենտրոնական բանկի գործունեության լուսաբանման նպատակով թողարկվել են 223 մամլո հաղորդագրություններ: Կենտրոնական բանկի խորհրդի նիստերի վերաբերյալ հրապարակվել է 32, իսկ ռեպո գործառնությունների տոկոսադրույքի մասին՝ 12 հաղորդագրություն: Հասարակայնության հետ կապերի ծառայությունը կազմակերպել է հարցազրույցներ ու տարբեր միջոցառումներ զանգվածային լրատվամիջոցների մասնակցությամբ: 2014 թվականի ընթացքում ծառայությունը ստացել է բանավոր ու գրավոր հարցումներ, որոնց օրենքով սահմանված կարգով տրվել են պատշաճ արձագանքներ:

Այցելուների կենտրոն

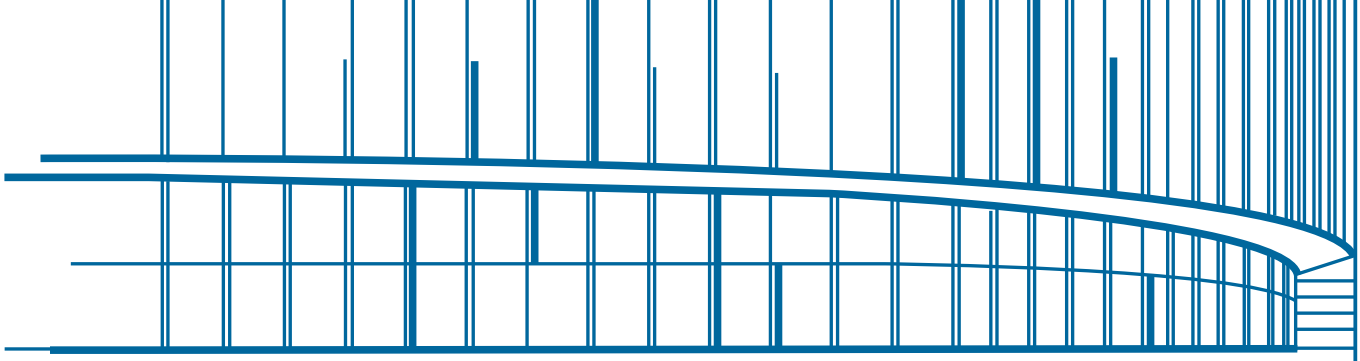
ՀՀ կենտրոնական բանկի այցելուների կենտրոնի ստեղծման նպատակը կրթական գործիքների՝ ստատիկ, թեմատիկ և ինտերակտիվ ցուցահանդեսների միջոցով Կենտրոնական բանկի գործունեության և դերի վերաբերյալ հանրային իրազեկվածության բարձրացումն է:[9]

2014 թվականին Կենտրոնական բանկի այցելուների կենտրոնը ընդունել է 7167 այցելու՝ 5728 աշակերտ/ուսանող, 1439 ուսուցիչ/դասախոս, քաղաքացի:

2014 թվականի մայիսի 12-19-ը Կենտրոնական բանկը Արմավիրում կազմակերպել է «Հայաստանի դրամաշրջանառության պատմությունը. ֆինանսներ բոլորի համար» հերթական ցուցահանդեսը: Այդօրինակ ցուցահանդեսների նպատակն է բնակչությանը, դպրոցականներին ծանոթացնել ազգային դրամի պատմությանը, դրամի պաշտպանական հատկանիշներին, ֆինանսաբանկային համակարգի հիմնական գործառույթներին, ներկայացնել ֆինանսական համակարգի ծառայություններից օգտվողների իրավունքները: Ցուցահանդեսն Արմավիրում ունեցել է 900 այցելու՝ 571 աշակերտ/ուսանող, 329 ուսուցիչ/դասախոս, քաղաքացի:

[9] Մանրամասն տես visitorcentre.cba.am, museum.cba.am, www.cba.am կայքէջերում:

Կենտրոնական բանկի և ՀՀ պաշպանության նախարարության (այսուհետ՝ ՀՀ ՊՆ) միջև համագործակցության արդյունքում 2014 թվականի նոյեմբերից Այցելուների կենտրոնի կրթական ծրագրերի շրջանակում մեկնարկել են «Մեկ օր Կենտրոնական բանկում» խորագրով ՀՀ պաշտպանության նախարարության ուսումնական հաստատությունների զինծառայողների և սաների համար կազմակերպված կրթական միջոցառումները: Նոյեմբեր-դեկտեմբեր ամիսներին ՀՀ ՊՆ Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ինստիտուտի, ՀՀ ՊՆ մարշալ Ա. Խանփերյանցի անվան ռազմաավիացիոն ինստիտուտի և ՀՀ ՊՆ Մ. Մելքոնյանի անվան ռազմամարզական վարժարանի 526 զինծառայողներ և սաներ հյուրընկալվել են Այցելուների կենտրոնում:

2014 թվականին Կենտրոնական բանկի այցելուների կենտրոնը սպասարկել է 8067 այցելուի:

Ներքին աուդիտ

Կենտրոնական բանկում ներքին աուդիտի գործառույթն իրականացնում է Վերստուգիչ խումբը, որը «ՀՀ կենտրոնական բանկի մասին» օրենքի համաձայն ձևավորվել է Կենտրոնական բանկի խորհրդի կողմից: Վերստուգիչ խումբն առաջնորդվում է ՀՀ օրենսդրությամբ, Ներքին աուդիտորների ինստիտուտի (IIA) Ներքին աուդիտի մասնագիտական գործունեության միջազգային ստանդարտներով (ISPPIA), ինչպես նաև Ներքին հսկողության "COSO Internal Control - Integrated Framework" և Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների "CobIT" փաստաթղթերով:

Վերստուգիչ խմբի աշխատակիցներն անդամակցում են Ներքին աուդիտորների ինստիտուտին, Տեղեկատվական համակարգերի աուդիտի և հսկողության ասոցիացիային (ISACA), Որակավորված երդվյալ հաշվապահների ասոցիացիային (ACCA), Խարդախության բացահայտման որակավորված մասնագետների ասոցիացիային (ACFE)՝ հանձնելով այդ կազմակերպությունների կողմից սահմանված համապատասխան միջազգային որակավորման քննություններ (CIA, CRMA, CISA, CRISC, ACCA, CFE): 2014 թվականին Վերստուգիչ խմբի երեք աշխատակից որակավորվել է՝ ստանալով CIA, CRISC, ISO27000l Lead Auditor միջազգային որակավորման հավաստագրեր:

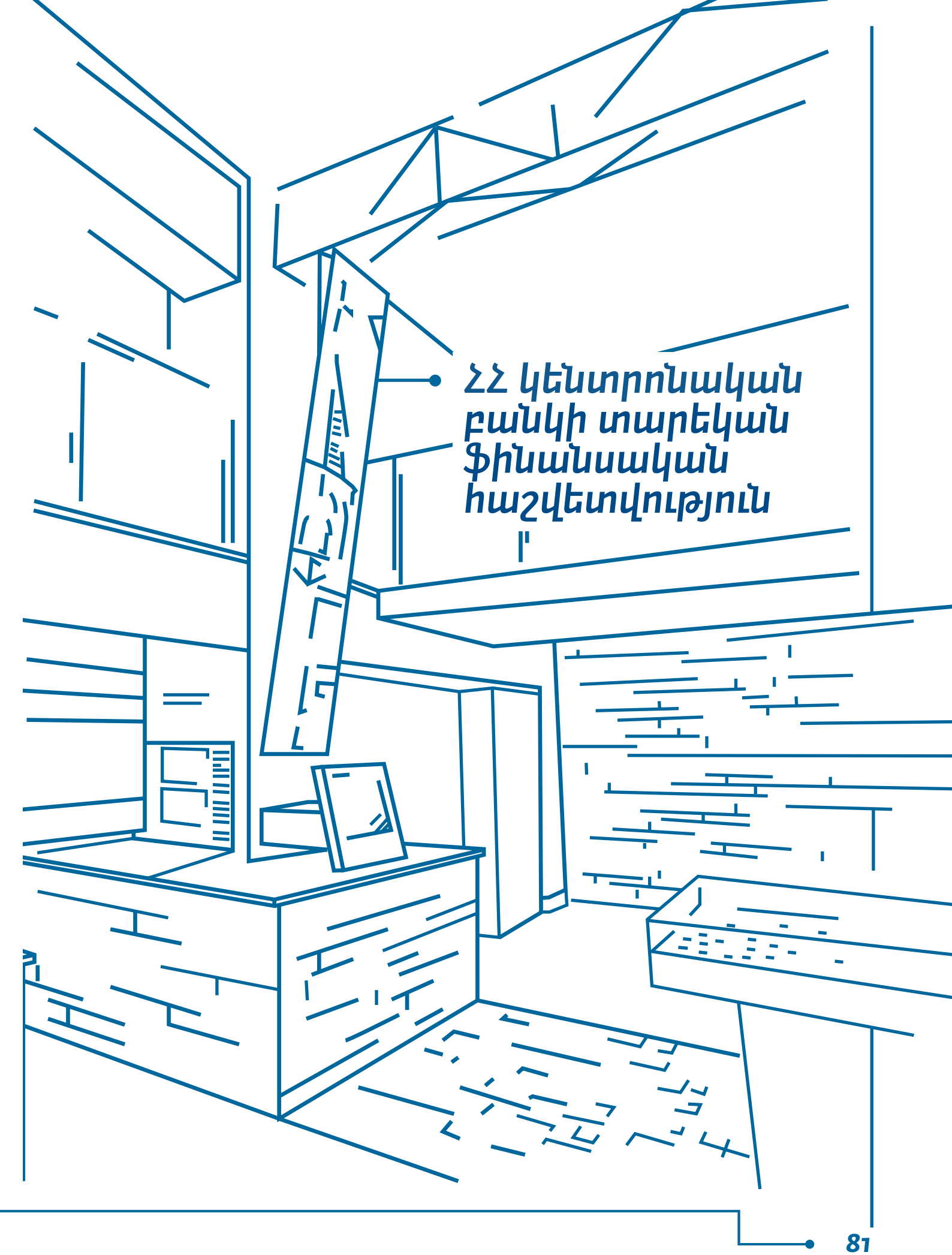
Վերստուգիչ խումբը, հիմնվելով Կենտրոնական բանկի խորհրդի կողմից հաստատված՝ ռիսկերի վրա հիմնված տարեկան աուդիտի ծրագրի վրա, 2014 թվականին իրականացրել է աուդի-

տորական հանձնառություններ՝ ուղղված ռիսկերի կառավարմանը, հսկողության և կառավարչական գործընթացների արդյունավետության բարձրացմանը: Յուրաքանչյուր հանձնառության համար ներկայացվել է հաշվետվություն՝ համապատասխան առաջարկություններով և դրանց իրականացման համար անհրաժեշտ համաձայնեցված գործողությունների նշումով:

Որակի ինքնագնահատում

2012 թվականին Նիդեռլանդների բանկի փորձագետների կողմից Վերստուգիչ խմբի գործունեության արտաքին գնահատումից հետո խումբը ձեռնարկել էր որակի կառավարման շարունակական զարգացման ծրագրի ներդրման աշխատանքներ, ինչի արդյունքում 2014 թվականին իրականացվել է ինքնագնահատում: Ինքնագնահատման արդյունքներն արտացոլվել են նորացված մեթոդաբանության մեջ, իսկ խմբի անդամներին տրվել են աշխատանքների բարելավման առաջարկներ:

ՀՀ կենտրոնական բանկի տարեկան ֆինանսական հաշվետվություն

I

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	**85**
Համախմբված շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն	**87**
Համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	**88**
Համախմբված սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	**90**
Համախմբված դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	**91**
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	**93**
1. Գործունեության նկարագրություն	**93**
2. Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականության ամփոփում	**94**
3. Հաշվապահական հաշվառման նոր հրապարակումներ	**118**
4. Տոկոսային եկամուտ	**125**
5. Տոկոսային ծախս	**125**
6. Զուտ օգուտ/(վնաս) փոխարժեքային տարբերությունից	**126**
7. Զուտ օգուտ/(վնաս) ածանցյալ գործիքներից	**126**
8. Զուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից	**127**
9. Այլ եկամուտ	**127**
10. Թղթադրամների, դրամագիտական արժեքների թողարկման և մետաղադրամների հատման ծախսեր	**128**
11. Այլ ծախսեր	**128**
12. Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	**129**
13. Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	**134**
14. Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	**135**
15. Ներդրումային արժեթղթեր	**136**
16. Արժույթի միջազգային հիմնադրամ	**138**
17. Հիմնական միջոցներ	**142**
18. Ոչ նյութական ակտիվներ	**143**
19. Այլ ակտիվներ	**143**
20. Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	**144**
21. Այլ փոխառություններ	**144**
22. Այլ պարտավորություններ	**145**
23. Պարտավորություններ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության հանդեպ	**146**
24. Թողարկված պարտատոմսեր	**146**
25. Կապիտալի կառավարում	**147**
26. Պայմանական պարտավորություններ	**148**
27. Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ	**149**
28. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	**154**
29. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք	**154**
30. Ռիսկերի կառավարում	**161**
31. Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն	**177**
32. Ֆինանսական գործիքների ներկայացում ըստ չափման կատեգորիաների	**179**

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին համապատասխան՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ և անկախ աուդիտորական եզրակացություն

31 դեկտեմբերի 2014թ.

ԱՆԿԱԽ ԱՈՒԴԻՏՈՐԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդին

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել կից ներկայացվող՝ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի և վերջինիս դուստր ընկերությունների (այսուհետ՝ «Խումբ») համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը առ 31 դեկտեմբերի 2014 թ. և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ արդյունքի մասին հաշվետվությունը, սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը և բացահայտումները, որոնք ներառում են ամփոփ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները և այլ բացատրական ծանոթագրություններ:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների՝ ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար պատասխանատու է ղեկավարությունը: Այս պատասխանատվությունը ենթադրում է սխալների կամ խարդախության արդյունքում առաջացող էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման համար պատշաճ ներքին վերահսկողության համակարգի կիրառում:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվությունն է անցկացված աուդիտի արդյունքում արտահայտել կարծիք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Մենք աուդիտն անցկացրեցինք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այդ ստանդարտներով պահանջվում է, որ մենք, հետևելով էթիկայի կանոններին, աուդիտը պլանավորենք և իրականացնենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների՝ էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու մասին ողջամիտ հավաստիացում ձեռք բերելու նպատակով:

Աուդիտը ներառում է այնպիսի ընթացակարգերի իրականացում, որոնք թույլ են տալիս ձեռք բերել աուդիտորական ապացույցներ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ: Ընտրված ընթացակարգերը կախված են աուդիտորի դատողությունից, ներառյալ՝ խարդախությամբ կամ սխալներով պայմանավորված էական խեղաթյուրումների ռիսկի գնահատումը: Այս ռիսկը գնահատելիս աուդիտորը դիտարկում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատ-

բաստման և ճշմարիտ ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության համակարգը՝ նպատակ ունենալով մշակել համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր, առանց կարծիք արտահայտելու կազմակերպության ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության վերաբերյալ: Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման ժամանակ կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համապատասխանության, ղեկավարության կողմից կատարված հաշվապահական գնահատումների խելամտության, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք կարծում ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և պատշաճ են՝ մեր աուդիտորական եզրակացության հիմք հանդիսանալու համար:

Եզրակացություն

Մեր կարծիքով՝ կից ներկայացվող համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Խմբի ֆինանսական վիճակը առ 31 դեկտեմբերի 2014 թ. և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա նրա գործունեության արդյունքներն ու դրամական միջոցների հոսքերը՝ ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին համապատասխան:

Ալտաֆ Տապիա
Գործադիր գործընկեր

Լիլիթ Մաթևոսյան
Աուդիտոր

PricewaterhouseCoopers Armenia LLC.

15 ապրիլի 2015 թ.
Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն

Համախմբված շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն

հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթագրություն	2014թ.	2013թ.
Տոկոսային եկամուտ	4	20,105,848	18,989,431
Տոկոսային ծախս	5	(11,078,566)	(11,196,180)
Զուտ տոկոսային եկամուտ		**9,027,282**	**7,793,251**
Կոմիսիոն եկամուտ		126,103	91,860
Կոմիսիոն ծախս		(441,704)	(765,006)
Զուտ օգուտ/(վնաս) փոխարժեքային տարբերություններից	6	30,384,095	(2,100,028)
Զուտ օգուտ/(վնաս) ածանցյալ գործիքներից	7	5,549,363	(6,148,349)
Զուտ օգուտ վաճառքի համար մատչելի ներդրումային արժեթղթերի իրացումից		-	121,789
Զուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից	8	2,742,597	1,220,081
Այլ եկամուտ	9	4,254,263	4,016,539
Թղթադրամների, դրամագիտական արժեքների թողարկման և մետաղադրամների հատման ծախսեր	10	(957,693)	(322,285)
Այլ ծախսեր	11	(18,839,977)	(14,219,984)
Շահույթ/(վնաս) մինչև շահութահարկով հարկումը		**31,844,329**	**(10,312,132)**
Շահութահարկի գծով ծախս		(661,845)	(396,181)
Տարվա շահույթ/(վնաս)		**31,182,484**	**(10,708,313)**
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք			
Հոդվածներ, որոնք կարող են հետագայում վերադասակարգվել՝ ներառվելով շահույթի կամ վնասի կազմում			
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններից զուտ չիրացված (վնաս)/օգուտ		(1,016,791)	2,544,278
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների օտարումից զուտ օգուտ՝ վերադասակարգված և ներառված շահույթի կամ վնասի կազմում		-	(121,789)
Ընդամենը այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք		**(1,016,791)**	**2,422,489**
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		**30,165,693**	**(8,285,824)**
Շահույթը/(վնասը) վերագրելի է.			
Բանկի սեփականատիրոջը		31,125,330	(10,726,798)
Չվերահսկող բաժնեմասին		57,154	18,485
Տարվա շահույթ/(վնաս)		**31,182,484**	**(10,708,313)**
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքը վերագրելի է.			
Բանկի սեփականատիրոջը		30,108,539	(8,304,309)
Չվերահսկող բաժնեմասին		57,154	18,485
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		**30,165,693**	**(8,285,824)**

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են 2015 թ. մարտի 31-ին ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի կողմից և ստորագրվել.

ԱՐԹՈՒՐ ՋԱՎԱԴՅԱՆ
Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի նախագահ

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի գլխավոր հաշվապահ

1-32 ծանոթագրությունները սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասն են:

Համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթագրություն	31 դեկտեմբերի 2014թ.	31 դեկտեմբերի 2013թ.
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Ակտիվներ արտարժույթով			
Կանխիկ դրամ		18,230,986	5,570,029
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	12	238,346,216	297,991,441
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	13	355,266,581	490,723,065
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	14	-	28,096
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	15	2,718,999	1,563,410
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	15	94,150,359	118,299,299
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	16	66,268,240	58,242,991
Այլ ակտիվներ		240,418	124,864
Ընդամենը ակտիվներ արտարժույթով		**775,221,799**	**972,543,195**
Ակտիվներ տեղական արժույթով			
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	12	381,855,350	241,475,163
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	13	2,117,870	1,655,255
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	15	127,026,270	113,633,052
Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ	17	2,757,046	4,876,013
Հիմնական միջոցներ	17	78,234,823	77,613,891
Ոչ նյութական ակտիվներ	18	1,781,769	1,761,170
Այլ ակտիվներ	19	10,248,776	9,217,301
Ընդամենը ակտիվներ տեղական արժույթով		**604,021,904**	**450,231,845**
Ընդամենը ակտիվներ		**1,379,243,703**	**1,422,775,040**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Պարտավորություններ արտարժույթով			
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	20	138,720,805	240,775,372
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ	23	2,984,769	5,550,796
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	14	833,832	3,112
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	16	261,737,845	260,542,511
Այլ փոխառություններ	21	72,658,257	58,357,035
Այլ պարտավորություններ		356,633	195,126
Ընդամենը պարտավորություններ արտարժույթով		**477,292,141**	**565,423,952**

1-32 ծանոթագրությունները սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասն են:

	Ծանոթագրություն	31 դեկտեմբերի 2014թ.	31 դեկտեմբերի 2013թ.
Պարտավորություններ տեղական արժույթով			
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ		412,344,941	446,833,170
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	20	335,444,193	223,826,683
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ	23	116,830,511	189,388,176
Թողարկված պարտատոմսեր	24	4,040,952	2,259,703
Այլ պարտավորություններ	22	2,373,446	2,300,839
Ընդամենը պարտավորություններ տեղական արժույթով		**871,034,043**	**864,608,571**
Ընդամենը պարտավորություններ		**1,348,326,184**	**1,430,032,523**
Սեփական կապիտալ			
Թողարկված կապիտալ	25	100,000	100,000
Գլխավոր պահուստ		17,389,049	17,389,049
Լրացուցիչ վճարված կապիտալ	25	136,194,821	128,185,512
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատման պահուստ		223,258	1,240,049
Կուտակված վնաս		(123,698,589)	(154,823,919)
Բանկի սեփականատիրոջը վերագրելի զուտ ակտիվներ		**30,208,539**	**(7,909,309)**
Չվերահսկող բաժնեմաս		**708,980**	**651,826**
Ընդամենը սեփական կապիտալ		**30,917,519**	**(7,257,483)**
Ընդամենը պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		**1,379,243,703**	**1,422,775,040**

1-32 ծանոթագրությունները սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասն են:

Համախմբված սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

հազար ՀՀ դրամ

	Բանկի սեփականատիրոջը վերագրելի							
	Թողարկված կապիտալ	Գերազանց պահուստ	Լրացուցիչ կապիտալ	Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատման պահուստ	Կուտակված վնաս	Ընդամենը	Չվերահսկող բաժնեվճաս	Ընդամենը սեփական կապիտալ
Մնացորդը 2013 թ. հունվարի 1-ին	**100,000**	**17,389,049**	**107,531,884**	**(1,182,440)**	**(144,392,121)**	**(20,553,628)**	**-**	**(20,553,628)**
Տարվա վնաս	-	-	-	-	(10,726,798)	**(10,726,798)**	18,485	**(10,708,313)**
Այլ համապարփակ եկամուտ	-	-	-	2,422,489	-	**2,422,489**	-	**2,422,489**
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	**-**	**-**	**-**	**2,422,489**	**(10,726,798)**	**(8,304,309)**	**18,485**	**(8,285,824)**
ՀՀ կառավարության ցպահանջ անտոկոս մուրհակի տրամադրում (Ծնթգ. 25)	**-**	**-**	20,653,628	-	-	**20,653,628**	**-**	**20,653,628**
Համախմբման արդյունք	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	633,341	**633,341**
Այլ	**-**	**-**	-	-	295,000	**295,000**	**-**	**295,000**
Մնացորդը 2013 թ. դեկտեմբերի 31-ին	**100,000**	**17,389,049**	**128,185,512**	**1,240,049**	**(154,823,919)**	**(7,909,309)**	**651,826**	**(7,257,483)**
Տարվա շահույթ	-	-	-	-	31,125,330	**31,125,330**	57,154	**31,182,484**
Այլ համապարփակ վնաս	-	-	-	(1,016,791)	-	**(1,016,791)**	-	**(1,016,791)**
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	**-**	**-**	**-**	**(1,016,791)**	**31,125,330**	**30,108,539**	**57,154**	**30,165,693**
ՀՀ կառավարության ցպահանջ անտոկոս մուրհակի տրամադրում (Ծնթգ. 25)	-	-	8,009,309	-	-	**8,009,309**	**-**	**8,009,309**
Մնացորդը 2014 թ. դեկտեմբերի 31-ին	**100,000**	**17,389,049**	**136,194,821**	**223,258**	**(123,698,589)**	**30,208,539**	**708,980**	**30,917,519**

1-32 ծանոթագրությունները սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասն են:

Համախմբված դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթագրություն	2014 թ.	2013 թ.
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Շահույթ/(վնաս) մինչև հարկումը		31,844,329	(10,312,132)
Ճշգրտումներ՝ տարվա շահույթը գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների բերելու համար.			
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	11	4,575,453	2,777,975
Հիմնական միջոցների օտարումից օգուտ		(11,649)	-
Ստացվելիք տոկոսներ		2,593,742	(869,283)
Վճարվելիք տոկոսներ		(494,733)	195,697
Զուտ (օգուտ)/վնաս արտարժույթի վերագնահատումից	6	(29,398,749)	2,075,843
Զուտ վնաս իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների վերաչափումից		2,259,335	1,379,548
Վճարված շահութահարկ		(553,014)	(285,959)
Գործառնական գործունեությունից/(գործառնական գործունեությամբ օգտագործված) դրամական միջոցների հոսքեր՝ նախքան գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում փոփոխությունները		**10,814,714**	**(5,038,311)**
Գործառնական ակտիվների զուտ (աճ)/նվազում.			
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով		(37,350,827)	(2,995,389)
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ		173,021,619	(210,253,123)
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ		(7,407,611)	2,477,440
Բանկերում և այլ կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով		(140,114,875)	(39,053,964)
Այլ ակտիվներ		(772,312)	(6,843,418)
Գործառնական պարտավորությունների աճ/(նվազում).			
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ		(34,488,229)	6,716,047
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և մնացորդներ		(8,130,400)	195,090,625
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ		(76,265,662)	80,404,851
Թողարկված պարտատոմսեր		1,781,249	818,239
Այլ պարտավորություններ		436,177	685,339
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր (գործառնական գործունեությամբ օգտագործված)/գործառնական գործունեությունից		**(118,476,157)**	**22,008,336**

	Ծանոթագրություն	2014 թ.	2013 թ.
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(2,855,458)	(13,307,109)
Հիմնական միջոցների վաճառքից մուտքեր		44,022	9,246
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվների ձեռքբերում		(105,173,398)	(208,084,484)
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվների մարումից մուտքեր		133,846,115	263,574,494
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր Ներդրումային գործունեությունից		**25,861,281**	**42,192,147**
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Ստացված վարկեր		28,518,405	41,367,938
Մարված վարկեր		(41,550,145)	(76,252,058)
Ֆինանսական գործունեությամբ օգտագործված դրամական միջոցների զուտ հոսքեր		**(13,031,740)**	**(34,884,120)**
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		**15,872,344**	**3,601,705**
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ (նվազում)/աճ		**(89,774,272)**	**32,918,068**
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարեսկզբին		296,179,955	263,261,887
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարեվերջին	28	**206,405,683**	**296,179,955**
Լրացուցիչ տեղեկատվություն			
Ստացված տոկոսներ		23,079,858	19,858,714
Վճարված տոկոսներ		(11,573,299)	(11,000,483)

1-32 ծանոթագրությունները սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասն են:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ առ 31 դեկտեմբերի 2014 թ.

1. Գործունեության նկարագրություն

2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա՝ ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին (այսուհետ՝ «ՖՀՄՍ») համապատասխան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կամ Կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ «Բանկ») և վերջինիս դուստր ընկերությունների (այսուհետ միասին՝ «Խումբ») գործունեության համար:

Բանկն իրավաբանական անձ է, որի միակ հիմնադիրը Հայաստանի Հանրապետությունն է:

Բանկն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրությանը, «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» օրենքին (այսուհետ՝ «Օրենք») և Հայաստանի Հանրապետության այլ օրենքներին համապատասխան:

Բանկի իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010, Վազգեն Սարգսյան 6: Բանկի աշխատակիցների միջին թվաքանակը 2014 թվականի ընթացքում կազմել է 791 (2013 թ.՝ 790):

Բանկը շահույթ ստանալու նպատակ չի հետապնդում: Բանկի գործունեության ֆինանսական արդյունքները, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների և սեփական կապիտալի կառուցվածքը սահմանվում են Բանկի գործառույթներով:

Օրենքի համաձայն՝ Բանկի հիմնական խնդիրը Հայաստանի Հանրապետությունում գների կայունության ապահովումն է, որը իրագործում է դրամավարկային քաղաքականության մշակման և իրականացման միջոցով: Ի լրումն իր հիմնական խնդրի՝ Բանկը նաև պատասխանատու է՝

- Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական համակարգի կայունության, իրացվելիության, վճարունակության և բնականոն գործունեության համար անհրաժեշտ այլ պայմանների ապահովման և
- գործուն վճարահաշվարկային համակարգ ստեղծելու և զարգացնելու համար:

Բանկը նաև՝

- թողարկում է Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը և կարգավորում դրամաշրջանառությունը,

- կազմակերպում և կարգավորում է փողերի «լվացումը» և ահաբեկչության ֆինանսավորումը կանխարգելող միջոցառումներ,
- Հայաստանի Հանրապետության կառավարության (այսուհետ՝ «Կառավարություն») ֆինանսական գործակալն ու խորհրդատուն է,
- լիցենզավորում է առևտրային բանկերի և, եթե նախատեսված է օրենքով, այլ անձանց և վերահսկում ու կարգավորում է վերջիններիս գործունեությունը,
- առևտրային բանկերի համար վերջին ատյանի վարկատու է, ինչպես նաև
- տիրապետում, օգտագործում և տնօրինում է Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պահուստները:

Բանկի խոշոր դուստր ընկերությունները ներկայացված են ստորև.

Անվանումը	Հիմնադրման երկիրը	Հիմնական գործունեությունը	Վերահսկվող %		Հիմնադրման ամսաթիվ
			2014 թ.	2013 թ.	
«Արմենիան Քարդ» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Վճարահաշվարկային ծառայություններ	57.5	57.5	մարտ 2000 թ.
«Հայինկասացիա» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Դրամ. միջոցների փոխադրումներ	100	100	ապրիլ 1998 թ.
«Համահայկական բանկ» ԲԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Բանկային գործունեություն	100	100	դեկտեմբեր 2009 թ.
«Ազգային հիփոթեքային ընկերություն» ՎՎԿ ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Հիփոթեքային վերաֆինանսավորում	100	100	հունիս 2009 թ.
«Բնակարան երիտասարդներին» ՎՎԿ ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Հիփոթեքային վերաֆինանսավորում	100	100	փետրվար 2010 թ.
«Փոքր և միջին բիզնեսի վարկավորման աջակցություն» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Վարկավորման աջակցություն	100	100	դեկտեմբեր 2010 թ.
«Ավտոտրանսպորտային միջոցների հատուկ նշանակության միասնական պատուհան» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Ապահովագրական ենթակառուցվածքների աջակցություն	100	100	դեկտեմբեր 2013 թ.

2. Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականության ամփոփում

Համապատասխանության մասին հայտարարություն

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (այսուհետ՝«ՖՀՄՍ») պահանջներին համապատասխան՝ Բանկի և վերջինիս դուստր կազմակերպությունների համար:

Չափման հիմունքները

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են պատմական արժեքի սկզբունքի հիման վրա, բացառությամբ ֆինանսական գործիքների, որոնք սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, և իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների (ներառյալ՝ ածանցյալ ֆինանսական գործիքները) և վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների վերագնահատման: Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները ներկայացված են ստորև: Այդ դրույթները հետևողականորեն կիրառվել են հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների նկատմամբ, եթե այլ բան նշված չէ:

Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման ձևը

Բացառիկ դեպքերում համապատասխան հաշվետու ժամանակաշրջանում կատարված գործառնությունների վերաբերյալ տեղեկատվության մանրամասն բացահայտումը կարող է հանգեցնել ՀՀ ամբողջ ֆինանսական համակարգի նկատմամբ վստահության կորստի: Հետևաբար, չնայած նման գործառնությունների ֆինանսական արդյունքներն արտացոլված են Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում, Խումբը կարող է միայն սահմանափակ բացահայտումներ ներկայացնել նման գործարքների վերաբերյալ:

Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը հանդիսանում է նաև Խմբի ֆունկցիոնալ արժույթը և այն արժույթը, որով ներկայացված են սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները: Ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, եթե այլ բան նշված չէ:

Գնահատումների և դատողությունների կիրառում: Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում ղեկավարությունն օգտագործել է իր դատողությունները և գնահատումները համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարները որոշելիս: Կիրառված էական դատողությունները և գնահատումները հետևյալն են.

Իրական արժեք: Եթե համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել ակտիվ շուկայի գների հիման վրա, ապա որոշվում է տարբեր գնահատման մոդելների կիրառմամբ, ներառյալ՝ մաթեմատիկական մոդելները: Այդպիսի մոդելների համար ելակետային տվյալները որոշվում են որպես դիտարկվող շուկաների տվյալներ, եթե դա հնարավոր է: Հակառակ դեպքում իրական արժեքի որոշման համար կիրառում են դատողություններ:

Արժեզրկման վերլուծություն: Խումբը պարբերաբար կատարում է վարկերի և դեբիտորական պարտքերի՝ արժեզրկված լինելու վերլուծություն: Սեփական փորձից ելնելով՝ Խումբը արժեզրկումից վնասները գնահատելիս օգտագործում է իր սուբյեկտիվ դատողություններն այն դեպքերում, երբ վարկառուն ֆինանսական դժվարություն է կրում և համանման վարկառուների վերաբերյալ չկա բավարար փաստացի տեղեկատվություն: Խումբը համանման կերպով գնահատում է ապագա դրամական հոսքերի փոփոխությունները դիտարկվող տեղեկատվության հիման վրա, որը վկայում է վարկառուների պարտավորությունների մարման ոչ բարենպաստ կարգավիճակի, կա՛մ պետական, կա՛մ տեղական տնտեսական պայմանների փոփոխության մասին, որոնք հարաբերակցվում են տվյալ խմբի ակտիվների զծով պարտավորությունների չկատարման հետ: Ղեկավարությունն օգտագործում է գնահատումներ՝ հիմնվելով ակտիվների նկատմամբ համանման վարկային ռիսկի բնութագրերի և վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի խմբերի արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշերի պատմական տվյալների վրա: Սեփական փորձից ելնելով՝ Խումբն օգտագործում է իր սուբյեկտիվ դատողությունները դիտարկվող վարկերի և դեբիտորական պարտքերի վերաբերյալ տեղեկատվության ճշգրտման համար՝ ընթացիկ իրավիճակը արտացոլելու նպատակով:

Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ: Բնականոն գործունեության ընթացքում Խումբը գործարքներ է կնքում կապակցված կողմերի հետ: ՀՀՄՍ 39-ով պահանջվում է ֆինանսական գործիքները սկզբնապես ճանաչել իրենց իրական արժեքով: Դատողություն է կիրառվում որոշելիս՝ գործարքները գնանշվում են շուկայական, թե՝ ոչ շուկայական տոկոսադրույքներով՝ երբ չկա այդպիսի գործարքների համար գործող շուկա: Դատողության համար հիմք է ծառայում չկապակցված կողմերի հետ համանման գործարքների գնանշումը և արդյունավետ տոկոսադրույքի վերլուծությունը: Կապակցված կողմերի հետ մնացորդների պայմաններն ու դրույթները բացահայտված են Ծանոթագրություն 27-ում:

Արժույթի միջազգային հիմնադրամի (այսուհետ՝ «ԱՄՀ») *հետ գործարքների հաշվառում.* «ԱՄՀ գործարքները և ֆինանսական կազմակերպումը» փաստաթղթի համաձայն՝ ԱՄՀ յուրաքանչյուր անդամ նշանակում է ֆիսկալ գործակալություն (ֆինանսների նախարարություն, կենտրոնական բանկ կամ համանման կազմակերպություն)՝ ԱՄՀ-ի հետ ֆինանսական գործարքներ կատարելու համար և պահառուի՝ (կենտրոնական բանկ կամ համանման գործակալություն)՝ ԱՄՀ հաշիվները պահելու համար (ԱՄՀ թիվ 1 և 2 հաշիվներ և արժեթղթերի հաշիվ):

«Արժույթի միջազգային հիմնադրամին, Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկին, Միջազգային ֆինանսական կորպորացիային, Զարգացման միջազգային ասոցիացիային, Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկին, Կապիտալ ներդրումների բազմակողմանի երաշխիքների գործակալությանը և Կապիտալ ներդրումների վերաբերյալ տարաձայնությունների կարգավորման միջազգային կենտրոնին Հայաստանի Հանրապետության անդա-

մակցության մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ Բանկը հանդես է գալիս որպես ՀՀ ֆիսկալ գործակալ՝ ԱՄՀ-ի հետ կնքված պայմանագրի 5-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն: Բանկը համարվում է նաև Հայաստանի Հանրապետության պահառու:

Այն դեպքում, երբ Բանկն ԱՄՀ-ի հետ գործառնություններում իրականացնում է ֆիսկալ գործակալի գործառույթ, արդյունքում առաջացած ակտիվների և պարտավորությունների գումարները և գործառնությունների արդյունքները արտացոլվում են Բանկի՝ ֆինանսական վիճակի և շահույթի ու վնասի մասին հաշվետվություններում: Երբ Բանկը ԱՄՀ-ի հետ գործառնություններում իրականացնում է պահառուի գործառույթ, բոլոր գործառնություններն իրականացվում են Բանկի թղթակցային հաշիվների միջոցով, սակայն այդ գործառնությունների արդյունքում առաջացող ակտիվների և պարտավորությունների գումարները և համապատասխան շահույթը կամ վնասը չեն արտացոլվում Բանկի՝ ֆինանսական վիճակի և շահույթի ու վնասի մասին հաշվետվություններում:

Նոր կամ վերանայված ստանդարտներին և մեկնաբանություններին անցում

2014 թ. հունվարի 1-ից Խմբի համար պարտադիր են հետևյալ ստանդարտները և մեկնաբանությունները.

Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում. փոփոխություններ ՀՀՄՍ 32-ում (հրապարակվել է 2011թ. դեկտեմբերին, ուժի մեջ է 2014թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Տվյալ փոփոխությունը տրամադրում է ուղեցույց ՀՀՄՍ 32-ի կիրառման համար՝ վերացնելով հաշվանցման որոշակի չափանիշների կիրառման ընթացքում բացահայտված հակասությունները: Այն ներառում է «տվյալ պահին ունի օրենսդրորեն սահմանված հաշվանցման իրավունք» ձևակերպման նշանակության պարզաբանումը, ինչպես նաև պարզաբանում առ այն, որ համախառն հիմունքով փոխադարձ հաշվարկման որոշակի համակարգերը կարող են համարվել զուտ հիմունքով փոխադարձ հաշվարկմանը համարժեք: Ստանդարտը պարզաբանում է, որ հաշվանցմանը բավարարող իրավունքը (ա) չպետք է պայմանավորված լինի ապագա իրադարձությամբ և (բ) պետք է իրավաբանորեն կիրառելի լինի հետևյալ բոլոր հանգամանքներում. (1) բնականոն գործունեության ընթացքում (2) դեֆոլտի դեպքում և (3) անվճարունակության կամ սնանկության դեպքում: Ստանդարտը որևէ էական ազդեցություն չի ունեցել Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Փոփոխություններ ՖՀՄՍ 10-ում, ՖՀՄՍ 12-ում և ՀՀՄՍ 27-ում – Ներդրումային ընկերություններ (հրապարակվել են 2012թ. հոկտեմբերի 31-ին, ուժի մեջ են 2014թ. հունվարի 1-ին սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Փոփոխությամբ ներկայացվում է ներդրումային ընկերության սահմանումը: Համաձայն այդ սահմանման՝ ներդրումային ընկերություն է հանդիսանում այն կազմակերպությունը, որը. (i) միջոցներ է ստանում ներդրողներից՝ վերջիններիս ներդրումային կառավարման ծառայություններ մատուցելու նպատակով. (ii) պարտավորություն է ստանձնում իր ներդրողների

հանդեպ առ այն, որ իր գործարար նպատակն է միջոցների ներդրումը՝ բացառապես կապիտալի արժևորման կամ ներդրումային եկամտի համար, (iii) չափում և գնահատում է իր ներդրումները իրական արժեքի սկզբունքով: Ներդրումային ընկերությունը պետք է իր դուստր ընկերությունները հաշվառի իրական արժեքով՝ փոփոխությունները գրանցելով շահույթի կամ վնասի միջոցով և համախմբված հաշվետվություններում ներառի միայն այն դուստր ընկերությունները, որոնք տրամադրում են ընկերության ներդրումային գործունեության հետ կապ ունեցող ծառայություններ: ՖՀՄՍ 12-ում կատարված փոփոխության համաձայն՝ պահանջվում է բացահայտել լրացուցիչ տեղեկատվություն, ներառյալ էական դատողությունները, որոնք կիրառվում են որոշելիս՝ կազմակերպությունը ներդրումային է, թե՝ ոչ: Բացի այդ, անհրաժեշտ է բացահայտել տեղեկատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում չներառված դուստր կազմակերպությանը ցուցաբերվող ֆինանսական կամ այլ աջակցության մասին, անկախ այն հանգամանքից՝ աջակցությունը նախատեսվում է, թե արդեն իսկ տրամադրվել է: Ստանդարտը որևէ ազդեցություն չի ունեցել Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՖՀՄՄԿ 21 «Վճարներ» (հրապարակվել է 2013թ. մայիսի 20-ին, ուժի մեջ է 2014թ. հունվարի 1-ին սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Տվյալ պարզաբանումը հստակեցնում է շահութահարկից բացի այլ վճարների գծով պարտավորությունների հաշվառման կարգը:

Պարտավորեցնող իրադարձությունը, որի արդյունքում առաջանում է պարտավորություն, օրենսդրությամբ սահմանված վճարներ կատարելու պարտավորությանը հանգեցնող իրադարձությունն է: Այն փաստը, որ ձեռնարկությունը, տնտեսական պատճառներից ելնելով, շարունակելու է գործել ապագայում կամ որ ձեռնարկությունը իր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստում է գործող ձեռնարկության սկզբունքով, չի հանգեցնում պարտավորության առաջացման: Միջանկյալ և տարեկան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար կիրառվում են ճանաչման միևնույն սկզբունքները: Արտանետումների քվոտաների առևտրից ծագող պարտավորությունների նկատմամբ պարզաբանման կիրառումը պարտադիր չէ: ՖՀՄՄԿ-ն որևէ ազդեցություն չի ունեցել Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 36-ում «Ոչ ֆինանսական ակտիվների համար հատուցելի գումարի վերաբերյալ տեղեկատվության բացահայտում» (հրապարակվել են 2013թ. մայիսին, ուժի մեջ են 2014թ. հունվարի 1-ին սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար. նշված ժամկետից շուտ կիրառումը թույլատրվում է այն դեպքում, երբ ՖՀՄՍ 13-ը կիրառվում է միևնույն և համեմատական ժամանակաշրջանի համար): Տվյալ փոփոխությունները վերացնում են հատուցելի գումարի վերաբերյալ տեղեկատվության բացահայտման պահանջը, եթե դրամաստեղծ միավորը ներառում է գուդվիլ կամ ոչ նյութական ակտիվներ օգտակար ծառայության անորոշ ժամկետով

և արժեզրկում տեղի չի ունեցել: Ստանդարտը որևէ ազդեցություն չի ունեցել Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 39-ում «Ածանցյալ գործիքների նովացիա և հեջավորման հաշվառման շարունակություն» (հրապարակվել են 2013թ. հունիսին, ուժի մեջ են 2014թ. հունվարի 1-ին սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար). Տվյալ փոփոխություններով թույլատրվում է շարունակել հեջավորման հաշվառումն այն դեպքում, երբ որպես հեջավորման գործիք որոշված ածանցյալ գործիքը նորացվում է (այն է՝ կողմերը պայմանավորվում են սկզբնական գործընկերոջը փոխարինել նորով)՝ օրենսդրությանը կամ նորմատիվ ակտին համապատասխան, հատուկ պայմանների պահպանմամբ, կենտրոնական գործընկերոջ հետ հաշվանցում իրականացնելու համար: Ստանդարտը որևէ ազդեցություն չի ունեցել Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Համախմբման հիմունքներ. Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներառում են Բանկի և վերջինիս դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունները 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Դուստր կազմակերպություններն այն կազմակերպություններն են, որոնցում կատարվել են ներդրումներ, և որոնք վերահսկվում են Խմբի կողմից: Վերահսկողությունը ձեռք է բերվում, երբ Խումբը ստանում է փոփոխական հատույցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն՝ ներդրման օբյեկտում ներգրավվածության արդյունքում, ինչպես նաև ունի իր իշխանությունն օգտագործելու կարողություն՝ այդ հատույցների վրա ազդելու համար: Մասնավորապես՝ Խումբն ունի վերահսկողություն միայն այն դեպքում, երբ.

- ունի կարողություն ուղղորդելու ներդրման օբյեկտ հանդիսացող կազմակերպության որոշակի գործունեությունը, որը զգալի ներգործություն ունի հատույցների վրա,
- կրում է հատույցներ չստանալու ռիսկը կամ ստանում է փոփոխական հատույցներ ներդրման օբյեկտ հանդիսացող կազմակերպությունում իր մասնակցությունից և
- հնարավորություն ունի օգտագործելու ներդրման օբյեկտ հանդիսացող կազմակերպության վրա ազդեցություն ունենալու կարողությունը՝ ներդրողների հատույցների գումարի վրա ներգործություն ունենալու համար:

Երբ Խումբն ունի ներդրման օբյեկտ հանդիսացող կազմակերպությունում մեծամասնությունից քիչ քվեարկող բաժնետոմսեր կամ համանման այլ իրավունքներ, Խումբը դիտարկում է բոլոր համապատասխան փաստերն ու հանգամանքները՝ գնահատելիս, թե արդյոք այն ունի ներդրման օբյեկտ հանդիսացող կազմակերպության վրա ազդեցություն ունենալու կարողություն, ներառյալ.

- ներդրման օբյեկտ հանդիսացող կազմակերպության քվեարկող բաժնեմասերի սեփականատերերի հետ պայմանագրային պայմանավորվածություն,
- այլ պայմանագրային պայմանավորվածություններից ծագող իրավունքներ,

– Խմբի քվեարկող բաժնետոմսեր և հնարավոր քվեարկող բաժնետոմսեր:

Խումբը վերագնահատում է, թե արդյոք այն վերահսկում է ներդրման օբյեկտ հանդիսացող կազմակերպությանը, եթե փաստերն ու հանգամանքները վկայում են, որ փոփոխություններ են տեղի ունեցել վերահսկողության երեք տարրերից մեկում կամ մի քանիսում: Դուստր կազմակերպության համախմբումը սկսվում է այն ժամանակ, երբ Խումբը ձեռք է բերում վերահսկողություն դուստր կազմակերպության նկատմամբ, և դադարում է, երբ Խումբը կորցնում է վերահսկողությունը դուստր կազմակերպության նկատմամբ:

Խմբի ընկերությունների միջև գործարքները, մնացորդները և գործարքներից չիրացված շահույթը բացառվում է. չիրացված վնասները նույնպես բացառվում են, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ծախսը չի կարող վերականգնվել: Բանկը և իր բոլոր դուստր կազմակերպությունները կիրառում են հաշվապահական հաշվառման միասնական քաղաքականություն՝ Խմբի քաղաքականությանը համահունչ:

Դուստր կազմակերպության սեփականության մասնաբաժնի փոփոխությունը, առանց վերահսկողության փոփոխության, հաշվառվում է որպես սեփական կապիտալի գործարքներ: Վնասները վերագրելի են չվերահսկող բաժնեմասին նույնիսկ, եթե դա հանգեցնում է բացասական մնացորդի:

Չվերահսկող բաժնեմասը դուստր կազմակերպության սեփական կապիտալի և զուտ արդյունքների այն մասն է, որը վերագրելի է այն բաժնեմասին, որի սեփականության իրավունքը ուղղակի կամ անուղղակի կերպով չի պատկանում Խմբին: Չվերահսկող բաժնեմասը կազմում է Խմբի սեփական կապիտալի առանձին բաղադրիչ:

Խումբը գնահատում է չվերահսկող բաժնեմասը, որն իրենից ներկայացնում է ներկայիս սեփականության մասնաբաժինը և կրողին տալիս է զուտ ակտիվների նկատմամբ համամասնական իրավունք լուծարման դեպքում՝ յուրաքանչյուր առանձին գործառնության արժեքի սկզբունքով՝ հիմք ընդունելով ձեռք բերվող կազմակերպության զուտ ակտիվներում չվերահսկող բաժնեմասի համամասնությունը կամ իրական արժեքը:

Ասոցիացված կազմակերպություններ. Ասոցիացված ընկերություններն այն բիզնես միավորներն են, որոնց նկատմամբ Խումբն ունի էական ազդեցություն (ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն), սակայն չունի վերահսկողություն՝ տիրապետելով քվեարկող ձայների 20-ից 50 տոկոսին: Ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումները հաշվառվում են՝ կիրառելով հաշվառման բաժնեմասնակցության մեթոդը և սկզբնապես ճանաչվում են սկզբնական արժեքով: Ասոցիացված ընկերության հաշվեկշռային արժեքը ներառում է գնման պահին որոշված գուդվիլը՝ հանած կուտակված արժեզրկման կորուստները (եթե այդպիսիք կան): Ասոցիացված կազմակերպություններից ստացված շահաբաժինները նվազեցնում են ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրման հաշվեկշռային արժեքը: Չեռքբերումից հետո ասոցիացված ընկերության զուտ ակտիվներում Խմբի բաժնեմասին վերաբերող այլ փոփոխությունները ճանաչվում են հետևյալ կերպ. (i) ասոցիացված ընկերության

շահույթում կամ վնասում Խմբի մասնաբաժինը ներառվում է տվյալ տարվա համախմբված շահույթ/վնասում՝ որպես ասոցիացված ընկերությունների արդյունքի մաս, (ii) այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում Խմբի բաժնեմասը ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում՝ առանձին տողով, (iii) ասոցիացված ընկերության զուտ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի՝ Խմբի բաժնեմասին վերաբերող այլ փոփոխությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ որպես ասոցիացված ընկերության արդյունքների մաս:

Սակայն, երբ ասոցիացված կազմակերպության վնասներում Խմբի մասնաբաժինը հավասար է կամ գերազանցում է ասոցիացված կազմակերպությունում իր ունեցած բաժնեմասին, ներառյալ ցանկացած այլ չապահովված դեբիտորական պարտքեր, Խումբն այլևս չի ճանաչում հետագա վնասները, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այն ձեռք է բերել պարտավորություններ կամ կատարել է վճարումներ ասոցիացված կազմակերպության անունից:

Արտարժույթի փոխարկում և արտարժութային հոդվածների ներկայացում: Արտարժույթով իրականացված գործարքները սկզբնապես ճանաչվում են ֆունկցիոնալ արժույթով՝ գործարքի օրվա դրությամբ Բանկի կողմից հրապարակված փոխարժեքով: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի՝ այդ օրվա դրությամբ Բանկի կողմից հրապարակված փոխարժեքով:

Արտարժույթի փոխարկումից ստացված օգուտները և վնասները համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես փոխարժեքային տարբերություններից զուտ օգուտ/(վնաս): Տարեվերջի փոխարժեքով փոխարկում կատարելու սկզբունքը չի կիրառվում սկզբնական արժեքով գնահատվող ոչ դրամային հոդվածների նկատմամբ: Արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածները, որոնք չափվում են իրական արժեքով (ներառյալ՝ բաժնային ներդրումները), վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքով:

Արտարժույթով իրականացվող գործարքների պայմանագրային փոխարժեքի և այդ օրվա դրությամբ Բանկի կողմից հրապարակված փոխարժեքի տարբերությունը ներառվում է համախմբված շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվության մեջ:

Խմբի կողմից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները 2014 և 2013 թվականների դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.	31 դեկտեմբերի 2013 թ.
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	474.97	405.64
ՀՀ դրամ/1 Եվրո	577.47	559.54
ՀՀ դրամ/1 ՀՓԻ (Հատուկ փոխառության իրավունք)	688.09	624.68

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ: Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները այն միավորներն են, որոնք անմիջապես փոխարկելի են կանխիկի որոշակի գումարների և ենթակա են արժեքի փոփոխության ոչ նշանակալի ռիսկի: Խումբը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ է համարում կանխիկ դրամը, բանկերում տեղաբաշխված նոստրո հաշիվները և ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված ՀՓԻ միջոցները: Միջոցները, որոնց օգտագործումը սահմանափակվում է սկզբնավորման պահից երեք ամսից ավելի ժամանակահատվածով, չեն հանդիսանում դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ: Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում ներկայացված վճարներն ու մուտքերը իրենցից ներկայացնում են Խմբի դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների փոխանցումները, ներառյալ Խմբում առկա՝ Խմբի գործընկերների ընթացիկ հաշիվներին ծախսագրված կամ կրեդիտագրված գումարները, ինչպիսիք են վարկի հիմնական գումարի կամ տոկոսային եկամտի հավաքագրումը՝ հաճախորդի ընթացիկ հաշվի ծախսագրման միջոցով, տոկոսային վճարները կամ վարկի գումարի տրամադրումը՝ գործընկերոջ ընթացիկ հաշվի կրեդիտագրման միջոցով, ավանդների տեղաբաշխումը՝ գործընկերների ընթացիկ հաշվից նրանց ավանդային հաշվին միջոցների փոխանցման միջոցով, ինչը ներկայացնում է դրամական միջոցներ կամ դրանց համարժեքներ՝ գործընկերոջ տեսանկյունից:

Ֆինանսական գործիքներ – գնահատման հիմնական պայմաններ: Խումբը չափում է ֆինանսական գործիքները, ինչպիսիք են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքները, վաճառքի համար մատչելի ակտիվները և ածանցյալ գործիքները, իրական արժեքով՝ յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը բացահայտված է Ծանոթագրություն 29-ում:

Իրական արժեքն այն գինն է, որը կստացվեր՝ ակտիվը վաճառելիս կամ կվճարվեր՝ պարտավորությունը փոխանցելիս չափման ամսաթվի դրությամբ շուկայի մասնակիցների միջև կանոնավոր գործարքում: Իրական արժեքի լավագույն վկայությունն է գործող շուկայում գինը: Գործող շուկան այն շուկան է, որում ակտիվի կամ պարտավորության հետ կապված գործարքները տեղի են ունենում բավարար հաճախականությամբ և ծավալով՝ շարունակական կերպով գնային տեղեկատվություն տրամադրելու համար:

Գործող շուկայում վաճառվող ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը գնահատվում է որպես անհատական ակտիվի կամ պարտավորության գնանշված գնի և Խմբի կողմից պահվող քանակի արտադրյալ: Նշված սահմանումը գործում է նույնիսկ այն դեպքում, երբ շուկայում բնականոն օրական վաճառքի ծավալը բավարար չէ պահվող ծավալը կլանելու համար, և մեկ գործարքում դիրքը վաճառելու պատվերների տեղադրումը կարող է ազդեցություն ունենալ գնանշված գնի վրա:

Գնահատման մեթոդները, ինչպիսիք են զեղչված դրամական հոսքերի մոդելները կամ վերջերս կատարված «անկախ կողմերի միջև գործարքների» կամ ներդրում ստացող կազմակերպությունների ֆինանսական տվյալների ստացման վրա հիմնված մոդելները, օգտագործվում են որոշելու այն ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը, որոնց համար արտաքին շուկայական գնանշման տեղեկատվությունը հասանելի չէ: Իրական արժեքի գնահատումների վերլուծությունը կատարվում է ըստ իրական արժեքի հիերարխիայում մակարդակի, հետևյալ կերպ. (i) մակարդակ 1՝ գնահատումներ գործող շուկայում համանման ակտիվների կամ պարտավորությունների գնանշված (չճշգրտված) գներով. (ii) մակարդակ 2՝ գնահատման մեթոդներ, որոնցում ակտիվի կամ պարտավորության համար բոլոր էական ելակետային տվյալները ուղղակիորեն (գներ) կամ անուղղակիորեն (գների հիման վրա ստացված) դիտարկելի են. (iii) մակարդակ 3՝ գնահատումներ, որոնք հիմնված չեն բացառապես շուկայի դիտարկելի տվյալների վրա (այն է՝ գնահատման համար անհրաժեշտ են նշանակալի ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

Գործարքի հետ կապված ծախսումները լրացուցիչ ծախսումներն են, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը, թողարկմանը կամ օտարմանը: Լրացուցիչ ծախսումը այն ծախսումն է, որը կազմակերպությունը չէր կրի, եթե գործարքը տեղի չունենար: Գործարքի հետ կապված ծախսումները ներառում են գործակալներին (ներառյալ՝ որպես վաճառքի գործակալ հանդես եկող աշխատակիցներին), խորհրդատուներին, միջնորդներին վճարված գումարները և կոմիսիոն վճարները, կարգավորման գործակալությունների կողմից և արժեթղթերի փոխանակումներից գանձումները, գույքի սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ կապված հարկերը և վճարները: Գործարքի հետ կապված ծախսումները չեն ներառում պարտքի պարգևավճարներն ու զեղչերը, ֆինանսավորման ծախսումները կամ ներքին կառավարչական, կամ պահպանման ծախսումները:

Ամորտիզացված արժեքը այն գումարն է, որով ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական պարտավորությունը չափվել է սկզբնական ճանաչման պահին՝ հանած հիմնական գումարի մարումները, գումարած հաշվեգրված տոկոսները և ֆինանսական ակտիվների համար՝ հանած արժեզրկման վնասի գծով ցանկացած նվազեցում:

Հաշվեգրված տոկոսները ներառում են սկզբնական ճանաչման ժամանակ գործարքի հետ կապված հետաձգված ծախսումների և մինչև մարման գումարը ցանկացած պարգևավճարի կամ զեղչի ամորտիզացիան՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Հաշվեգրված տոկոսային եկամուտը և հաշվեգրված տոկոսային ծախսը, ներառյալ հաշվեգրված արժեկտրոնը և ամորտիզացված զեղչը կամ պարգևավճարը (ներառյալ՝ առաջացման պահին հետաձգված վճարները, եթե կան այդպիսիք), առանձին չեն ներկայացվում, այլ ներառվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության համապատասխան հոդվածի հաշվեկշռային արժեքում:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը համապատասխան ժամանակահատվածի կտրվածքով տոկոսային եկամտի կամ տոկոսային ծախսի բաշխման այնպիսի մեթոդ է, որը հանգեցնում է հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ կիրառվող հաստատուն պարբերական տոկոսադրույքի (արդյունավետ տոկոսադրույքի):

Արդյունավետ տոկոսադրույքը այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի գործողության ակնկալվող ժամկետի կամ, համապատասխան դեպքերում, ավելի կարճ ժամանակահատվածի համար գնահատված դրամական միջոցների ապագա վճարումները կամ ստացվելիք գումարները (չներառելով ապագա պարտքային ծախսերը) զեղչում է ճշգրիտ՝ մինչև ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության զուտ հաշվեկշռային արժեքը: Արդյունավետ տոկոսադրույքը զեղչում է փոփոխական տոկոսադրույք ունեցող գործիքների դրամական միջոցների հոսքերը մինչև հաջորդ տոկոսադրույքի վերագնանշման ամսաթիվը, բացառությամբ այն պարգևավճարի կամ զեղչի, որն արտացոլում է գործիքում սահմանված լողացող տոկոսադրույքի կամ շուկայական դրույքներով չսահմանված այլ փոփոխականների նկատմամբ վարկային սպրեդը: Այդպիսի պարգևավճարները և զեղչերը ամորտիզացվում են գործիքի ակնկալվող գործողության ամբողջ ժամանակահատվածում: Ներկա արժեքի հաշվարկումը ներառում է պայմանագրի կողմերի միջև վճարված կամ ստացված բոլոր վճարները, որոնք արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասն են կազմում:

Սկզբնական ճանաչում

Համաձայն ՀՀՄՍ 39-ի դրույթների՝ ֆինանսական գործիքները դասակարգվում են համապատասխանաբար որպես ֆինանսական ակտիվներ՝ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր, մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ, վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ: Ֆինանսական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, իսկ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չճանաչվող ներդրումների պարագայում՝ գումարած ուղղակիորեն վերագրելի գործարքային ծախսերը: Խմբի կողմից ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են սկզբնական ճանաչման ժամանակ և հետագայում կարող են վերադասակարգվել ստորև նշված դեպքերում:

Ճանաչման ամսաթիվ

Ֆինանսական ակտիվների բոլոր կանոնավոր գնումներն ու վաճառքներն արտացոլվում են վերջնահաշվարկի ամսաթվով: Կանոնավոր կերպով գնմանը կամ վաճառքին է վերաբերում ֆինանսական ակտիվների այնպիսի գնումը կամ վաճառքը, որը պահանջում է ակտիվի մատակարարում՝ շուկայում գործող կարգավորման միջոցով կամ գործարար սովորույթով սահմանված ժամկետի ընթացքում:

Ֆինանսական ակտիվներ՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող

«Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ» դասում ներառվում են որպես առևտրային նպատակով պահվող դասակարգված ֆինանսական գործիքները: Ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես առևտրային նպատակով պահվող, եթե դրանք ձեռք են բերվել կարճ ժամանակահատվածում վաճառելու նպատակով: Ածանցյալ գործիքները նույնպես դասակարգվում են որպես առևտրային նպատակով պահվող, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դրանք արդյունավետ հեջավորման գործիքներ են:

Առևտրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվներից եկամուտներն ու ծախսերը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Խումբն իր սովորական գործունեության ընթացքում արտարժույթի փոխանակման և կապիտալի շուկաներում կնքում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքների՝ ներառյալ ֆյուչերսների, ֆորվարդների և սվոփների զանազան պայմանագրեր: Այդպիսի ֆինանսական գործիքները պահվում են առևտրային նպատակներով և հաշվառվում են իրական արժեքով: Իրական արժեքները գնահատվում են գնանշված շուկայական գների կամ գնային մոդելների հիման վրա, որոնք հաշվի են առնում հիմքում ընկած գործիքի ընթացիկ շուկայական և պայմանագրային գները կամ այլ գործոններ: Ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են որպես ակտիվներ, երբ իրական արժեքը դրական է և որպես պարտավորություններ՝ երբ այն բացասական է: Տվյալ գործիքներից առաջացող օգուտներն ու վնասները ներառվում են շահույթում կամ վնասում որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից զուտ օգուտ կամ արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխություններից զուտ օգուտ/(վնաս)՝ կախված գործիքի բնույթից:

Այլ ֆինանսական գործիքներում պարունակվող ածանցյալ գործիքները դիտարկվում են որպես առանձին ածանցյալ գործիքներ և հաշվառվում են իրական արժեքով՝ եթե դրանց տնտեսական բնութագրերը և ռիսկերը ուղիղ կապված չեն դրանց հիմնական պայմանագրերին և հիմնական պայմանագիրը չի պահվում առևտրային նպատակով կամ նշանակված չի շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող: Հիմնական պայմանագրերից առանձնացված պարունակվող ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են առևտրային պայուսակում իրական արժեքով՝ իրական արժեքի փոփոխությունները ճանաչելով շահույթում կամ վնասում:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ

Հաստատուն կամ սահմանված վճարումներով և հաստատուն մարման ժամկետով ոչ ածանցյալ ակտիվները, որոնք Խումբը հստակ մտադրված է և ի վիճակի է պահել մինչև մարման ժամկետի լրանալը, դասակարգվում են որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող: Ներդրումները, որոնք Խումբը մտադրված է պահել անորոշ

ժամկետով, չեն ներառվում տվյալ դասում: Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվների հետագա չափումը կատարվում է ամորտիզացված արժեքով: Օգուտներն ու վնասները ճանաչվում են համախմբված շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում, երբ ակտիվներն արժեզրկվում են, ինչպես նաև ամորտիզացիայի ընթացքում:

Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր

Փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը հաստատուն կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ են, որոնք գնանշված չեն ակտիվ շուկայում: Դրանք նախատեսված չեն անհապաղ կամ մոտ ապագայում վաճառքի համար և չեն դասակարգվում որպես առևտրային նպատակով պահվող կամ վաճառքի համար մատչելի ներդրումային արժեթղթեր: Այդպիսի ակտիվները ներառում են բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում միջոցները, միջոցները ԱՄՀ-ում, վարկերը և հակադարձ հետգնման պայմանագրերը: Այդպիսի ակտիվները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Օգուտներն ու վնասները շահույթի կամ վնասի կազմում ճանաչվում են, երբ փոխառություններն ու դեբիտորական պարտքերը ապաճանաչվում կամ արժեզրկվում են, ինչպես նաև ամորտիզացիայի ընթացքում:

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվները ոչ ածանցյալ գործիք հանդիսացող ֆինանսական ակտիվներ են, որոնք նախատեսված են որպես վաճառքի համար մատչելի, կամ որոնք դասակարգված չեն վերը թվարկված երեք կատեգորիաներում: Սկզբնական ճանաչումից հետո վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները չափվում են իրական արժեքով, ընդ որում՝ օգուտներն ու վնասները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում՝ մինչև ակտիվների օտարումը կամ արժեզրկումը, որի ընթացքում նախկինում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներառված կուտակված շահույթը կամ վնասը վերադասակարգվում է շահույթի կամ վնասի:

Տոկոսները, որոնք հաշվարկվել էին արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով, ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի կազմում:

Ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգում

Եթե ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվը դասակարգվում է որպես առևտրի համար պահվող ֆինանսական ակտիվ, սակայն մոտ ժամանակաշրջանում վաճառելու մտադրություն չկա, ապա այն կարող է վերադասակարգվել իրական արժեքով՝ շահույթ կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներից, հետևյալ դեպքերից մեկում՝

- այն ֆինանսական ակտիվը, որը համապատասխանում է վերոնշյալ փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի սահ-

մանմանը, կարող է վերադասակարգվել որպես փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր, եթե Խումբը նպատակ և հնարավորություն ունի դրանք պահելու մինչև տեսանելի ապագա կամ մինչև մարումը,

– վաճառքի համար պահվող այլ ֆինանսական ակտիվները կարող են վերադասակարգվել որպես վաճառքի համար մատչելի կամ մինչև մարումը պահվող ֆինանսական ակտիվներ հազվադեպ հանգամանքներում:

Վաճառքի համար մատչելի դասակարգված ֆինանսական ակտիվը, փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի սահմանմանը համապատասխանելու դեպքում, կարող է վերադասակարգվել որպես փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր, եթե Խումբը նպատակ և հնարավորություն ունի պահելու դրանք մինչև տեսանելի ապագա կամ մինչև մարումը:

Ֆինանսական ակտիվները վերադասակարգվում են իրենց իրական արժեքով վերադասակարգման ամսաթվի դրությամբ: Ցանկացած շահույթ կամ վնաս, որը ճանաչվել է համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, չի հակադարձվում: Վերադասակարգման ամսաթվով ճանաչված ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը դառնում է նրա նոր ինքնարժեք կամ ամորտիզացված արժեք:

Ներգրավված փոխառու միջոցներ

Թողարկված ֆինանսական գործիքները կամ դրանց բաղկացուցիչները դասակարգվում են որպես պարտավորություններ, եթե պայմանագրային համաձայնության արդյունքում Խումբն ունի պարտավորություն՝ փոխանցելու դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվներ, կամ այլ կերպ կատարելու պարտավորությունները, բացի դրամական միջոցների՝ հաստատուն գումարով կամ այլ ֆինանսական ակտիվներով սեփական բաժնային գործիքների հաստատուն քանակով փոխարինելուց: Նման գործիքները ներառում են ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդները, պարտավորություններ Կառավարության հանդեպ, պարտավորությունները ԱՄՀ-ի հանդեպ, այլ փոխառու միջոցներ, թողարկված պարտատոմսեր:

Սկզբնական ճանաչումից հետո փոխառված միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով: Պարտավորության ապաճանաչման դեպքում, ինչպես նաև ամորտիզացիայի ընթացքում, եկամուտներն ու ծախսերը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Զրոյական տոկոսադրույքով վարկերի հաշվառում. Խմբի կողմից միջազգային ֆինանսական հաստատություններից զրոյական տոկոսադրույքով ստացված միջոցների օգուտը դիտարկվում և հաշվառվում է որպես պետական շնորհ: Զրոյական տոկոսադրույքով օգուտը չափվում է որպես ստացված միջոցների իրական արժեքի և միջոցների սկզբնական ճանաչման ամսաթվի դրությամբ ստացված և որպես հետաձգված եկամուտ ճանաչված մուտքերի միջև տար-

բերություն: Հետաձգված եկամտի գումարը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում այն ժամանակաշրջանում, որում Խումբը որպես ծախս է ճանաչում համապատասխան ծախսումները: Կատարվում է շնորհին վերաբերող եկամտի չափով նվազեցում՝ համապատասխան ծախսը ներկայացնելիս:

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում. Ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մասը, կամ նմանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի մասը) ապաճանաչվում է, երբ՝

- ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքի ժամկետն ավարտվում է,
- Խումբը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամբողջությամբ և առանց էական ուշացման փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրի համաձայն, ինչպես նաև
- Խումբը կամ (ա) փոխանցել է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) ո՛չ փոխանցել և ո՛չ էլ պահպանում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, սակայն փոխանցել է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողության իրավունքը:

Այն դեպքում, երբ Խումբը փոխանցել է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը և ո՛չ փոխանցել ու ո՛չ էլ պահպանում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, ինչպես նաև չի փոխանցել ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ակտիվը ճանաչվում է Խմբի շարունակվող մասնակցության չափով: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի երաշխիքային ապահովման ձև, այդպիսի մասնակցությունը չափվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնով՝ ակտիվի սկզբնական հաշվեկշռային արժեք և Խմբից պահանջվող փոխհատուցման առավելագույն գումար:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի գծով թողարկված և/կամ գնված օպցիոնի ձև (ներառյալ՝ դրամական միջոցներով մարվող օպցիոններ կամ նմանատիպ պահուստներ), Խմբի մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Խումբը կարող է հետ գնել փոխանցված ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված ակտիվի գծով թողարկված վաճառքի օպցիոնի (ներառյալ՝ դրամական միջոցներով մարվող օպցիոններ կամ նմանատիպ պահուստներ), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ փոխանցված ակտիվի իրական արժեք և օպցիոնի իրագործման գին:

Ֆինանսական պարտավորությունը ապաճանաչվում է, երբ մարվում, չեղարկվում կամ դադարում է:

Եթե փոխառուի և փոխատուի միջև պարտքային գործիքը փոխարինվում է մեկ այլ պարտքային գործիքով, որի պայմաններն էականորեն տարբերվում են, կամ եթե կատարվում է գործող պարտքային գործիքի պայմանների էական փոփոխություն, այդպիսի փոխարի-

նումը կամ փոփոխությունը հանգեցնում է այդ պարտքի ապաճանաչմանը և նոր պարտքային գործիքի ճանաչմանը, իսկ համապատասխան հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ձևակերպվում է շահույթում կամ վնասում:

Հաշվանցում. Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ արտացոլվելով զուտ գումարով, եթե գոյություն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, ինչպես նաև հաշվարկը զուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն: Հաշվանցման այդպիսի իրավունքը (ա) չպետք է պայմանավորված լինի ապագա իրադարձությամբ և (բ) պետք է իրավաբանորեն կիրառելի լինի հետևյալ բոլոր հանգամանքներում. (i) բնականոն գործունեության ընթացքում (ii) դեֆոլտի դեպքում և (iii) անվճարունակության կամ սնանկության դեպքում:

Հետգնման և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր. Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերով («ռեպո») վաճառված արժեթղթերը հաշվառվում են որպես գրավով ապահովված ֆինանսավորման գործարքներ: Արժեթղթերն արտացոլվում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում և այն դեպքում, երբ գնորդն ունի նշված արժեթղթերի վաճառքի կամ գրավադրման պայմանագրային իրավունք կամ համաձայնություն, դրանք վերադասակարգվում են որպես «Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր», իսկ պայմանագրային կողմի պարտավորությունը՝ ֆինանսական և այլ հաստատությունների նկատմամբ պարտավորությունների կազմում: Վաճառքի և հետգնման գների տարբերությունը դիտվում է որպես տոկոսային ծախս և ճանաչվում է հետգնման պայմանագրի գործողության ընթացքում:

Հետգնման պայմանագրերի ներքո («հակադարձ ռեպո պայմանագրեր») արժեթղթերի ձեռքբերման համար վճարված միջոցները գրանցվում են որպես բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ: Վաճառքի և հետգնման գնի միջև տարբերությունը՝ ճշտված տոկոսադրույքով և գործընկերոջ կողմից ստացվող շահաբաժնի եկամտով, դիտարկվում է որպես տոկոսային եկամուտ և հաշվեգրվում է ռեպո պայմանագրերի ողջ գործողության ընթացքում՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Փոխառության տրված և ստացված արժեթղթեր. Արժեթղթերը, որոնք փոխառության են տրվել գնորդներին, շարունակում են հաշվառվել համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Փոխառությամբ ներգրավված արժեթղթերն արտացոլվում են համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում միայն երրորդ անձանց վաճառքի դեպքում: Այս դեպքում առք ու վաճառքի գործարքները հաշվառվում են շահույթում կամ վնասում՝ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով հաշվառվող ֆինանսական գործիքներից զուտ շահույթի կազմում: Այդպիսի արժե-

թղթերի վերադարձի պարտավորությունը արտացոլվում է իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող պարտավորություններում:

Շրջանառության մեջ գտնվող թղթադրամներ և մետաղադրամներ. Բանկի կողմից թողարկված՝ շրջանառության մեջ գտնվող թղթադրամները և մետաղադրամները համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվում են անվանական արժեքով՝ որպես պարտավորություն դրանց տիրապետողների հանդեպ: Թղթադրամների տպագրման և մետաղադրամների հատման ծախսերը համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս այն տարում, որի ընթացքում կատարվել են:

Դրամագիտական արժեքներ. Դրամագիտական արժեքները չափվում են ինքնարժեքի և իրացման զուտ արժեքի նվազագույնով: Դրամագիտական արժեքների ինքնարժեքը որոշվում է «առաջին մուտք, առաջին ելք» սկզբունքով և ներառում է մետաղադրամների ձեռքբերման ծախսումները և դրանք ներկա գտնվելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված այլ ծախսումները: Իրացման զուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի գնահատված գինն է՝ հանած վաճառքը կազմակերպելու համար գնահատված ծախսումները: Վաճառքի ժամանակ գնահատված վաճառքից մուտքերի գումարը ճանաչվում է որպես եկամուտ ընթացիկ տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, իսկ հաշվեկշռային արժեքի գումարը ճանաչվում է որպես ծախս ընթացիկ տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Հիմնական միջոցներ. Հիմնական միջոցները հաշվառված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները: Այդ գումարը ներառում է սարքավորման փոխարինման ժամանակ կատարված ծախսերը, եթե դրանք բավարարում են ճանաչման չափանիշները: Նմանապես, խոշոր կապիտալ ներդրումներ կատարելիս ծախսը ներառվում է հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի մեջ որպես փոխարինում, եթե ճանաչման չափանիշները բավարարված են: Երբ հիմնական միջոցի նշանակալի մասերը անհրաժեշտ է պարբերաբար փոխարինել, Խումբը ճանաչում է նման մասերը որպես առանձին ակտիվներ՝ իրենց հատուկ օգտակար ծառայության ժամկետներով և համապատասխանաբար հաշվարկում է մաշվածություն: Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված բոլոր ծախսումները շահույթում կամ վնասում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին:

Սկզբնապես ճանաչված հիմնական միջոցի միավոր և ցանկացած էական մաս ապաճանաչվում է օտարման դեպքում և երբ ակտիվի օգտագործումից կամ օտարումից ոչ մի տնտեսական օգուտ չի ակնկալվում: Ակտիվի ապաճանաչումից առաջացող ցանկացած օգուտ կամ վնաս (հաշվարկված որպես օտարումից զուտ մուտքերի/հատույցների և ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն) ներառվում է շահույթում կամ վնասում, երբ ակտիվն ապաճանաչվում է:

Մաշվածություն. Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է հիմնական միջոցի օգտագործման համար մատչելի դառնալու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների հետևյալ օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում՝

	2014 թ.	2013 թ.
Հող և շենքեր		
– Շենքեր	30-80 տարի	30- 50 տարի
– Շենքերի սպասարկման համակարգեր	3-15 տարի	3-15 տարի
Ցանցեր, համակարգչային և այլ սարքավորումներ	2-15 տարի	2-15 տարի
Փոխադրամիջոցներ	5 տարի	5 տարի

Ակտիվի մնացորդային արժեքը ակտիվի այն մոտավոր գումարն է, որը Խումբը ներկայումս կստանար ակտիվի օտարումից՝ հանած ակտիվի օտարման գնահատված ծախսերը, եթե ակտիվը արդեն լիներ իր օգտակար ծառայության վերջին սպասվող տարիքին և պայմաններում: Ակտիվների մնացորդային արժեքները և օգտակար ծառայության ժամկետները վերանայվում և, եթե անհրաժեշտ է, փոփոխվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ. Ոչ ընթացիկ ակտիվները, որոնք կարող են ներառել ինչպես ոչ ընթացիկ, այնպես էլ ընթացիկ ակտիվներ, ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ դասակարգվում են որպես «վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ», եթե դրանց հաշվեկշռային արժեքը փոխհատուցվելու է հիմնականում վաճառքի գործարքի միջոցով՝ հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տասներկու ամսվա ընթացքում: Ակտիվը, «վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվ» դասակարգվելու համար, պետք է բավարարի հետևյալ բոլոր պայմանները. ա) ակտիվը իր ներկա վիճակում պետք է պատրաստ (մատչելի) լինի անմիջապես վաճառքի համար, բ) Խմբի ղեկավարությունը պետք է ձեռնարկի գնորդ գտնելու և վաճառքի պլանը կատարելու ակտիվ ծրագիր, գ) ակտիվը ողջամիտ գնով պետք է ակտիվորեն առաջարկվի շուկայում, դ) պետք է ակնկալվի, որ մեկ տարվա ընթացքում վաճառքը կբավարարի որպես ավարտված վաճառք ճանաչվելու պայմանները, ե) պլանն ավարտին հասցնելու համար անհրաժեշտ գործողությունները պետք է ցուցանշեն, որ պլանում նշանակալի փոփոխությունների կատարումը կամ պլանի դադարեցումը հավանական չեն: Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվները չափվում են իրենց հաշվեկշռային արժեքից և իրական արժեքի և վաճառքի գծով ծախսումների տարբերությունից նվազագույնով: Վաճառքի համար պահվող գույքի համար մաշվածություն չի հաշվարկվում:

Ոչ նյութական ակտիվներ. Ոչ նյութական ակտիվները ներառում են համակարգչային ծրագրերն ու լիցենզիաները: Առանձին ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ձեռքբերման արժեքով: Ձեռնարկատիրական միավորման արդյունքում ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվների արժեքը ձեռքբերման ամսա-

թվի դրությամբ դրանց իրական արժեքն է: Սկզբնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան ճանաչումից և արժեզրկումից կուտակված վնասները: Որոշակի օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները ամորտիզացվում են գծային մեթոդով օգտակար ծառայության ընթացքում, որը կազմում է 1-7 տարի, և գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից, երբ առկա են արժեզրկման հայտանիշեր: Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը ճանաչվում են համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում դրանց կատարման ժամանակ:

Գործառնական վարձակալության գծով պարտավորվածություններ՝ Խումբը որպես վարձակալ.

Ակտիվի այն վարձակալությունը, որով չի նախատեսվում վարձատուից Խմբին ակտիվի սեփականության հետ կապված գործնականորեն բոլոր ռիսկերի և հատույցների փոխանցում, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության վճարները ճանաչվում են գծային մեթոդով վարձակալության ժամկետի ընթացքում՝ որպես այլ գործառնական ծախսեր:

Արժեզրկում. Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին Խումբը իրականացնում է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի՝ արժեզրկված լինելու օբյեկտիվ հայտանիշերի գնահատում: Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը համարվում է արժեզրկված միայն այն դեպքում, եթե կա արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշ, որպես ակտիվի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ մի քանի իրադարձությունների («ծախսային իրադարձություն») արդյունք, և երբ այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվից կամ ակտիվների խմբից ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել: Արժեզրկումից առաջացած վնասի օբյեկտիվ հայտանիշը կարող է ներառել վարկառուի կամ վարկառուների խմբի զգալի ֆինանսական դժվարությունները, տոկոսագումարների և մայր գումարների վճարման պարտավորությունների խախտումների առկայությունը, այն հավանականությունը, որ տեղի կունենա սնանկացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմակերպում, ինչպես նաև դիտարկվող շուկաներից տեղեկատվություն կստացվի ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի չափերի նվազման վերաբերյալ, օրինակ՝ ժամկետանց վճարումների մակարդակի փոփոխություն կամ տնտեսական պայմանների փոփոխություն, որոնք հարաբերակցվում են վճարման պարտավորությունների խախտումների հետ:

Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ

Ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված այն միջոցների համար, որոնց հաշվառումն իրականացվում է ամորտի-

զացված արժեքով, Խումբն ի սկզբանե գնահատում է արժեզրկված լինելու հայտանիշերը անհատապես՝ էական ակտիվների համար կամ խմբային՝ բոլոր ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն համարվում: Եթե Խումբը որոշում է, որ անհատապես գնահատված ֆինանսական ակտիվի համար չկա արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշ, անկախ այն հանգամանքից, էական է այն, թե ոչ, այդ ակտիվը ներառում է համանման վարկային ռիսկերի բնութագրեր ունեցող ֆինանսական ակտիվների խմբում և գնահատում է դրանց արժեզրկված լինելը խմբային հիմունքով: Ակտիվները, որոնց արժեզրկված լինելը գնահատվում է անհատական հիմունքով և որոնց նկատմամբ ճանաչվում են արժեզրկումից վնասներ, չպետք է գնահատվեն խմբային հիմունքով:

Արժեզրկված լինելու օբյեկտիվ հայտանիշերի առկայության դեպքում արժեզրկումից վնասը իրենից ներկայացնում է ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի (բացառությամբ վարկի հետ կապված՝ դեռևս չկրած ապագա ծախսերի) ներկա արժեքի տարբերությունը:

Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի միջոցով, իսկ արժեզրկումից ծախսն արտացոլվում է համախմբված շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվության մեջ: Տոկոսային եկամուտը հաշվեգրվում է ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով: Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցները, համապատասխան պահուստների հետ միասին, դուրս են գրվում, եթե ապագայում չկա վարկը հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և երբ բոլոր գրավներն իրացվել են կամ փոխանցվել Խմբին: Եթե հաջորդող տարվա ընթացքում գնահատված արժեզրկման ծախսն ավելանում կամ նվազում է արժեզրկման ճանաչումից հետո կատարված իրադարձությունների պատճառով, նախկինում ճանաչված արժեզրկման ծախսն ավելացվում կամ նվազեցվում է՝ ճշգրտելով պահուստի գումարը: Եթե ապագա դուրսգրումը հետագայում վերականգնվում է, ապա վերականգնված գումարը ճանաչվում է համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում որպես եկամուտ:

Հնարավոր ապագա դրամական հոսքերի բերված արժեքը զեղչվում է ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով: Եթե ֆինանսական գործիքը տրամադրված է լողացող տոկոսադրույքով, ապա արժեզրկումից վնասների չափման նպատակով զեղչման դրույքաչափը կլինի ընթացիկ արդյունավետ տոկոսադրույքը: Գրավով ապահովված ֆինանսական ակտիվների ապագա հոսքերի ներկա արժեքի հաշվարկը հիմնվում է այն դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարող են ստացվել գրավի իրացումից, նվազեցված գրավի ձեռքբերման և օտարման ծախսումներով՝ անկախ իրացման հավանականությունից:

Ֆինանսական ակտիվների խմբի գծով ապագա դրամական հոսքերը, որոնց արժեզրկված լինելը գնահատվում է խմբային հիմքով, որոշվում են ակտիվների գծով կրած վնասների պատմական վիճա-

կագրության հիման վրա, որի գծով պարտքային ռիսկի բնութագրիչները համարժեք են համանման ակտիվների խմբի բնութագրիչներին: Պատմական վիճակագրական շարքերը ճշգրտվում են ընթացիկ շուկայական իրավիճակը արտացոլելու համար՝ բացառելու պատմական վիճակագրական շարքերի հիմքում ընկած այն շուկայական պայմանների ազդեցությունը, որոնք տվյալ ժամանակաշրջանում գոյություն չունեն, և արտացոլելու պատմական վիճակագրական շարքերի հիմքում չընդգրկված շուկայական նոր պայմանները: Ապագա դրամական հոսքերում գնահատման փոփոխությունները արտացոլում և համապատասխանում են դիտարկվող շուկաներում յուրաքանչյուր տարվա տեղեկատվության փոփոխությանը (օրինակ՝ գործազրկության մակարդակի փոփոխություն, անշարժ գույքի գներ, ապրանքների գներ, վճարունակության կարգավիճակ կամ այլ գործոններ, որոնք վկայում են խմբի կրած վնասների և դրանց չափի մասին): Ապագա դրամական հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող մեթոդաբանությունը և ենթադրությունները պարբերաբար վերանայվում են Խմբի կողմից՝ վնասների իրական և գնահատված արժեքների միջև տարբերությունները նվազեցնելու նպատակով:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվները Խումբը գնահատում է անհատականորեն, եթե առկա են արժեզրկման հայտանիշեր: Եթե արժեզրկման հետևանքով վնասի առկայության օբյեկտիվ հայտանիշեր կան, վնասի արժեքը հաշվարկվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և հետագայում ակնկալվող դրամական հոսքերի ներկա բերված արժեքի տարբերություն: Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը պակասեցվում է, և վնասը ճանաչվում է համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Եթե որևէ տարվա ընթացքում արժեզրկումից ակնկալվող վնասի գումարը նվազում է արժեզրկումը ճանաչելուց հետո տեղի ունեցած իրադարձությունների հետևանքով, նախկինում հաշվառված գումարները ճանաչվում են համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում որպես եկամուտ:

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խումբը գնահատում է վաճառքի համար մատչելի ակտիվների կամ ներդրումների կամ դրանց խմբի արժեզրկված լինելու օբյեկտիվ հայտանիշերի առկայությունը:

Վաճառքի համար մատչելի դասակարգված բաժնային ներդրումների արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշերից է ներդրման իրական արժեքի նշանակալի կամ էական նվազումը՝ սկզբնական արժեքից: Երբ կա արժեզրկման հայտանիշ, կուտակված վնասը, որը գնահատվում է որպես ձեռքբերման գնի և ներկա իրական արժեքի միջև տարբերություն՝ հանած նախկինում շահույթում կամ վնասում ճանաչված՝ այդ ներդրման գծով արժեզրկման կորուստները, վերադասակարգվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքից շա-

հույթի կամ վնասի կազմ: Բաժնային ներդրումների արժեզրկման գծով վնասները չեն հակադարձվում համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության միջոցով. դրանց իրական արժեքի ավելացումները արժեզրկումից հետո ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում:

Վաճառքի համար մատչելի դասակարգված պարտքային գործիքների արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշերի առկայության գնահատումը իրականացվում է ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների նման:

Ապագա տոկոսային եկամուտը հաշվեգրվում է՝ օգտագործելով այն դրույքաչափը, որն արժեզրկման վնասներն արտացոլելու նպատակով կիրառվել է ապագա դրամական հոսքերի զեղչման ժամանակ:

Տոկոսային եկամուտը արտացոլվում է համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Եթե հաջորդող տարվա ընթացքում պարտքային գործիքի իրական արժեքն աճում է այնպիսի իրադարձությունների պատճառով, որոնք տեղի են ունեցել արժեզրկման գծով վնասները համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվելուց հետո, ապա նախկինում արժեզրկման գծով ծախսը հակադարձվում է համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության միջոցով:

Ոչ ֆինանսական ակտիվներ. Խումբը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնահատում է՝ արդյոք առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված համարվել: Եթե առկա է այդպիսի հայտանիշ, կամ երբ անհրաժեշտ է իրականացնել ակտիվի տարեկան արժեզրկման ստուգում, ապա Խումբը գնահատում է ակտիվի փոխհատուցվող գումարը:

Ակտիվի փոխհատուցվող գումարն ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի իրական արժեքից՝ հանած վաճառքի համար անհրաժեշտ ծախսումները և օգտագործման արժեքից առավելագույնն է, և որոշվում է առանձին ակտիվի համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ակտիվը չի առաջացնում դրամական միջոցների ներհոսքեր, որոնք մեծապես անկախ են այլ ակտիվներից կամ ակտիվների խմբերից առաջացող դրամական միջոցների ներհոսքերից: Այն դեպքում, երբ ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է վերջինիս փոխհատուցվող գումարը, ակտիվը համարվում է արժեզրկված, և արժեքը նվազեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը: Օգտագործման արժեքի գնահատման ժամանակ դրամական միջոցների գնահատված հոսքերը զեղչվում են ներկա արժեքի՝ օգտագործելով զեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի և տվյալ ակտիվին հատուկ ռիսկերի ընթացիկ շուկայական գնահատումները՝ առանց հաշվի առնելու հարկային ազդեցությունը:

Ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են համախմբված շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում և հակադարձվում են միայն այն դեպքում, եթե փոխվել են փոխհատուցվող գումարը որո-

շելու համար օգտագործվող գնահատումները: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ, առանց համապատասխան մաշվածության և ամորտիզացիայի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

Պահուստներ. Պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբն ունի իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտավորությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք, իսկ պարտավորության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Հարկում. Խումբն ազատված է բոլոր հարկերից և տուրքերից, բացառությամբ ապրանքների ներմուծման համար մաքսային սահմանին վճարման ենթակա հարկերի, մաքսատուրքերի և մաքսավճարների: Միաժամանակ, Խումբը հանդես է գալիս որպես հարկային գործակալ՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Խմբի դուստր կազմակերպությունները, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն, հաշվարկում են շահութահարկ և այլ հարկեր և տուրքեր:

Թողարկված կապիտալ. Թողարկված կապիտալը Բանկի կանոնադրական կապիտալն է, որը հանդիսանում է Հայաստանի Հանրապետության սեփականությունը և չի կարող գրավադրվել, բռնագանձվել կամ որևէ այլ կերպ օտարվել Հայաստանի Հանրապետության պարտավորությունների դիմաց: Խմբի վնասը պահուստների հանրագումարը գերազանցելու դեպքում, Օրենքի 11.4 հոդվածի համաձայն, Կառավարության կողմից տրամադրվող անտոկոս հասարակ մուրհակը ճանաչվում է որպես ***լրացուցիչ կապիտալ***:

Շահույթի բաշխում. Խմբի շահույթը, որը որոշվում է վերջինիս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակումից հետո, բաշխվում է հետևյալ կերպ.

- շահույթի 20%-ն ուղղվում է գլխավոր պահուստի համալրմանը՝ մինչև դրա ընդհանուր չափը կազմի առկա դրամական զանգվածի 25%-ը.
- շահույթի 80%-ն ուղղվում է Կառավարության կողմից բանկին տրամադրված հասարակ մուրհակների մարմանը՝ մնացած մասը փոխանցելով պետական բյուջե:

Պայմանական ակտիվներ և պարտավորություններ. Պայմանական պարտավորությունները չեն արտացոլվում համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, այլ բացահայտվում են հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ պարտավորության մարման հետ կապված միջոցների արտահոսքը համարվում է քիչ հավանական: Պայմանական ակտիվները չեն արտացոլվում ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում, սակայն բացահայտվում են հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում այն դեպքերում, երբ դրանց հետ կապված տնտեսական օգուտների ներհոսքը համարվում է հավանական:

Տոկոսային եկամուտներ և ծախսեր. Բոլոր այն ֆինանսական գործիքների համար, որոնք հաշվառվում են ամորտիզացված արժե-

քով, և բոլոր տոկոսային եկամուտ բերող ֆինանսական գործիքների համար, որոնք դասակարգված են որպես վաճառքի համար մատչելի, տոկոսային եկամուտն ու ծախսը հաշվառվում են արդյունավետ տոկոսադրույքով, որի միջոցով ակնկալվող ապագա դրամական վճարումները կամ ներհոսքերը ֆինանսական գործիքի օգտագործման ենթադրվող ողջ ժամանակահատվածում կամ ավելի կարճ ժամանակահատվածում, որտեղ այն կիրառելի է, ճշգրտորեն բերվում են ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության զուտ հաշվեկշռային արժեքին:

Հաշվարկի ժամանակ հաշվի են առնվում ֆինանսական գործիքի գծով բոլոր պայմանագրային պայմանները (օրինակ՝ ժամկետից շուտ մարման իրավունքը) և կոմիսիոն կամ լրացուցիչ ծախսերը, որոնք անմիջականորեն կապված են գործիքի հետ և որոնք արդյունավետ տոկոսադրույքի բաղկացուցիչ մաս են կազմում, սակայն հաշվի չեն առնվում ապագա վնասները: Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքները ճշգրտվում են Խմբի կողմից վճարումների կամ մուտքերի գնահատման վերանայման դեպքում: Ճշգրտված հաշվեկշռային արժեքը հաշվարկվում է սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքի հիման վրա, իսկ հաշվեկշռային արժեքի փոփոխությունը դիտվում է որպես տոկոսային եկամուտ կամ ծախս:

Երբ ֆինանսական ակտիվի կամ նմանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի ճանաչված արժեքը նվազել է արժեզրկման կորուստների արդյունքում, տոկոսային եկամուտը շարունակում է ճանաչվել՝ օգտագործելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը՝ կիրառելով նոր հաշվեկշռային արժեքը:

Կոմիսիոն եկամուտ. Տվյալ ժամանակաշրջանում ծառայությունների մատուցման արդյունքում վաստակած կոմիսիոն վճարները հաշվեգրվում են այդ ժամանակահատվածի ընթացքում:

Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների փոփոխություն. 2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ Խմբի ղեկավարությունն իրականացրել է Խմբի շենքերի և շինությունների մնացորդային օգտակար ծառայության ժամկետների գնահատում: 2011թ. ֆինանսական տարում և ավելի ուշ շահագործման հանձնված մի քանի վարչական շենքերի մնացորդային օգտակար ծառայության ժամկետները վերագնահատվել են 80 տարի՝ հիմք ընդունելով վերագնահատման պահին շենքերի տեխնիկական պայմանների վերլուծությունը: Գնահատումների փոփոխության արդյունքում «Հող և շենքեր» հոդվածի մաշվածության ծախսը տարվա համար կազմել է 2,433,422 հազ. ՀՀ դրամ՝ 2,610,772 հազ. ՀՀ դրամի փոխարեն, որը կճանաչվեր, եթե գնահատման փոփոխություն տեղի չունենար:

Ներկայացման փոփոխություն. Անհրաժեշտության դեպքում համապատասխան գումարները ճշգրտվել են՝ ընթացիկ տարվա գումարների ներկայացմանը համապատասխանեցնելու նպատակով:

Կատարված փոփոխություններն ազդեցություն չեն ունեցել 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ֆինանսական վիճակի և ֆինանսական արդյունքի վրա:

3. Հաշվապահական հաշվառման նոր հրապարակումներ

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ հրապարակվել են, սակայն դեռևս ուժի մեջ չեն որոշակի նոր ստանդարտներ, գոյություն ունեցող ստանդարտների փոփոխություններ կամ մեկնաբանություններ: Խումբը ժամկետից շուտ չի ընդունել այդ հրապարակումներից որևիցե մեկը:

Ղեկավարությունն ակնկալում է, որ բոլոր հրապարակված ստանդարտներն ու փոփոխությունները կներառվեն Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ՝ սկսած դրանց ուժի մեջ մտնելու ամսաթվից հետո սկսվող առաջին ժամանակաշրջանից: Ստորև ներկայացված է տեղեկատվություն նոր ստանդարտների, փոփոխությունների և մեկնաբանությունների վերաբերյալ, որոնք, ըստ ղեկավարության գնահատման, կիրառելի են Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների նկատմամբ: Մի շարք այլ նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ են հրապարակվել, որոնք էական ազդեցություն չունեն Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ. դասակարգումը և չափումը» (փոփոխվել է 2014 թ. հուլիսին և ուժի մեջ է 2018 թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): *Նոր ստանդարտի հիմնական հատկանիշներն են.*

- Պահանջվում է, որ ֆինանսական ակտիվները դասակարգվեն երեք չափման կատեգորիաների. ամորտիզացված արժեքով չափվող ակտիվներ, այլ համապարփակ եկամտի միջոցով իրական արժեքով չափվող ակտիվներ (FVOCI) և շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ակտիվներ (FVPL):
- Պարտքային գործիքների դասակարգումը պայմանավորված է կազմակերպության՝ ֆինանսական ակտիվներ կառավարելու բիզնես մոդելով և նրանով, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը բացառապես հիմնական գումարի և տոկոսների վճարումներ են (ԲՀՏՎ): Եթե պարտքային գործիքը պահվում է հոսքերի ստացման նպատակով, ապա կարող է հաշվառվել ամորտիզացված արժեքով, եթե այն նույնպես բավարարում է ԲՀՏՎ պահանջը: ԲՀՏՎ պահանջը բավարարող պարտքային գործիքները, որոնք պահվում են այնպիսի պորտֆելում, որտեղ կազմակերպությունը պահում է ակտիվներ ինչպես դրամական հոսքերի հավաքագրման, այնպես էլ ակտիվները վաճառելու նպատակով, կարող են դասակարգվել որպես այլ համապարփակ եկամտի միջոցով իրական արժեքով չափվող ակտիվներ (FVOCI): Ֆինանսական ակտիվները, որոնք չեն պարունակում ԲՀՏՎ դրամական հոսքեր, պետք է դասակարգվեն որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ակտիվներ (օրինակ՝ ածանցյալները): Պարունակվող ածանցյալ գործիքներն այլևս չեն առանձնացվում ֆինանսական ակտիվներից, սակայն ընդգրկվելու են ԲՀՏՎ պայմանը գնահատելու ժամանակ:

- Բաժնային գործիքներում ներդրումները միշտ չափվում են իրական արժեքով: Այնուամենայնիվ, ղեկավարությունը կարող է անփոփոխ ընտրություն կատարել՝ իրական արժեքի փոփոխությունները ներկայացնել այլ համապարփակ եկամտում, եթե գործիքը չի պահվում առևտրի նպատակով: Եթե բաժնային գործիքը պահվում է առևտրի նպատակով, ապա իրական արժեքի փոփոխությունները ներկայացվում են շահույթում կամ վնասում:
- Ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգման և չափման համար նախատեսված ՀՀՄՍ 39-ի պահանջների մեծ մասը անփոփոխ է մնացել ՖՀՄՍ 9-ի նկատմամբ: Հիմնական փոփոխությունն այն է, որ կազմակերպությունից պահանջվում է իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող նախատեսված ֆինանսական պարտավորությունների սեփական վարկային ռիսկերի հետ կապված փոփոխության արդյունքները ներկայացնել այլ համապարփակ եկամտում:
- ՖՀՄՍ 9-ը ներկայացնում է արժեզրկումից կորուստների ճանաչման նոր մոդել՝ ակնկալվող վարկային կորուստների (ԱԿՎ) մոդելը: Գոյություն ունի, այսպես կոչված՝ «երեք փուլ» մոտեցում, որը հիմնված է ֆինանսական ակտիվների վարկային որակի՝ սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած փոփոխության վրա: Գործնականում, նոր կանոնները նշանակում են, որ կազմակերպությունները չարժեզրկված ֆինանսական ակտիվների սկզբնական ճանաչման պահին անմիջապես պետք է գրանցեն 12-ամսյա ԱԿՎ-ին հավասար կորուստ (կամ տևական ԱԿՎ՝ դեբիտորական պարտքերի գծով): Եթե գրանցվել է վարկային ռիսկի զգալի աճ, արժեզրկումը չափվում է տևական ԱԿՎ մոդելով՝ 12-ամսյա ԱԿՎ մոդելի փոխարեն: Այս մոդելը ներառում է գործառնական պարզեցումներ վարձակալության և դեբիտորական պարտքերի համար:
- Հեջավորման հաշվապահական պահանջները փոփոխվել են՝ հաշվապահական հաշվառումը ռիսկերի կառավարմանը ավելի մոտեցնելու նպատակով: Ստանդարտը կազմակերպություններին հնարավորություն է տալիս ընտրություն կատարելու հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների միջև՝ կիրառել ՖՀՄՍ 9-ի հեջավորման հաշվապահական պահանջները կամ շարունակել կիրառել ՀՀՄՍ 39-ը՝ բոլոր հեջերի համար, քանի որ այս ստանդարտը ներկայումս մակրոհեջավորման հաշվապահական հաշվառմանը չի անդրադառնում:

Ներկայումս Խումբը գնահատում է նոր ստանդարտների ազդեցությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 19-ում «Սահմանված վճարումներով կենսաթոշակային ծրագրեր. աշխատակիցների հատուցումներ» (հրապարակվել են 2013 թ. նոյեմբերին, ուժի մեջ են 2014 թ. հուլիսի 1-ին սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար). Փոփոխությամբ թույլատրվում է կազմակերպություններին ճանաչել աշխատակիցների վճարումները որպես ծառայությունների արժեքի նվազեցում այն ժամանակաշրջանում, որում աշխատողի կողմից մա-

տուցվել են համապատասխան ծառայությունները՝ վճարումները նրա ծառայության ողջ ժամանակաշրջանին վերագրելու փոխարեն, եթե աշխատողի վճարումների գումարը կախված չէ նրա աշխատանքային ստաժի տարիների քանակից: Խումբը ակնկալում է, որ փոփոխությունը որևէ ազդեցություն չի ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

2012 թ. ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների տարեկան բարելավումներ (հրապարակվել են 2013 թ. դեկտեմբերին, ուժի մեջ են 2014 թ. հուլիսի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, եթե այլ կերպ նշված չէ ստորև). Բարելավումները ներառում են յոթ ստանդարտների փոփոխություններ:

ՖՀՄՍ 2-ում կատարվել են փոփոխություններ՝ «անցման պայմաններ» տերմինի սահմանումը հստակեցնելու, ինչպես նաև «գործունեության արդյունքների ապահովման պայմանները» և «ծառայության ժամկետի պայմանները» առանձին սահմանելու համար: Փոփոխությունն ուժի մեջ է բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումներով գործարքների համար, որոնց տրամադրման ժամկետն է 2014 թ. հուլիսի 1-ը կամ դրանից հետո:

Փոփոխություններ են կատարվել ՖՀՄՍ 3-ում՝ պարզաբանելու, որ. (1) պայմանական հատուցում վճարելու պարտավորությունը, որը համապատասխանում է ֆինանսական գործիքի սահմանմանը, դասակարգվում է որպես ֆինանսական պարտավորություն կամ սեփական կապիտալ՝ ՀՀՄՍ 32-ի սահմանումներին համապատասխան, (2) բոլոր ֆինանսական և ոչ ֆինանսական պայմանական հատուցումները, որոնք չեն հանդիսանում սեփական կապիտալ, չափվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ իրական արժեքով, իսկ իրական արժեքի փոփոխություններն արտացոլվում են շահույթում կամ վնասում: ՖՀՄՍ 3-ում փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում բիզնեսի միավորումների համար, որոնցում ձեռքբերման ամսաթիվն է 2014 թ. հուլիսի 1-ը կամ դրանից հետո:

Փոփոխություն է կատարվել ՖՀՄՍ 8-ում, որով պահանջվում է. (1) կատարել տեղեկատվության բացահայտումներ ղեկավարության մասնագիտական դատողությունների վերաբերյալ, որոնք կատարվել են գործառնական սեգմենտներն ագրեգացնելիս, ներառյալ ագրեգացված սեգմենտների և այն տնտեսական ցուցանիշների նկարագրությունը, որոնք գնահատվել են այն փաստը հաստատելիս, որ ագրեգացվող սեգմենտներն ունեն համանման տնտեսական բնութագրեր, (2) կատարել սեգմենտների ակտիվների և ձեռնարկությունների ակտիվների համադրում, եթե ակտիվի սեգմենտները բացահայտվում են հաշվետվությունում:

Կատարվել է փոփոխություն ՖՀՄՍ 13-ի եզրակացությունների հիմքում, որով հստակեցվում է, որ ՖՀՄՍ 13-ի հրապարակումից հետո ՀՀՄՍ 39-ի որոշ պարբերությունների հեռացմամբ չի նախատեսվել վերացնել դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքի գնահատման հնարավորությունն այն գումարով, որը նշված է հաշիվապրանքագրում, այն դեպքերում, երբ զեղչման ազդեցությունն էական չէ:

Փոփոխություններ են կատարվել ՀՀՄՍ 16-ում և ՀՀՄՍ 38-ում, որոնցով պարզաբանվում է, թե ինչպես պետք է հաշվառման մեջ արտացոլվեն համախառն հաշվեկշռային արժեքն ու կուտակված մաշվածությունը, երբ կազմակերպությունն օգտագործում է վերագնահատված արժեքով հաշվառման մոդելը:

Փոփոխություն է կատարվել ՀՀՄՍ 24-ում, ըստ որի կապակցված կողմ է համարվում նաև կազմակերպությունը, որը հաշվետու կազմակերպությանը կամ հաշվետու կազմակերպության մայր ընկերությանը մատուցում է հիմնական ղեկավար անձնակազմի տրամադրման ծառայություններ («ղեկավար կազմակերպություն»), և որով պահանջվում է բացահայտել տրամադրված ծառայությունների դիմաց ղեկավար կազմակերպության կողմից հաշվետու կազմակերպությանը հաշվեգրված գումարները:

Ակնկալվում է, որ փոփոխությունները որևէ էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

2013 թ. ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների տարեկան բարելավումներ (հրապարակվել են 2013 թ. դեկտեմբերին, ուժի մեջ են 2014 թ. հուլիսի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար). Բարելավումները ներառում են չորս ստանդարտների փոփոխություններ:

Կատարվել է փոփոխություն ՖՀՄՍ 1-ի եզրակացությունների հիմքում, որով հստակեցվում է, որ, եթե ստանդարտի նոր տարբերակը դեռևս պարտադիր չէ, բայց թույլատրվում է վերջինիս ժամկետից շուտ ընդունումը, ՖՀՄՍ-ներն առաջին անգամ կիրառող կազմակերպությունը կարող է կիրառել ստանդարտի հին կամ նոր տարբերակը, պայմանով, որ հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների նկատմամբ կիրառվում է ստանդարտի միևնույն տարբերակը:

Փոփոխություն է կատարվել ՖՀՄՍ 3-ում, որով պարզաբանվում է, որ ստանդարտը չի կիրառվում ՖՀՄՍ 11-ին համապատասխան ցանկացած համատեղ պայմանավորվածության կազմավորման հաշվառման նկատմամբ: Փոփոխությունը նաև պարզաբանում է, որ ստանդարտի կիրառման շրջանակներից բացառումը գործում է միայն համատեղ պայմանավորվածության ֆինանսական հաշվետվությունների նկատմամբ:

ՖՀՄՍ 13-ի փոփոխությամբ պարզաբանվում է, որ ՖՀՄՍ 13-ում պորտֆելի վերաբերյալ բացառությունը, որը հնարավորություն է տալիս կազմակերպությանը ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքը գնահատելու զուտ հիմունքով, կիրառվում է բոլոր պայմանագրերի նկատմամբ (ներառյալ՝ ոչ ֆինանսական միավորների առք ու վաճառքի պայմանագրերը), որոնք գտնվում են ՀՀՄՍ 39-ի կամ ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման շրջանակներում:

Փոփոխություն է կատարվել ՀՀՄՍ 40-ում, որով պարզաբանվում է, որ ՀՀՄՍ 40-ը և ՖՀՄՍ 3-ը միմյանց չեն բացառում: ՀՀՄՍ 40-ի ուղեցույցն օգնում է հաշվետվություններ կազմողներին տարբերակում անել ներդրումային գույքի և սեփականատիրոջ զբաղեցրած

գույքի միջև: Հաշվետվություններ կազմողները պետք է նաև ուսումնասիրեն ՖՀՄՍ-ի ուղեցույցը՝ որոշելու, թե արդյոք ներդրումային գույքի ձեռքբերումը բիզնեսի միավորում է:

Ակնկալվում է, որ փոփոխությունները որևէ էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Համատեղ գործառնություններում շահերի ձեռքբերման հաշվապահական հաշվառում - Փոփոխություններ ՖՀՄՍ 11-ում (հրապարակվել է 2014 թ. մայիսին և ուժի մեջ է 2016 թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Փոփոխությունը ներկայացնում է բիզնեսի բաղկացուցիչ կազմող համատեղ գործառնությունում շահի ձեռքբերման հաշվապահական հաշվառման վերաբերյալ նոր ուղեցույց: Ակնկալվում է, որ փոփոխությունները որևէ ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Մաշվածության և ամորտիզացիայի ընդունելի մեթոդների պարզաբանում - Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 16-ում և ՀՀՄՍ 38-ում (հրապարակվել է 2014 թ. մայիսին և ուժի մեջ է 2016 թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Այս փոփոխությամբ ՀՀՄՍԽ-ն պարզաբանում է, որ ակտիվի մաշվածության՝ ըստ հասույթի հաշվարկման մեթոդները կիրառելի չեն, քանի որ ակտիվի օգտագործման արդյունքում ստեղծված հասույթը հիմնականում արտացոլում է այլ գործոններ, քան ակտիվում մարմնավորող տնտեսական օգուտների սպառումն է: Ակնկալվում է, որ փոփոխությունները որևէ ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՖՀՄՍ 15 «Հաճախորդների հետ կնքած պայմանագրերից հասույթ» (հրապարակվել է 2014 թ. մայիսին և ուժի մեջ է 2017 թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Ըստ նոր ստանդարտի ներկայացրած հիմնական սկզբունքի՝ հասույթը պետք է ճանաչվի գործարքի գնով, ապրանքների կամ ծառայությունների հաճախորդին փոխանցման պահին: Կապակցված ապրանքները կամ ծառայությունները, որոնք տարբերվում են միմյանցից, պետք է ճանաչվեն առանձին, և պայմանագրի գնի համար կիրառվող զեղչերը կամ նվազեցումները պետք է բաշխվեն ըստ առանձին տարրերի: Եթե հատուցումը ինչ-որ պատճառով տարբերվում է, ապա ճանաչումը պետք է լինի նվազագույն գումարով, եթե դրանք չեն պարունակում հակադարձման էական ռիսկ: Ծախսերը, որոնք կապված են հաճախորդների հետ պայմանագրերի ապահովման հետ, պետք է կապիտալացվեն և ամորտիզացվեն այն ժամանակահատվածում, որի ընթացքում սպառվում են պայմանագրի օգուտները: Ակնկալվում է, որ ստանդարտը որևէ էական ազդեցություն չի ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Բաժնեմասնակցության մեթոդը առանձին ֆինանսական հաշվետվություններում - Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 27-ում (հրապարակվել է 2014 թ. օգոստոսին և ուժի մեջ է 2016 թ. հունվարի 1-ին սկսվող ժամանակաշրջանների համար): Փոփոխությունները թույլ են տալիս

կազմակերպություններին իրենց առանձին ֆինանսական հաշվետվություններում դուստր կազմակերպություններում, համատեղ ձեռնարկումներում և ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումները հաշվառել բաժնեմասնակցության մեթոդով: Ակնկալվում է, որ փոփոխությունները որևէ ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Ներդրողի և Ասոցիացված կազմակերպության կամ համատեղ ձեռնարկման միջև ակտիվների վաճառք կամ տրամադրում – Փոփոխություններ ՖՀՄՍ 10-ում և ՀՀՄՍ 28-ում (հրապարակվել է 2014 թ. սեպտեմբերին և ուժի մեջ է 2016 թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Այս փոփոխությունները վերաբերում են ներդրողի և իր ասոցիացված կազմակերպության կամ համատեղ ձեռնարկման միջև ակտիվների վաճառքին կամ տրամադրմանը վերաբերող՝ ՖՀՄՍ 10-ի և ՀՀՄՍ 28-ի պահանջների միջև գոյություն ունեցող անհամապատասխանությանը: Փոփոխությունների հիմնական արդյունքն այն է, որ ամբողջ օգուտը կամ վնասը ճանաչվում է, եթե գործարքը ներառում է բիզնես: Մասնակի օգուտ կամ վնաս ճանաչվում է, երբ գործարքը ներառում է ակտիվներ, որոնք չեն հանդիսանում բիզնես, նույնիսկ եթե այդ ակտիվները պատկանում են դուստր կազմակերպությանը: Ներկայումս Խմբի ղեկավարությունը գնահատում է փոփոխությունների ազդեցությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՖՀՄՍ-ների տարեկան բարելավումներ, 2014 (հրապարակվել է 2014 թ. սեպտեմբերին և ուժի մեջ է 2016 թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Փոփոխություններն ազդում են 4 ստանդարտների վրա:

ՖՀՄՍ 5-ի փոփոխությունը պարզաբանում է, որ օտարման ձևի փոփոխությունը («վաճառքի համար մատչելի»-ից վերադասակարգում «տրամադրման համար մատչելի»-ի կամ հակառակը) չի համարվում վաճառքի կամ տրամադրման ծրագրի փոփոխություն, և չպետք է հաշվառվի որպես այդպիսին:

ՖՀՄՍ 7-ի փոփոխությունը ներկայացնում է ուղեցույց, որը օգնելու է ղեկավարությանը որոշել, թե արդյոք փոխանցված ֆինանսական ակտիվի սպասարկման մասին պայմանագրի պայմանները ենթադրում են շարունակվող ներգրավվածություն՝ ելնելով ՖՀՄՍ 7-ի բացահայտումների պահանջներից: Փոփոխությունը պարզաբանում է նաև, որ ՖՀՄՍ 7-ի հաշվանցման բացահայտումները պարտադիր չեն բոլոր միջանկյալ ժամանակաշրջանների համար, եթե չի պահանջվում ՀՀՄՍ 34-ով:

ՖՀՄՍ 19-ի փոփոխությունը պարզաբանում է, որ հետաշխատանքային հատուցումների գծով պարտավորությունների համար զեղչման դրույքի, բարձր որակի կորպորատիվ պարտատոմսերի զարգացած շուկայի առկայության կամ պետական պարտատոմսեր ընտրելու վերաբերյալ որոշումների կայացման հիմքում պետք է ընկած լինի այն արժույթը, որով սահմանված են պարտավորությունները, և ոչ թե այն երկիրը, որտեղ դրանք առաջանում են:

ՀՀՄՍ 34-ը պահանջում է միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություններում հղում կատարել «միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվության՝ որևէ տեղ բացահայտված տեղեկատվության» տեղին:

Ակնկալվում է, որ փոփոխությունները որևէ էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Բացահայտման նախաձեռնության փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1-ում (հրապարակվել է 2014 թ. դեկտեմբերին և ուժի մեջ է 2016 թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Այս ստանդարտի փոփոխության նպատակն է հստակեցնել էականության սկզբունքը: Այն պարզաբանում է, որ կազմակերպության համար պարտադիր չէ ներկայացնել ցանկացած ՖՀՄՍ-ի պահանջով կատարվող որևէ կոնկրետ բացահայտում, եթե այդ բացահայտման արդյունքում ստացված տեղեկությունն էական չէ, նույնիսկ եթե ՖՀՄՍ-ն պարունակում է կոնկրետ պահանջների ցանկ կամ դրանք ներկայացնում որպես նվազագույն պահանջներ: Ստանդարտը ներկայացնում է նաև ուղեցույց ֆինանսական հաշվետվություններում օգտագործվող միջանկյալ արդյունքների վերաբերյալ: Մասնավորապես՝ այդ միջանկյալ արդյունքները պետք է (ա) կազմված լինեն ՖՀՄՍ-ի համաձայն ճանաչված և չափված գումարներից կազմված հոդվածներից, (բ) ներկայացվեն և անվանվեն այնպես, որ միջանկյալ արդյունք կազմող հոդվածները լինեն հստակ և հասկանալի, (գ) հետևողականորեն ունենան միևնույն կառուցվածքը մեկ ժամանակաշրջանից մյուսը, և (դ) չներկայացվեն ավելի շեշտադրված, քան ՖՀՄՍ ստանդարտներով պահանջվող միջանկյալ և վերջնական արդյունքները: Ներկայումս Խմբի ղեկավարությունը գնահատում է փոփոխությունների ազդեցությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Ներդրումային կազմակերպություններ. ***Համախմբման բացառության կիրառման փոփոխություն ՖՀՄՍ 10-ի, ՖՀՄՍ 12-ի և ՀՀՄՍ 28-ի համար (հրապարակվել է 2014 թ. դեկտեմբերին և ուժի մեջ է 2016 թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար)***: Ստանդարտի փոփոխությունը հստակեցնում է, որ ներդրումային կազմակերպությունը իր այն բոլոր դուստր կազմակերպությունները, որոնք ինքնին համարվում են ներդրումային կազմակերպություններ, պետք է չափի իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով: Բացի այդ, փոփոխությունը հստակեցնում է, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելու բացառությունը այն դեպքում, երբ վերջնական կամ որևէ միջանկյալ մայր կազմակերպություն ներկայացնում է հանրության կողմից օգտագործման համար հասանելի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություն, կիրառվում է անկախ նրանից, թե այդպիսի վերջնական կամ որևէ միջանկյալ մայր կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվություններում դրանք ներկայացվում են որպես համախմբված դուստր կազմակերպություններ, թե չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով՝ ՖՀՄՍ 10-ի պահանջով: Ակնկալվում է, որ փոփոխությունները որևէ ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

4. Տոկոսային եկամուտ

հազար ՀՀ դրամ

	2014 թ.	2013 թ.
Տոկոսային եկամուտ արտարժույթով արտահայտված ակտիվների գծով		
Մինչև մարումը պահվող ակտիվներ	366,438	446,643
Ժամկետային ավանդներ	105,783	34,090
Նոստրո հաշիվներ	73,406	56,696
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	2,159	8,961
Այլ	48,103	24
Ընդամենը տոկոսային եկամուտ արտարժույթով արտահայտված ակտիվների գծով	**595,889**	**546,414**
Տոկոսային եկամուտ տեղական արժույթով արտահայտված ակտիվների գծով		
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ	17,471,143	16,732,455
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	2,038,816	1,710,562
Ընդամենը տոկոսային եկամուտ տեղական արժույթով արտահայտված ակտիվների գծով	**19,509,959**	**18,443,017**
Ընդամենը տոկոսային եկամուտ	**20,105,848**	**18,989,431**

5. Տոկոսային ծախս

հազար ՀՀ դրամ

	2014 թ.	2013 թ.
Տոկոսային ծախս արտարժույթով արտահայտված պարտավորությունների գծով		
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	1,199,188	2,179,671
Այլ փոխառություններ	751,284	625,805
Այլ	6,745	6,497
Ընդամենը տոկոսային ծախս արտարժույթով արտահայտված պարտավորությունների գծով	**1,957,217**	**2,811,973**
Տոկոսային ծախս տեղական արժույթով արտահայտված պարտավորությունների գծով		
Պարտավորություններ Կառավարության հանդեպ (Ծնթգ. 27)	8,217,776	7,681,810
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	448,993	424,791
Թողարկված պարտատոմսեր	336,209	157,264
Այլ պարտավորություններ	118,371	120,342
Ընդամենը տոկոսային ծախս տեղական արժույթով արտահայտված պարտավորությունների գծով	**9,121,349**	**8,384,207**
Ընդամենը տոկոսային ծախս	**11,078,566**	**11,196,180**

6. Զուտ օգուտ/(վնաս) փոխարժեքային տարբերությունից

հազար ՀՀ դրամ

	2014 թ.	2013 թ.
Զուտ օգուտ/(վնաս) արտարժույթի վերագնահատումից	29,398,749	(2,075,843)
Զուտ օգուտ/(վնաս) սփոթ գործարքներից	985,346	(24,185)
Ընդամենը զուտ օգուտ/(վնաս) փոխարժեքային տարբերություններից	**30,384,095**	**(2,100,028)**

Դրամային ակտիվների և պարտավորությունների վերագնահատումից ստացված զուտ օգուտի կազմում ներառված է 40,908,776 հազար դրամ գումարով արտարժույթի վերագնահատումից զուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների գծով (2013 թ.՝ 9,944,816 հազար դրամի զուտ օգուտ):

7. Զուտ օգուտ/(վնաս) ածանցյալ գործիքներից

հազար ՀՀ դրամ

	2014 թ.	2013 թ.
Զուտ օգուտ/(վնաս) կառավարության հետ կնքված ֆորվարդ պայմանագրից (Ծնթգ. 27)	5,881,610	(6,094,861)
Զուտ օգուտ սվոփ պայմանագրերից	238,697	14,109
Զուտ վնաս սեփական կառավարման ներքո ածանցյալ գործիքների գծով	(570,944)	(67,597)
Ընդամենը զուտ օգուտ/(վնաս) ածանցյալ գործիքներից	**5,549,363**	**(6,148,349)**

8. Զուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից

հազար ՀՀ դրամ

	2014 թ.	2013 թ.
Զուտ օգուտ սեփական կառավարման ներքո գտնվող արտերկրյա արժեթղթերի գծով (բացառությամբ արտարժույթի վերագնահատման*)	1,588,806	951,859
Զուտ օգուտ հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող ակտիվների գծով (բացառությամբ արտարժույթի վերագնահատման*)	1,219,400	112,278
Զուտ օգուտ ՀՀ պետական արժեթղթերից	163,748	249,716
Զուտ օգուտ սեփական կառավարման ներքո գտնվող փողի շուկայի գործիքներից	-	3,092
Հավատարմագրային կառավարման գծով վճարներ (բացառությամբ արտարժույթի վերագնահատման*)	(229,357)	(96,864)
Ընդամենը զուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից	**2,742,597**	**1,220,081**

** Վերը նշված ֆինանսական գործիքների գծով արտարժույթի վերագնահատման արդյունքը ներառված է «Զուտ օգուտ/(վնաս) փոխարժեքային տարբերություններից» հոդվածում (Տե՛ս գ. 6):*

9. Այլ եկամուտ

հազար ՀՀ դրամ

	2014 թ.	2013 թ.
Ֆինանսական գործակալության վճար	1,674,456	1,534,990
Դրամագիտական արժեքներ	660,188	463,534
Վարկային ռեգիստր	-	90,456
Այլ	1,919,619	1,927,559
Ընդամենը այլ եկամուտ	**4,254,263**	**4,016,539**

Ֆինանսական գործակալության վճարն իրենից ներկայացնում է Բանկի՝ որպես Կառավարության գործակալի կողմից ստացված վճար՝ գործակալության պայմանագրերի համաձայն: Հիմք ընդունելով գործակալության պայմանագրերի դրույթները՝ Բանկը վարկեր է տրամադրում առևտրային բանկերին և այլ ֆինանսական կազմակերպություններին:

2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում «Այլ» տողում ներառված է 1,736,373 հազար ՀՀ դրամ գումարը, որը ներկայացնում է Բանկի երկու դուստր կազմակերպությունների հասույթը, որոնք տրամադրում են կանխիկի հավաքագրման և պլաստիկ քարտերով վճարումների ծառայություններ (2013 թ.՝ 1,629,839 հազար ՀՀ դրամ):

10. Թղթադրամների, դրամագիտական արժեքների թողարկման և մետաղադրամների հատման ծախսեր

հազար ՀՀ դրամ

	2014 թ.	2013 թ.
Տարվա ընթացքում վաճառված դրամագիտական արժեքների թողարկման ծախսեր	524,317	322,285
Թղթադրամների և մետաղադրամների թողարկման ծախսեր	433,376	-
Ընդամենը թղթադրամների, դրամագիտական արժեքների թողարկման և մետաղադրամների հատման ծախսեր	**957,693**	**322,285**

11. Այլ ծախսեր

հազար ՀՀ դրամ

	2014 թ.	2013 թ.
Աշխատակիցների հատուցումներ, վերապատրաստման ծախսեր և հարակից վճարներ	7,546,770	6,884,945
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	4,575,453	2,777,975
Կրթություն, հետազոտություն և նոր ծրագրերի մշակում	1,642,560	336,212
Վերանորոգում և տեխնիկական սպասարկում	1,629,316	980,292
Անվտանգության և ապահովագրական ծախսեր	459,749	454,167
Վճարահաշվարկային համակարգի ներդրման և սպասարկման ծախսեր	313,617	284,020
Բազելյան կոմիտեի պահանջների իրագործման ծախսեր	286,855	307,559
Մասնագիտական ծառայություններ	165,872	261,829
Այլ	2,219,785	1,932,985
Ընդամենը այլ ծախսեր	**18,839,977**	**14,219,984**

2014թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար «Աշխատակիցների հատուցումներ, վերապատրաստման ծախսեր և հարակից վճարներ»-ում չկան պարտադիր սոցիալական ապահովագրության հատկացումների մասով ծախսեր՝ ՀՀ օրենսդրության փոփոխության հետևանքով:

2014թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում «Այլ» տողում ներառված ծախսերը ներկայացնում են բաժանորդագրության վճարներ, ինչպես նաև ներկայացուցչական, տպագրման, կապի ապահովման, կոմունալ, վարձակալության և գրասենյակային ծախսեր: 2014թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար աշխատակիցների հատուցումների, վերապատրաստման ծախսերի և հաբակից վճարների, մաշվածության և ամորտիզացիայի ու վերանորոգման և սպասարկման ծախսերի գումարները նաև ներառում են Խմբի դուստր ընկերությունների համապատասխան ծախսերի գումարները:

12. Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ

Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով

հազար ՀՀ դրամ

	2014 թ.	2013 թ.
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով		
Նոստրո հաշիվներ	185,210,899	289,839,197
Ժամկետային ավանդներ	28,792,806	7,359,186
Հետգնման պայմանագրեր	21,378,513	-
Հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող ակտիվներում ներառված դրամական միջոցներ	2,789,677	605,427
Տոկոսադրույքի ֆյուչերսների պարտադիր մարժա	124,081	66,815
Այլ	50,240	120,816
Ընդամենը բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով	**238,346,216**	**297,991,441**

Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում արտարժույթով տեղաբաշխված միջոցների կենտրոնացում

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ տեղաբաշխված միջոցներ մեկ բանկում, որի մնացորդը գերազանցում էր բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված ընդհանուր միջոցների 10%-ը: 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ մնացորդի ընդհանուր գումարը կազմում է 143,387,405 հազար ՀՀ դրամ (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ մեկ բանկում, մնացորդի ընդհանուր գումարը կազմում է 240,448,057 հազար ՀՀ դրամ): Ժամկետային ավանդներն ունեն մինչև 3 ամիս մարման ժամկետ և

0.02%-ից մինչև 0.5% տոկոսադրույք (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 0.46% տոկոսադրույք):

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող ակտիվներում ներառված դրամական միջոցների 2,789,677 հազար ՀՀ դրամի մնացորդը և տոկոսադրույքի ֆյուչերսների պարտադիր մարժայի 124,081 հազար ՀՀ դրամի մնացորդը (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող ակտիվներում ներառված դրամական միջոցների 605,427 հազար ՀՀ դրամի մնացորդը և տոկոսադրույքի ֆյուչերսների պարտադիր մարժայի 66,815 հազար ՀՀ դրամի մնացորդը) իրենցից ներկայացնում են, համապատասխանաբար, ներդրումային կառավարման և խորհրդատվական ծառայությունների պայմանագրերի շրջանակներում Բանկի կողմից արտերկրյա արժեթղթերով գործարքների ներքո հաշվանցումների համար պահպանվող մնացորդ և ֆյուչերսային գործարքների ներքո հաշվանցումների մարժային պահուստ:

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1,425,753 հազար ՀՀ դրամ արտարժութային ժամկետային ավանդներ Խմբի կողմից գրավադրված են թողարկված պարտատոմսերի ապահովվածության համար (Ծնթգ. 24) (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գրավադրված ժամկետային ավանդներ չեն եղել):

2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի հետգնման համաձայնագրերի գծով ստացվելիք միջոցներն ապահովված են օտարերկրյա պետական կամ պետական գործակալությունների պարտատոմսերով, որոնց իրական արժեքը կազմում է 21,915,181 հազար ՀՀ դրամ (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հետգնման համաձայնագրերի գծով ստացվելիք միջոցներ չեն եղել):

Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.	31 դեկտեմբերի 2013 թ.
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով		
Հետգնման պայմանագրեր և այլ մեկօրյա միջոցներ	227,566,937	104,029,800
Վարկեր բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին KfW, Համաշխարհային բանկի և Ասիական զարգացման բանկի հետ համաձայնագրերի շրջանակներում	64,620,390	52,250,601
Հիփոթեքային վերաֆինանսավորում	39,868,360	32,734,060
Առևտրային բանկերում ավանդներ և ընթացիկ հաշիվներ	29,947,531	17,524,997
Ստորադաս պայմաններով վարկեր	12,618,347	30,281,515
Այլ վարկեր	7,233,785	4,654,190
Ընդամենը բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով	**381,855,350**	**241,475,163**

Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղական արժույթով տեղաբաշխված միջոցների կենտրոնացում

2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ երկու բանկի մնացորդները գերազանցում են բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղական արժույթով տեղաբաշխված միջոցների ընդհանուր գումարի 10%-ը (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ երկու բանկ):

Հակադարձ հետգնման պայմանագրերով առևտրային բանկերին տրամադրված վարկերը ներառում են կարճաժամկետ վարկեր, որոնք տրամադրվել են առևտրային բանկերին կանոնավոր կերպով՝ մրցութային գործընթացի միջոցով: Հակադարձ հետգնման համաձայնագրերով գրավի առարկա են հանդիսանում արժեթղթերը, որոնք Խումբը կարող է վաճառել կամ վերագրավադրել: 2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հակադարձ հետգնման պայմանագրեր են կնքվել 18 տեղական բանկերի և 2 այլ ֆինանսական հաստատությունների հետ (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 11 տեղական բանկեր): Այս պայմանագրերով գրավի առարկա հանդիսացող արժեթղթերի իրական արժեքները ներկայացված են ստորև.

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.	31 դեկտեմբերի 2013 թ.
Կառավարության գանձապետական արժեթղթեր	169,576,189	104,953,751
Կառավարության կողմից թողարկված Եվրոպարտատոմսեր	14,841,093	-
Կորպորատիվ պարտատոմսեր	4,189,454	1,228,385
Ընդամենը	**188,606,736**	**106,182,136**

2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 4,189,454 հազար ՀՀ դրամ կորպորատիվ պարտատոմսերից 2,078,953 հազար ՀՀ դրամը ներկայացնում է Խմբի դուստր կազմակերպության պարտատոմսերը (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 384,775 հազար ՀՀ դրամ՝ 1,228,385 հազար ՀՀ դրամ կորպորատիվ պարտատոմսերից):

KfW-ի, Ասիական զարգացման բանկի (ԱԶԲ) և Համաշխարհային բանկի հետ պայմանագրերի շրջանակներում վարկեր են տրամադրվել տեղական առևտրային բանկերի հետևյալ ծրագրերի ներքո, որոնք ֆինանսավորվում են KfW Բանկային խմբի, ԱԶԲ և Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկի (Համաշխարհային բանկի անդամ կազմակերպություն) կողմից.

– ՓՄՁ աջակցություն. Համաշխարհային բանկի և KfW -ի ՓՄՁ աջակցության ծրագրերի նպատակն է Հայաստանում զարգացնել ՓՄՁ-ները, մասնավորապես՝ առևտրային բանկերին և ունիվերսալ վարկային կազմակերպություններին ապահովելով անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցներ՝ միկրո, փոքր և միջին ձեռնարկությունների վարկավորումը առավել արդյունավետ և շահութաբեր դարձնելու նպատակով: Սա իրականացվում է գործընկեր բանկերում նոր վարկային գործիքակազմի /տեխնոլոգիաների/ ներդրման և բարձրակարգ վարկային մասնագետների ուսուցման և

վերապատրաստումների կազմակերպման միջոցով: 2014 թ. ընթացքում նոր վարկային գիծ է ստացվել ԱԶԲ-ի «Կանանց ձեռներեցության ոլորտի աջակցման և զարգացման» ծրագրի շրջանակներում: Ծրագրի հիմնական նպատակն է ՀՀ ֆինանսական համակարգի միջոցով խթանել ձեռներեցության զարգացումը կանանց շրջանում՝ մեծացնելով ազգային արժույթով ֆինանսական միջոցների հասանելիությունը կանանց պատկանող ՓՄՁ-ների համար:

- *Վերականգնվող էներգիայի զարգացում.* Ծրագրի ընդհանուր նպատակն է նպաստել էներգամատակարարման բարելավմանը և Հայաստանում մասնավոր հատվածի հետագա զարգացմանը՝ էլեկտրաէներգիայի արտադրության համար վերականգնվող էներգիայի աղբյուրների ծախսարդյունավետ օգտագործումն ապահովելու միջոցով: Ծրագրով նախատեսվում է աջակցել վերականգնվող էներգիայի օգտագործմանը, մասնավորապես փոքր հիդրոէլեկտրակայաններին (ՓՀԷԿ)՝ վարկեր տրամադրելով անհատ ձեռնարկատերերին և մասնավոր ձեռնարկություններին:
- *Բնակարանային ֆինանսավորման կայուն շուկայի զարգացում.* Ծրագրի նպատակն է ընդլայնել անշարժ գույքի ձեռքբերման և վերանորոգման նպատակով տնային տնտեսություններին առևտրային բանկերի և վարկային կազմակերպությունների կողմից հատկացվող վարկավորումը:

Ծրագրի պայմանների համաձայն՝ Խումբը, կիրառելով տեխնիկական և ֆինանսական չափանիշներ, սահմանում է համապատասխան հայաստանյան բանկեր և ֆինանսական հաստատություններ, որոնցում տեղաբաշխում է միջոցներ՝ այդ գործընկերների հետ ստորագրված պայմանագրերի համաձայն: Բանկերը և ֆինանսական հաստատությունները որոշում են վերջնական փոխառուներին՝ ստանձնելով տրամադրված վարկերի հետ կապված ռիսկերը:

2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ KfW-ի, Համաշխարհային բանկի և ԱԶԲ-ի հետ պայմանագրերի շրջանակներում վարկեր են տրամադրվել տեղական 18 բանկերի (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 18 տեղական բանկերի) և 5 այլ ֆինանսական կազմակերպությունների (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 5 այլ ֆինանսական կազմակերպությունների), որոնց գծով տոկոսադրույքը կազմում է 5.5%-ից մինչև 9% (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 5.5%-ից մինչև 9%):

Ստորադաս պայմաններով վարկերը ներառում են այն վարկերը, որոնք ստորադաս պայմաններով տրամադրվում են առևտրային բանկերին 2009 թ-ից սկսած՝ նախնական 5 տարի ժամկետով և 7.5%-ից 8% տոկոսադրույքով՝ բանկային համակարգում հավանական ճգնաժամային ռիսկերը զսպելու բավարար կարողություն ստեղծելու նպատակով:

2014 թ. հիփոթեքային վերաֆինանսավորումը ֆինանսական կազմակերպություններին կատարվել է 5.5%-ից մինչև 9.5% տոկոսադրույքով (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 5.5%-ից մինչև 8.75%) և մինչև 15 տարի մարման ժամկետով (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 15 տարի):

2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիփոթեքային վերաֆինանսավորման վարկերն ապահովված են գրավով՝ հաճախորդներին տրամադրված փոխատվական պայմանագրերի շրջանակներում՝ 39,555,684 հազար ՀՀ դրամի գումարով (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 32,463,377 հազար ՀՀ դրամ):

2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 6,229,074 հազար ՀՀ դրամ արժեքով հիփոթեքային վերաֆինանսավորման վարկերը (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 4,843,955 հազար ՀՀ դրամ) գրավադրվել են՝ երաշխավորելու Խմբի՝ Կառավարությունից ստացված վարկերի (Ծնթգ. 23) և թողարկված պարտատոմսերի (Ծնթգ. 24) ապահովվածությունը:

Առևտրային բանկերում տեղաբաշխված ավանդները և ընթացիկ հաշիվները ներառում են Խմբի դուստր ընկերությունների կողմից առևտրային բանկերում կատարված ցպահանջ և կարճաժամկետ տեղաբաշխումները:

2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առևտրային բանկերում ներդրված ավանդներ (30,000 հազար ՀՀ դրամ) և ընթացիկ հաշիվներ են գրավադրվել՝ երաշխավորելու Խմբի կողմից թողարկված պարտատոմսերի ապահովվածությունը (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առևտրային բանկերում ներդրված ավանդներ և ընթացիկ հաշիվներ գրավադրված չեն եղել) (Ծնթգ. 24):

Այլ վարկերն ապահովված են 5,524,719 հազար ՀՀ դրամ արժեքով անշարժ գույքով (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 3,381,191 հազար ՀՀ դրամ) և 1,249,964 հազար ՀՀ դրամ արժեքով շարժական գույքով և այլ ակտիվներով (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 723,490 հազար ՀՀ դրամ):

13. Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.	31 դեկտեմբերի 2013 թ.
Ակտիվներ		
Պարտքային և հաստատագրված եկամտով այլ գործիքներ արտարժույթով - Գնանշված		
Սեփական կառավարման ներքո գտնվող արտերկրյա պարտատոմսեր	270,272,110	443,412,189
Հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող արտերկրյա պարտատոմսեր	84,994,471	47,310,876
Ընդամենը իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ արտարժույթով - Գնանշված	**355,266,581**	**490,723,065**
Պարտքային և հաստատագրված եկամտով այլ գործիքներ տեղական արժույթով		
ՀՀ պետական արժեթղթեր	2,117,870	1,655,255
Ընդամենը իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ տեղական արժույթով	**2,117,870**	**1,655,255**
Ընդամենը իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	**357,384,451**	**492,378,320**

2014 և 2013 թվականների դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող սեփական կառավարման ներքո գտնվող արտերկրյա պարտատոմսերն իրենցից ներկայացնում են.

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.	31 դեկտեմբերի 2013 թ.
Պետական պարտատոմսեր	125,188,957	338,661,719
Պետական գործակալությունների պարտատոմսեր	80,130,938	30,523,017
Այլ արժեթղթեր	64,952,215	74,227,453
Ընդամենը	**270,272,110**	**443,412,189**

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող սեփական կառավարման ներքո գտնվող արտերկրյա արժեթղթերն իրենցից ներկայացնում են եվրոպական երկրների կառավարությունների կողմից թողարկված արժեթղթեր և ԱՄՆ գանձապետական մուրհակներ, պետական գործակալությունների, արտերկրյա բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների կողմից թողարկած արժեթղթեր:

2014 թ. և 2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող արտերկրյա պարտատոմսերն իրենցից ներկայացնում են.

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014թ.	31 դեկտեմբերի 2013թ.
Պետական պարտատոմսեր	38,032,306	21,601,289
Պետական գործակալությունների պարտատոմսեր	22,216,243	11,711,574
Այլ արժեթղթեր	24,745,922	13,998,013
Ընդամենը	**84,994,471**	**47,310,876**

Հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող արժեթղթերն իրենցից ներկայացնում են միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների հայեցողական կառավարման ներքո գտնվող ակտիվներ՝ համաձայն ներդրումային կառավարման պայմանագրի (2013թ. դեկտեմբերի 31-ին՝ համաձայն ներդրումային կառավարման և խորհրդատվական ծառայությունների պայմանագրի):

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ տեղական արժույթով պետական արժեթղթերն իրենցից ներկայացնում են Կառավարության արժեկտրոնային գանձապետական արժեթղթեր:

14. Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.	31 դեկտեմբերի 2013 թ.
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ		
Արտարժութային պայմանագրեր հավատարմագրային կառավարման ներքո	-	28,096
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	**-**	**28,096**
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ		
Ֆորվարդ պայմանագիր Կառավարության հետ (Ծնթգ. 27)	245,189	3,112
Սվոփ պայմանագրեր	588,643	-
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	**833,832**	**3,112**

2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 205 կարճ ֆյուչերսային պայմանագրեր՝ 50,567 հազար ԱՄՆ դոլար կամ 20,512,033 հազար ՀՀ դրամ անվանական արժեքով՝ համաձայն ՀՀ դրամի նկատմամբ ԱՄՆ դոլարի տարվա վերջի պաշտոնական փոխարժեքի, որոնք եղել են միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների հայեցողական կառավարման ներքո՝ համաձայն ներ-

դրումային կառավարման և խորհրդատվական ծառայությունների պայմանագրի, տոկոսադրույքի ռիսկը կարգավորելու նպատակով: 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը հավատարմագրային կառավարման ներքո ֆյուչերսային պայմանագրեր չունի:

հազար ՀՀ դրամ

	2014 թ.	2013 թ.	2014 թ.		2013 թ.	
	Անվանական արժեք		*Իրական արժեք*			
			Ակտիվ	Պարտավորություն	Ակտիվ	Պարտավորություն
Տոկոսադրույքի ֆյուչերսներ	-	20,512,033		-	28,096	-
Ընդամենը արտարժութային ֆյուչերսներ հավատարմագրային կառավարման ներքո	**-**	**20,512,033**		**-**	**28,096**	**-**
Ֆորվարդ պայմանագրեր Կառավարության հետ	1,801,947	824,440	-	245,189	-	3,112
Արժութային սվոփ	5,789,520	-	-	588,643	-	
Ընդամենը	**7,591,467**	**21,336,473**		**833,832**	**28,096**	**3,112**

15. Ներդրումային արժեթղթեր

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.	31 դեկտեմբերի 2013 թ.
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ արտարժույթով – Չգնանշվող		
Արտերկրյա արժեթղթեր	2,717,353	1,561,764
Սեփական կապիտալի ներդրումներ սկզբնական արժեքով		
SWIFT	1,646	1,646
Ընդամենը վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ արտարժույթով – Չգնանշվող	**2,718,999**	**1,563,410**
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ տեղական արժույթով		
Պարտքային գործիքներ		
Կառավարության գանձապետական արժեթղթեր	14,722,231	15,259,484
Կառավարության ցպահանջ անտոկոս հասարակ մուրհակ (Ծնթգ. 25)	106,175,637	98,166,328
Կորպորատիվ պարտատոմսեր	5,561,948	-
Ընդամենը պարտքային գործիքներ	**126,459,816**	**113,425,812**
Սեփական կապիտալի ներդրումներ սկզբնական արժեքով		
Այլ ներդրումներ	566,454	207,240
Ընդամենը սեփական կապիտալի ներդրումներ	***566,454***	***207,240***
Ընդամենը վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ տեղական արժույթով	**127,026,270**	**113,633,052**
Ընդամենը վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	**129,745,269**	**115,196,462**
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ արտարժույթով		
Արտերկրյա արժեթղթեր	94,150,359	118,299,299
Ընդամենը մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ արտարժույթով	**94,150,359**	**118,299,299**

2014 թ. և 2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ որպես վաճառքի համար մատչելի դասակարգված արտերկրյա արժեթղթերն իրենցից ներկայացնում են Խմբի դուստր ընկերություններից մեկի ներդրումը զարգացման հիմնադրամում, որի նախաձեռնողն ու կառավարողը KfW-ն է: Զարգացման հիմնադրամը ստեղծվել է Հարավարևելյան Եվրոպայի տարածաշրջանի՝ ներառյալ Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական զարգացումն ու բարեկեցությունը խթանելու համար՝ լրացուցիչ զարգացման ֆինանսավորման կայուն ապահովման միջոցով:

Տեղական արժույթով և որպես վաճառքի համար մատչելի դասակարգված արժեթղթերն իրենցից ներկայացնում են Կառավարության պետական արժեկտրոնային արժեթղթեր և արժեթղթեր՝ թողարկված տեղական ներդրումային և զարգացման հիմնադրամների կողմից:

Վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերը չափվում են իրական արժեքով՝ կիրառելով գնահատման տեխնիկա, որը օգտագործում է ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքներն այդ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերը զեղչելու համար:

2014 թ. Կառավարության կողմից վերաթողարկվել է 106,175,637 հազար ՀՀ դրամ (2013 թ.՝ 98,166,328 հազար ՀՀ դրամ) արժեքով անտոկոս ցպահանջ հասարակ մուրհակ:

Նոր թողարկված հասարակ մուրհակի անվանական արժեքը ներառում է 2013 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարում Խմբի վնասի՝ պահուստների հանրագումարը գերազանցող մասը ծածկող գումարը՝ 8,009,303 հազար ՀՀ դրամի չափով՝ հաշվարկված որպես գլխավոր պահուստի, լրացուցիչ վճարված կապիտալի, վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատման պահուստի, կուտակված վնասի և կապիտալի այլ պահուստների ընդհանուր գումար (Ծնթգ. 25):

Ղեկավարությունը գտնում է, որ մուրհակի հաշվեկշռային արժեքը մոտարկում է դրա իրական արժեքը:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող դասակարգված արտերկրյա արժեթղթերը ներառում են եվրոպական երկրների և Ճապոնիայի կառավարությունների կողմից թողարկված զեղչատոկոսային և կտրոնային արժեթղթեր, ինչպես նաև պետական գործակալությունների, արտերկրյա բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների թողարկած արժեթղթեր:

16. Արժույթի միջազգային հիմնադրամ

ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.	31 դեկտեմբերի 2013 թ.
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ		
Բաժնեմասը ԱՄՀ-ում (անդամակցություն)	63,304,280	57,471,044
ՀՓԻ ԱՄՀ-ում	2,963,798	770,729
Հաշվեգրված տոկոսներ	162	1,218
Ընդամենը ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	**66,268,240**	**58,242,991**

Հայաստանի Հանրապետությունը ԱՄՀ-ի անդամ երկիր է: Բանկը հանդես է գալիս որպես Հայաստանի Հանրապետության՝ ԱՄՀ-ում անդամակցության բաժնեմասի պահառու:

Բաժնեմասի հաշվեկշիռն ակտիվի հատուկ տեսակ է: Բաժնեմասերը լինում են տարբեր՝ կախված յուրաքանչյուր երկրի տնտեսության չափից, և որոշվում են ԱՄՀ-ի կառավարիչների խորհրդի կողմից:

Բաժնեմասով որոշվում են ԱՄՀ-ում անդամ երկրի ձայնի իրավունքը, ԱՄՀ-ի ֆինանսական միջոցների հասանելիության սահմանաչափերը և մասնակցի մասնաբաժինը ԱՄՀ-ի հաշվարկային միավորի՝ ՀՓԻ-ների տեղաբաշխում իրականացնելիս: Հայաստանի Հանրապետության բաժնեմասի համար վճարումը կատարվել է Բանկի կողմից ԱՄՀ-ին՝ թողարկված անտոկոս հասարակ մուրհակների տեսքով: 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության բաժնեմասը ԱՄՀ-ում կազմել է 92,000 հազար ՀՓԻ կամ 63,304,280 հազար ՀՀ դրամ՝ հիմք ընդունելով տարվա վերջի՝ ՀՓԻ նկատմամբ ՀՀ դրամի պաշտոնական փոխարժեքը (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 92,000 հազար ՀՓԻ կամ 57,471,044 հազար ՀՀ դրամ՝ հիմք ընդունելով տարվա վերջի՝ ՀՓԻ նկատմամբ ՀՀ դրամի պաշտոնական փոխարժեքը): Անդամակցության բաժնեմասն անտոկոս է և ոչ ընթացիկ ակտիվ է:

Բանկն ԱՄՀ-ում ՀՓԻ-ով արտահայտված ընթացիկ հաշիվն օգտագործում ԱՄՀ-ի հետ գործարքներ կատարելիս: Այդ ընթացիկ հաշիվը տոկոսային է. տոկոսները հաշվարկվում են՝ հիմք ընդունելով շաբաթական կտրվածքով ԱՄՀ-ի կողմից հրապարակվող ՀՓԻ-ի տոկոսադրույքը:

Ստորև ներկայացված են 2014թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում ՀՓԻ հաշվում շարժերը.

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014թ.	31 դեկտեմբերի 2013թ.
ՀՓԻ հաշվի մնացորդն առ 1 հունվարի	**770,729**	**12,802,798**
ԱՄՀ-ից միջոցների ստացում «Երկարաձգվող ֆինանսավորում» (Extended Fund Facility (EFF)) ծրագրի շրջանակներում.		
Հօգուտ Բանկի	15,289,937	17,758,965
ԱՄՀ-ից միջոցների ստացում «Երկարաժամկետ վարկային գործիք» (Extended Credit Facility (ECF)) ծրագրի շրջանակներում.		
Հօգուտ Բանկի	-	16,398,170
ՀՓԻ-ների զնում	50,442,279	69,271,753
Վարկերի հետվճարում ԱՄՀ-ին.		
Բանկի անունից		
(Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT))	(4,845,104)	(6,890,754)
Stand-By Arrangement (SBA) ծրագիր	(32,301,854)	(67,309,551)
Extended Fund Facility (EFF)	(1,003,464)	-
Կառավարության անունից		
Stand-By Arrangement (SBA) ծրագիր	(24,426,872)	(37,638,121)
Վարկերին վերաբերող միջնորդավճարների վճարում	(99,966)	(88,795)
Այլ եկամուտ	22,990	26,638
Այլ վճարներ	(379)	(307)
ԱՄՀ-ի միջոցների օգտագործման դիմաց տոկոսագումարների վճարում.		
Բանկի անունից	(1,196,787)	(2,430,013)
Կառավարության անունից	(196,082)	(893,177)
ՀՓԻ-ի տեղաբաշխումից ստացված միջոցների օգտագործման դիմաց տոկոսագումարի վճարում	(51,807)	(40,545)
ՀՓԻ միջոցներից եկամուտ	3,216	8,455
Փոխարժեքային տարբերություններ	556,962	(204,787)
ՀՓԻ հաշվի մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի	**2,963,798**	**770,729**

2014թ. ընթացքում ստացվել և ՀՓԻ հաշվին մուտքագրվել է 23,480 հազար ՀՓԻ՝ «Երկարաձգվող ֆինանսավորում» (Extended Fund Facility (EFF)) ծրագրի շրջանակներում: Բոլոր այդ միջոցները ստացվել են Բանկի կողմից իր անունից:

2013 թ. ընթացքում ստացվել և ՀՓԻ հաշվին մուտքագրվել են 28,400 հազար ՀՓԻ՝ «Երկարաձգվող ֆինանսավորում» (Extended Fund Facility (EFF)) ծրագրի շրջանակներում և 26,600 հազար ՀՓԻ՝ «Երկարաժամկետ վարկային գործիք» (Extended Credit Facility (ECF)) ծրագրի շրջանակներում: Բոլոր այդ միջոցները ստացվել են Բանկի կողմից իր անունից:

Վերը ներկայացված աղյուսակում ներառված գործարքների գումարները ներկայացված են ՀՀ դրամի համարժեքով՝ հիմք ընդունելով գործարքների տեղի ունենալու ամսաթվի դրությամբ ՀՓԻ/ՀՀ դրամ փոխարժեքը:

Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.	31 դեկտեմբերի 2013 թ.
Արժեթղթերի հաշիվ	140,663,079	140,663,079
ԱՄՀ-ի հանդեպ պարտավորությունների ճշտման հաշիվ	11,547,540	1,136,262
Թիվ 1 հաշիվ	19,987,383	32,596,561
Թիվ 2 հաշիվ	2,492	2,411
ՀՓԻ տեղաբաշխում	60,544,116	54,965,219
ECF վարկ՝	28,803,447	30,935,664
Հաշվեկշռային արժեք	*27,067,655*	*28,864,741*
Հետաձգված եկամուտ	*1,735,792*	*2,070,923*
Հաշվեգրված տոկոսներ	189,788	243,315
Ընդամենը պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	**261,737,845**	**260,542,511**

Արժեթղթերի հաշիվը, ճշգրտման հաշիվը և թիվ 1 հաշիվը ներառում են Բանկի պարտավորությունները Stand-By վարկի, EFF վարկի և անդամակցության գումարների գծով: Ներկայումս ԱՄՀ-ի հետ բոլոր հիմնական հաշվարկներն իրականացվում են թիվ 1 հաշվի միջոցով: Թիվ 2 հաշիվն օգտագործվում է ԱՄՀ-ի կողմից վարչական նպատակների համար:

2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ԱՄՀ-ի հանդեպ Բանկի պարտավորությունների մի մասը և անդամակցության գումարը ծածկվում են թողարկած հասարակ մուրհակով՝ 140,663,079 հազար ՀՀ դրամի (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 140,663,079 հազար ՀՀ դրամի) չափով:

Բացառությամբ անդամակցության բաժնեմասի և ՀՓԻ-ի տեղաբաշխման մասով պարտավորության՝ Բանկի պարտավորությունը ԱՄՀ-ի հանդեպ 2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներառում է պարտավորություններն ըստ «Երկարաժամկետ վարկային գործիք» (Extended Credit Facility (ECF)) ծրագրի, «Երկարաձգվող ֆինանսավորում» (Extended Fund Facility (EFF)) ծրագրի և Stand-By Arrangement (SBA) ծրագրի:

ECF (Extended Credit Facility) վարկը ֆինանսական աջակցություն է տրամադրում վճարային հաշվեկշռի հետ երկարատև խնդիրներ ունեցող երկրներին: ECF-ը ստեղծվել է նոր հաստատված «Աղքատության կրճատում և տնտեսական աճ» ծրագրի ներքո և մաս է կազմում առավել լայն շրջանակի բարեփոխումների, որոնք ուղղված են ԱՄՀ-ի ֆինանսական աջակցությունն առավել ճկուն դարձնելու համար և որոնք առավել հարմարեցված են ցածր եկամուտ ունեցող

երկրների բազմազան կարիքներին՝ ներառյալ ճգնաժամային ժամանակաշրջաններում: 2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ECF-ն անտոկոս է (2013 թ.՝ 0%): 2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չմարված վարկերը ենթակա են մարման 2015 թ. մայիսին – 2023 թ. հունիսին (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չմարված վարկեր՝ 2015 թ. մայիսին – 2023 թ. հունիսին):

EFF (Extended Fund Facility) վարկը տրամադրվում է երկրներին միջնաժամկետ վճարման խնդիրների հաղթահարման համար: EFF վարկի տոկոսադրույքը լողացող է և հրապարակվում է ԱՄՀ-ի կողմից շաբաթական կտրվածքով:

2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չմարված վարկերը ենթակա են մարման 2020 թ. հունիսին – 2024 թ. դեկտեմբերին (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չմարված վարկեր՝ 2020 թ. հունիսին – 2023 թ. հունիսին): 2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի կողմից այդ վարկերի գծով օգտագործված գումարը կազմում է 155,422 հազար ՀՓԻ (106,944,095 հազար ՀՀ դրամ՝ հիմք ընդունելով տարվա վերջի պաշտոնական փոխարժեքը) (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 133,400 հազար ՀՓԻ (83,333,014 հազար ՀՀ դրամ՝ հիմք ընդունելով տարվա վերջի պաշտոնական փոխարժեքը)), որի հաշվեկշռային արժեքը կազմում 155,311 հազար ՀՓԻ (106,867,985 հազար ՀՀ դրամ՝ հիմք ընդունելով տարվա վերջի պաշտոնական փոխարժեքը) (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 133,400 հազար ՀՓԻ (83,333,014 հազար ՀՀ դրամ՝ հիմք ընդունելով տարվա վերջի պաշտոնական փոխարժեքը)):

Stand-By վարկը տրամադրվում է ԱՄՀ-ի անդամ երկրներին՝ ճգնաժամի պայմաններում վճարային խնդիրների հաղթահարման համար: SBA վարկերի մի մասը ստացվել է անմիջապես Բանկի կողմից, իսկ մյուս մասը՝ Բանկի կողմից՝ Կառավարության անունից: SBA վարկի տոկոսադրույքը լողացող է և հրապարակվում է ԱՄՀ-ի կողմից շաբաթական կտրվածքով: Մինչև 2012թ. նոյեմբեր ԱՄՀ-ն տարեկան 2% հավելավճար էր հաշվարկում ԱՄՀ-ում անդամակցության գումարի 300%-ը գերազանցող Stand-By և EFF վարկերի ընդհանուր գումարի նկատմամբ, իսկ 2012թ. նոյեմբերից մինչև 2013թ. սեպտեմբերի 30-ը հաշվարկում էր 3% հավելավճար, քանի որ արդեն 3 տարի էր, ինչ Stand-By և EFF վարկերի գումարը շարունակում էր գերազանցել ԱՄՀ-ում անդամակցության գումարի 300%-ը: 2013թ. հոկտեմբերից Stand-By և EFF վարկերի ընդհանուր գումարն ավելի փոքր է, քան ԱՄՀ-ում անդամակցության գումարի 300%-ը, հետևաբար ԱՄՀ-ի կողմից հավելավճար այլևս չի գանձվում:

SBA վարկերի մի մասը, որը գրանցված է որպես Բանկի պարտավորություն 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ենթակա է մարման 2015 թ. մարտին (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2014 թ. մարտին – 2015թ. մարտին):

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ SBA վարկերի գծով Բանկի պարտավորությունը կազմում է 2,944 հազար ՀՓԻ (2,025,737 հազար ՀՀ դրամ՝ հիմք ընդունելով տարվա վերջի պաշտոնական փոխարժեքը) (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 53,774 հազար ՀՓԻ (33,591,825 հազար ՀՀ դրամ՝ հիմք ընդունելով տարվա վերջի պաշ-

տոնական փոխարժեքը)): 2015 թ. մարտի 31-ին Բանկն ամբողջությամբ մարել է SBA վարկերը:

ԱՄՀ անդամ երկրների միջազգային պահուստներն ավելացնելու նպատակով ԱՄՀ-ն ՀՓԻ-ի տեղաբաշխում է իրականացնում անդամ երկրներին: ՀՓԻ-ի տեղաբաշխման տոկոսադրույքը լողացող է և հրապարակվում է ԱՄՀ-ի կողմից շաբաթական կտրվածքով: ՀՓԻ-ի տեղաբաշխումը չունի սահմանված մարման ժամկետ, սակայն կարող է չեղարկվել ԱՄՀ-ի կողմից:

17. Հիմնական միջոցներ

հազար ՀՀ դրամ

	Հող և շենքեր	Ծանցեր, համակարգչային և այլ սարքավորումներ	Փոխադրամիջոցներ	Անավարտ շինարարություն	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք					
Մնացորդն առ 1 հունվարի 2013թ.	**16,463,893**	**7,915,011**	**410,157**	**46,841,675**	**71,630,736**
Ավելացումներ	678,488	534,023	144,165	11,181,570	12,538,246
Օտարումներ	-	(118,551)	(16,372)	-	(134,923)
Տեղափոխում	45,821,444	4,275,088	-	(50,096,532)	-
Վերադասակարգում որպես վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ և ավելացումներ համախմբման արդյունքում	486,697	9,111,723	35,172	(4,799,353)	4,834,239
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2013թ.	**63,450,522**	**21,717,294**	**573,122**	**3,127,360**	**88,868,298**
Ավելացումներ	11,406	1,245,139	52,367	3,643,424	4,952,336
Օտարումներ	-	(234,601)	(7,351)	-	(241,952)
Տեղափոխում	1,186,125	385,250	-	(1,571,375)	-
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2014թ.	**64,648,053**	**23,113,082**	**618,138**	**5,199,409**	**93,578,682**
Մաշվածություն					
Մնացորդն առ 1 հունվարի 2013թ.	**2,612,052**	**4,393,253**	**260,553**	**-**	**7,265,858**
Տարվա մաշվածության ծախս	893,867	1,544,772	54,566	-	2,493,205
Օտարումներ	-	(109,041)	(15,553)	-	(124,594)
Ավելացումներ համախմբման արդյունքում	149,869	1,454,420	15,649	-	1,619,938
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2013թ.	**3,655,788**	**7,283,404**	**315,215**	**-**	**11,254,407**
Տարվա մաշվածության ծախս	2,433,422	1,801,532	61,035	-	4,295,989
Օտարումներ	-	(199,553)	(6,984)	-	(206,537)
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2014թ.	**6,089,210**	**8,885,383**	**369,266**	**-**	**15,343,859**
Հաշվեկշռային արժեք					
2014թ. դեկտեմբերի 31-ին	**58,558,843**	**14,227,699**	**248,872**	**5,199,409**	**78,234,823**
2013թ. դեկտեմբերի 31-ին	**59,794,734**	**14,433,890**	**257,907**	**3,127,360**	**77,613,891**

2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 4,875,776 հազար ՀՀ դրամ հաշվեկշռային արժեքով շենքերը վերադասակարգվել են՝ ներառվելով «Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ» խմբում՝ հիմք ընդունելով Խմբի ղեկավարության կողմից հայտարարված որոշումը 1 տարվա ընթացքում այդ շենքերը Խմբի աշխատակիցներին վաճառելու վերաբերյալ:

2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում 2,121,230 հազար ՀՀ դրամ արժեքով շենքեր վաճառվել են աշխատակիցներին: 2,500 հազար ՀՀ դրամ արժեքով հիմնական միջոցներ վերադասակարգվել են որպես «Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ»:

Անավարտ շինարարությունը հիմնականում բաղկացած է շենքերի շինարարությունից և ծրագրերից: Ավարտից հետո ակտիվները վերադասակարգվում են համապատասխանաբար որպես շենքեր ու սարքավորումներ և ոչ նյութական ակտիվներ:

18. Ոչ նյութական ակտիվներ

հազար ՀՀ դրամ

	Համակարգչային ծրագրեր
Սկզբնական արժեք	
Մնացորդն առ 1 հունվարի 2013 թ.	**1,330,834**
Ավելացումներ	521,909
Օտարումներ	(50)
Ավելացումներ համախմբման արդյունքում	1,346,496
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2013 թ.	**3,199,189**
Ավելացումներ	310,484
Օտարումներ	(746,557)
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2014 թ.	**2,763,116**
Ամորտիզացիա	
Մնացորդն առ 1 հունվարի 2013 թ.	**353,771**
Տարվա ամորտիզացիոն ծախս	284,770
Օտարումներ	(20)
Ավելացումներ համախմբման արդյունքում	799,498
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2013 թ.	**1,438,019**
Տարվա ամորտիզացիոն ծախս	279,464
Օտարումներ	(736,136)
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2014 թ.	**981,347**
Հաշվեկշռային արժեք	
2014 թ. դեկտեմբերի 31-ին	**1,781,769**
2013 թ. դեկտեմբերի 31-ին	**1,761,170**

19. Այլ ակտիվներ

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.	31 դեկտեմբերի 2013 թ.
Դրամագիտական արժեքներ	7,366,813	7,471,416
Կանխավճարներ	2,371,944	1,219,173
Այլ	510,019	526,712
Ընդամենը այլ ակտիվներ	**10,248,776**	**9,217,301**

20. Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.	31 դեկտեմբերի 2013 թ.
Պարտավորություններ արտարժույթով		
Տեղական բանկերի լորո հաշիվներ և ավանդներ	135,944,337	238,814,087
Ավանդների երաշխավորման հիմնադրամի ժամկետային ավանդ	2,021,254	1,958,516
Այլ իրավաբանական անձանց ընթացիկ հաշիվներ	755,214	2,769
Ընդամենը պարտավորություններ արտարժույթով	**138,720,805**	**240,775,372**
Պարտավորություններ տեղական արժույթով		
Տեղական բանկերի լորո հաշիվներ և ավանդներ	334,596,232	223,508,942
Այլ իրավաբանական անձանց ընթացիկ հաշիվներ	844,580	113,323
Ավանդների երաշխավորման հիմնադրամի ժամկետային ավանդ և ընթացիկ հաշիվներ	3,381	204,418
Ընդամենը պարտավորություններ տեղական արժույթով	**335,444,193**	**223,826,683**
Ընդամենը ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	**474,164,998**	**464,602,055**

Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդների կենտրոնացում

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ երեք բանկերից յուրաքանչյուրի մնացորդը գերազանցել է Խմբի ընդհանուր ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդների և հաշիվների մնացորդների 10%-ը: Այդ մնացորդը 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմել է 157,530,035 հազար ՀՀ դրամ (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ երկու բանկ՝ 188,189,723 հազար ՀՀ դրամ):

21. Այլ փոխառություններ

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.	31 դեկտեմբերի 2013 թ.
Վարկեր KfW-ից	44,158,097	38,031,637
Վարկեր Համաշխարհային բանկից	23,480,856	20,325,398
Վարկեր ԱԶԲ -ից	3,589,001	-
Այլ	1,430,303	-
Ընդամենը այլ փոխառություններ	**72,658,257**	**58,357,035**

KfW-ի կողմից Խմբին տրամադրվել են վարկեր Հայաստանի Հանրապետության և Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության ֆինանսական համագործակցության միջկառավարական պայմանագրի շրջանակներում, որի նպատակը վարկային հատուկ ծրագրերի ֆինանսավորումն է տեղական առևտրային բանկերի միջոցով (Ծնթգ. 12): Վարկերի մարման ժամկետայնությունը 2015թ-ից մինչև 2048թ. ընկած ժամանակաշրջանն է: Վարկի օգտագործված մասի գծով տոկոսադրույքը կազմում է 0.75%-ից 2.1% (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2014թ-ից մինչև 2048թ., 0.75%-ից 1.73%), իսկ չօգտագործված մասի գծով՝ 0.25%: Վարկերի մարումը KfW-ին երաշխավորված է Կառավարության կողմից:

Բանկին տրամադրվել են վարկեր Համաշխարհային բանկի կողմից, որի նպատակը փոքր և միջին ձեռնարկությունների ֆինանսավորումն է տեղական առևտրային բանկերի և ֆինանսական կազմակերպությունների միջոցով (Ծնթգ. 12): Վարկերի նկատմամբ տոկոսադրույքը կազմում է 0.43%, մարման ժամկետայնությունը 2015թ-ից 2035թ. ընկած ժամանակաշրջանն է (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 0.47%, մարման ժամկետայնությունը՝ 2014թ-ից 2035թ.):

2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում Խումբը ԱԶԲ-ից ստացել է փոխառություն, որը տրամադրվել է ԱԶԲ-ի կողմից՝ առևտրային բանկերի և ֆինանսական հաստատությունների միջոցով կանանց պատկանող փոքր և միջին ձեռնարկությունների ֆինանսավորման նպատակով (Ծնթգ. 12): Վարկի մարման ժամկետը 2015թ-ից մինչև 2044թ. է, վարկի տոկոսադրույքը կազմում է 1% մինչև արտոնյալ ժամանակաշրջանի ավարտը (2020թ.) և 1.5%՝ 2020թ-ից մինչև 2044 թ.:

2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում Խմբի դուստր ընկերություններից մեկը փոխառություն է ստացել Ֆրանսիական Զարգացման Գործակալությունից: Վարկի մարման ժամկետայնությունը 2015թ-ից մինչև 2025 թ. ընկած ժամանակահատվածն է, տոկոսադրույքը կազմում է 2.62%: Վարկերի մարումները կատարվում են հավասար մասերով կիսամյակային հաճախականությամբ՝ մինչև 2017թ. հունիսի 1-ը արտոնյալ ժամանակահատվածով: 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս վարկային ծրագրի գծով մնացորդը կազմում է 1,430,303 հազար ՀՀ դրամ:

22. Այլ պարտավորություններ

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.	31 դեկտեմբերի 2013 թ.
Այլ պարտավորություններ տեղական արժույթով		
Կրեդիտորական պարտքեր	1,605,596	1,294,113
Աշխատակիցների ցպահանջ ավանդներ	674,466	986,010
Այլ պարտավորություններ	93,384	20,716
Ընդամենը այլ պարտավորություններ տեղական արժույթով	**2,373,446**	**2,300,839**

23. Պարտավորություններ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության հանդեպ

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.	31 դեկտեմբերի 2013 թ.
Պարտավորություններ արտարժույթով		
Կառավարության ընթացիկ հաշիվներ	2,839,117	5,277,257
Կրեդիտորական պարտք	145,652	273,539
Ընդամենը պարտավորություններ արտարժույթով	**2,984,769**	**5,550,796**
Պարտավորություններ տեղական արժույթով		
Կառավարության ընթացիկ հաշիվներ	78,741,063	39,801,062
Ժամկետային ավանդներ	35,191,972	146,045,773
Կառավարությունից ստացված վարկեր	2,897,476	3,541,341
Ընդամենը պարտավորություններ տեղական արտարժույթով	**116,830,511**	**189,388,176**
Ընդամենը պարտավորություններ ՀՀ կառավարության հանդեպ	**119,815,280**	**194,938,972**

Կառավարության ժամկետային ավանդների ժամկետայնությունը մինչև մեկ տարի է, և տոկոսադրույքը կազմում է 6.4%-7.6% (2013 թ.՝ 8%-9%):

2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և 2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չմարված՝ Կառավարությունից ստացված վարկերում ներառված են 2009 թ. հունիսի 13-ին ստորագրված ընդհանուր համաձայնագրի հիման վրա՝ հիփոթեքային վարկերի վերաֆինանսավորման ծրագրի շրջանակներում Խմբի դուստր ընկերություններից մեկի կողմից Կառավարությունից ստացված վարկերը: Վարկերի անվանական տոկոսադրույքը տարեկան 7% է: Վարկերի մարումը կատարվում է հավասար մասերով՝ կիսամյակային կտրվածքով, մինչև 2012 թ. դեկտեմբերի 16-ը սահմանված արտոնյալ ժամանակաշրջանով:

2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 2,306,675 հազար ՀՀ դրամ ընդհանուր արժեքով բանկերին և այլ ֆինանսական հաստատություններին տրամադրված հիփոթեքային վերաֆինանսավորման վարկերը հանդիսանում են Կառավարությունից ստացված վարկի դիմաց գրավ (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2,962,403 հազար ՀՀ դրամ):

24. Թողարկված պարտատոմսեր

2014թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում Խմբի դուստր ընկերությունը թողարկել է 805,000 հազար ՀՀ դրամ անվանական արժեքով մեկ տարի ժամկետայնությամբ զեղչատոկոսային պարտատոմսեր, 2,000,000 հազար ՀՀ դրամ անվանական արժեքով երեք տարի ժամկետայնությամբ տոկոսային պարտատոմսեր և

1,200,000 հազար ՀՀ դրամ անվանական արժեքով հինգ տարի ժամկետայնությամբ տոկոսային պարտատոմսեր (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,500,000 հազար ՀՀ դրամ անվանական արժեքով վեց ամիս ժամկետայնությամբ զեղչատոկոսային պարտատոմսեր և 1,000,000 հազար ՀՀ դրամ անվանական արժեքով մեկ տարի ժամկետայնությամբ զեղչատոկոսային պարտատոմսեր): Պարտատոմսերի միջին տարեկան եկամտաբերությունը կազմել է 8,68%-ից մինչև 11.82% (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 8,57%-ից 9.54%): 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ թողարկված պարտատոմսերի հաշվեկշռային արժեքը կազմում է 4,040,952 հազար ՀՀ դրամ (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 2,259,703 հազար ՀՀ դրամ): 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 3,922,399 հազար ՀՀ դրամ արժեքով բանկերին և այլ ֆինանսական հաստատություններին տրամադրված հիփոթեքային վերաֆինանսավորման վարկեր և 1,455,783 հազար ՀՀ դրամ տեղական արժույթով և արտարժույթով ժամկետային ավանդներ (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1,881,552 հազար ՀՀ դրամ բանկերին և այլ ֆինանսական հաստատություններին տրամադրված հիփոթեքային վերաֆինանսավորման վարկեր) գրավադրված են թողարկված պարտատոմսերի ապահովվածության համար:

25. Կապիտալի կառավարում

Խմբի կապիտալը ներառում է Խմբի ակտիվների մնացորդային արժեքը պարտավորությունների չափով նվազեցում կատարելուց հետո: Բանկի (որպես Կենտրոնական բանկի) նկատմամբ չկան արտաքին կապիտալի պահանջներ՝ բացառությամբ Օրենքով կանոնադրական կապիտալի չափի նկատմամբ սահմանված պահանջի:

Համաձայն Օրենքի՝ Բանկի կանոնադրական կապիտալը կազմում է 100,000 հազար ՀՀ դրամ: Բանկի կանոնադրական կապիտալը Հայաստանի Հանրապետության սեփականությունն է և չի կարող գրավ դրվել, բռնագանձվել կամ այլ կերպ օտարվել Հայաստանի Հանրապետության պարտավորությունների դիմաց:

Կապիտալը կառավարելիս Բանկի նպատակն է՝ պահպանել կապիտալի համապատասխան մակարդակ՝ Բանկի տնտեսական անկախությունն ու իր գործառույթները իրականացնելու կարողությունն ապահովելու համար: Բանկի ղեկավարությունը դիտարկում է կառավարման ներքո գտնվող ողջ կապիտալը որպես սեփական կապիտալ, ինչպես ներկայացված է համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

Բանկի կապիտալի բաղադրիչների կառավարման նպատակներն ու քաղաքականությունը սահմանված են Բանկի խորհրդի (այսուհետ՝ Խորհուրդ) որոշումներով հաստատված համապատասխան ներքին կանոնակարգերով:

Իր գործառույթների իրականացման հետ կապված ֆինանսական ռիսկերը ծածկելու նպատակով միջոցների և պահուստների ձևավորումը կատարվում է Խորհրդի կողմից հաստատված կանոնակարգերին և Օրենքին համապատասխան:

Գլխավոր պահուստը ձևավորվում է Օրենքի համաձայն և ենթակա չէ բաշխման: Գլխավոր պահուստը ձևավորվում է բանկային գործունեության արդյունքում առաջացող ընդհանուր ռիսկերը (հնարավոր վնասները) ծածկելու համար:

Լրացուցիչ կապիտալը ցպահանջ անտոկոս հասարակ մուրհակի տեսքով Կառավարության ներդրումն է, որը կատարվում է Բանկի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ֆինանսական տարվա արդյունքում առաջացած վնասը պահուստների հանրագումարը գերազանցելու դեպքում: 2014թ. դեկտեմբերին Կառավարությունը վերաթողարկել է 106,175,637 հազար ՀՀ դրամ անվանական արժեքով անտոկոս հասարակ մուրհակ, որով ծածկվել է 2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարում առաջացած վնասի՝ Խմբի պահուստների հանրագումարը գերազանցող մասը՝ 8,009,309 հազար ՀՀ դրամի չափով: Անտոկոս հասարակ մուրհակով ծածկվում է նախորդ ժամանակաշրջանների և 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առաջացած վնասների գերազանցող մասը (Ծնթգ. 15):

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ լրացուցիչ կապիտալի գումարի (136,194,821 հազար ՀՀ դրամ) և Կառավարության կողմից տրամադրված անտոկոս հասարակ մուրհակի անվանական արժեքի (106,175,637 հազար ՀՀ դրամ) միջև տարբերությունը Խմբի կողմից ճանաչվում է տեղական արժույթով արտահայտված՝ վաճառքի համար մատչելի ակտիվների կազմում և ներկայացնում է Խմբի նախորդ տարիների շահույթի փոխանցվող գումարը: Շահույթի գումարը հաշվարկվում է Օրենքի 12-րդ հոդվածի պահանջներին համապատասխան և, ինչպես սահմանված է Օրենքով, առաջնայնորեն ուղղվում է Կառավարության կողմից տրամադրված անտոկոս հասարակ մուրհակի մարմանը:

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատման պահուստը, որը կազմում է 223,258 հազար ՀՀ դրամ (դրական ազդեցություն) (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,240,049 հազար ՀՀ դրամ (բացասական ազդեցություն)), ներկայացնում է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խմբի՝ վաճառքի համար մատչելի դասակարգված ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի և դրանք սկզբնապես ճանաչելիս որոշվող արժեքի միջև տարբերությունը:

26. Պայմանական պարտավորություններ

Կապիտալ բնույթի պարտավորություններ

2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կապիտալ ներդրումների գծով պարտավորությունները, որոնք վերաբերում են Խմբի շենքերի կապիտալ շինարարությանը և համակարգչային ծրագրի մշակմանը, կազմում են 554,025 հազար ՀՀ դրամ (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,283,775 հազար ՀՀ դրամ):

Իրավական պարտավորություններ

Խմբի ղեկավարությանը հայտնի չէ Խմբի դեմ հարուցված որևէ փաստացի, անավարտ կամ սպառնացող էական հայցերի մասին:

Երաշխիքներ

2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ունի տրված երաշխիքների գծով 732,196 հազար ՀՀ դրամի (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 625,320 հազար ՀՀ դրամ) պարտավորություններ: Երաշխիքները տրվել էին 1994 թ-ից 1995 թ. ընկած ժամանակաշրջանում՝ շինարարական ընկերությունների անունից երկրաշարժի գոտու վերակառուցման նպատակով:

Երաշխիքներն իրենցից ներկայացնում են չեղյալ չհամարվող հաստատումներ առ այն, որ Խումբը կկատարի վճարումներն այն դեպքում, երբ հաճախորդն ի վիճակի չի լինի կատարել իր պարտավորությունները երրորդ կողմերի հանդեպ և կենթարկվի վարկային ռիսկի: Երաշխիքների տրման ամսաթվից մինչև 2014 թ. դեկտեմբերի 31-ն ընկած ժամանակահատվածում Խումբը չի կատարել որևէ վճարում և չի ստացել այդ երաշխիքների գծով որևէ պահանջ:

27. Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Գործարքներ ղեկավար անձնակազմի անդամների հետ

Ստորև ներկայացված է «Աշխատակիցների հատուցումներ, վերապատրաստման ծախսեր և հարակից վճարներ» հոդվածում ներառված ղեկավար անձնակազմի անդամների ընդհանուր վարձատրությունը (Ծնթգ. 11):

հազար ՀՀ դրամ

	2014 թ.	2013 թ.
Ղեկավար անձնակազմ՝ ներառյալ Խորհրդի անդամները	266,218	259,964
Ընդամենը	**266,218**	**259,964**

2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ղեկավար անձնակազմի անդամներին տրամադրված վարկերի մնացորդը կազմել է 145,334 հազար ՀՀ դրամ (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 63,824 հազար ՀՀ դրամ): 2014 թ. ավարտված ֆինանսական տարվա ընթացքում ղեկավար անձնակազմի անդամներին տրամադրված և նրանց կողմից մարված վարկերի ընդհանուր գումարը կազմել է համապատաս-

խանաբար 129,940 հազար ՀՀ դրամ և 48,430 հազար ՀՀ դրամ (2013թ.՝ 11,440 հազար ՀՀ դրամ և 16,119 հազար ՀՀ դրամ): 2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ղեկավար անձնակազմի անդամների կողմից Բանկում տեղաբաշխված ավանդների մնացորդը կազմել է 56,908 հազար ՀՀ դրամ (2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 106,908 հազար ՀՀ դրամ): 2014 թ. ավարտված ֆինանսական տարվա ընթացքում ղեկավար անձնակազմի անդամների կողմից տեղաբաշխված և մարված ավանդների ընդհանուր գումարը կազմել է համապատասխանաբար 55,704 հազար ՀՀ դրամ և 105,704 հազար ՀՀ դրամ (2013 թ.՝ 66,353 հազար ՀՀ դրամ և 77,420 հազար ՀՀ դրամ): Համաձայն Բանկի ներքին կանոնակարգերի՝ վարկեր չեն կարող տրամադրվել Բանկի այն աշխատակիցներին, որոնք ունեն Բանկում տեղաբաշխված ավանդներ:

Ղեկավար անձնակազմի անդամների հետ գործարքների գծով համախմբված շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում արտացոլված գումարները հետևյալն են.

հազար ՀՀ դրամ

	2014 թ.	2013 թ.
Համախմբված շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն		
Տոկոսային ծախս	(10,216)	(14,415)
Տոկոսային եկամուտ	4,108	3,078

Գործարքներ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության հետ

Ստորև ներկայացված են Կառավարության հետ գործարքների մնացորդները և պայմանագրով սահմանված միջին տոկոսադրույքները.

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.		31 դեկտեմբերի 2013 թ.	
	Մնացորդ	Պայմանագրով սահմանված միջին տոկոսադրույք	Մնացորդ	Պայմանագրով սահմանված միջին տոկոսադրույք
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն				
Ակտիվներ				
Կառավարության գանձապետական արժեթղթեր իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող (Ծնթգ. 13)	2,117,870	8.7%	1,655,255	10,1%
Կառավարության գանձապետական արժեթղթեր պահվող վաճառքի համար (Ծնթգ. 15)	14,722,231	11.0%	15,259,484	10.5%
ՀՀ կառավարության մուրհակի տրամադրում (Ծնթգ. 15).				
Մնացորդն առ 1-ը հունվարի	98,166,328		77,512,700	
Ավելացում	8,009,309		20,653,628	
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ին	**123,015,738**		**115,081,067**	
Պարտավորություններ				
Պարտավորություններ Կառավարության նկատմամբ տեղական արժույթով (Ծնթգ. 23)	116,830,511	2.4%	189,388,176	6.9%
Պարտավորություններ Կառավարության նկատմամբ արտարժույթով (Ծնթգ. 23)	2,984,769	0.0%	5,550,796	0.0%
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ին	**119,815,280**		**194,938,972**	

Տեղական արժույթով Կառավարության նկատմամբ պարտավորություններում ներառված ավանդների շարժը.

հազար ՀՀ դրամ

	2014 թ.	2013 թ.
Մնացորդ հունվարի 1-ին	**146,045,773**	**40,083,860**
Ավելացում	568,727,822	861,114,548
Տոկոսային ծախս	7,806,486	7,007,469
Մարում (ներառյալ՝ տոկոսի վճարումը)	(687,388,109)	(762,160,104)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ին	**35,191,972**	**146,045,773**

Տեղական արժույթով Կառավարությունից ստացված վարկերի շարժը.

հազար ՀՀ դրամ

	2014 թ.	2013 թ.
Մնացորդ հունվարի 1-ին	**3,541,341**	**4,184,498**
Տոկոսային ծախս	143,908	177,836
Մարում (ներառյալ՝ տոկոսի վճարումը)	(787,773)	(820,993)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ին	**2,897,476**	**3,541,341**

Կառավարության հետ գործարքների գծով շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլված գումարները հետևյալն են.

հազար ՀՀ դրամ

	2014 թ.	2013 թ.
Համախմբված շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն		
Տոկոսային եկամուտ	2,038,816	1,710,562
Զուտ վնաս փոխարժեքային տարբերություններից	(1,601,422)	(276,717)
Զուտ օգուտ /(վնաս) ածանցյալ գործիքներից	5,881,610	(6,094,861)
Տոկոսային ծախս	(8,217,776)	(7,681,810)

2007 թ. հունվարի 5-ին Կառավարության հետ կնքված պայմանագրի համաձայն Բանկը պարտավորվել է փոխարկել պետական բյուջեի հիմնական արտարժութային մուտքերն ու ելքերը Կառավարության բյուջետային ուղերձում տվյալ տարվա համար սահմանված փոխարժեքներով, ինչը հիմք է հանդիսանում «Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքում ցուցանիշների հաշվարկման համար:

Գործարքներ Ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամի հետ

Ստորև բերված աղյուսակներում ներառված տեղեկատվությունը վերաբերում է Ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամի հետ գործարքների արդյունքներին և մնացորդներին: Ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամի կառավարման մարմնում Բանկն ունի ներկայացուցիչներ:

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.		31 դեկտեմբերի 2013 թ.	
	Մնացորդ	Պայմանագրով սահմանված միջին տոկոսադրույք	Մնացորդ	Պայմանագրով սահմանված միջին տոկոսադրույք
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն				
Պարտավորություններ				
Ավանդների երաշխավորման հիմնադրամի ժամկետային ավանդ և ընթացիկ հաշիվներ (տեղական արժույթով, Ծնթգ. 20)	3,381	0.0%	204,418	8.0%
Ավանդների երաշխավորման հիմնադրամի ժամկետային ավանդ (արտարժույթով, Ծնթգ. 20)	2,021,254	0.27%	1,958,516	0.3%
Ընդամենը պարտավորություններ	**2,024,635**		**2,162,934**	

Ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամի ավանդների և ընթացիկ հաշիվների շարժը հետևյալն է.

հազար ՀՀ դրամ

	2014 թ.	2013 թ.
Մնացորդ հունվարի 1-ին	**2,162,934**	**1,870,937**
Ավելացում	36,112,264	31,215,485
Մարում (ներառյալ՝ տոկոսի վճարումը)	(36,250,563)	(30,923,488)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ին	**2,024,635**	**2,162,934**

Ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամի հետ գործարքների գծով շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլված գումարները հետևյալն են.

հազար ՀՀ դրամ

	2014 թ.	2013 թ.
Համախմբված շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն		
Տոկոսային ծախս	12,125	13,653

28. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում տարեվերջի դրությամբ արտացոլված դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են հետևյալ հոդվածներից.

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.	31 դեկտեմբերի 2013 թ.
Կանխիկ ՀՀ դրամ	18,230,986	5,570,029
Նոստրո հաշիվներ (Ծնթգ. 12)	185,210,899	289,839,197
ՀՓԻ ԱՄՀ-ում (Ծնթգ. 16)	2,963,798	770,729
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	**206,405,683**	**296,179,955**

29. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Իրական արժեքի գնահատումների վերլուծությունը կատարվում է ըստ իրական արժեքի հիերարխիայում մակարդակի հետևյալ կերպ. (i) մակարդակ 1՝ գնահատումներ գործող շուկայում համանման ակտիվների կամ պարտավորությունների գնանշված (չճշգրտված) գներով. (ii) մակարդակ 2՝ գնահատման մեթոդներ, որոնցում ակտիվի կամ պարտավորության համար բոլոր էական ելակետային տվյալները ուղղակիորեն (գներ) կամ անուղղակիորեն (գների հիման վրա ստացված) դիտարկելի են. (iii) մակարդակ 3՝ գնահատումներ, որոնք հիմնված չեն շուկայի դիտարկելի տվյալների վրա (այն է՝ ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ): Ղեկավարությունը կիրառում է դատողություն ֆինանսական գործիքները դասակարգելիս՝ օգտագործելով իրական արժեքի հիերարխիան: Եթե իրական արժեքի գնահատման համար օգտագործվում են էական ճշգրտում պահանջող դիտարկելի ելակետային տվյալներ, ապա տվյալ գնահատումը մակարդակ 3-ի գնահատում է: Գնահատման ելակետային տվյալների էականությունը գնահատվում է իրական արժեքի ամբողջական գնահատման համադրությամբ:

(ա) Իրական արժեքի պարբերական գնահատումներ

Իրական արժեքի պարբերական գնահատումներն այն գնահատումներն են, որոնք հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներով պահանջվում կամ թույլատրվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Իրական արժեքի պարբերական գնահատումների դասակարգումն ըստ իրական արժեքի հիերարխիայում մակարդակի ներկայացված է ստորև.

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014թ.			
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
Իրական արժեքով հաշվառվող ակտիվներ				
Ֆինանսական ակտիվներ				
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ				
- Պետական պարտատոմսեր	163,221,263	-	-	**163,221,263**
- Պետական գործակալությունների պարտատոմսեր	102,347,181	-	-	**102,347,181**
- Այլ արժեթղթեր	89,698,137	-	-	**89,698,137**
- Կառավարության գանձապետական արժեթղթեր	-	2,117,870	-	**2,117,870**
Ածանցյալ ակտիվներ	-	-	-	**-**
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումային արժեթղթեր				
- Արտերկրյա արժեթղթեր	-	2,717,353	-	**2,717,353**
- Կառավարության գանձապետական արժեթղթեր	-	14,722,231	-	**14,722,231**
- Կառավարության ցպահանջ անտոկոս հասարակ մուրհակ	-	106,175,637	-	**106,175,637**
- Կորպորատիվ պարտատոմսեր	-	-	5,561,948	**5,561,948**
Ընդամենը ակտիվների իրական արժեքի պարբերական գնահատումներ	**355,266,581**	**125,733,091**	**5,561,948**	**486,561,620**

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2013թ.			
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
Իրական արժեքով հաշվառվող ակտիվներ				
Ֆինանսական ակտիվներ				
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ				
- Պետական պարտատոմսեր	360,263,008	-	-	**360,263,008**
- Պետական գործակալությունների պարտատոմսեր	42,234,591	-	-	**42,234,591**
- Այլ արժեթղթեր	88,225,466	-	-	**88,225,466**
- Կառավարության գանձապետական արժեթղթեր	-	1,655,255	-	**1,655,255**
Ածանցյալ ակտիվներ	28,096	-	-	**28,096**
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումային արժեթղթեր				
- Արտերկրյա արժեթղթեր	-	1,561,764	-	**1,561,764**
- Կառավարության գանձապետական արժեթղթեր	-	15,259,484	-	**15,259,484**
- Կառավարության ցպահանջ անտոկոս հասարակ մուրհակ	-	98,166,328	-	**98,166,328**
- Կորպորատիվ պարտատոմսեր	-	-	-	**-**
Ընդամենը ակտիվների իրական արժեքի պարբերական գնահատումներ	**490,751,161**	**116,642,831**	**-**	**607,393,992**

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014թ.			31 դեկտեմբերի 2013թ.		
	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
Իրական արժեքով հաշվառվող պարտավորություններ						
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Ածանցյալ պարտավորություններ	588,643	245,189	**833,832**	-	3,112	**3,112**
Ընդամենը պարտավորությունների իրական արժեքի պարբերական գնահատումներ	**588,643**	**245,189**	**833,832**	**-**	**3,112**	**3,112**

Մակարդակ 2-ի իրական արժեքի գնահատումներում օգտագործված ելակետային տվյալների և գնահատման մեթոդի նկարագիրը առ 31 դեկտեմբերի 2014թ. ներկայացված է ստորև.

հազար ՀՀ դրամ

	Իրական արժեք	Գնահատման մեթոդ	Օգտագործված ելակետային տվյալներ
Իրական արժեքով հաշվառվող ակտիվներ			
Ֆինանսական ակտիվներ			
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ			
– Կառավարության գանձապետական արժեթղթեր	2,117,870	Զեղչված դրամական միջոցների հոսքեր («ԶԴՄՀ»)	Պետական պարտատոմսերի եկամտաբերության կոր
Վաճառքի համար պահվող ներդրումային արժեթղթեր			
– Արտերկրյա արժեթղթեր	2,717,353	ԶԴՄՀ	Ռիսկերից ազատ տոկոսադրույք՝ եվրո
– Կառավարության գանձապետական արժեթղթեր	14,722,231	ԶԴՄՀ	Պետական պարտատոմսերի եկամտաբերության կոր
– Կառավարության ցպահանջ անտոկոս հասարակ մուրհակ	106,175,637	ԶԴՄՀ	Պետական պարտատոմսերի եկամտաբերության կոր
Իրական արժեքով հաշվառվող պարտավորություններ			
Ֆինանսական պարտավորություններ			
– Սվոփ պայմանագրեր	588,643	ԶԴՄՀ	ԱՄՆ դոլար/ՀՀ դրամ սփոթ դրույք տարվա վերջին
Ընդամենը մակարդակ 2-ում իրական արժեքի պարբերական գնահատումներ	**126,321,734**		

Մակարդակ 2-ի իրական արժեքի գնահատումներում օգտագործված ելակետային տվյալների և գնահատման մեթոդի նկարագիրը առ 31 դեկտեմբերի 2013թ. ներկայացված է ստորև.

հազար ՀՀ դրամ

	Իրական արժեք	Գնահատման մեթոդ	Օգտագործված ելակետային տվյալներ
Իրական արժեքով հաշվառվող ակտիվներ			
Ֆինանսական ակտիվներ			
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ			
– Կառավարության գանձապետական արժեթղթեր	1,655,255	ԶԴՄՀ	Պետական պարտատոմսերի եկամտաբերության կոր
Վաճառքի համար պահվող ներդրումային արժեթղթեր			
– Արտերկրյա արժեթղթեր	1,561,764	ԶԴՄՀ	Ռիսկերից ազատ տոկոսադրույք՝ եվրո
– Կառավարության գանձապետական արժեթղթեր	15,259,484	ԶԴՄՀ	Պետական պարտատոմսերի եկամտաբերության կոր
– Կառավարության ցպահանջ անտոկոս հասարակ մուրհակ	98,166,328	ԶԴՄՀ	Պետական պարտատոմսերի եկամտաբերության կոր
Ընդամենը մակարդակ 2-ում իրական արժեքի պարբերական գնահատումներ	**116,642,831**		

Մակարդակ 3-ի իրական արժեքի գնահատման մեթոդի, գնահատումներում օգտագործված ելակետային տվյալների և այդ ելակետային տվյալներում հնարավոր ողջամիտ փոփոխությունների նկատմամբ համապատասխան զգայունության նկարագիրը առ 31 դեկտեմբերի 2014թ. ներկայացված է ստորև.

հազար ՀՀ դրամ

	Իրական արժեք	Գնահատման մեթոդ	Օգտագործված ելակետային տվյալներ	Ելակետային տվյալների միջակայք (միջին կշռված)	Ողջամիտ փոփոխություն	Իրական արժեքի գնահատման զգայունություն
Իրական արժեքով հաշվառվող ակտիվներ						
Ֆինանսական ակտիվներ						
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումային արժեթղթեր						
– Կորպորատիվ պարտատոմսեր			1) Պետական պարտատոմսերի եկամտաբերության կոր	1) 10.406%	1) ± 150բ.կ.	(153,665)/ 159,488
			2) Վարկային ռիսկ	2) 3%	1) ± 200b.p.	(253,000)/ 213,990
	5,561,948	ԶԴՄՀ	3) Վերադարձելիության գործակից	3) 50%	1) ± 20%	105,662/ (153,665)
Իրական արժեքով հաշվառվող պարտավորություններ						
Ֆինանսական պարտավորություններ						
– Ածանցյալ պարտավորություններ			1) ռիսկերից ազատ տոկոսադրույք՝ ՀՀ դրամ.	1) 8.635%	1) ± 150 բ.կ.	1)1,855/(1,883)
			2) ռիսկերից ազատ տոկոսադրույք՝ ԱՄՆ դոլար.	2) 4.670%	2) ± 75 բ.կ.	2) (1,119)/1,128
			3) ԱՄՆ դոլար/ՀՀ դրամ սփոթ դրույք տարվա վերջին.	3) 474.97	3) առկա չէ	3) առկա չէ
			4) արտաքին պարտքի անկնկալվող զուտ գումար	4) 3,781 հազար ԱՄՆ դոլար	4) ±10%	4)24,519/ (24,519)
	245,189	ԶԴՄՀ				
Ընդամենը մակարդակ 3-ում իրական արժեքի պարբերական գնահատումներ	**5,807,137**					

Մակարդակ 3-ի իրական արժեքի գնահատման մեթոդի, գնահատումներում օգտագործված ելակետային տվյալների և այդ ելակետային տվյալներում հնարավոր ողջամիտ փոփոխությունների նկատմամբ համապատասխան զգայունության նկարագիրը առ 31 դեկտեմբերի 2013թ. ներկայացված է ստորև.

հազար ՀՀ դրամ

	Իրական արժեք	Գնահատման մեթոդ	Օգտագործված ելակետային տվյալներ	Ելակետային տվյալների միջակայք (միջին կշռված)	Ողջամիտ փոփոխություն	Իրական արժեքի գնահատման զգայունություն
Իրական արժեքով հաշվառվող ակտիվներ						
Ֆինանսական պարտավորություններ						
– Ածանցյալ պարտավորություններ			1) ռիսկերից ազատ տոկոսադրույք՝ ՀՀ դրամ.	1) 8.088%	1) ± 100 բ.կ.	1) 937/(345)
			2) ռիսկերից ազատ տոկոսադրույք՝ ԱՄՆ դոլար.	2) 4.047%	2) ± 50 բ.կ.	2) (34)/634
			3) ԱՄՆ դոլար/ ՀՀ դրամ սփոթ դրույք տարվա վերջին.	3) 405.64	3) առկա չէ	3) առկա չէ
	3,112	ԶԴՄՀ	4) արտաքին պարտքի ակնկալվող զուտ գումար	4) 2,026 հազար ԱՄՆ դոլար	4) ±10%	4) 640/(42)
Ընդամենը մակարդակ 3-ում իրական արժեքի պարբերական գնահատումներ	**3,112**					

Ներկայացված աղյուսակը բացահայտում է ածանցյալ պարտավորությունների գնահատման ելակետային տվյալների նկատմամբ զգայունությունն այն դեպքում, երբ խելամտորեն հնարավոր այլընտրանքային ենթադրություններն արտացոլելու համար ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներից մեկի կամ մի քանիսի փոփոխությունը հանգեցնում է իրական արժեքի էական փոփոխության: Այդ նպատակով էականությունը որոշվել է՝ նկատի առնելով շահույթը կամ վնասը, ընդամենը ակտիվները կամ ընդամենը պարտավորությունները (կամ ընդամենը սեփական կապիտալը, երբ իրական արժեքի փոփոխությունները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում): Ներկայացված աղյուսակում բացահայտված իրական արժեքի գնահատման զգայունությունը ցույց է տալիս գնահատման արդյունքի փոփոխության ուղղությունը համապատասխան ելակետային փոփոխականների ավելացման կամ նվազեցման դեպքում:

(բ) Մակարդակ 3-ի իրական արժեքի պարբերական գնահատումների գործընթացներ

Իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակ 3-ում իրական արժեքի գնահատումները պարբերաբար դիտարկվում են Խմբի հաշվապահական հաշվառման և ֆինանսական վարչությունների կողմից՝ որոշում կայացնելով գնահատման մեթոդի ելակետային տվյալների վերլուծության և օգտագործվող գնահատման մեթոդի համապատասխանության վերաբերյալ: Մակարդակ 3-ում գործիքները գնահատվում են գնահատված ապագա դրամական միջոցների հոսքերի զուտ բերված արժեքով՝ օգտագործելով յուրաքանչյուր ֆինանսական գործիքի առանձնահատկությունների հիման վրա որոշված զեղչման դրույքները: Անհրաժեշտության դեպքում Խմբի կողմից կիրառվում է հետադարձ թեստավորում:

(գ) Ակտիվներ և պարտավորություններ, որոնք չեն գնահատվում իրական արժեքով, սակայն որոնց համար կատարվում է իրական արժեքի վերաբերյալ տեղեկատվության բացահայտում

Ղեկավարությունը գտնում է, որ բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված արտարժույթով ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը մոտարկում է դրանց իրական արժեքին: Իրական արժեքի հիերարխիայում բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված արտարժույթով ակտիվները դասակարգվում են 2-րդ մակարդակում: Ստորև ներկայացված է իրական արժեքով չգնահատվող ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը և իրական արժեքի վերլուծությունը ըստ իրական արժեքի հիերարխիայում մակարդակի.

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.		
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	**Հաշվեկշռային արժեք**
Ֆինանսական ակտիվներ			
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով			
- Հետգնման պայմանագրեր և այլ մեկօրյա միջոցներ	-	227,566,937	**227,566,937**
- Վարկեր բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին KfW-ի, Համաշխարհային բանկի և ԱԶԲ հետ համաձայնագրերի շրջանակներում	-	64,631,779	**64,620,390**
- Հիփոթեքային վերաֆինանսավորում	-	38,119,840	**39,868, 360**
- Առևտրային բանկերում տեղաբաշխված ավանդներ և թղթակցային հաշիվներ	-	29,772,716	**29,947,531**
- Ստորադաս պայմաններով վարկեր	-	12,539,067	**12,618,347**
-Այլ վարկեր	-	6,899,204	**7,233,785**
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումային արժեթղթեր			
- Պետական պարտատոմսեր	52,171,940	-	**52,160,613**
- Պետական գործակալությունների պարտատոմսեր	23,702,517	-	**23,692,490**
- Այլ արժեթղթեր	18,322,541	-	**18,297,256**
Ընդամենը	**94,196,998**	**379,529,543**	**476,005,709**

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2013թ.		
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	**Հաշվեկշռային արժեք**
Ֆինանսական ակտիվներ			
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով			
- Հետգնման պայմանագրեր և այլ մեկօրյա միջոցներ	-	104,029,800	**104,029,800**
- Վարկեր բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին KfW-ի, Համաշխարհային բանկի և ԱԶԲ հետ համաձայնագրերի շրջանակներում	-	51,264,166	**52,250,601**
- Հիփոթեքային վերաֆինանսավորում	-	31,719,633	**32,734,060**
- Առևտրային բանկերում տեղաբաշխված ավանդներ և թղթակցային հաշիվներ	-	17,524,997	**17,524,997**
- Ստորադաս պայմաններով վարկեր	-	30,062,735	**30,281,515**
-Այլ վարկեր	-	4,066,976	**4,654,190**
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումային արժեթղթեր			
- Պետական պարտատոմսեր	47,319,988	-	**47,399,427**
- Պետական գործակալությունների պարտատոմսեր	10,152,261	-	**10,209,949**
- Այլ արժեթղթեր	59,314,611	-	**60,689,923**
Ընդամենը	**116,786,860**	**238,668,307**	**359,774,462**

Խմբի ղեկավարությունը կարծում է, որ ֆինանսական և այլ կազմակերպություններում արտերկրյա և տեղական արժույթով հաշիվների և ավանդների, ԱՄՀ-ին վճարվելիք գումարների և այլ փոխառու միջոցների հաշվեկշռային արժեքը մոտարկում է դրանց իրական արժեքին: Իրական արժեքի հիերարխիայում այդ ֆինանսական պարտավորությունները ներառված են մակարդակ 2-ում:

Ստորև ներկայացված է իրական արժեքով չգնահատվող պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը և իրական արժեքի դասակարգումը ըստ իրական արժեքի հիերարխիայում մակարդակի.

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.		31 դեկտեմբերի 2013 թ.	
	Մակարդակ 2	Հաշվեկշռային արժեք	Մակարդակ 2	Հաշվեկշռային արժեք
Ֆինանսական պարտավորություններ				
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության նկատմամբ				
Պարտավորություններ արտարժույթով				
- Կառավարության ընթացիկ հաշիվներ	2,839,117	**2,839,117**	5,277,257	**5,277,257**
- Կրեդիտորական պարտք	145,652	**145,652**	273,539	**273,539**
Պարտավորություններ տեղական արժույթով				
- Կառավարության ընթացիկ հաշիվներ	78,741,063	**78,741,063**	39,801,062	**39,801,062**
- Ժամկետային ավանդներ	35,157,816	**35,191,972**	145,047,675	**146,045,773**
- Պարտավորություններ Կառավարության հանդեպ	2,897,476	**2,897,476**	3,541,341	**3,541,341**
- Թողարկված պարտատոմսեր	3,973,086	**4,040,952**	2,259,703	**2,259,703**
Ընդամենը	**123,754,210**	**123,856,232**	**196,200,577**	**197,198,675**

Իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակ 2-ում և մակարդակ 3-ում իրական արժեքները գնահատվել են՝ կիրառելով զեղչված դրամական միջոցների մեթոդը: Գործող շուկայում չգնանշված՝ լողացող տոկոսադրույքով գործիքների իրական արժեքը գնահատվել է որպես դրանց հաշվեկշռային արժեքին հավասար: Չգնանշված՝ ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքների իրական արժեքը գնահատվել է՝ հիմք ընդունելով ապագա դրամական միջոցների հոսքերի զեղչման մեթոդը՝ կիրառելով համանման վարկային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող նոր գործիքների համար շուկայում գործող տոկոսադրույքներ:

30. Ռիսկերի կառավարում

Ներածություն

Խմբի գործունեությանը բնորոշ են ռիսկեր: Ռիսկերի կառավարումը Խումբն իրականացնում է բացահայտման, գնահատման և մոնիթորինգի մշտական գործընթացների, ինչպես նաև ռիսկերի սահմանաչափերի հաստատման և ներքին վերահսկողության այլ միջոցառումների միջոցով: Ռիսկերի կառավարման այդ գործընթացը չափազանց կարևոր է Խմբի հիմնական գործառույթների իրականացման համար, և Խմբում յուրաքանչյուր անհատ հաշվետու է իր պարտականություններին առնչվող ռիսկերի ազդեցության մասով: Խմբի գործունեությունը ենթարկվում է վարկային, իրացվելիության և շուկայական ռիսկերի. վերջինս ներառում է առևտրային և ոչ առևտրային ռիսկեր: Խմբի գործունեությունը ենթարկվում է նաև գործառնական ռիսկերի:

Ռիսկերի անկախ վերահսկման գործընթացը չի ընդգրկում գործարար ռիսկերը, ինչպիսիք են՝ միջավայրի, տեխնոլոգիաների և ոլորտի փոփոխությունները: Նման ռիսկերը վերահսկվում են ռազմավարական պլանավորման գործընթացի միջոցով:

Ռիսկերի բացահայտման և վերահսկման վերջնական պատասխանատվությունը կրում է Խորհուրդը, սակայն գոյություն ունեն ռիսկերի կառավարման և վերահսկման համար պատասխանատու առանձին անկախ մարմիններ:

Խորհուրդը

Խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման ընդհանուր մոտեցումների, ռազմավարության և ռիսկերի կառավարման սկզբունքների հաստատման համար:

Ինստիտուցիոնալ հիմքերը

ՀՀ միջազգային պահուստները ոչ ռեզիդենտների նկատմամբ Բանկի պահանջներն են՝ արտահայտված ազատ փոխարկելի արտարժույթով: Պահուստներն արտացոլվում են Բանկի համախմբված

ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Բանկը պահուստների կառավարումն իրականացնում է Օրենքի 52-րդ հոդվածում նշված սկզբունքներին համապատասխան՝ ներդրումներ կատարելով Խորհրդի կողմից հաստատված գործիքներում:

Պահուստները նախատեսված են արտաքին վճարային/առևտրային անհավասարակշռությունները ֆինանսավորելու, փոխարժեքի վրա այդ անհավասարակշռությունների ազդեցությունը անուղղակի կարգավորելու, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պարտավորությունների անխոչընդոտ կատարումն ապահովելու համար: Բանկը պահուստներն օգտագործում է ՀՀ կառավարության և պետական գործակալությունների արտարժութային սպասարկման համար, օրինակ՝ արտարժույթի փոխարկման կամ արտաքին պարտքի գծով վճարումների համար:

2007 թվականից Բանկը, որդեգրելով առաջնակարգ կենտրոնական բանկերում գոյություն ունեցող միջազգային լավագույն փորձը, սահմանել է միջազգային պահուստների կառավարման նոր սկզբունքներ: Խմբի կողմից ներդրվել է որոշումների կայացման եռամակարդակ համակարգ, ըստ որի Խորհրդի կողմից սահմանվում է «Ակտիվների ռազմավարական տեղաբաշխումը», այսինքն՝ պահուստների կառավարման հիմնական սկզբունքները երկարաժամկետ՝ 3 տարի միջակայքի համար, իսկ ավելի կարճաժամկետ, մարտավարական ուղենիշերի ընտրության իրավասությունը պատվիրակվել է Բանկի ներդրումային հանձնաժողովին: Պորտֆելի կառավարիչները, իրենց հերթին, ունեն մարտավարական ուղենիշերի և թույլատրելի ակտիվ ռիսկի սահմաններում ընթացիկ կառավարման որոշումներ կայացնելու իրավասություններ:

Կառավարում և վերահսկողություն

Ըստ Բանկի կառուցվածքի՝ ՀՀ միջազգային պահուստների կառավարման համար պատասխանատու է Ֆինանսական վարչությունը: Ֆինանսական վարչության բաժիններից մեկը՝ Արտաքին շուկաներում գործառնությունների բաժինը, իրականացնում է պահուստների ամենօրյա կառավարման հետ կապված գործառնություններ: Նույն վարչության Միջազգային ռիսկերի կառավարման բաժինը պատասխանատու է ռիսկերի գնահատման, ակտիվների ռազմավարական տեղաբաշխման և ուղենիշերի մշակման, սահմանաչափերի պահպանման մոնիթորինգի, ինչպես նաև պահուստների կառավարման կատարողականի գնահատման և հաշվետվությունների ներկայացման համար:

Պահուստների կառավարման հետ կապված խնդիրներն ամսական պարբերականությամբ քննարկվում են Բանկի Ներդրումային հանձնաժողովի կողմից, որում ընդգրկված են պահուստների կառավարման գործընթացում ներգրավված բոլոր ստորաբաժանումների ղեկավարները, ինչպես նաև Բանկի նախագահը և նախագահի տեղակալը: Հանձնաժողովը նախկինում բացառապես խորհրդատվական մարմին էր, սակայն պահուստների կառավարման եռամակարդակ համակարգի ներդրումից հետո վերջինիս շնորհվել է որոշումներ կայացնելու իրավասություն:

Պահուստների կառավարման կատարողականի վերաբերյալ Ֆինանսական վարչությունը եռամսյակային պարբերականությամբ զեկուցում է Ներդրումային հանձնաժողովին և կիսամյակային պարբերականությամբ՝ Խորհրդին: Բանկը յուրաքանչյուր եռամսյակը մեկ Կառավարությանը և Ազգային ժողովին է ներկայացնում միջազգային պահուստների վիճակի և կազմի մասին տեղեկատվություն և հրապարակում է այն:

Ակտիվների տեղաբաշխումը և ռիսկերի կառավարումը

Համաձայն Օրենքի 52-րդ հոդվածի՝ ՀՀ միջազգային պահուստները կառավարվում են իրացվելիության և անվտանգության պատշաճ մակարդակի ապահովման պայմաններում եկամտաբերության մաքսիմալացման սկզբունքով: Այս նպատակով Բանկի Ֆինանսական վարչությունը մշակում է ակտիվների ռազմավարական տեղաբաշխման և մարտավարական ուղենիշերի նախագծերը, որոնք հաստատվում են համապատասխանաբար Բանկի խորհրդի և Ներդրումային հանձնաժողովի կողմից: Ներդրումային ուղենիշերը ներառում են ներդրումային գործընթացը կարգավորող բոլոր սահմանաչափերը և պահանջները, ինչպես նաև ակտիվների այն կառուցվածքը, որը համապատասխանում է Խորհրդի կողմից պահուստների կառավարմանը ներկայացվող սկզբունքներին:

Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկն այն ռիսկն է, որ Խումբը կարող է կրել վնասներ՝ հաճախորդների կամ գործընկերների պարտավորությունների չկատարման դեպքում: Խումբն իրականացնում է վարկային ռիսկի վերահսկում և կառավարում ռիսկի առավելագույն չափի սահմանման միջոցով, որը Խումբը կարող է ընդունել ըստ առանձին գործընկերների, աշխարհագրական կամ ոլորտային ռիսկի կենտրոնացումների, ինչպես նաև սահմանված ռիսկի սահմանաչափերի պահպանման վերահսկողության միջոցով:

Խումբը մշակել է վարկային որակի ստուգման ընթացակարգ՝ ապահովելու գործընկերների վճարունակության հնարավոր փոփոխությունների վաղաժամկետ հայտնաբերումը: Միջազգային պահուստների վարկային որակը գնահատելու համար Բանկը գնահատում է գործընկերների վարկունակությունը՝ հիմք ընդունելով միջազգային հեղինակավոր վարկանշային կազմակերպությունների կողմից շնորհված վարկանիշները:

Խումբը սահմանում է նվազագույն ընդունելի վարկանիշներ պետական, պետական գործակալությունների, այլ պետական մարմինների, ֆինանսական կազմակերպությունների և վերազգային կազմակերպությունների թողարկած արժեթղթերի համար: Այդ վարկանիշները չեն կարող ցածր լինել որոշակի սահմանված նվազագույն մակարդակից, որը պարբերաբար վերանայվում է:

Վարկային ռիսկի մոնիթորինգի համար կիրառվում է ներքին ռեսուրսներով մշակված մոդելը: Վերջինս գործընկերոջ բաժնետոմսերի գների վարքագծի, ինչպես նաև մի շարք հաշվեկշռային ցուցա-

նիշների հիման վրա հնարավորություն է տալիս գնահատելու ընկերության անվճարունակության հավանականությունը: Այն պատկանում է կառուցվածքային մոդելների տիպին, որն ընկերության անվճարունակությանը տալիս է տնտեսագիտորեն իմաստալից բացատրություն՝ հիմնվելով ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքի, ինչպես նաև պարտքի չափի վրա: Մոդելը հիմնված է սահմանային օպցիոնի գնի հաշվարկման բանաձևի վրա, որը նաև հեղինակավոր FITCH վարկանշային կազմակերպության կողմից ընկերություններին շնորհվող վարկանիշերի բաղադրիչներից մեկն է: Վարկանիշների և կիրառվող մոդելի արդյունքների հիման վրա կառուցվում է ըստ վարկանիշների և ժամկետայնությունների, առանձին գործընկերների և գործիքների գծով ներդրումների առավելագույն ծավալների սահմանաչափերի մատրիցը, որը վարկային ռիսկի կառավարման հիմնական գործիքն է:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Վարկային ռիսկը, որն առաջանում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքներից, ժամանակի ցանկացած պահին սահմանափակվում է դրական իրական արժեքով հաշվառվող ածանցյալ գործիքներով, որոնք ճանաչված են համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

Վարկային ռիսկի առավելագույն չափը՝ առանց գրավի կամ այլ վարկային ապահովման

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է 2014 և 2013 թվականների դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ընդհանուր ենթարկվածությունը վարկային ռիսկին՝ առանց ապահովվածությունը հաշվի առնելու:

հազար ՀՀ դրամ

	Ծնթգ.	Համախառն առավելագույն ռիսկի չափ 2014 թ. դեկտեմբերի 31-ին	Համախառն առավելագույն ռիսկի չափ 2013 թ. դեկտեմբերի 31-ին
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով	12	238,346,216	297,991,441
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով	12	381,855,350	241,475,163
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	13	357,384,451	492,378,320
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	14	-	28,096
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	15	126,459,816	113,425,812
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	15	94,150,359	118,299,299
ՀՓԻ ԱՄՀ-ում	16	2,963,798	770,729
Ընդամենը վարկային ռիսկ		**1,201,159,990**	**1,264,368,860**

Երբ ֆինանսական գործիքները հաշվառվում են իրական արժեքով, վերը ներկայացված գումարները ցույց են տալիս ընթացիկ ռիսկը, բայց ոչ առավելագույնը, որը կարող է առաջանալ ապագայում իրական արժեքների փոփոխություններից:

Վարկային ռիսկն ըստ ֆինանսական ակտիվների դասերի

Բանկի ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են ըստ Բանկի գործընկերներին Fitch IBCA, Moody's և Standard & Poor's վարկանշային գործակալությունների կողմից նշանակված վարկանիշներից նվազագույնի: Ստորև ներկայացված են վարկանիշներն ըստ Moody's վարկանշային գործակալության կոդերի՝ օգտագործելով Bloomberg տեղեկատվական համակարգի վարկանիշների համապատասխանության աղյուսակը: AAA+ վարկանիշն օգտագործվում է չափազանց հուսալի ֆինանսական հաստատությունների նույնականացման համար, ինչպիսին է, օրինակ, Միջազգային հաշվարկների բանկը (BIS):

հազար ՀՀ դրամ

	Վարկային վարկանիշ	31 դեկտեմբերի 2014 թ. Գումար	%-ը ֆինանսական ակտիվներում	31 դեկտեմբերի 2013 թ. Գումար	%-ը ֆինանսական ակտիվներում
Ֆինանսական ակտիվներ՝ ոչ ժամկետանց և ոչ արժեզրկված					
Կանխիկ դրամ	Ռիսկ չկա	**18,230,986**	**100.0**	**5,570,029**	**100.0**
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով					
- Նոստրո հաշիվներ	P-1	183,871,754	77.1	288,983,078	97.0
	P-2	213,764	0.1	820,387	0.3
	Վարկանիշ առկա չէ	250,917	0.1	35,732	0.0
	NP	874,464	0.4	-	-
- ժամկետային ավանդներ	P-1	27,367,053	11.5	7,359,186	2.5
	Վարկանիշ առկա չէ	1,425,753	0.6	-	-
- Հետգնման պայմանագրեր	P-1	21,378,513	9.0	-	-
- Հավատարմագրային կառավարման ներքո գտնվող ակտիվներում ներառված դրամական միջոցներ և տոկոսադրույքի ֆյուչերսի պարտադիր մարժա	P-1	2,913,758	1.2	672,242	0.2
- Այլ	P-1	50,240	0.0	120,816	0.0
Ընդամենը բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով		**238,346,216**	**100.0**	**297,991,441**	**100.0**
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ					
- Պետական պարտատոմսեր	Aaa	12,344,939	3.5	124,559,862	25.3
	Aa1-Aa3	150,876,324	42.2	235,703,146	47.9
-Պետական գործակալությունների պարտատոմսեր և այլ արժեթղթեր	Aaa	52,287,214	14.6	25,980,284	5.3
	Aa1-Aa3	40,422,297	11.3	16,254,307	3.3
	A1	9,637,670	2.7	-	-
- Այլ արժեթղթեր	Aaa	37,318,878	10.4	32,597,795	6.6
	Aa1-Aa3	52,379,259	14.7	55,627,671	11.3
- Կառավարության գանձապետական արժեթղթեր	Ba2	2,117,870	0.6	1,655,255	0.3
Ընդամենը իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ		**357,384,451**	**100.0**	**492,378,320**	**100.0**
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ					
- Կառավարության գանձապետական արժեթղթեր	Ba2	14,722,231	11.6	15,259,484	13.5
- Կառավարության ցպահանջ անտոկոս հասարակ մուրհակ	Ba2	106,175,637	84.0	98,166,328	86.5
-Կորպորատիվ պարտատոմսեր	Վարկանիշ առկա չէ	5,561,948	4.4	-	-
Ընդամենը վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ		**126,459,816**	**100.0**	**113,425,812**	**100.0**
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ					
- Պետական պարտատոմսեր	Aa1-Aa3	1,514,720	1.6	-	-
	A1	50,645,893	53.8	47,399,427	40.1
- Պետական գործակալությունների պարտատոմսեր և այլ արժեթղթեր	Aaa	9,866,385	10.4	-	-
	Aa1-Aa3	13,826,105	14.7	10,209,949	8.7
- Այլ արժեթղթեր	Aaa	14,376,835	15.3	54,786,657	46.3
	Aa1-Aa3	3,920,421	4.2	5,903,266	4.9
Ընդամենը մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ		**94,150,359**	**100.0**	**118,299,299**	**100.0**

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1,425,753 հազար ՀՀ դրամ (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ զրո) արժեքով ժամկետային ավանդները, որոնք ներառված են այն խմբում, որի համար վարկանիշ առկա չէ, հանդիսանում են Խմբի դուստր ընկերություններից մեկի կողմից տեղական առևտրային բանկում ներդրված ավանդներ:

5,561,948 հազար ՀՀ դրամ արժեքով չվարկանշված կորպորատիվ պարտատոմսերը հանդիսանում են Խմբի դուստր ընկերություններից մեկի ներդրումները տեղական ներդրումային և զարգացման հիմնադրամներում:

հազար ՀՀ դրամ

		31 դեկտեմբերի 2014 թ.		31 դեկտեմբերի 2013 թ.	
Վարկային վարկանիշ		**Գումար**	**%-ը ֆինանսական ակտիվներում**	**Գումար**	**%-ը ֆինանսական ակտիվներում**
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով					
- Հետգնման պայմանագրեր և այլ մեկօրյա միջոցներ	Մարվել են հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո	227,566,937	100.0	104,029,800	100.0
Ընդամենը		**227,566,937**	**100.0**	**104,029,800**	**100.0**
- Վարկեր բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին KfW, Համաշխարհային բանկի և Ասիական Զարգացման բանկի հետ համաձայնագրերի շրջանակներում	Մարվել են հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո	2,989,021	4.6	1,428,675	2.7
	Վճարման ենթակա չեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ	61,631,369	95.4	50, 821,926	97.3
Ընդամենը		**64,620,390**	**100.0**	**52,250,601**	**100.0**
- Հիփոթեքային վերաֆինանսավորում	Մարվել են հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո	1,830,026	4.6	34	0.0
	Վճարման ենթակա չեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ	38,038,334	95.4	32,734,026	100.0
Ընդամենը		**39,868,360**	**100.0**	**32,734,060**	**100.0**
- Առևտրային բանկերում տեղաբաշխված ավանդներ և թղթակցային հաշիվներ	Մարվել են հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո	7,390,657	24.7	12,921,710	73.7
	Վճարման ենթակա չեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ	22,556,874	75.3	4,603,287	26.3
Ընդամենը		**29,947,531**	**100.0**	**17,524,997**	**100.0**
- Ստորադաս պայմաններով վարկեր	Մարվել են հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո	3,231,176	25.6	-	-
	Վճարման ենթակա չեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ	9,387,171	74.4	30,281,515	100.0
Ընդամենը		**12,618,347**	**100.0**	**30,281,515**	**100.0**
- Այլ վարկեր		7,233,785	100.0	4,654,190	100.0
Ընդամենը		**7,233,785**	**100.0**	**4,654,190**	**100.0**
Ընդամենը բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով		**381,855,350**	**-**	**241,475,163**	**-**

Բանկը որոշումներ է կայացնում տեղական բանկերում և ֆինանսական կազմակերպություններում միջոցների տեղաբաշխման վերաբերյալ՝ հաշվի առնելով իր՝ որպես բանկային ոլորտի կարգավորողի և վերջին ատյանի վարկատուի դերակատարումը և, հետևաբար, չի շնորհում վարկանիշներ տեղական բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին: Այսպիսով, տվյալ ակտիվների վարկային որակի վերլուծությունը սահմանափակվում է համապատասխան գործարքի փուլով:

Արժեզրկման գնահատում

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումը գնահատելու հիմնական գործոնները հետևյալն են. արդյո՞ք տոկոսների և մայր գումարի վճարումները ժամկետանց են ավելի քան 30 օր, արդյո՞ք հայտնի են գործընկերների ֆինանսական դժվարությունների, նրանց վարկային վարկանիշի նվազման կամ պայմանագրի սկզբնական պայմանների խախտման դեպքեր: Խումբն արժեզրկման գնահատումն իրականացնում է երկու պահուստների մակարդակով. անհատական և խմբային հիմունքներով գնահատվող պահուստներ:

Անհատապես գնահատվող պահուստներ

Խումբը սահմանում է Խմբի ֆինանսական ակտիվներում յուրաքանչյուր անհատական նշանակալի ակտիվի պահուստի ստեղծման անհրաժեշտությունը՝ անհատապես: Պահուստների չափի որոշման ժամանակ հաշվի են առնվում հետևյալ հանգամանքները. գործընկերոջ գործարար ծրագրի կայունությունը, ֆինանսական բարդությունների ծագման դեպքում նրա ունակությունները բարելավելու գործունեության արդյունքները, սնանկացման պարագայում կանխատեսվող ստացվելիք գումարները և ակնկալվող վճարման ենթակա շահաբաժինների գումարները, ֆինանսական օգնության ներգրավման հնարավորությունը, ապահովման իրացման արժեքը, ինչպես նաև ակնկալվող դրամական միջոցների ժամկետները: Արժեզրկումից վնասները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կամ ավելի հաճախ, եթե չնախատեսված իրավիճակը պահանջում է ավելի մեծ ուշադրություն:

Խմբային հիմունքով գնահատվող պահուստներ

Անհատապես էական չհանդիսացող վարկերի, ինչպես նաև անհատապես էական, բայց անհատապես արժեզրկման օբյեկտիվ ցուցանիշներ չունեցող ֆինանսական ակտիվների գծով պահուստները գնահատվում են խմբային հիմունքներով: Պահուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, այդ թվում՝ յուրաքանչյուր վարկային պայուսակ դիտարկվում է առանձին:

Խմբային հիմունքով գնահատման դեպքում որոշվում է պայուսակի արժեզրկումը, որը կարող է տեղի ունենալ նույնիսկ անհատական արժեզրկման օբյեկտիվ ցուցանիշների բացակայության դեպքում: Արժեզրկումից վնասները որոշվում են հետևյալ տեղեկատվության հիման վրա. պայուսակի գծով նախորդ ժամանակաշրջանների վնասները, ընթացիկ տնտեսական պայմանները, համապատասխան մոտավոր ժամանակահատվածը՝ սկսած հնարավոր կորստի պահից մինչև այն պահը, երբ կհաստատվի, որ պահանջվում է անհատապես

գնահատվող արժեզրկման պահուստի ստեղծումը, ինչպես նաև ստացման ենթակա ակնկալվող զումարները և ակտիվի արժեզրկումից հետո արժեքի վերականգնումը:

Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 204,396,829 հազար ՀՀ դրամի (2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 104,029,800 հազար ՀՀ դրամ) հակադարձ հետգնման պայմանագրերը ներառված են իրավաբանորեն ամրագրված հաշվանցման գլխավոր պայմանավորվածությունում կամ համանման համաձայնագրում:

Ստորև ներկայացված աղյուսակում ներառված են Խմբի ակտիվները և պարտավորությունները ըստ աշխարհագրական կենտրոնացման.

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014 թ.			
	Հայաստան	**ՏՀԶԿ**	**ԱՊՀ և այլ երկրների բանկեր**	**Ընդամենը**
Ակտիվներ				
Կանխիկ դրամ	18,230,986	-	-	**18,230,986**
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով	1,563,292	235,795,132	987,792	**238,346,216**
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով	381,855,350	-	-	**381,855,350**
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	2,117,870	355,266,581	-	**357,384,451**
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	-	-	-	**-**
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	127,026,270	2,718,999	-	**129,745,269**
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	-	94,150,359	-	**94,150,359**
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	-	66,268,240	-	**66,268,240**
Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ	2,757,046	-	-	**2,757,046**
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	80,016,592	-	-	**80,016,592**
Այլ ակտիվներ	10,489,194	-	-	**10,489,194**
Ընդամենը ակտիվներ	**624,056,600**	**754,199,311**	**987,792**	**1,379,243,703**
Պարտավորություններ				
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	412,344,941	-	-	**412,344,941**
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	474,081,734	12,967	70,297	**474,164,998**
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	833,832	-	-	**833,832**
Պարտավորություններ Կառավարության հանդեպ	119,815,280	-	-	**119,815,280**
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	-	261,737,845	-	**261,737,845**
Այլ փոխառություններ	-	69,069,256	3,589,001	**72,658,257**
Թողարկված պարտատոմսեր	4,040,952	-	-	**4,040,952**
Այլ պարտավորություններ	2,515,982	214,097	-	**2,730,079**
Ընդամենը պարտավորություններ	**1,013,632,721**	**331,034,165**	**3,659,298**	**1,348,326,184**
Զուտ ակտիվներ	**(389,576,121)**	**423,165,146**	**(2,671,506)**	**30,917,519**

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2013 թ.			
	Հայաստան	**ՏՀՋԿ**	**ԱՊՀ և այլ երկրների բանկեր**	**Ընդամենը**
Ակտիվներ				
Կանխիկ դրամ	5,570,029	-	-	**5,570,029**
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով	-	297,368,841	622,600	**297,991,441**
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով	241,475,163	-	-	**241,475,163**
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	1,655,255	490,723,065	-	**492,378,320**
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	-	28,096	-	**28,096**
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	113,633,052	1,563,410	-	**115,196,462**
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	-	118,299,299	-	**118,299,299**
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	-	58,242,991	-	**58,242,991**
Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ	4,876,013	-	-	**4,876,013**
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	79,375,061	-	-	**79,375,061**
Այլ ակտիվներ	9,342,165	-	-	**9,342,165**
Ընդամենը ակտիվներ	**455,926,738**	**966,225,702**	**622,600**	**1,422,775,040**
Պարտավորություններ				
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	446,833,170	-	-	**446,833,170**
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	464,543,270	9,600	49,185	**464,602,055**
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	3,112	-	-	**3,112**
Պարտավորություններ Կառավարության հանդեպ	194,938,972	-	-	**194,938,972**
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	-	260,542,511	-	**260,542,511**
Այլ փոխառություններ	-	58,357,035	-	**58,357,035**
Թողարկված պարտատոմսեր	2,259,703	-	-	**2,259,703**
Այլ պարտավորություններ	2,495,965	-	-	**2,495,965**
Ընդամենը պարտավորություններ	**1,111,074,192**	**318,909,146**	**49,185**	**1,430,032,523**
Զուտ ակտիվներ	**(655,147,454)**	**647,316,556**	**573,415**	**(7,257,483)**

Իրացվելիության ռիսկ և ֆինանսական միջոցների կառավարում

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որը Խումբը սովորական կամ չկանխատեսված իրավիճակում չի կարողանա կատարել իր պարտավորությունները վերջիններիս մարման ժամկետում: Բանկը, որպես Կառավարության բանկային գործակալ և երկրի գլխավոր դրամավարկային մարմին, պատասխանատու է պետական պարտքի սպասարկման, Կառավարության արտաքին վճարումների սպասարկման, ինչպես նաև ներքին շուկայում ազգային արժույթի կտրուկ տատանումների հարթեցման համար: Այս տեսանկյունից կարևորվում է կանխիկի և իրացվելիության ծավալների ճիշտ կառավարումը:

Հաշվի առնելով պահուստների կառավարման նպատակները՝ ՀՀ միջազգային պահուստները բաժանվել են 3 մասի՝ գործառնական, իրացվելի և ներդրումային պայուսակների: Եթե առաջին երկուսը նախատեսվում են կարճաժամկետ/պահային և միջնաժամկետ իրացվելիության ապահովման համար, ապա վերջինի նպատակը հարստության կուտակումն է:

Տրանշների նպատակները պայմանավորում են նաև դրանց կառավարման քաղաքականությունը՝ ուղենիշերի ընտրությունը, կառավարման պասիվ կամ ակտիվ տարբերակի ընտրությունը:

Ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունը՝ մինչև պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների համաձայն

Աղյուսակումներում ներկայացվում են 2014 և 2013 թվականների դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտավորությունները՝ ըստ մնացորդային պայմանագրային ժամկետայնության: Ժամկետայնության աղյուսակում բացահայտված պարտավորությունների գումարները պայմանագրային չզեղչված դրամական միջոցների հոսքեր են: Այդ չզեղչված դրամական միջոցների հոսքերը տարբերվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված գումարից, քանի որ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներառված գումարը հիմնված է զեղչված դրամական միջոցների հոսքերի վրա: Ֆինանսական ածանցյալները ներառված են վճարվելիք կամ ստացվելիք պայմանագրային գումարներում՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Խումբն ակնկալում է մինչև մարման ժամկետը փակել ածանցյալի դիրքը, որի դեպքում ածանցյալները ներառվում են ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի հիման վրա:

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014թ.						
	Ցպահանջ և 1 ամսից քիչ	1-ից մինչև 3 ամիս	3 ամսից մինչև 1 տարի	1-ից մինչև 5 տարի	5 տարուց ավելի	Առանց մարման ժամկետի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ							
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	412,344,941	-	-	-	-	-	**412,344,941**
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	472,143,743	2,023,364	-	-	-	-	**474,167,107**
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	245,189	-	588,643	-	-	-	**833,832**
Պարտավորություններ Կառավարության հանդեպ	86,917,347	30,010,248	832,849	2,561,132		-	**120,321,576**
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	-	2,312,116	7,958,641	91,445,414	41,848,174	123,848,396	**267,412,741**
Այլ փոխառություններ	372,481	-	4,402,785	23,691,905	50,271,069	-	**78,738,240**
Թողարկված պարտատոմսեր	799,412	-	365,078	3,906,462	-	-	**5,070,952**
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ	**972,823,113**	**34,345,728**	**14,147,996**	**121,604,913**	**92,119,243**	**123,848,396**	**1,358,889,389**

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2013թ.						
	Ցպահանջ և 1 ամսից քիչ	1-ից մինչև 3 ամիս	3 ամսից մինչև 1 տարի	1-ից մինչև 5 տարի	5 տարուց ավելի	Առանց մարման ժամկետի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ							
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	446,833,170	-	-	-	-	-	**446,833,170**
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	462,684,387	1,958,770	-	-	-	-	**464,643,157**
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	3,112	-	-	-	-	-	**3,112**
Պարտավորություններ Կառավարության հանդեպ	78,423,847	94,303,146	21,697,246	3,061,804	332,177	-	**197,818,220**
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	-	17,764,968	20,906,510	50,226,762	64,440,589	112,438,685	**265,777,514**
Այլ փոխառություններ	48,722	-	3,839,695	16,991,886	42,195,058	-	**63,075,361**
Թողարկված պարտատոմսեր	1,000,000	-	1,500,000	-	-	-	**2,500,000**
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ	**988,993,238**	**114,026,884**	**47,943,451**	**70,280,452**	**106,967,824**	**112,438,685**	**1,440,650,534**

Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը Բանկի ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերի կամ դրանց իրական արժեքի փոփոխության ռիսկն է՝ շուկայական գների՝ ներառյալ փոխարժեքի, տոկոսադրույքների և սեփական կապիտալի գների փոփոխության արդյունքում: Խումբը դասակարգում է շուկայական ռիսկը՝ ըստ առևտրային և ոչ առևտրային պայուսակների: Բացի արտարժույթի կենտրոնացման ռիսկից, Խումբը շուկայական ռիսկի զգալի կենտրոնացում չունի:

Տոկոսադրույքի փոփոխման ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը Բանկի ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերի կամ դրանց իրական արժեքի հնարավոր փոփոխության ռիսկն է՝ տոկոսադրույքների փոփոխման արդյունքում:

Եռամակարդակ կառավարման ներքո Բանկի Խորհուրդը սահմանում է, այսպես կոչված, «ռիսկի նկատմամբ իր հանդուրժողականության աստիճանը», որը նախանշում է երկարաժամկետում տոկոսադրույքի ռիսկի ընդունելի սահմանները: Այն նաև սահմանում է պայուսակի օպտիմալացման սկզբունքները: Բանկի Խորհրդի՝ «ռիսկի նկատմամբ իր հանդուրժողականության աստիճանը» արտահայտվում է որոշակի ժամանակահատվածում (ներկայումս՝ երեք տարի) և 95% հավանականությամբ ակնկալվող եկամտաբերության նվազագույն մակարդակի տեսքով: Նշված տրամաբանությունից ելնելով՝ ակտիվների օպտիմալ տեղաբաշխման մարտավարական ուղենիշերի ընդունման իրավասությունը պատվիրակվել է Ներդրումային հանձնաժողովին:

Ուղենիշերի սահմանման հիմնական նպատակը եկամտաբերության մաքսիմալացումն է ավելի կարճ (մեկ տարի) ժամանակահատվածում: Այդ որոշումների հիմքում, ի տարբերություն ռազմավարականների, դրվում են շուկայի ընթացիկ միտումները և կանխատեսումները: Օպտիմալ պայուսակի ընտրության նպատակով եկամտաբերության և ռիսկայնության գնահատումն իրականացվում է ապագա հնարավոր սցենարների մշակման միջոցով՝ մասնավորապես օգտագործելով VAR-MGARCH մոդելի սիմուլյացիաների միջոցով ստացված եկամտաբերության կորի արդյունքները, ինչպես նաև սեփական և շուկայի այլ մասնակիցների փորձագիտական կանխատեսումները տոկոսադրույքների և վարկային սպրեդների վերաբերյալ: Օպտիմալ պայուսակի ընտրությունը կատարվում է Բլեք-Լիթթերմանի և Մարկովիցի մոդելների միջոցով, սակայն որոշակի սահմանափակումների պայմաններում:

Ինչ վերաբերում է ռիսկի մոնիթորինգին, ապա Ֆինանսական վարչության ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանման կողմից կիրառվում են միջազգային պրակտիկայում ընդունված մի շարք ցուցանիշներ. Ռիսկային արժեքի մեթոդ (VaR), Առանցքային կետի դյուրացիա, Ինֆորմացիոն գործակից, Սպրեդ դյուրացիա, PCA դյուրացիա և հետևման սխալ:

Աղյուսակը ցույց է տալիս Խմբի կապիտալի զգայունությունը, որը հաշվարկվում է՝ վերագնահատելով վաճառքի համար մատչելի հաստատուն տոկոսադրույքով ակտիվները 2014 և 2013 թվականների դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ հիմք ընդունելով տոկոսադրույքների ենթադրվող փոփոխությունները: Կապիտալի զգայունությունը վերլուծվում է ըստ ակտիվի ժամկետների: Կապիտալի ընդհանուր զգայունությունը հիմնված է այն ենթադրության վրա, որ եկամտաբերության կորում կան զուգահեռ փոփոխություններ:

հազար ՀՀ դրամ

Արժույթ	Եկամտաբերության կորի փոփոխությունը, բ.կ. 2014 թ.	Ազդեցությունը սեփական կապիտալի վրա 2014 թ.	Եկամտաբերության կորի փոփոխությունը բ.կ. 2013 թ.	Ազդեցությունը սեփական կապիտալի վրա 2013 թ.
ՀՀ դրամ	+150	(699,012)	+150	(926,549)
ՀՀ դրամ	-150	771,920	-150	926,549

Աղյուսակը ցույց է տալիս Խմբի շահույթի զգայունությունը, որը հաշվարկվել է 2014 և 2013 թվականների դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական ակտիվներն իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով վերագնահատելով՝ ելնելով տոկոսադրույքների փոփոխման ենթադրությունից: Ներկայացված գումարներն արտահայտված են աղյուսակում նշված արժույթներին համապատասխան:

Արժույթ	2014 թ.		2013 թ.	
	Բազիսային կետերի փոփոխություն	Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների և սեփական կապիտալի զուտ արդյունքի աճ/(նվազում)	Բազիսային կետերի փոփոխություն	Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների և սեփական կապիտալի զուտ արդյունքի աճ/(նվազում)
ԱՄՆ դոլար	+/-25	(884,287)/884,287	+/-25	(823,285)/823,285
Եվրո	+/-25	(982,279)/982,279	+/-25	(909,781)/909,781

Խումբն ունի նաև 2014 և 2013 թվականների դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ լողացող տոկոսադրույքով չմարված պարտավորություններ: Աղյուսակը ներկայացնում է 2014 և 2013 թվականների դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալի զգայունությունը, որը հաշվարկվում է՝ ելնելով Խմբի կողմից ստացված փոխառությունների տոկոսադրույքների փոփոխման ենթադրությունից:

Արժույթ	2014 թ.		2013 թ.	
	Բազիսային կետերի փոփոխություն	Զուտ տոկոսային ծախսի աճ/(նվազում) և սեփական կապիտալի նվազում/(աճ)	Բազիսային կետերի փոփոխություն	Զուտ տոկոսային ծախսի աճ/(նվազում) և սեփական կապիտալի նվազում/(աճ)
ԱՄՆ դոլար	+/- 40	94,413/(94,413)	+/- 40	81,918/(81,918)
Եվրո	-	-	+/- 40	68,915/(68,915)
ՀՓԻ	+/- 10	115,967/(115,967)	+/- 10	150,214/(150,214)

Աղյուսակը ներկայացնում է 2014 և 2013 թվականների դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալի զգայունությունը, որը հաշվարկվում է՝ ելնելով Խմբի կողմից ներգրավված ավանդների տոկոսադրույքների փոփոխման ենթադրությունից:

Արժույթ	2014 թ.		2013 թ.	
	Բազիսային կետերի փոփոխություն	Զուտ տոկոսային ծախսի աճ/(նվազում) և սեփական կապիտալի նվազում/(աճ)	Բազիսային կետերի փոփոխություն	Զուտ տոկոսային ծախսի աճ/(նվազում) և սեփական կապիտալի նվազում/(աճ)
Եվրո	+/- 10	2,021/(2,021)	+/- 10	1,905/(1,905)

Իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակ 3-ում ներառված իրական արժեքի գնահատման մեթոդի համար օգտագործված ելակետային տվյալների զգայունությունը բացահայտված է Ծնթգ. 29-ում:

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկը արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքով ֆինանսական գործիքների արժեքի տատանման ռիսկն է: Բանկի Խորհուրդը սահմանել է արտարժութային դիրքերի սահմանաչափեր՝ հիմնվելով կանոնակարգերի վրա: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Աղյուսակը ցույց է տալիս շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալի զգայունությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ՀՀ դրամի նկատմամբ կիրառված փոխարժեքների ողջամտորեն հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ՝ բոլոր այլ փոփոխականները հաստատուն պահելով:

Արժույթ	2014 թ.		2013 թ.	
	Փոխարժեքի աճ (%)	Շահույթի և սեփական կապիտալի աճ/(նվազում)	Փոխարժեքի աճ (%)	Շահույթի և սեփական կապիտալի աճ/(նվազում)
ԱՄՆ դոլար	16.83%	47,422,901	9.89%	33,530,325
Եվրո	20.84%	24,490,301	16.74%	26,878,705
Բրիտանական ֆունտ	21.10%	9,733,686	17.93%	8,928,288
Ճապոնական իեն	0.18%	103,700	1.92%	1,142,452
Ռուսական ռուբլի	1.22%	11,039	0.55%	3,355
ՀՓԻ	39.24%	(78,114,450)	10.64%	(21,517,259)

Արժույթ	2014 թ.		2013 թ.	
	Փոխարժեքի աճ (%)	Շահույթի և սեփական կապիտալի աճ/(նվազում)	Փոխարժեքի աճ (%)	Շահույթի և սեփական կապիտալի աճ/(նվազում)
ԱՄՆ դոլար	-16.83%	(47,422,901)	-9.89%	(33,530,325)
Եվրո	-20.84%	(24,490,301)	-16.74%	(26,878,705)
Բրիտանական ֆունտ	-21.10%	(9,733,686)	-17.93%	(8,928,288)
Ճապոնական իեն	-0.18%	(103,700)	-1.92%	(1,142,452)
Ռուսական ռուբլի	-1.22%	(11,039)	-0.55%	(3,355)
ՀՓԻ	-39.24%	78,114,450	-10.64%	21,517,259

Փոխարժեքների ակնկալվող փոփոխությունը որոշվել է Խմբի կողմից՝ հիմք ընդունելով 3 տարիների ընթացքում համապատասխան փոխարժեքների տատանման տվյալները:

Պահուստների արժութային կազմը որոշվում է յուրաքանչյուր իրացվելիության տրանշի համար առանձին՝ յուրաքանչյուր տրանշի ստեղծման հիմքում ընկած գործոնները հեջավորելու նպատակով: ՀՀ արտաքին պարտքը պահուստներ ունենալու հիմնական պատճառն է և արտարժույթի պահանջարկի խթանման հիմնական գործոնը: Հետևաբար, պահուստների արժութային կազմը հիմնականում արտացոլում է պարտքի արժութային կառուցվածքը: Կարճաժամկետ իրացվելիության տրանշի արժութային կառուցվածքը պայմանավորված է արտաքին առևտրի հետևանքով առաջացած արժույթների հոսքերով, ինչպես նաև հնարավոր միջամտման կարիքներով և ընթացիկ ծախսերով: Արժութային կառուցվածքը ենթակա է վերանայման տարեկան առնվազն 2 անգամ:

Գործառնական ռիսկ – հսկողություն դուստր ընկերությունների նկատմամբ

Ինչպես բացահայտված է Ծանոթագրություն 2-ում՝ Բանկն ունի կապիտալ ներդրումներ մի քանի դուստր ընկերություններում, որոնք ներգրավված են ֆինանսական հատվածի զարգացման և ենթակառուցվածքների գործունեության մեջ: Նման ներդրումների նպատակն է՝ աջակցել Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական հատվածի զարգացմանը, ապահովել ֆինանսական համակարգի կայունությունը և բնականոն գործունեությունը, որը, ինչպես նշված է Օրենքում, Բանկի նպատակներից մեկն է:

Բանկը դուստր ընկերությունների գործունեության նկատմամբ հսկողությունն իրականացնում է հետևյալ կերպ.

- Բաժնետերերի ժողովներին մասնակցություն:
- Դուստր ընկերությունների ղեկավարների նշանակում (յուրաքանչյուր դուստր ընկերության Տնօրենների Խորհուրդը նշանակվում է բաժնետերերի կողմից, և յուրաքանչյուր դուստր ընկերության Տնօրենների Խորհուրդը նշանակում է Գործադիր Տնօրեններ):
- Առնվազն յուրաքանչյուր տարի, Դուստր ընկերությունների գործունեության արդյունքների վերլուծության իրականացում ֆինանսական տեղեկատվության վերանայման միջոցով՝ նեռայալ դուստր ընկերությունների ֆինանսական հաշվետվությունների արտաքին աուդիտի արդյունքների վերանայումը:
- Դուստր ընկերությունների հետագա ռազմավարական զարգացման վերլուծության իրականացում, անհրաժեշտության դեպքում նաև ներդրումների դադարեցման ռազմավարություն մշակում:
- Ռիսկերի գնահատման արդյունքների հիման վրա դուստր ընկերությունների գործունեությունների վերանայում Բանկի ներքին աուդիտի աշխատանքների շրջանակում:

31. Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն

Աղյուսակներում ներկայացված է հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից տասներկու ամսվա ընթացքում կամ ավելի ուշ փոխհատուցվող կամ մարվող գումարների վերաբերյալ տեղեկատվություն:

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2014թ.		
	Ընթացիկ	**Ոչ ընթացիկ**	**Ընդամենը**
Ակտիվներ			
Կանխիկ դրամ	18,230,986	-	18,230,986
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով	236,921,306	1,424,910	238,346,216
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	357,384,451	-	357,384,451
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով	284,417,772	97,437,578	381,855,350
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	107,899,919	21,845,350	129,745,269
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	93,404,632	745,727	94,150,359
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	2,963,960	63,304,280	66,268,240
Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ	2,757,046	-	2,757,046
Հիմնական միջոցներ	-	78,234,823	78,234,823
Ոչ նյութական ակտիվներ	-	1,781,769	1,781,769
Այլ ակտիվներ	9,736,762	752,432	10,489,194
Ընդամենը ակտիվներ	**1,113,716,834**	**265,526,869**	**1,379,243,703**
Պարտավորություններ			
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	412,344,941	-	412,344,941
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	474,164,998	-	474,164,998
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	833,832	-	833,832
Պարտավորություններ Կառավարության հանդեպ	117,568,673	2,246,607	119,815,280
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	9,349,181	252,388,664	261,737,845
Այլ փոխառություններ	4,101,030	68,557,227	72,658,257
Թողարկված պարտատոմսեր	844,489	3,196,463	4,040,952
Այլ պարտավորություններ	2,657,964	72,115	2,730,079
Ընդամենը պարտավորություններ	**1,021,865,108**	**326,461,076**	**1,348,326,184**
Զուտ դիրք առ 31-ը դեկտեմբերի 2014թ.	**91,851,726**	**(60,934,207)**	**30,917,519**

հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2013թ.		
	Ընթացիկ	**Ոչ ընթացիկ**	**Ընդամենը**
Ակտիվներ			
Կանխիկ դրամ	5,570,029	-	5,570,029
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով	297,991,441	-	297,991,441
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	492,378,320	-	492,378,320
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով	146,686,123	94,789,040	241,475,163
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	28,096	-	28,096
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	98,778,581	16,417,881	115,196,462
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	109,745,103	8,554,196	118,299,299
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	771,947	57,471,044	58,242,991
Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ	4,876,013	-	4,876,013
Հիմնական միջոցներ	-	77,613,891	77,613,891
Ոչ նյութական ակտիվներ	-	1,761,170	1,761,170
Այլ ակտիվներ	9,342,165	-	9,342,165
Ընդամենը ակտիվներ	**1,166,167,818**	**256,607,222**	**1,422,775,040**
Պարտավորություններ			
Թղթադրամներ և մետաղադրամներ շրջանառության մեջ	446,833,170	-	446,833,170
Ֆինանսական և այլ հաստատությունների ավանդներ և հաշիվների մնացորդներ	464,602,055	-	464,602,055
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	3,112	-	3,112
Պարտավորություններ Կառավարության հանդեպ	192,050,478	2,888,494	194,938,972
Պարտավորություններ ԱՄՀ-ի հանդեպ	37,693,406	222,849,105	260,542,511
Այլ փոխառություններ	3,397,268	54,959,767	58,357,035
Թողարկված պարտատոմսեր	2,259,703	-	2,259,703
Այլ պարտավորություններ	2,495,965	-	2,495,965
Ընդամենը պարտավորություններ	**1,149,335,157**	**280,697,366**	**1,430,032,523**
Զուտ դիրք առ 31-ը դեկտեմբերի 2014թ.	**16,832,661**	**(24,090,144)**	**(7,257,483)**

32. Ֆինանսական գործիքների ներկայացում ըստ չափման կատեգորիաների

Չափման նպատակների համար ՀՀՄՍ 39-ը (*«Ֆինանսական գործիքներ. չափումը և ճանաչումը»*) դասակարգում է ֆինանսական ակտիվները հետևյալ կատեգորիաների. (ա) վարկեր և դեբիտորական պարտքեր. (բ) վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ. (գ) մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվներ և (դ) իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ: Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներն ունեն երկու ենթակատեգորիա. (i) ակտիվներ, որոնք սահմանվել են որպես այդպիսիք սկզբնական ճանաչման ժամանակ և (ii) ակտիվներ, որոնք դասակարգվել են որպես առևտրային նպատակով պահվող: Հետևյալ աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների դասակարգումն ըստ նշված չափման կատեգորիաների առ 31 դեկտեմբերի 2014թ.

հազար ՀՀ դրամ

	Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր	Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ակտիվներ	Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	Ընդամենը
Ակտիվներ					
Կանխիկ դրամ	18,230,986	-	-	-	18,230,986
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով	238,346,216	-	-	-	238,346,216
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով	381,855,350	-	-	-	381,855,350
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	-	-	357,384,451	-	357,384,451
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	-	129,745,269	-	-	129,745,269
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	-	-	-	94,150,359	94,150,359
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	2,963,960	63,304,280	-	-	66,268,240
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	**641,396,512**	**193,049,549**	**357,384,451**	**94,150,359**	**1,285,980,871**

Հետևյալ աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների դասակարգումն ըստ նշված չափման կատեգորիաների առ 31 դեկտեմբերի 2013թ.

հազար ՀՀ դրամ

	Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր	Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ակտիվներ	Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	Ընդամենը
Ակտիվներ					
Կանխիկ դրամ	5,570,029	-	-	-	5,570,029
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ արտարժույթով	297,991,441	-	-	-	297,991,441
Բանկերում և այլ ֆինանսական հաստատություններում տեղաբաշխված միջոցներ տեղական արժույթով	241,475,163	-	-	-	241,475,163
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	-	-	492,378,320	-	492,378,320
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	-	-	28,096	-	28,096
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	-	115,196,462	-	-	115,196,462
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ակտիվներ	-	-	-	118,299,299	118,299,299
ԱՄՀ-ում տեղաբաշխված միջոցներ	771,947	57,471,044	-	-	58,242,991
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	**545,808,580**	**172,667,506**	**492,406,416**	**118,299,299**	**1,329,181,801**

Խմբի բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները, բացի ածանցյալներից, հաշվառված են ամորտիզացված արժեքով 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Ածանցյալները հաշվառված են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող կատեգորիայում: